

Riigikogu X koosseis

Statistikat ja ülevaateid

Riigikogu Kantselei
Eesti Rahvusraamatukogu

Tallinn 2007

Peatoimetaja Allan Sikk

Toimetajad Rita Hillermaa, Piret Viljamaa, Gerli Eero

Konsultandid Aaro Mõttus, Heiki Sibul, Tõnu Kaljumäe, Birgit Keerd-Leppik

Statistika osa koostajad Piret Viljamaa, Rita Hillermaa, Margit Muul, Karin Krondel,
Priit Vinkel, Peep Pihlak, Tiina Licht, Epp Maaten, Kairi Schütz

Keeletoimetaja Inna Saaret

Küljendaja Margit Plink

ISSN 1736-6135

ISBN 978-9949-413-15-7

Autoriõigus – Riigikogu Kantselei 2007, Eesti Rahvusraamatukogu 2007

Sisukord

Eessõna / Heiki Sibul, Allan Sikk	7
I OSA: RIIGIKOGU X KOOSSEIS	9
Eesti liitumine Euroopa Liiduga ja muutused Riigikogu töös / Olev Aarma	11
Parlamendi välissuhtlusest / Merle Pajula, Eve Anton	20
Õigusloomest / Silver Sära	26
Õigusloome suundumused ja Riigikogu uuendatud kodukord / Janek Laidvee, Tiina Runthal	44
II OSA: RIIGIKOGU X KOOSSEISU STATISTIKA	51
1. Riigikogu valimised, liikmed ja organisatsioon	53
1.1. Riigikogu valimised	53
1.1.1. Valimised 1992–2007 arvudes	53
1.1.2. Valimisringkonnad 2003	55
1.1.3. Valimistulemused ringkonniti 2003	56
1.1.4. Üleriigilised valimistulemused 2003	57
1.1.5. Valimisringkonnad 2007	57
1.1.6. Valimistulemused ringkonniti 2007	58
1.1.7. Üleriigilised valimistulemused 2007	59
1.2. Riigikogu valimise seaduse muudatused	59
1.2.1. Riigikogu valimise seaduse muudatused	59
1.2.2. Riigikogu valimise seaduse muutmise katsed	61
1.3. Riigikogu liikmed	62
1.3.1. Riigikogu liikmed arvudes: VII–X Riigikogu	62
1.3.2. Riigikogu liikmed ja asendusliikmed 31.03.2003–26.03.2007	63
2. Riigikogu organisatsioon: juhatus, komisjonid, fraktsioonid, ühendused	88
2.1. Riigikogu juhatus	88
2.1.1. Esimehe ja aseesimeeste valimised	88
2.1.2. Riigikogu juhatuse otsused	89
2.2. Riigikogu komisjonid	91
2.2.1. Alatised komisjonid	91
2.2.2. Muud komisjonid	99
2.2.3. Muude komisjonide moodustamise katsed	103
2.3. Riigikogu fraktsioonid	104
2.4. Riigikogu välisdelegatsioonid ja liikmete ühendused	110
2.4.1. Riigikogu välisdelegatsioonid	110

SISUKORD

2.4.2.	Parlamendirühmad	112
2.4.3.	Muud ühendused	114
3.	Riigikogu tööaeg ja õigusloome	116
3.1.	Riigikogu istungid	116
3.1.1.	Tööaeg arvudes: VII–X Riigikogu	116
3.1.2.	Tööaeg arvudes: X Riigikogu	116
3.2.	Erakorralised istungjärgud: VII–X Riigikogu	117
3.3.	Õigusloome	118
3.3.1.	Seaduseelnõud: VII–X Riigikogu	118
3.3.2.	Seaduseelnõud: X Riigikogu	119
3.3.3.	Otsuse-eelnõud: X Riigikogu	120
3.3.4.	Vastuvõetud seadused, otsused, avaldused, deklaratsioonid ja pöördumised: VII–X Riigikogu	121
3.3.5.	Vastuvõetud seadused, otsused ja avaldused: X Riigikogu	122
3.3.6.	Põhiseaduse muutmise eelnõud	123
3.3.7.	Riigikogu töökorralduse muutmine	125
3.3.8.	Riigieelarve	128
4.	Riigikogu ja teised põhiseaduslikud asutised	130
4.1.	Riigikogu ja president	130
4.1.1.	Vabariigi Presidendi valimine	130
4.1.2.	Vabariigi Presidendi poolt välja kuulutamata jäetud seadused	131
4.1.3.	Vabariigi Presidendi poliitilised avaldused	132
4.2.	Riigikogu ja valitsus	133
4.2.1.	Peaministri kandidaadile valitsuse moodustamiseks volituste andmise otsustamine Riigikogus	133
4.2.2.	Valitsuskabinetid	133
4.3.	Parlamentaarne kontroll	134
4.3.1.	Arupärimised, kirjalikud küsimused, infotunniküsimused: VII–X Riigikogu	134
4.3.2.	Arupärimised	136
4.3.3.	Kirjalikud küsimused	137
4.3.4.	Infotunniküsimused	138
4.3.5.	Ettepanekud umbusalduse avaldamiseks ja umbusaldushääletused	139
4.3.6.	Muu kontrollialane tegevus: VII–X Riigikogu	140
4.3.7.	Peaministri ning ministrite avaldused ja ettekanded	140
4.4.	Olulise tähtsusega küsimuste arutelud ja tegevuskavade heakskiitmine	142
4.4.1.	Olulise tähtsusega küsimuste arutelud	142
4.4.2.	Tegevuskavade heakskiitmine	143
4.5.	Ametiisikute nimetamine ja vabastamine	144
4.5.1.	Ametiisikute nimetamine ja vabastamine: VII–X Riigikogu	144
4.5.2.	Põhiseaduse alusel ametisse nimetatud ja ametist vabastatud ametiisikud	144
4.5.3.	Muud ametisse nimetamised	146
4.5.4.	Nõukogude moodustamine	146
4.6.	Riigikogu ja Riigikontroll	148

4.6.1.	Riigikontrolöri ülevaated	148
4.7.	Riigikogu ja õiguskantsler	149
4.7.1.	Õiguskantsleri ettepanekud õigustloovate aktide põhiseadusega kooskõlla viimiseks	149
4.7.2.	Õiguskantsleri ettepanekud ametiisikute kriminaalvastutusele võtmiseks	150
4.7.3.	Õiguskantsleri ettekanded	151
4.7.4.	Õiguskantsleri ülevaated	151
4.8.	Riigikogu ja Riigikohus	152
4.8.1.	Riigikohtu poolt läbi vaadatud taotlused seaduste põhiseadusele vastavuse kontrollimiseks 1993–2007	152
4.8.2.	Riigikohtu esimehe ülevaated	152
4.9.	Riigikogu ja Eesti Pank ning Finantsinspeksioon	153
4.9.1.	Eesti Panga presidendi ja Finantsinspeksiooni juhatuse esimehe ettekanded	153
4.10.	Riigikogu ees esinenud väliskülalised	153
	Summary	154
	Nimeregister	156
	Lühendid	160

Essõna

Heiki Sibul *Riigikogu Kantselei direktor*
Allan Sikk *peatoimetaja*

Iga inimene ja asutus peab vaatama ajas nii ette kui ka taha. Seljataha jäänust kokkuvõtete tegemine võimaldab vigadest kainelt õppida ja õigesti tehtust julgust saada. Selles mõttes on Riigikogu töö tagasisivaatavale analüüsile alus pandud 2004. aastal ilmunud raamatus "Riigikogu VII–IX koosseis: statistikat ja kommentaare". Käesolev kogumik jätkab tollal alustatud, võttes Riigikogu X koosseisu töö kokku sõnades ja arvudes. Kuigi väljaannete vaim on üks, muudab ainult ühe koosseisu tegevuse kirjeldamine mõnevõrra raamatu vormi. Usume, et see ei kahanda sugugi uurijate, tudengite, ajakirjanike või lihtsalt Eesti riigist hoolivate inimeste huvi käesoleva kogumiku vastu.

Väljaande teine pool jätkab suuremas osas 2004. aastal ilmunud kogumiku tabeleid. Statistika jaguneb neljaks suuremaks osaks. Esimeses on vaatluse all X koosseisu valimine ja liikmed ning käsitleva koosseisu tegevuse lõpetanud Riigikogu XI koosseisu valimine. Teine käsitleb Riigikogu organisatsiooni: juhatuse valimist ja selle otsuseid, komisjone, fraktsioone ja saadikuühendusi. Kolmandas on vaatluse all Riigikogu töö. Välja on toodud tööaja ja õigusloome statistika, eraldi on käsitletud põhiseaduse ja Riigikogu töökorralduse muutmist ning riigieelarvega seonduvat. Neljas osa võtab kokku Riigikogu suhted ja seosed Eesti teiste põhiseaduslike asutistega – Vabariigi Presidendi, Valitsuse, Riigikontrolli, Õiguskantsleri, Riigikohtu ja riiklike finantsasutistega. Samuti leiab sellest osast ülevaate muudest lähedastest teemadest – parlamentaarsest kontrollist, olulise tähtsusega küsimustest, tegevuskavadest, ametiisikute määramisega seonduvast ja väliskülaliste ettekannetest täiskogu ees. Tuleb kindlasti märkida, et oluliselt on kasvanud komisjonide roll parlamentaarse kontrolli juures, kuid seda ei saa mitmekesise ja kujunemisjärgus praktika tõttu statistilistes tabelites kuigi hästi kajastada. Kuna suuremaid selgitamist vajavaid muudatusi pole vahepeal toimunud, siis puuduvad tabelite juures põhjalikumad kommentaarid. Erandiks on Riigikogu kodukord. Kuna X koosseisu alguses jõustunud uus redaktsioon varasemast oluliselt erines, on sellele teemale pühendatud eraldi artikkel. Riigikogu põhiseaduskomisjoni nõunik-sekretariaadijuhataja Janek Laidvee ja nõunik Tiina Runthal on andnud ülevaate X koosseisu õigusloomest ja kodukorra olulisematest muudatustest.

Riigikogu X koosseisu oluliseks märksõnaks oli Eestist välja ulatuv tegevus. Ühest küljest iseloomustas 2003. aastal valitud Riigikogu tegevust suurem välispoliitiline aktiivsus, teisest küljest tõi liitumine Euroopa Liiduga kaasa lõimumise Euroopa otsustusprotsessidega, mistõttu on käesoleva kogumiku esimeses osas neid teemasid lähemalt vaadeldud. Esimeses artiklis analüüsib Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni nõunik-sekretariaadijuhataja Olev Aarma ELi asjade menetlemise mudeli eeskujud, tekkelugu ja rakendumist. Teises artiklis käsitlevad Riigikogu välissuhtlust – mille alla ELi asjad liikmesriigis

enam ei käi! – ja väliskomisjoni tegevust Riigikogu Kantselei välissuhete osakonna endine juhataja Merle Pajula ning väliskomisjoni nõunik-sekretariaadijuhataja Eve Anton. Vältimaks petlikku muljet, nagu tegelenuks Riigikogu X koosseis ainult välissuhtlusega, annab Riigikogu Kantselei juriidilise osakonna nõunik Silver Sära kolmandas artiklis ülevaate õigusloometegevusest valdkonniti.

Riigikogu kohta võib öelda, et see on võimuorgan, millel on 101 pead, X koosseisus koos asendusliikmetega kokku lausa 158. Kõigil Riigikogu liikmetel on oma arvamused, veendumused ja tunded ning seetõttu ka erinevad hinnangud tolle koosseisu tegevuse ja pärandi kohta. Need kõik ei mahu siinsete kaante vahele parima tahtmisegi korral, seetõttu oleme ennekõike panustanud statistiliste andmete hoolikale talletamisele. Loomulikult on kõigil autoreil oma nägemus, millele võib vastu vaielda. On tore, kui suudame selle väljaandega panna lugejaid Riigikogu tegevuse üle mõtisklema, mis ongi kogumiku koostajate üks eesmärke. Parlamentarismi keskne väärtus on vaba arutelu ja kahtlemata aitab ka mõttevahetus Riigikogu tegevuse üle sellele ainult kaasa.

I osa

Riigikogu X koosseis

Eesti liitumine Euroopa Liiduga ja muutused Riigikogu töös

Olev Aarma

Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni nõunik-sekretariaadijuhataja

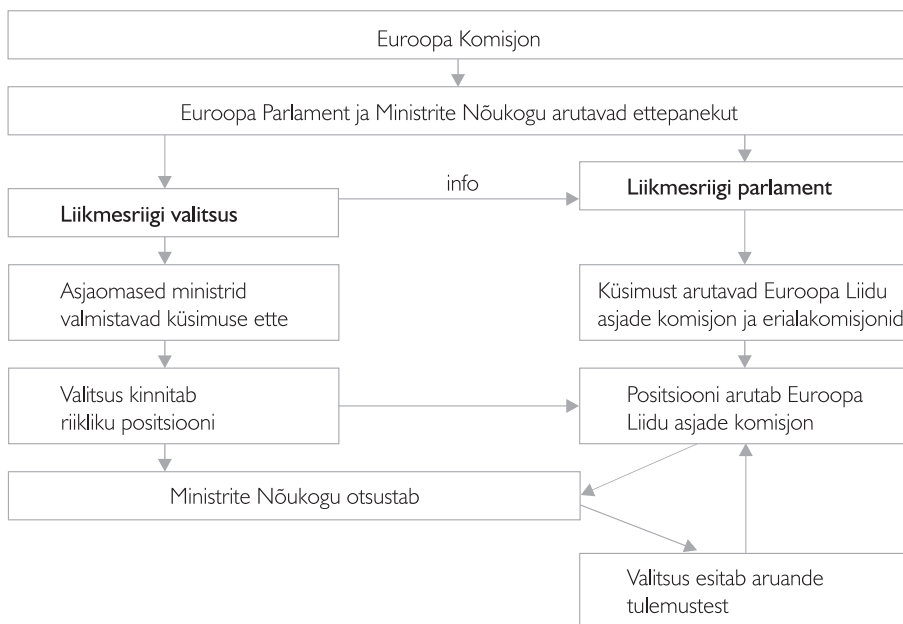
Eesti liitumine Euroopa Liiduga oli vaieldamatult üks olulisemaid Riigikogu X koosseisu ajal toimunud sündmusi, mille ettevalmistused ja parlamenditöö mehhanismi uuendamine mõjutasid oluliselt nii Riigikogu seda koosseisu kui ka parlamendi tööd pikemas perspektiivis.

Enne liitumist ELiga oli seadusandliku võimu teostamise monopol Eestis Riigikogu käes vaatamata asjaolule, et liitumist ette valmistades pidi Eesti täies mahus üle võtma Euroopa Liidu *acquis communautaire*'i. Seega ei olnud Riigikogul mitme õigusakti ettevalmistamisel võimalust otseselt kaasa rääkida. Riigikogu rolli muutus ELiga liitumise järel seisnes selles, et Eesti seadusandlikul võimul ei olnud enam õigusloome ainupädevust, sest ELis tegutsevad seadusandjana Ministrite Nõukogu ning Euroopa Parlament. Liikmesriigi ülesandeks on vastuvõetud direktiivid oma õigussüsteemi üle võtta, samas kui määrused on otsekohalduvad õigusaktid, mida üle ei võeta. Täitevõimu positsioon tugevnes paratamatult tänu sellele, et rahvusvahelisele suhtlemisele omaselt on ELis valitsustel parlamentidega võrreldes tugev positsioon. Samas mõjutab EL iga liikmesriigi tavakodaniku elu tunduvalt sügavamalt kui välispoliitika.

Riigikogu alustas 2003. aastal ettevalmistusi, et osaleda täisväärtusliku liikmesriigi parlamendina ELi otsustusprotsessis. Eeskujuks võeti tugeva parlamentaarse järelevalvega Soome Eduskunta ja Taani Folketing. Parlamentide kaasamine ELi otsustusprotsessi pole sugugi uudne idee ning eri liikmesriikides rakendatavaid võimalusi on analüüsinud ka Euroopa Tulevikukonvendi parlamentide osalemise töörühm ning liikmesriikide ELi asjade komisjonide konverents COSAC¹ (The European Convention; Scrutiny of EU-matters...). Ka parlamentide vahel on toimunud tihe mõttevahetus, mille tulemusena võeti Kreeka eesistumise ajal parlamentide ELi asjade komisjonide esindajate erakorralisel konverentsil vastu Taani (eesistuja enne Kreekat) ettevalmistatud nn Kopenhaageni parlamentaarsed suunised, milles sõnastati parlamentide kaasamise hea tava. Suuniste ettevalmistaja Taani Folketing võttis aluseks Põhjamaade tugeva parlamentaarse kontrolli (Aarma 2005). Üldjoontes võib seda iseloomustada, kasutades 1999. aastal koostatud skeemi (vt joonis 1), mis loomulikult ei kajasta iga riigi poliitilisest maastikust, kultuurist ning põhiseadusest tulenevat valitsuse ja parlamendi suhete eripära. Alljärgnevalt on tutvustatud kaht Põhjamaade (Soome ja Taani) mudelit, mis olid olulisteks eeskujudeks Eesti mudeli väljatöötamisel.

¹ *Conférence des Organes Spécialisés dans les Affaires Communautaires et Européennes des Parlements de l'Union Européenne.*

Joonis 1. Liikmesriikide parlamentide osalemine ELi poliitika kujundamise protsessis

Allikas: Raunio 1999

Soome mudel

Soome ELi otsustusprotsessis osalemise mudeli väljatöötamisel 1994. a arvati, et parlamentaarse kontrolli süsteem peab toetuma olemasolevale komisjonide süsteemile ning kahanema peaks Eduskunna täiskogu roll, sest plenaaristungite ja Ministrite Nõukogu ajakava kooskõlla viimine oli sisuliselt võimatu. Soome parlamendis loodi siiski eraldiseisev Euroopa Liidu küsimustega tegelev komisjon – Suur Komisjon (SK). Kuna ei olnud mõeldav, et selle komisjoni liikmed suudavad olla pädevad kõigis valdkondades, millega EL tegeleb, tuli tagada tihe koostöö valdkondlike komisjonidega. Teiseks küsimuseks oli parlamendi osaluse ajastamine Euroopa Liidu poliitiliste otsuste tegemise protsessis. Otsustati, et parlamendi peab kaasama võimalikult varases järgus, eelistatavalt enne küsimuse arutamist Ministrite Nõukogu erialaekspertide töögrupis (Raunio 1999).

Vastavalt Soome põhiseadusele (§ 96) on valitsus kohustatud edastama Eduskunnale seisukoha andmiseks parlamendi pädevust puudutavaid dokumente (kõik otsused, mis enne liitumist olid Eduskunna pädevuses), nende osas teeb valiku valitsus. Samas on parlamendil õigus nõuda ka neid ELi dokumente, mida valitsus pole edastanud, kuid mis Eduskunna hinnangul vajavad parlamendi seisukohta. On oluline märkida, et parlament ei menetle otse ELi institutsioonidelt saadud dokumente.

Euroopa Komisjoni õigusakti algatuse kohta edastab valitsus teabe Eduskunnale, lisades kaaskirja lühikokkuvõttega ning Soome esialgse positsiooniga. Põhiseaduse sättest tuleneb valitsuskabineti liikmete kohustus osaleda reedeti enne ELi Ministrite Nõukogu istungit SK istungitel. § 96 kohaselt edastatakse kogu algatusega seotud taustateave. Komisjonil on õigus küsimuses oma arvamust avaldada, kuid Eduskunna juhatus võib otsustada, et õigusakti eelnõu arutatakse ka täiskogu istungil. Põhiseaduse kohaselt on kõik Suurele Komisjonile edastatavad dokumendid avalikud, kuid komisjonil on vajaduse korral õigus materjalid salajasteks kuulutada ning salajasuse aste määrata. Suure Komisjoni ainupädevuses on otsustada, kas konfidentsiaalseks kuulutatakse kogu istungi ainestik või ainult osa. Seda võib teha ka valitsuse põhjendatud ettepaneku alusel (Raunio 1999).

ELi eelnõu või muu algatuse laekumisel Eduskunda teeb parlamendi esimees otsuse selle edastamiseks SKle, määrares seisukoha andmiseks ka valdkondliku komisjoni. Küsimusega võib tegeleda korraga ka mitu valdkondlikku komisjoni. Kuna SK liikmed kuuluvad samaaegselt valdkondlikesse komisjonidesse, võib SK liige, kes kuulub valdkondlikku komisjoni, mille arvamust algselt ei taotletud, teha ettepaneku edastada menetluses olev dokument aruteluks oma komisjoni.

Soome põhiseaduse kohaselt peab igan ministril olema ELi küsimustes parlamendi toetus. SK on ELi asjades "peakomisjon", mille põhiülesandeks on kindlustada Eduskunna mõju otsuste tegemisel ning selle parlamentaarne järelevalve. SK poliitilist kaalu tõstab ka asjaolu, et sageli on selle liikmed parteide, fraktsioonide või alatiste komisjonide esimehed.

SK töö toetub põhiliselt eeltööle valdkondlikes komisjonides. Komisjonid jälgivad ELi arenguid vastavalt oma pädevusele. SK istungite päevakord jagatakse eelnevalt meedia ja kodanikuühenduste esindajatele ning üheksateistkümneme suurte raamatukogudega seotud ELi infopunktile. Pressiteade ja komisjoni päevakord on saadaval ka Eduskunna internetilehel, iga istungi järel peetakse pressikonverents. SK, st Eduskunna arvamus edastatakse valitsusele võimalikult varakult, tagades valitsuse tugevama positsiooni läbirääkimistel Ministrite Nõukogus. ELi välis- ja julgeolekupoliitikaga tegeleb Eduskunna väliskomisjon. Selle poliitika raames on väliskomisjonil info saamisel, oma seisukohtade esitamisel jm SKga samad õigused.

Lisaks põhiseaduse kohaselt edastatavale infole saab Eduskunta nõuda valitsuselt lisateavet. Selline soov võib tekkida näiteks seoses Ministrite Nõukogu istungi päevakorrapunktiga, mida arutatud pole, aga mis SK hinnangul on parlamentaarne järelevalve pädevuses.

Taani mudel

Taani Folketingi osalemist ELi siseriiklikus otsustusprotsessis reguleerib Euroopa Ühendusega liitumise lepingu § 6: "Valitsus on kohustatud teavitama Folketingi Euroopa asjade komisjoni ELi Ministrite Nõukogu seaduseelnõudest, mis muutuvad otsekohaldatavateks Taanis või mille täitmine nõuab Folketingi tegutsemist." Lisaks on Euroopa asjade komisjoni (EAK) ülesanded määratletud parlamendi kodukorras, kus on märgitud, et EAK tegeleb "küsimustega, mida arutavad Euroopa Liit ja WTO [Maailma Kaubandusorganisatsioon], ning Folketingi tegevuse koordineerimisega nendes küsimustes" (Forretningsorden for Folketinget).

Komisjoni peamine ülesanne on valitsusele läbirääkimisteks volituste andmine, näiteks seoses direktiivide eelnõudega. Valitsuse liikmed arutavad EAK istungitel enne ELi Nõukogu kohtumisi päevakorras olevaid olulisemaid küsimusi. Kohtumistel ministriga arutatakse kitsamalt volitusi läbirääkimisteks, taustateave edastatakse komisjoni liikmetele varem.

EAKd tuleb informeerida ELi seadusandlike aktide eelnõudest ning eelnõude muudatustest, Rohelistest ja Valgetest raamatutest, teistest olulisematest algatustest ning Euroopa Komisjoni teatisest. Valitsuse seisukoht tuleb saata EAKle nii laiemat tähtsust omavate küsimuste puhul mandaadi saamiseks kui ka muude olulise tähtsusega küsimuste puhul teadmiseks. Kaheksa päeva enne EAK istungit saadab valitsus Folketingile istungi kohta ELi algatust puudutava aruande (*factual paper*). Selles sisaldub algatuse sisu, ülevaade vastavast Taani seadusandlusest ning algatuse mõjust sellele (sh riigieelarvele), vastavusest proportsionaalsus- ja lähimuspõhimõttele, Euroopa Parlamendi seisukoht, ülevaade sellest, kellega on algatust arutatud ning millal algatust varem EAKs käsitleti.

Komisjoni istungil annavad ministri ettekande järel seisukohtadele hinnangu fraktsioonide esindajad. Juhul kui tehakse muudatusettepanekuid, on tõenäoline, et valitsus muudab oma seisukohta, tagamaks kindlamat siseriiklikku toetust. Hääletamist reeglina ei toimu, kuid vajadusel arvestatakse, et igal fraktsioonil on sama palju hääli kui täiskogul.

Tegelikkuses tähendab see, et valitsus peab Folketingiga nõu igaks juhuks ka nendes küsimustes, mis otseselt ei vasta Folketingi 1999. a raportis mainitud tingimustele. Vähemusvalitsuste sagedus on kujundanud olukorra, kus valitsusel on selge huvi saada ELi küsimustes parlamendi enamuse tugi. Valitsus küsib läbirääkimisteks mandaati peaaegu kõigi määruste ja direktiivide puhul ning enne valitsustevahelisi konverentse, sealhulgas WTO asjades.

Folketingi kodukorras 2005. a jõustunud muudatused kohustavad valdkondlikke komisjone tegelema oma vallas ka ELi asjadega.² Komisjonid saavad valitsuselt materjale samaaegselt EAKga ning võivad istungitele kutsuda valitsuse liikmeid, mida tehakse tavaliselt enne ELi Nõukogus toimuvat vastavat valdkonda käsitlevat arutelu. Komisjonid teevad ka ettepanekuid ja annavad arvamusi EAKle ning korraldavad Euroopa Komisjoni esitatud Valgete ja Roheliste raamatute avalikke arutelusid.

Eesti mudel

Pärast 2003. aasta valimisi moodustati sarnaselt eelnevale koosseisule Riigikogu Euroopa asjade komisjon, mille olulisimaks ülesandeks sai liitumisest tulenevate õiguslike ja Riigikogu töökorralduse muudatuste ettevalmistamine. EAK valmistas ette lahenduste loetelu, mille põhjal töötas Riigikogu liikmetest ja Kantselei ametnikest koosnev tööühm välja täpsemad ettepanekud. Vahetult enne Eesti liitumist ELiga võttis Riigikogu vastu Riigikogu kodukorra seaduse muutmise seaduse, millega reguleeriti parlamendi osalemine ELi küsimuste otsustamise protsessis. Seaduseelnõu algatasid Euroopa asjade komisjon ja väliskomisjon (04.11.2003), seadus võeti vastu 11.02.2004, Riigikogu kodukorra seadus jõustus 15.03.2004.

² Folketingi kodukorra § 7 lõige 2 (Folketingi alalised valdkondlikud komisjonid ja nende tööjaotus).

Euroopa Liidu asjade komisjoni (ELAK) koosseis kujuneb vastavalt Riigikogu alatiste komisjonide moodustamise korrale. See tähendab, et:

- fraktsioonid on ELAKis esindatud vastavalt võrdelise esindatuse põhimõttele;
- oma liikmete osalemise ELAKis otsustab fraktsioon;
- ELAKi koosseisu ja muudatused selles kinnitab Riigikogu juhatus.

Samas on ka erisusi:

- ELAKi liige on samaaegselt mõne muu alatise komisjoni liige, mis on tingitud kahest asjaolust. Esiteks erineb ELAK teistest alatistest komisjonidest erifunktsiooni poolest. Teiseks, kuivõrd ELi asjade arutelu üks eesmärk on tagada, et Riigikogu seisukohad kujundataks ka valdkondlikke huve arvestades, koosneb ELAK valdkondlikesse komisjonidesse kuuluvatest Riigikogu liikmetest.
- ELAKile ei jää seaduse kohaselt pelgalt Riigikogu otsuste ettevalmistaja roll, vaid talle antakse volitus võtta Riigikogu nimel seisukohti ELi asjades. Seisukohad on Vabariigi Valitsusele kohustuslikud ja seetõttu peab ELAKi koosseis otsuste suurema legitiimsuse tagamiseks olema representatiivsem ning täpsemalt piiritletud kui teised alalised komisjonid. ELAKis on vähemalt 15 liiget, mis tagab väiksematele fraktsioonidele võimaluse olla ELAKis esindatud vastavalt võrdelise esindatuse põhimõttele.

Peamiseks mehhanismiks sai Riigikogu seisukoha andmine ELi eelnõudele. Sellesse on kaasatud valdkondlikud komisjonid, Riigikogu juhatus ning ELAK (ühise välis- ja julgeolekupoliitika küsimustes väliskomisjon). Tulenevalt Eesti liitumiseelsest praktikast ja sellest, et suure osa ELi eelnõusid oli Euroopa Komisjon esitanud juba enne Eesti liitumist ELiga, on Riigikogu osalusvormiks (ka teataval määral "kaitsevõrguks") tava, et ministrid osalevad enne ELi Ministrite Nõukogu kohtumisi ELAKi istungitel ning annavad ülevaate valitsuse positsioonidest.

ELi küsimuste menetlemine Riigikogus

ELi asjade menetluse põhieesmärk Riigikogus on tasakaalustada liitumisest tulenevat seadusandliku pädevuse kandumist täitevvoimule ning tagada sellega ELi otsustusprotsessi suurem legitiimsus ja kodanikulähedus.

Riigikogu ELi suunalise tegevuse eesmärgid ja sisu võiks lühidalt kokku võtta järgmiselt:

- ELi algatuste mõju ning valitsuse sellesuunalise poliitika järjekindel jälgimine;
- Riigikogu seisukohtade kujundamine ELi seadusandlike aktide eelnõude ja muude küsimuste kohta;
- Eesti positsioonide võimalikult laia ühiskondlik-poliitilise kandepinna tagamine;
- Eesti positsioonide tugevdamine ELi Nõukogus.

Riigikogu osalemine

Vastavalt Riigikogu kodukorra seadusele esitab valitsus parlamendile seisukohavõtuks selliste ELi õigusaktide eelnõud, mis nõuavad vastavalt põhiseadusele seaduse või Riigikogu otsuse vastuvõtmist, muutmist või kehtetuks tunnistamist, ning eelnõud, mille vastuvõtmisega kaasneks oluline majanduslik või sotsiaalne mõju. Lisaks ELi õigusakti eelnõule esitab valitsus seletuskirja, milles tuuakse välja

akti eesmärk, menetlemise ajakava ja kord ning mõjude hinnang. Samuti peab seletuskiri sisaldama valitsuse seisukohta eelnõu suhtes. Eelnõu ELis menetlemise eeldatavast ajakavast lähtudes saab Riigikogu juhatus määrata eelnõu parlamendis menetlemise ajakava. Seetõttu on tähtis, et materjale ettevalmistav ministeerium arvestaks lisaks Vabariigi Valitsuse istungitele Riigikogu menetlusest tuleneva lisaajaga. Enne eelnõu saatuse otsustamist ELi Ministrite Nõukogus saavad Eesti ministrid osaleda ELAKi istungil Ministrite Nõukogu istungile eelneva nädala reedel ning esitada seisukoha, mida kavatsevad nõukogus kaitsta.

ELAK võib valitsuse seisukoha heaks kiita, teadmiseks võtta, tagasi lükata, seda osaliselt parandada või täiendada või seisukohta mitte võtta. Vastavalt Riigikogu kodukorra seadusele peab valitsus juhinduma parlamendi antud suunistest. Erandiks on olukord, kus ELAKi antud volitused jätaksid ministri läbi-rääkimistel isolatsiooni või tupikseisu ega võimaldaks kompromisse, mistõttu Eesti huvid võiksid saada kahjustatud. Pärast Ministrite Nõukogu istungit esitatakse ELAKile kohtumise aruanne, mis kajastab tehtud otsuseid, Eesti seisukohavõtte ning infot meie huvide arvestamise kohta.

Ministrite osalemine komisjoni istungil

Valitsuse liikmete osalemine ELAKi ja valdkonnakomisjonide istungitel annab võimaluse arutleda Eesti seisukohtade üle poliitilisel tasandil. Teisalt näitab ministrite osalemine ka valitsusliikmete soodsat suhtumist parlamentaarsesse järelevalvesse ning Riigikogu kaasamisse ELi küsimuste otsustamisel.

Riigikogu ELi asjade komisjonis on saanud tavaks, et kui arutatakse eelseisvaid Ministrite Nõukogu kohtumisi, osalevad komisjoni istungitel valitsuse liikmed. Samas on seoses ELi eelnõudega komisjoni istungile kutsutud ka vastava ministeeriumi asjatundjaid, eeskätt seletuskirjade koostajaid. Probleemiks on ministrite tihe ajakava ja ELAKi istungite toimumise Riigikogu kodukorraga piiratud ajaraam, mis kahandab võimalusi komisjoni liikmete ja ministrite aruteludeks. Riigikogu X koosseisu ajal osalesid valitsuse liikmed 2004. a 55%, 2005. a 58%, 2006. a 70%, 2007. a 68% ELAKi istungitest.³

Riigikogu ELi asjade komisjon saab dokumente kolme peamise kanali kaudu: otse Euroopa Komisjonist, Vabariigi Valitsuselt Riigikantslei vahendusel ning ametnike tasandil Koordinatsioonikogu (KOK) kaudu.⁴ Teave dokumendi ELi institutsioonidelt (enamjaolt Euroopa Komisjonist) edastamisest on ELAKil olemas lisaks Euroopa Komisjoni poolt otse saadetud materjalile ka Riigikantslei hallatava

³ Protsent näitab ministrite ELAKi istungite kutsete arvu ja komisjoni istungitel osalemise suhet.

⁴ KOK moodustati Vabariigi Valitsuse korraldusega tagamaks, et ametkondadevaheline koostöö ELi asjades oleks ladus ning valitsuse istungitele esitatavad materjalid paremini ette valmistatud. KOKi peamisteks ülesanneteks on ministeeriumide kooskõla tagamine valitsuse positsioonide osas, vaidlusküsimuste lahendamine, infovahetus ning kõikvõimalike muude ELiga seotud probleemide kaardistamine ja lahenduste leidmine. KOK sõelub välja algatused, mille osas on vajalik positsiooni kinnitamine valitsuses ning määratleb vastuvõetud ELi õigusaktide siseriikliku rakendamise eest vastutavad ministeeriumid. KOKi koosseisu kuuluvad kõigi ministeeriumide, Eesti Panga, Riigikogu Euroopa asjade komisjoni ja Presidendi Kantslei esindajad.

ELi dokumendihaldussüsteemi kaudu. Kuna Vabariigi Valitsuse istungid toimuvad neljapäeviti ja ELi asjade komisjoni istungid reedeti, annab KOKis saadud eelinfo võimaluse ELAKi liikmete teavitamiseks piisava ajavaruga.

Muudest ELiga seotud dokumentidest väärivad märkimist Riigikantselei korrapärane ülevaade direktiivide ülevõtmise seisust (ELAK edastab selle kõigile komisjonidele), välisvahendeid puudutavad regulaarsed ülevaated Rahandusministeeriumilt ning uue ELi õigustiku igapäevane tabel Riigikantselei ELi Sekretariaadilt (edastatakse samuti kõigile komisjonidele). Dokumentide esitamisel Riigikogule ja ELAKile lähtub valitsus Riigikogu kodukorra seaduses sätestatud tingimustest, samas on vastavalt Eesti siseriikliku koordineerimise põhimõtetele ministril suur valikuvabadus, mida valitsusele ja sellest tulenevalt ka Riigikogule esitada (Aarma 2005).

Kasvanud on valdkondlike komisjonide koormus (vt tabel I), kuna alates Eesti liitumisest ELiga ja uue kodukorraseduse jõustumisest tegelevad komisjonid lisaks siseriiklikule õigusloomele ka ELi õigusaktide eelnõude kohta arvamuste esitamisega. Nii saab ühest küljest kaasata Euroopa küsimustesse rohkem parlamendisaadikuid, teisalt on direktiivide puhul suur tõenäosus, et pärast nende vastuvõtmist ELi tasandil hakkab just eelnõu menetlenud komisjon direktiivi seaduse näol Eesti õigusraumi kohaldama. Määruste menetlemisel saavad komisjoni liikmed aga ülevaate otsekohaldatavatest õigusaktidest, millega peab arvestama siseriiklikus õigusloomes.

Tabel I. Komisjonide ELi asjades antud arvamused 2004–2007*

	2004	2005	2006	2007
Keskkonnakomisjon	10	10	17	3
Kultuurikomisjon	2	3	5	0
Maaelukomisjon	4	1	18	3
Majanduskomisjon	8	11	26	5
Põhiseaduskomisjon	3	8	9	2
Rahanduskomisjon	3	6	16	1
Riigikaitsekomisjon	0	0	2	0
Sotsiaalkomisjon	3	6	8	2
Väliskomisjon	0	1	2	0
Õiguskomisjon	3	13	15	3
KOKKU	36	59	118	19
Kokku ELAKi antud seisukohti**	31	38	79	16

Märkus: ühe eelnõu kohta võib arvamuse anda mitu valdkondlikku komisjoni. Komisjon võib anda ühe arvamuse mitmest dokumendist/eelnõust koosneva paketi kohta.

* Kuni 16.03.2007.

** ELi asjade komisjon esitab seisukoha ühe eelnõu kohta üks kord, samas kui eelnõu kohta võib olla mitme komisjoni arvamus.

Kokkuvõte

Parlamendi kaasamine ELi siseriiklikku otsustusmehhanismi on tugev, kui ühelt poolt on see põhjalikult sätestatud õigusaktides, teisalt aga juhul, kui valitsuse kohal on "parlamentaarne veto var" (Sibul 2007). Eesti senine kogemus näitab, et kuigi Ministrite Nõukogu kohtumistele eelnevad ELAKi arutelud pole seadustega sätestatud, toimib süsteem heale tavale tuginedes ning nii valitsus kui ka parlament on mõistnud nende arutelude vajalikkust. Poliitilise mandaadi andmine võib tegelikkuses tähendada väga olulist rolli ja kaasatust valitsustekeskse ELi otsustusprotsessi.

Võrreldes ELi küsimuste parlamentaarset järelevalvet süsteeme liikmesriikides, võib Eesti puhul esile tuua tihedat koostööd valitsuse ja parlamendi ametnike vahel. Peamiselt väljendub see infovahetuses ja -edastamises, tänu millele on parlamendi teavitatus ja teabe edastamise ajastus oluliselt parem kui mõneski teises liikmesriigis (Szalay 2005, Aarma 2005). Erilist "kadedust" on piiritagustes ametivendades tekitanud ELAKi ja väliskomisjoni ametnike võimalus otse ligi pääseda Riigikantslei ELi dokumentide andmebaasile. Ehkki näiteks ka Eduskunna ametnikud kasutavad Soome ELi dokumentide andmebaasi EUTORI, puudub neil võimalus osaleda Koordinaatsioonikogu koosolekutel. Kindlasti on oma roll ka ELAKi kui koordineeriva komisjoni võimalusel ja soovil otsustamises osaleda. Komisjoni liikmetele langeb toepeltkoormus seoses nende samaaegse kuulumisega valdkondlikesse komisjonidesse.

Töö korraldamine ja dokumentide valik on olulised nii parlamendi kui ka täitevõimu ELi alase tegevuse tõhususe parendamisel. Eestis võib planeerimist hinnata rahuldavaks eeskätt ministerriumide enda esialgselt esitatud tähtaegadest halva kinnipidamise tõttu. Riigikogu töögraafik erineb valitsuse omast ning valitsuse seisukohti, kommentaare ja seletuskirju ettevalmistavad ametnikud ei oska alati arvesse võtta parlamendi kaasamisest tulenevat täiendavat ajakulu. See on üha sagedamini viinud dokumentide kiirustavale esitamisele, mis kahandab parlamendiliikmete rolli otsustusprotsessis.

Seoses Riigikogu valimisega 2007. aastal kerkis küsimus parlamentaarset järelevalvet kohta valitsuse ELi alase tegevuse üle ajavahemikus, kui kehtivad juba uue koosseisu volitused, aga uut ELAKi ei ole veel moodustatud. Euroopa Liidu toimimine ei peatu seoses mõne liikmesriigi parlamendivalimistega.

Uueks võimalikuks väljakutseks on küsimus Riigikogu osalusest kandidaatide esitamisel Euroopa Liidu ametikohtadele. 2007. aasta alguses ELi liikmesriikides läbi viidud uuringu järgi võib teha järelduse, et kandidaatide esitamisel räägivad kaasa vähesed parlamendikojad. Ametlik või sisuline osalus ELi kõrgete ametnike kandidaatide nimetamisel puudub Belgia, Küprose, Rootsi, Soome, Itaalia, Suurbritannia, Taani, Prantsusmaa, Rumeenia, Kreeka, Läti, Slovakkia, Saksamaa ja Eesti parlamendil. Parlament mängib arvestatavat rolli Austrias, Bulgaarias, Portugalis, Leedus, Sloveenias, Poolas, Ungaris ja Tšehhis.⁵ Riigikogu ELi asjade komisjon tõstas küsimuse kandidaatide osas kaasaraäkimise

⁵ Iirimaa, Malta, Madalmaade, Luksemburgi ja Hispaania parlamendi osaluse kohta info puudub. Kahekojalise parlamendi puhul võib osalus piirduda ühe kojaga.

kohta 2004. aastal (ELAKI esimehe Rein Langi kiri peaminister Juhan Partsile), kuid valitsus ei pidanud võimalikuks sätestada Riigikogu osalemist kandidaatide esitamisel ELi ametikohtadele.⁶

Kokkuvõtteks võib öelda, et Riigikogu on oma rolli ELi küsimustes määratlenud nii õiguslikult kui ka tavale tuginedes ning võrreldes teiste liikmesriikidega on parlamendi asend Eestis tugev. See tähendab, et olemas on parimad võimalused, mis soovi, huvi ja vajaduse korral annavad Riigikogu liikmetele võimaluse ELi küsimustes kaasa rääkida ja probleemide teket ennetada. Juhul kui suudetakse näha seoseid siseriikliku tegevuse ja ELi tasandil tehtava töö vahel ning sellest tulenevalt osaleda samaväärselt ELi küsimuste analüüsimistel ja aruteludel, on Eestil võimalus olla parlamentaarse järelevalve musternäidiseks kogu Euroopa Liidus ning loodetavasti tuua poliitika Euroopa mõõde kodanikele lähemale.

Allikad

Aarma, Olev (2005). 2004. aastal ühinenud riikide parlamentide kaasatus Euroopa Liidu otsustusprotsessi. – Riigikogu Toimetised, nr. 12.

The European Convention. Points no. 2 : main points of the report by the Working Group on Legal Personality submitted to the plenary session of the European Convention on 3 and 4 October 2002. – <http://european-convention.eu.int/docs/meetings/2-EN.pdf> (01.02.2007).

Forretningsorden for Folketinget. – <http://www.folketinget.dk/?samling/20061/MENU/00000004.htm> (01.02.2007).

Raunio, Tapio (1999). Parliamentary scrutiny of the EU decision-making : comparison of national systems. – Proceedings of the seminar "National Parliaments and the EU – Stock-Taking for the Post-Amsterdam Era". Helsinki.

Sådan lovgiver EU – efter udvidelsen med 10 nye lande (2005). København: Folketingets EU-oplysning. (Småtryk fra Folketinget; 7). – <http://www.eu-oplysningen.dk/upload/application/pdf/08d28684/smaatryk7.pdf> (01.02.2007).

Scrutiny of EU-matters in national parliaments. – <http://www.cosac.eu/en/info/scrutiny/> (01.02.2007).

Sibul, Heiki (2007). Successes and challenges of Estonia. – Proceedings of the seminar "Role of the General Secretariats of the National Parliaments in Post-Integration Process". Bucharest.

Szalay, Klárs (2005). Scrutiny of EU affairs in the national parliaments of the new member states: comparative analysis. Budapest: Hungarian National Assembly.

Vabariigi Valitsuse seadus. – Riigi Teataja I, 2005, 73, 565.

⁶ Praegu reguleerib seda küsimust Vabariigi Valitsuse seadus, mille kohaselt esitab valitsus Eesti kandidaadid Euroopa Komisjoni liikme, ELi majandus- ja sotsiaalkomitee liikme, ELi regioonide komitee liikme, Euroopa Kohtu kohtuniku, Esimese astme kohtu kohtuniku, kohtujuristide ning Euroopa Kontrollikoja liikme ametikohale. Euroopa Kohtu kohtuniku kandidaadi, Esimese astme kohtu kohtuniku kandidaadi ja kohtujuristide kandidaatide esitamisel on valitsusel kohustus pidada nõu Riigikohtu esimehe ja õiguskantsleriga; Euroopa Kontrollikoja liikme kandidaadi puhul riigikontrolõriga; ELi regioonide komitee liikme kandidaatide esitamisel omavalitsusliitudega; ELi majandus- ja sotsiaalkomitee liikme kandidaatide esitamisel asjaomaste valitsusväliste ühendustega.

Parlamendi välissuhtlusest

Merle Pajula *Eesti suursaadik Soomes, Riigikogu Kantselei välissuhete osakonna juhataja 2004–2006*
Eve Anton *Riigikogu väliskomisjoni nõunik-sekretariaadijuhataja*

Seoses oluliste muudatustega Eesti riigi rahvusvahelises positsioonis ja majanduskasvuga kaasnenud võimalusega hakata märgatavalt panustama arenguabisse, võib välissuhtluse hoogustumist ning arenemist pidada Riigikogu selle koosseisu olulisimateks märksõnadeks. Artikli esimene pool annab ülevaate Eesti parlamendi kogu välissuhtlusest, teine pool keskendub kitsamalt väliskomisjoni küllaltki laiaulatuslikule tegevusele.

Riigikogu X koosseisu välissuhtlus

Liitumised

Riigikogu X koosseisu välissuhtluse märksõnaks sobib *liitumine*. Just selle koosseisu aegu jõudsid lõpule kaks ühiskonna jaoks äärmiselt töömahukat liitumisprotsessi – ühinemine Euroopa Liidu ja NATOga 2004. aastal. Mõlemad aastaid kestnud protsessid tõid endaga kaasa vajaduse partneritele Eesti seisukohti selgitada ning seda tehti ühiskonna ühiste jõupingutuste varal. Väga olulist tööd Eesti positsioonide selgitamisel tegid Riigikogu Euroopa asjade komisjon, väliskomisjon ja teised alatised komisjonid ning Riigikogu esimees. Nagu välissuhtlusele üldisemalt, nii on ka parlamentaarsele diplomaatialle omane mitme- ja kahepoolse suhtluse teineteist toetav põimumine, nii külaliste võõrustamine kui ka ise võõrsil käimine.

ELi liikmeks saamisele eelnenud lähenemisperioodil rakendunud mudel, mis nägi assotsieerunud partneritele ette võimaluse ja vajaduse osaleda liikmesriikide parlamentide ELi asjade komisjonide ja teiste alatiste komisjonide kohtumistel, andis Riigikogu liikmeile vajaliku kogemuse oma huvide esitamiseks ja kaitsmiseks teistele hoomataval ja omaksvõetaval moel. 2004. aasta maist täisliikmena ELis tegutsema asudes oli Riigikogu ELi asjade komisjonil ja väliskomisjonil vajalik vilumus olemas.

Komisjonid välissuhtluses

Kui ELAKi nii mitmepoolseil kohtumistel aset leidvat kui ka kahepoolsete kohtumistena toimuvat välissuhtlust iseloomustab ELi-siseste küsimuste vaagimine, siis väliskomisjonide kohtumistel käsitletavat teemat hõlmavad suhteid ELi-väliste partneritega. Selleks, et näiteks ELi naabruspoliitika küsimustes mõjukalt kaasa rääkida, on Riigikogu X koosseisu väliskomisjon külastanud Gruusiat, Armeeniat ja Aserbaidžaanit, Türgit ning Lääne-Balkanit, samuti on Tallinnas võõrustatud sealt saabunud

külalisi. Regulaarsed kohtumised on toimunud Venemaa parlamendi mõlema koja väliskomisjonidega. Nii Eesti jaoks eraldi kui ka ELile tervikuna on läbivalt väga olulised Atlandi-ülesed suhted ja koostöö Hiinaga – väliskomisjon on oma visiitide korraldamisel sedagi silmas pidanud. Märkimist väärivad ka väliskomisjoni visiidid Prantsusmaale ja Rumeeniasse ning väliskomisjoni aseesimehe Marko Mihkelsoni osalus välisministri visiidil Iraaki 2006. a.

Riigikogu riigikaitsekomisjoni välisvisiidid, mis mitmel puhul kujutasid endast ühisvisiite Riigikogu väliskomisjoni ja valitsuse ning Kaitsejõudude esindajate osalusel, ulatusid Lääne-Balkanilt Iraaki ja Afganistani. Vahetu teave ja kogemus rahvusvahelistest operatsioonidest, milles osalevad Eesti kaitseväelased, on missioonimandaatide otsustamisel möödapääsmatult vajalik. Riigikaitsekomisjoni rahvusvahelise suhtluse teine tähtis tahk on koostöö partneritega naaberriikides: Soome, Rootsi ja Läti parlamendi riigikaitsekomisjoniga.

Mitmed Riigikogu alatised komisjonid – näiteks majandus- ja sotsiaalkomisjon – on laiendanud oma suhtlusringi tavapärasest naabritega kogemustevahetusest märgatavalt kaugemale. Uute suhtluspartnerite hulgas on nii vanu liikmesriike nagu Prantsusmaa ja Portugal kui ka uustulnukaid nagu Slovakkia ja Poola. Üha tähtsamaks saab tehtu võrdlemine teiste poolt kasutuselevõetuga, edukate kogemuste levitamine.

Parlamentaarse diplomaatia vormid

Esmapilgul ehk raskemini märgatav parlamentaarse diplomaatia osa on parlamendirühmade omavaheline suhtlus. Riigikogu X koosseisus oli 36 parlamendirühma ning nende panus oli eriti tänuväärne Eestit külastavate parlamendirühmade võõrustamisel, aga ka meie seisukohtade edastamisel välisvisiitidel.

Väga kaalukas roll on parlamentaarses diplomaatias parlamendi esimehel. Riigikogu X koosseisu esimehed Ene Ergma ja Toomas Varek täitsid seda mahukat ning keerulist rolli Eesti jaoks rahvusvaheliselt äärmiselt tähtsal perioodil. Riigikogu esimehe osalus Euroopa Liidu liikmesriikide parlamentide esimeeste iga-aastaselt konverentsil andis võimaluse Eestile oluliste sõnumite edastamiseks kõrgetasemelisel ELi foorumil. Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee liikmesriikide parlamentide esimeeste konverentsi osalejaskond ulatub vaatelehtide hõlmates aga Euroopast kaugemalegi. ENPA parlamentide esimeeste kohtumine Tallinnas 2006. aasta mais oli Riigikogu X koosseisu rahvusvaheliseks tähtsündmuseks. Käsitatud teemad (parlamentaarne diplomaatia sillaehitajana ning parlamentide roll pluralistliku demokraatia edendajana kodus ja välismaal) haakusid vahetult oluliste sündmustega maailmas, kohal viibisid enam kui neljakümne riigi esindajad ning tegu oli Eesti senise suurima kõrgetasemelise rahvusvahelise kohtumisega.

Riigikogu esimehe Ene Ergma osalus Parlamentidevahelise Liidu (*Inter-Parliamentary Union*) liikmesriikide spiikrite kohtumisel New Yorgis 2005. aasta septembris andis võimaluse esitada maailma esinduslikemal parlamentaarsel üritusel Riigikogu seisukohti parlamendidiplomaatia tuleviku kohta ja just New Yorgis toimunud Põhja-Balti (*Nordic and Baltic 8 - NB8*) parlamentide esimeeste kohtumisel sai Riigikogu ülesandeks NB8-Gruusia parlamentaarse arengukoostöö koordineerimine. NB8 parlamentide omavaheline suhtlus on tihe kõigil tasandil, esimehed kohtuvad vähemalt kord aastas ja käsitletavate teemade ring ulatub piirkonnas aktuaalsest globaalselt oluliste küsimusteni.

2004. aasta juunis toimus NB8 spiikrite ühisviisit Ameerika Ühendriikidesse, kohtuti Esindajatekoja spiikriga. 2005. aasta mais toimunud kohtumisel käsitleti NB8 parlamentide toetust ELi naabruses Gruusias, Ukrainas ja Moldovas aktiveerunud demokraatiatele. 2005. aasta septembris tehti ühisviisit Kiievisse, toetamaks parlamentaarset demokraatia arengut Ukrainas. Märkimist väärib veel kindlasti Riigikogu liikmete osalus valimiste vaatlejatena – iseäranis 2004. a Ukraina *Verhovna Rada* ja 2006. a Valgevene presidendivalimistel.

Riigikogu esimehe välissuhtlus näeb ette ametlike kahepoolsete visiitide toimumise nii võõrustamise kui ka väisamise näol. X koosseisu vältel võõrustas Riigikogu esimees Ene Ergma Läti, Tšehhi, Poola, Uus-Meremaa, Makedoonia ja Austria parlamendi esimehi. Toomas Varek võttis vastu Prantsusmaa Senati esimehe, Rootsi parlamendi spiikri ja Hiina Kõrgema Konsultatiivkomitee esimehe. Ene Ergma külastas ametlikult Gruusiat, Austriat, Lätit, Leedut, Poolat, Kanadat, Islandit ja Ukrainat. Toomas Varek viibis ametlikul visiidil Rootsis ja Prantsusmaal. Lisaks kohtus Toomas Varek 2006. aasta mais ENPA parlamentide spiikrite kohtumise raames kahepoolset mitme teise riigi parlamendi ja Euroopa parlamentaarsete assambleede juhtidega.

Spiikrite välissuhtluse kõrval moodustavad parlamentaarset diplomaatia teise nn klassikalise haru rahvusvaheliste parlamentaarsete organisatsioonide delegatsioonid. Riigikogu X koosseisu lõpuni tegutsesid Euroopa Nõukogu Parlamentaarset Assamblee, NATO Parlamentaarset Assamblee, Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) Parlamentaarset Assamblee, Lääne-Euroopa Liidu (WEU) Parlamentaarset Assamblee ja Balti Assamblee delegatsioonid ning Parlamentidevahelise Liidu (IPU) Eesti rühm. 2004. a mais lõpetas tegevuse ELi ja Eesti Parlamentaarset Komitee delegatsioon ning 2006. a aprillis Eesti delegatsioon Ülemaailmses Tasakaalustatud Keskkonna Tagamise Seadusandjate Organisatsioonis (GLOBE).

Arengukoostöö

Riigikogu X koosseisu välissuhtluse uueks elemendiks kujunes arengukoostöö korrapäramine. Riigikogu on läbi aastate osalenud rahvusvahelistes arengukoostöö projektides, kuid alates X koosseisust töötati väliskomisjoni juhtimisel välja koostöö prioriteedid ja täpsustati selleks ette nähtud vahendite maht. Vastavalt riikliku arengukoostöö prioriteetidele kuulus ka Riigikogu eelispartnerite hulka Gruusia parlament. Lisaks mitmesugustele parlamendiliikmeile ja ametnikele suunatud koolitusprogrammidele andis Riigikogu Gruusia parlamendile üle stenogrammisüsteemi. Edukaks kujunes kolmepoolne koostöö Rootsi parlamendiga, mille käigus Gruusia parlamendi ametnikud viibisid koolitusel Tallinnas ja Stockholmis. Märkimisväärseks tuleb lugeda ka arengukoostööd Moldova, Serbia (ametnikekoolitus) ja Makedooniaga (e-parlament).

Riigikogu X koosseisu väliskomisjoni tööst

Riigikogu X koosseisu väliskomisjon pidas kokku üle 300 istungi, menetles juhtivkomisjonina 30 eelnõu ning algatas olulise tähtsusega riikliku küsimusena välispoliitika arutelud Riigikogu täiskogul. Pärast 01.01.2007 jõustunud välissuhtlemisseaduse muudatust toimuvad need arutelud varasema kahe korra asemel kord aastas.

EL ja NATO

Kohe pärast Riigikogu X koosseisu ametisse astumist jätkus Euroopa Liidu ja NATOga ühinemise ettevalmistamine parlamentaarsel tasandil. Väliskomisjon menetles juhtivkomisjonina nii Eesti Euroopa Liiduga ühinemise lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu kui ka Põhja-Atlandi lepinguga ühinemise seaduse eelnõu.

Nii enne kui ka pärast Eesti ühinemist ELiga tegi väliskomisjon tihedat koostööd Riigikogu Euroopa asjade komisjoniga (pärast ühinemist Euroopa Liidu asjade komisjon, ELAK). Kokku pidasid kaks komisjoni 19 ühisistungit, sealhulgas avaliku istungi 02.06.2003, kus arutati tollal väga aktuaalseid teemasid nagu Eesti ühinemine Euroopa Liiduga ja selle mõjude analüüs, Euroopa Tulevikukonvent ning rahvahääletus Euroopa Liiduga ühinemise küsimuses. Avalikul istungil oli kõne all ka Riigikogu avaldus "Euroopa Liidu institutsioonide tuleviku kohta", mis oli ajendatud Euroopa Tulevikukonverdis toimuvatest ägedatest vaidlustest ELi tuleviku üle ja mida juhtivkomisjonina menetles väliskomisjon. Samas arutati ka võimaliku raporti koostamise vajadust ELiga ühinemise mõjude kohta, raporti arutelu Riigikogu täiskogu istungil toimus 25.08.2003.

Parlamentaarset kontrolli osas tuleb esile tuua väliskomisjonis (ja ka ELAKis) toimunud Eesti seisukohtade ärakuulamist ja heakskiitmist Euroopa Ülemkogul ning Euroopa Liidu üldasjade ja välissuhete nõukogu istungite eel, mida komisjonis tutvustasid vastavalt peaminister ja välisminister. Samuti tutvustas peaminister ja/või välisminister mõlema komisjoni liikmetele Eesti seisukohti ELi iga eesistumisperioodi alguses. Heaks tavaks kujunesid ka väliskomisjoni kohtumised Eestist valitud Euroopa Parlamendi saadikutega. Eesti ühinemine ELiga mitmekesisest komisjonis arutatavaid teemasid – päevakava tulid sellised teemad nagu Euroopa Liidu finantsperspektiiv 2007–2013, Euroopa naabruspoliitika arengud, ülevaade Cotonou lepingu alusel sõlmitavast ELi liikmesriikide vahelisest finantsprotokollist, ELi Atlandi-ülesed suhted jne.

NATO ning Euroopa Liidu julgeoleku- ja kaitsepoliitika teemadel oli väliskomisjoni oluliseks partneriks riigikaitsekomisjon, kellega toimus 14 ühisistungit. Suurt tähelepanu pöörati Eesti kaitseväge osalusel toimuvatele ja kavandatavatele rahvusvahelistele missioonidele ning nende julgeolekupoliitilistele aspektidele. Komisjonid arutasid mitmel korral ka Eesti õhuseire ja -turbe teostamisvõimet ehk siis õhuturbe ülesehitust NATO raamistikus, selle toimimist rahuajal ning koostööd Läti ja Leedu õhuseirega Balti õhuruumi valvamisel. Tähelepanu all oli ka ELi ühine julgeoleku- ja kaitsepoliitika, sh Eesti osalemine ELi lahingugruppide Põhjala lahingugrupis.

Riigikogu välissuhtluse koordineerimine

Vastavalt välissuhtlemiseadusele koordineerib väliskomisjon Riigikogu välissuhtlemist, analüüsides pidevalt selle valdkonna tegevust ja eelarvet kajastavat informatsiooni. Näiteks 20.02.2006 tegi komisjon ettepaneku kajastada Riigikogu välissuhtlemise eelarves arengukoostööd. Riigikogu välissuhtluse parandamiseks teavitavad eelseisvatest visiitidest väliskomisjoni Riigikogu esimees ja komisjonid ning soovitavalt ka Riigikogu parlamendirühmad.

Väikeriigi seisukohast on suurepäraseks foorumiks oma seisukohtade tutvustamisel parlamentaarsed assambleed. Vastavalt Riigikogu kodukorra seadusele võib Riigikogu moodustada välisdelegatsioone, kes annavad oma tegevusest aru väliskomisjonile. Riigikogu X koosseisu väliskomisjon pööras eriti suurt tähelepanu Balti Assambleele. 22.03.2004 võeti vastu seisukohad Balti riikide parlamentaarsest koostööst pärast liitumist Euroopa Liidu ja NATOga ning telliti Eesti Välispoliitika Instituudilt uurimus "Balti parlamentaarne koostöö: minevikust tulevikku", mida esitleti väliskomisjonis 2005. a oktoobris. Kuna Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee (ENPA) Eesti delegatsioon oli väliskomisjonis esindatud algul kolme, hiljem nelja liikmega, siis oli väliskomisjon ENPAs toimuvatest aruteludest väga hästi informeeritud.

Komisjonis käsitletud teemad ning vastuvõetud soovitusel ja seisukohad

Arusaadavalt pööras väliskomisjon suurt tähelepanu Eesti välispoliitikale ja selle koordineerimisele. Komisjon kuulus Välisministeeriumi informatsiooni sellistel olulistel teemadel nagu Eesti välismajanduspoliitika ja selle koordineerimine, Eesti välisesinduste arengukava, aukonsulite võrgu laiendamine, Eesti välispoliitiliste seisukohtade kajastamine jmt.

2003.–2007. aastal toimusid Eesti jaoks välispoliitiliselt olulistest riikides (Gruusia, Moldova, Ukraina ja Valgevene) murrangulised arengud, mis olid väliskomisjoni erilise tähelepanu all, nii nagu ka Eesti poliitika nende riikide suunal. Valgevene valimiseelset olukorda arutati 07.02.2006 avalikul istungil, samuti menetleti Riigikogu avalduse eelnõu "Demokraatia toetuseks Valgevenes". Väliskomisjon arutas mitmel korral ka olukorda Gruusias ning menetles Riigikogu avalduse eelnõu "Seoses olukorraga Venemaa ja Georgia suhetes".

Suhted Venemaaga olid erineva külje pealt korduvalt komisjoni päevakavas. Komisjon kuulus Välisministeeriumi ja Põllumajandusministeeriumi informatsiooni Eestist Venemaale eksporditava toimetoodangu kohta, üks erakorraline istung puudutas välisminister Urmas Paetile viisa andmisest keeldumist. Komisjonis toimunud kuulamiste ja mõttekodadelt tellitud uurimuste põhjal koostas komisjon Vabariigi Valitsusele soovitusel strateegia kujundamiseks suhetes Venemaaga. Samuti võttis komisjon vastu järeldused ja seisukohad Vene Föderatsioonis elavate hõimurahvaste toetamise kohta. Tulenevalt Eesti ühinemisest ELiga võttis komisjon vastu seisukoha Eesti ja Venemaa piiriäärsete alade elanike viisarežiimi jätkamise osas. Samuti kuulus komisjon mitmel korral informatsiooni Eesti konsulaarja viisapoliitika kohta, ülevaadet ettevalmistustest Schengeni viisaruumiga ühinemiseks ning selle edasilükkumisest tulenevatest välispoliitilistest mõjudest.

2005. aasta lõpus ja 2006. aasta alguses toimunud sündmused (otsus rajada Venemaa ja Saksamaa vaheline gaasijuhe ning Venemaa ja Ukraina vaheline tüli gaasihinna üle) muutsid energiapoliitika seotud küsimused päevakajaliseks kogu Euroopas. Väliskomisjon pühendas Eesti energiapoliitika kuulamistesarja, sh toimus 16.01.2007 avalik istung. Samuti telliti Eesti Välispoliitika Instituudilt uuring "Eesti energiapoliitika Euroopa Liidu energiapoliitika kontekstis", mida esitleti väliskomisjonis 2006. a septembris ning mis pälvis Eestis suurt tähelepanu. 2007. a veebruaris võeti vastu järeldused ja seisukohad Eesti energiapoliitika kohta.

Visiidid ja kohtumised

Lisaks artikli alguses mainitud ühekordsetele visiitidele jätkas Riigikogu X koosseisu väliskomisjon traditsioonilisi kohtumisi Soome parlamendi väliskomisjoniga, mis toimusid kord aastas vaheldumisi siin- ja sealpool Soome lahte. Samuti jätkati eelnevate koosseisude väliskomisjonide algatatud, kord aastas toimuvate Balti parlamentide väliskomisjonide kohtumisi. Vaatamata Eesti ja Venemaa vahelistele jahedatele suhetele kohtusid ka Eesti ja Vene parlamendi väliskomisjonid regulaarselt kord aastas Tallinnas, Moskvast, Kagu-Eestis või Pihkvas.

Uue ja väga aktiivselt käivitatud tegevusvormi algatas 2003. aasta augustis Leedu parlamendi väliskomisjon. NB8 ühendab riike, millest mõned on nii NATO kui ka ELi liikmed, teised ainult ELi liikmed ja kolmandad kuuluvad vaid NATOsse. NB8 väliskomisjonide esimeeste kaks korda aastas toimuvate kohtumiste eesmärk on vahetada infot ja kujundada ühispositsioone olulistest välispoliitilistes küsimustes. NB8 kohtumistel on osalenud ka külalisi, nt 2004. aastal Reykjavikis toimunud kohtumisest võttis osa USA Senati väliskomisjoni esimees Richard Lugar, kes rääkis massihävitusrelvade teemal. Läti parlamendi väliskomisjoni eestvedamisel toimus NB8 väliskomisjonide esimeeste visiit Washingtoni.

Nii nagu Eesti riigi jaoks tervikuna, muutus ka X Riigikogu välissuhtlemise keskpunkt seoses ELi ja NATO liikmeks saamisega. Kaasa tuleb rääkida küsimustes, mis meile tuttavad ja lähedal, aga ka neis, mis seni võõrad ja kaugel. See nõuab välispoliitiliste teemade sügavamat käsitlust nii väliskomisjonis kui ka Riigikogus tervikuna. Samas on riigi välissuhtlus mitmetahuline tervik. Diplomaatia üldiselt ja parlamentaarne diplomaatia sealhulgas areneb väga kiiresti. Riigikogu X koosseisu välissuhtlusele tagasi vaadates tuleb tõdeda, et parlament võttis talle ajalooliselt uues olukorras osaks langenud väljakutse vastu ning täitis oma ülesanded vastutustundlikult ja hästi.

Õigusloomest

Silver Sära

Riigikogu Kantselei juriidilise osakonna nõunik

Riigikogu X koosseis tuli esimeseks istungiks kokku 31. märtsil 2003 ja pidas viimase istungi 22. veebruaril 2007. Selle aja jooksul võttis parlament vastu 775 õigus- või muud akti: 643 seadust, 129 otsust ja 3 avaldust. Võrreldes Riigikogu IX koosseisuga, on vastuvõetud aktide arv vähenenud ligi 12% ning seaduste osas eraldi võetuna ligi 17%. Sellest hoolimata ei ole täide läinud ennustused, mille kohaselt on kõik vajalikumad seadused juba vastu võetud ja parlamendil ei ole enam midagi teha.

Vaadeldes seadusloome koormust komisjonide lõikes, on taas enim eelnõusid jäänud majandus-, rahandus-, õigus- ja põhiseaduskomisjoni kanda. Need neli komisjoni kokku menetlesid juhtivkomisjonina ligi 58% vastuvõetud õigusaktidest. See arv näitab võrreldes IX koosseisuga siiski langustendentsi, eriti majanduskomisjoni koormuse vähenemise arvelt. Komisjonide koormuse puhul ei tule silmas pidada siiski mitte ainult menetluse lõpuni läbinud ja vastu võetud õigusakte, vaid ka menetlusse esitatud õigusakte, mis võeti esitajate poolt tagasi, arvati menetlusest välja või jäeti vastu võtmata. Näiteks sotsiaalkomisjoni puhul oli selliseid 138 menetletud eelnõust ligi 40%. Teine komisjon, mis torkas silma tagasi võetud või lükatud eelnõude poolest, oli rahanduskomisjon. Kõige suurem koormus oli statistika järgi põhiseaduskomisjonil, kelle menetluses oli X koosseisu ajal kokku 214 eelnõu. Olulisi eelnõusid jätkus menetlemiseks kõigile komisjonidele, välja arvatud Euroopa Liidu asjade komisjon, kelle ülesanded on teistsugused kui teistel Riigikogu alalistel komisjonidel.

Kõige rohkem mõjutas seadusloomet ühinemine Euroopa Liiduga ja seaduste kooskõlla viimine seoses uute eurodirektiivide vastuvõtmise või vanade muutmisega. See on seletuskirjades enim märgitud seaduse muutmise ajend. Teine ilmselt õigusloomet mõjutanud tegur on Eesti kiire majanduskasv. See on võimaldanud vastu võtta mitu seadust, mis nõuavad märkimisväärset rahalist katet ja mille vastuvõtmine oli seni takerdunud majanduslike võimaluste puudumise taha. Riigikogu X koosseisu õigusloometegevust kujundas 2005. aasta aprillini oluliselt Res Publicast, Reformierakonnast ja Rahvaliidust koosnev valitsuskoalitsioon, pärast seda tegutses uus koalitsioon, kus Res Publica asemel oli liikmeks Keskerakond.

Alljärgnevalt on toodud ülevaade nendest X koosseisu poolt vastu võetud õigusaktidest, mille mõju Eesti elule on eeldatavalt kõige suurem või mis on pälvinud muudel põhjustel rohkesti avalikkuse tähelepanu. Sulgudes märgitud kuupäevad tähistavad seaduse või muu akti vastuvõtmise aega, kui pole märgitud teisiti.

Eesti ja Euroopa Liit

Riigikogu X koosseisu volituste aja sisse jäi kõige olulisema sündmusena Eesti ühinemine Euroopa Liiduga. Põhilise ettevalmistustöö, sealhulgas ka **Eesti Vabariigi põhiseaduse täiendamise seaduse** menetlemise ning vastuvõtmise tegi siiski ära Riigikogu eelmine koosseis. See seadus andis Riigikogule volituse ratifitseerida ELi ühinemisleping ehk vormistada ametlikult Eesti Euroopa Liitu kuulumine. Nimetatud eelnõu võeti Riigikogus vastu 18.12.2002, rahvahääletus põhiseaduse täiendamise seaduse osas toimus 14.09.2003 ja seadus jõustus 06.01.2004. Sellega muutus ELi õigus selle ainupädevuse valdkondades ülimuslikuks Eesti õiguse suhtes, kuigi tolle üsna napolisõnalise seaduse sisuline tõlgendamine seisab veel ees.

Omamoodi rakendusaktiks põhiseaduse täiendamise seadusele sai 2005. aasta detsembris vastu võetud **põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse seaduse ja Riigikogu kodukorra seaduse muutmise seadus**, millega anti parlamendile võimalus küsida Riigikohtult seisukohta põhiseaduse ja Euroopa Liidu õigusakti koostoime tõlgendamisel. Kui parlamendis on vaja vastu võtta õigusakt, mille puhul tekib kahtlusi vastavuses põhiseadusele seoses Euroopa Liidu õiguse teistsuguse regulatsiooniga, võib Riigikogu teha Riigikohtule ettepaneku anda selles küsimuses seisukoht. Seisukoha võtab vastu Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium või üldkogu, ent see ei ole Riigikogule siduv.

Euroopa Liiduga ühinemise lepingu ratifitseerimise seadus võeti Riigikogus 21.01.2004 vastu 77 poolthäälega, sellega jõudis lõpule Eesti ühiskonnas aastaid kestnud arutelu. Põhjaliku ülevaate ühinemisega kaasnevatest eeldatavatest muutustest Eesti elus saab eelnõu seletuskirjast, mille maht ületab 450 lehekülge.

Enne ELiga ühinemist oli Riigikogu teinud seadustesse rohkesti muudatusi. Nende jõustumisajaks pidi saama Eesti ühinemiskuupäev, mis üldjuhul ei olnud muudatuse tegemise ajal veel teada. Samuti vajasisid ühinemisega seonduvalt kehtetuks tunnistamist mitmed seadused või nende sätted. Nimetatud probleemide lahendamiseks võttis Riigikogu vahetult enne Eesti liitumist (14.04.2004) vastu **Eesti Vabariigi Euroopa Liiduga ühinemisega seonduvalt seaduste ja nende sätete jõustamise kehtetuks tunnistamise ja muutmise seaduse**, millega muudeti, tühistati või jõustati 60 seadust. Samal päeval ja samadel põhjustel tunnistas Riigikogu kehtetuks **vabakaubanduslepingud** 12 riigiga. 09.05.2006 ratifitseeris Riigikogu **Euroopa põhiseaduse lepingu**, ehkki selle dokumendi tulevik on käesoleva ülevaate kirjutamise ajal ebaselge.

Uus Riigikogu kodukorra seadus

Riigikogu X koosseis alustas istungeid uue **Riigikogu kodukorra seaduse** alusel, mille oli vastu võtnud eelmine koosseis. Nimetatud õigusaktil on suur tähtsus Riigikogu jaoks ja väiksem laiemale avalikkusele. X koosseis jõudis uut kodukorra seadust kuus korda muuta ja lõpptulemusena võib mainida järgmisi olulisi muudatusi:

- peaaegu kõiki seaduseelnõusid arutatakse kolmel lugemisel varasema kahe asemel;
- Euroopa Liidu asjade komisjon sai alatise komisjoni staatus;

- muutus komisjonide liigitus – lisaks alatistele komisjonidele eksisteerivad nüüd eri-, uurimis- ja probleemkomisjonid;
- seni Riigikogu jaoks konkreetselt määratlemata tööülesannetega reedesel päeval hakkasid toimuma väliskomisjoni ja Euroopa Liidu asjade komisjoni istungid;
- eelnõu algataja esineb teisel lugemisel ettekandega ainult juhul, kui ta ise või juhtivkomisjon seda soovib (jaanuarini 2005 oli algataja osalus teisel lugemisel üldse välistatud);
- seadus sisaldab nüüd peatüki Euroopa Liidu õigusaktide eelnõude arutamise kohta Riigikogus. Põhjalikuma ülevaate Riigikogu kodukorra muudatustest saab Janek Laidvee ja Tiina Runthali artiklist (lk. 46).

Isikute õigused ja suhted riigiga

Veebruaris 2007 võeti vastu uus **isikuandmete kaitse** seadus, mis näeb isikule ette võimaluse nõuda õiguspäraselt avalikuks kasutamiseks antud andmete avalikustamise ja kasutamise lõpetamist. Delikaatseteks isikuandmeteks loetakse nüüd ka biomeetrilised andmed, lubatud on aga isikuandmete avalikustamine isiku nõusolekuta ajakirjanduslikel eesmärkidel, kui selleks on olemas ülekaalukas avalik huvi ning see on kooskõlas heade kommete ja ajakirjanduseetika põhimõtetega. Lõpetati ka isikuandmete jaotus kolmeks liigiks (eraelulised, delikaatsed ja muud), asendades selle kaksikjaotusega (delikaatsed ja mittedelikaatsed).

Soolise võrdõiguslikkuse seadus (aprill 2004) püüab lahti mõtestada põhiseaduse § 12 nimetatud diskrimineerimiskeeldu ja anda sellele täpsem sisu. Seadus keelab igasuguse soolise diskrimineerimise, loetledes sealjuures siiski mõningad tegevused, mis väliselt küll meenutavad diskrimineerimist, kuid mida seaduse kohaselt selleks ei loeta (näiteks kaitseväe ajateenistuse kehtestamine ainult meestele). Seadus kohustas riiki ja omavalitsusi edendama soolist võrdõiguslikkust ja seadis sisse soolise võrdõiguslikkuse voliniku ametikoha.

Uus **Euroopa Liidu kodaniku seadus** (mai 2006) reguleerib ELi kodaniku ja tema perekonnaliikme Eestis viibimise ja elamise aluseid. Loobuti elamislubade süsteemist ning asendati see viibimis- ning elamisõiguse institututidega. Viibimisõiguse alusel võib ELi kodanik Eestisse saabumise hetkest viibida Eestis kolm kuud. Seejärel peab ta registreerima elukoha rahvastikuregistris, omandades niiviisi tähtajalise elamisõiguse. Kui tähtajaline elamisõigus ei ole 5 aasta jooksul katkenud, omandab ELi kodanik Eestis alalise elamisõiguse.

Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadus (detsember 2005) asendas senise pagulaste seaduse. See seadus reguleerib nn kolmandate riikide kodanike (mille alla ei kuulu ELi, Euroopa Majanduspiirkonna ja Šveitsi kodanikud) õiguslikku staatust Eestis, kui isik taotleb Eestis varjupaika. Sätestatud on varjupaigataotluse menetluse, ajutise ja täiendava kaitse ning pagulase staatuse andmise alused, samuti pagulasele elamis- ja tööloa andmise kord. Seaduse vastuvõtmise tingisid harmoneerimist nõudvad ELi direktiivid. Suuresti seoses ELiga ühinemisega muutus oluliselt ka muu välismaalaste õigusi puudutav regulatsioon – **välismaalaste seadust** muudeti Riigikogu X koosseisu ajal koguni 16 korda.

Okupatsioonirežiimide poolt repressseeritud isiku seaduse (detsember 2003) eesmärk oli leevendada aastail 1940 – 1991 õigusvastaselt repressseeritud isikutele tehtud ülekohut. Represseeritud isikud saavad nüüd soodustusi tervishoiuteenuste ja ravimite hüvitamisel, vanaduspensioni osas, laulu- ja tantsupidude külastamisel, ühistranspordi kasutamisel ja veel mõnes valdkonnas.

2005. aasta suvel täiendati **kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seadust** elektroonilise hääletamise osas ja aasta hiljem muudeti vastavat regulatsiooni ka **Riigikogu valimiste seaduses**. Esimest korda rakendati elektroonilist hääletust 2005. aasta sügisel kohaliku omavalitsuse volikogude valimise ajal. Täpsustati ka erakondade, valimisliitude ja üksikkandidaatide rahastamise sätteid. Samasse ajajärku jäi ka **poliitilise välireklaami keelu kehtestamine** pärast kandidaatide registreerimise viimast päeva nii kohalikel, Riigikogu kui ka Euroopa Parlamendi valimistel.

Muudatused riigiasutuste töös

2006. aasta jaanuarist jõustus reform kohtute struktuuris. **Kohtute seaduse** ja mõne muu seaduse muutmisega loodi Eestis 16 maa- ja linnakohtu asemel 4 maakohut: Harju, Viru, Pärnu ja Tartu. Enamik seniseid maakohtuid muutus uute maakohtute kohtumajadeks (kohtunike ega kohtupidamiskohtade arv ei muutunud). Nelja halduskohtu asemel moodustus 2 halduskohut (Tallinna ja Tartu). Muudatuste peamine eesmärk oli jagada kohtusiseselt kohtunike koormust ümber ajalt, mil mõnes väikeses kohtus on üks või mitu kohtunikku pikemat aega ära (lapsehoolduspuhkus vms).

2005. aasta mais muutis Riigikogu **Riigikontrolli seadust** ja **kohaliku omavalitsuse korralduse seadust**. Muudatuse tulemusena sai Riigikontroll õiguse kontrollida lisaks riigiasutustele ka kohalikke omavalitsusi. Riigikontrolli pädevusse anti kontrolli omavalitsuste tegevuse üle munitsipaalvara valdamisel ja käsutamisel, samuti sihtasutuste ja mittetulundusühingute üle, mille asutajaks või liikmeks on omavalitsus, ning äriühingute üle, milles omavalitsusel on enamusosalus.

2004. ja 2006. aasta märtsis muudeti **Vabariigi Valitsuse seadust**, täiendades seda **regionalministrit** puudutavate sätetega. Seni portfelli ministri staatuses olnud minister, kes võidi, aga keda ei pruugitud nimetada iga uue valitsuse koosseisu, sai nüüd alalise ministri staatus. Regionalministril on valitsuse liikmena üpris eriline seisund, sest ta töötab Siseministeriumis, mida tegelikult juhib teine minister. Regionalminister juhib neid ministereeriumi üksusi, mis tegelevad kohaliku omavalitsuse, regionaalhalduse, ruumilise planeerimise, perekonnaseisu ning kirikute ja koguduste küsimustega.

2007. aasta alguses viidi **Andmekaitse Inspeksioon** Siseministeriumi valitsemisalast Justiitsministeriumi alluvusse. Muu hulgas keelati inspeksiooni direktoril osaleda ametisoleku ajal erakondade tegevuses.

Riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadus (jaanuar 2007) asendas varasema riigisaladuse seaduse. Riigisaladus jaotati järgmisteks liikideks: välisuhete, riigikaitse, korrakaitse, julgeolekuasutuse ning infrastruktuuri ja teabe kaitse riigisaladus. Riigisaladuse 4 taset jäeti endiseks, ent salastamistaseme ja -tähtsuse otsustavad seaduses antud ülempiiri raames olenevalt teabe liigist Vabariigi Valitsus või

kaitseminister. Oluliselt laienes riigiametnike ring, kellel on õigus muuta salastatud teave ennetähtselt mittedalajaseks. Sätestati põhimõte, et kui salastatud teabekandja sisaldab ka juurdepääsupiiranguta teavet, tuleb teabekandja sellele osale võimaldada juurdepääs.

Kohtu- ja täitemenetlus, õiguskorra kaitse

Sellest valdkonnast jääb kõige sisukama õigusaktina silma **tsiviilkohtumenetluse seadustik** (jõustus jaanuaris 2006), mis on üks Eesti mahukamaid seadusi (ligi 760 paragrahvi). Uue seadustiku eesmärk oli muuta kohtupidamine tõhusamaks ja pooltele läbipaistvamaks ning kohut vaadeldakse üha rohkem teenindusasutusena. Lihtsustati menetlust esimeses kohtuastmes, kui hagihind ei ole suur; võimaldati poolte nõusolekul lahendada vaidlus kirjalikus menetluses kohtuistungit pidamata; samuti loeti tõendatuks ühe poole faktiväited, kui teine pool neid sõnaselgelt ei vaidlusta. Põhjalikumalt reguleeriti poolte avalduste kättetoimetamise korda ja muudeti tõhusamaks tagaseljaotsuste tegemise võimalusi. Oluliselt muudeti veel kohtukulude arvestamise sätteid, hagita menetluse asju ja kõike, mis puudutab tehnika arengut (nt digitaalallkiri).

Uus **täitemenetluse seadustik** (jõustus jaanuaris 2006) asendas 1993. aastal vastu võetud ja vahepealse aja jooksul 40 korda muudetud samanimelise seadustiku. Seaduses püüti leida tasakaalu nõuete tõhusa täitmise ja võlgniku õiguste vahel. Laiendatud on asjade müümise võimalusi (ka enam-pakkumiseta), täpsustatud kohtutäituri kohustusi võlgniku teavitamisel, ergutatud vabatahtlikku täitmist (võimalus maksta ainult pool täituritasu). Sissenõude pööramisel sissetulekule hakati arvestama ka ülalpeetavate olemasolu. Seaduses on toodud loetelu sissetulekutest, millele ei või nõuet pöörata (sotsiaaltoetused, elatis, vanemahüvitis, matusetootus jmt), ent lisati ka võimalus nõuda sisse varjatud sissetulekuid, mis laekuvad näiteks teisele isikule (abikaasa, sõber). Seadus on varasemast versioonist oluliselt mahukam. **Tsiviilkohtumenetluse ja täitemenetluse seadustiku rakendamine** nõudis muudatusi rohkem kui 80 õigusaktis ja need võeti vastu eraldi seadusega (juuni 2005).

Uue **kriminaalmenetluse seadustiku** võttis vastu küll Riigikogu IX koosseis, ent selle **rakenduseseadus** jäi vastuvõtmiseks X koosseisule. Suure osa viimati nimetatud aktist moodustas kriminaalmenetluse seadustiku täiendav muutmine, ent rohkesti muudatusi tuli ka jälitustegevuse seadusesse, prokuratuuriseadusesse ja riigisaladuse seadusesse. Ühtekokku muudeti 14 seadust ja 4 tunnistati kehtetuks. Kriminaalmenetluse seadus ja rakendamise seadus jõustusid 01.07.2004.

Kohtutäituri seadusesse viidi sisse varem justiitsministri määrusega sätestatud konkreetsed tasumäärad. Eelnõu seadusena vastuvõtmisele eelnes Riigikohtu otsus, mis tunnistas justiitsministri määruse põhiseadusega vastuolus olevaks. Riigikogu X koosseis täiendas kõnealust seadust mitu korda, lisades muuhulgas sätteid tasu võtmise kohta erimenetluses ja normid, mis puudutasid lisatasu võtmist eriti keerukate või aeganõudvate täitetoimingute eest.

Tunnistajakaitse seadus (juuni 2005) kehtestas võimalused kaitsta isikuid, kes võivad kriminaalmenetluses sattuda psüühiliste või füüsiliste mõjutuste objektiks. Tunnistajakaitset saavad kasutada isikud, kellel on andmeid kuriteo toime pannud isikute kohta, uurimisasutuse, kohtu ja prokuratuuri töötajad ning isikud, kelle suhtes on Eesti Vabariigil kohustus rakendada kaitset vastavalt sõlmitud

välislepingutele, samuti kõigi eelnimetatute perekonnaliikmed. Tunnistajakaitse abinõusid rakendatakse ainult juhul, kui isik ise on sellega nõus ja oht tegelik. Kaitseabinõudeks on turvameetmed isiku ja tema vara suhtes, kaitstavale enesekaitsevahendite võimaldamine, uue elu-, töö- või õpingukoha võimaldamine, plastiline operatsioon, uue identiteedi loomine, sidevahendite uute numbrite võimaldamine jmt.

Riigi õigusabi seadus (juuni 2004) sätestas tasuta riigipoolse õigusabi andmise isikutele, kes pole majandusliku seisundi tõttu kas täielikult või osaliselt võimelised ise õigusabi eest tasuma. Seadus sätestab ka kriminaal- või väärteomenetluses antavad nn määratud kaitse juhtumid, mil kaitsja osavõtt on seaduse järgi kohustuslik, ent menetlusalune isik, kahtlustatav või süüdistatav pole majanduslikust seisundist sõltumata kaitsjat valinud. Riik võib osutada õigusabi majanduslikult viletsal järjel olevatele inimestele kõigis kohtumenetluse liikides, samuti kohtueelse uurimise ajal, haldusmenetluses, täitemenetluses või ka muudel asjaoludel. Samuti saavad õigusabi teatavatel juhtudel mittetulundusühingud ning sihtasutused. Õigusabi võidakse anda ainult koos kohustusega kulud hiljem riigile hüvitada.

Karistusseadustikku muudeti vaadeldaval perioodil rohkesti, ent eriti väärivad märkimist kaks muudatust. Esiteks karmistati 2003. aasta lõpus karistusi narkootiliste ainetega seotud kuritegude eest. Muuhulgas on võimalik narkootilise või psühhotroopse aine suures ulatuses ebaseadusliku käitlemise eest raskendavatel asjaoludel või alaealise narkomüügile kihutamise eest mõista eluaegne vanglakaristus. Teiseks on alates 2007. aasta veebruarist võimalik konfiskeerida süüteo toimepanemise vahend või teo vahetuks objektiks olnud aine või ese ka siis, kui see ei kuulu konfiskeerimisotsuse tegemise ajal õigusrikkujale. Konfiskeerimine on võimalik, kui vara omanik teab, et vara on antud talle ainult konfiskeerimise vältimiseks, kui ta on saanud selle kingitusena või alla turuhinna või kui vara omanik on kaasa aidanud selle kasutamisele süüteo toimepanemisel.

2006. aasta sügisel muutis Riigikogu **karistusseadustikku, vangistusseadust** ja veel paari õigusakti. Muudatuste tagajärjel muutus leebemaks suhtumine katseajal toime pandud uutesse kuritegudesse ja leevendati ennetähtaegselt vangistusest vabastamise nõudeid. Varasem vabastamine seostati osaliselt vanglast vabanenu keha külge paigutatava elektroonilise valveseadmega, mis võimaldab kindlaks määrata isiku asukohta. Elektroonilise valve kasutamiseks peab isik andma nõusoleku ja seda võib rakendada kuni 12 kuu jooksul. Muudatuse põhjuseks nimetati vangide ebaloomulikult suurt arvu Eesti vanglates.

2003. aasta detsembris muutis Riigikogu **rahapesu tõkestamise seadust** ja teisi sama valdkonnaga seonduvaid õigusakte eesmärgiga laiendada selle seaduse mõjuala vastavalt eurodirektiivile. Muuhulgas pandi kohustusi notaritele, advokaatidele, audiitoritele ja raamatupidamisteenust osutavatele isikutele ning seadusesse viidi sisse sätteid terrorismi rahastamise tõkestamiseks. Seaduse pealkirjaks saigi "Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadus".

Piirivalveteenistuse seadus (veebruar 2007) lahutas piirivalve riigikaitsest, mille osaks teda sisuliselt seni loeti. Seni reguleerisid piirivalveteenistust seaduse tasemel üksikud sätted piirivalveseaduses ja kaitseväeteenistuse seaduses ning piirivalvele laienesid kaitseväge sise-, garnisoni-, rivi- ja

distiplinaarmäärustik. Uus seadus sätestab piirivalveametnike teenistusse võtmise korra, auastmed, teenistusalased piirangud ja sotsiaalsed tagatised, distiplinaarvastutuse ning piirivalvurite teenistusest vabastamise korra.

Rahandus, maksud, ettevõtluskeskkond

Kiire majanduskasvu tingimustes toimus Riigikogu X koosseisus **riigieelarvete** menetlemine sujuvamalt kui varasematel aastatel. Sellest hoolimata pingestus rahanduskomisjoni töö endiselt just aasta viimastel kuudel. Riigikogu X koosseis võttis vastu 4 riigieelarvet, 3 lisaelarvet ja 2 eelarve muutmise seadust. Eelarvete maht tõusis kõigil aastatel oluliselt ja ülelaekumist hakati pidama normiks.

Uue pensionisüsteemi II ja III sammast puudutava **kogumispensionide seaduse** (aprill 2004) vastuvõtmise tingis eelkõige investeerimisfondide seaduse vastuvõtmine, samuti varasema seaduse rakendamisel ilmnunud probleemide kõrvaldamine. Pensionifondi kui ühte investeerimisfondi puudutavad sätted viidi üle investeerimisfondide seadusesse. **Investeerimisfondide seadusega** (aprill 2004) harmoneeriti vastav eurodirektiiv, sätestati ranged nõuded fondivalitsejatele, tegevuslubade väljaandmise kord, fondide tegevuse piirangud, kohustuslike pensionifondide tegevuse erisused ning nõuded fondide vara valitsemisele.

Tulumaksuseaduses tehti olulisi muudatusi nii 2003. aasta detsembris kui ka 2005. aasta suvel, mõlemal korral oli see seotud uue valitsuskalitsiooni moodustamisega. Esialgu kavandati tulumaksu vähenemine kahe protsendipunkti võrra aastas, kuid alates 2006. aastast aeglustati seda ühele protsendipunktile aastas. Seaduse kohaselt langeb tulumaksumäär 2009. aastaks 20 protsendini. Tõsteti tulumaksuvaba miinimumi ja kahe või enama lapse vanemal ka täiendavat maksuvaba tulu sõltuvalt laste arvust.

Uue **tolliseaduse** (aprill 2004) peamine eesmärk oli viia valdkond kooskõlla Euroopa Liidu kui tolliliidu aktidega. Põhiliselt on see valdkond reguleeritud ELi otsekohalduvate määrustega (tolliseadustik ja selle rakendussätted) ning seni kehtinud tolliseadustik tunnistati kehtetuks. Tolliseadust võib vaadelda kui ELi tolliseadustiku rakendusakti, mis reguleerib Eesti ja ELi mittekuuluvate riikide vahelise kaubanduse ning tollikorralduse seda osa, mida ELi aktid ei käsitle. Uue **käibemaksuseadusega** (detsember 2003) viidi kehtivasse käibemaksusüsteemi sisse ELi liikmesriikide vahelise kaubanduse käibemaksustamist puudutavad sätted. Peamiselt ekspordi ja impordiga seotud äriühinguid puudutav seadus jõustus Eesti astumisel Euroopa Liitu. Senine käibemaksuseadus pärines aastast 2001.

Üleliigse laovaru tasu seadus (aprill 2004) oli samuti seotud Eesti ühinemisega ELiga ja suunatud hinnavahedest tingitud suhkru ning mõningate muude põllumajandustoodetega hangeldamise võimaluste vastu. Nimetatud toiduainete käitlejad kohustusid deklareerima andmeid nende toodete tootmise ja laoseisu kohta ning kõrvaldama või ümber töötlemata kindlaksmääratud koguse nimetatud tooteid või tasuma vastasel juhul üleliigse laovaru eest. Juba enne vastuvõtmist vastakaid arvamusi tekitanud seaduse rakendamine osutus ettevõtjate kasuks tehtud kohtuotsuste tõttu küsitavaks ja seda muudeti hiljem kolm korda.

Struktuuritoetuse seadusega sätestati Euroopa Liidu toetatavate programmide rahastamise kord. Hilisemal täiendamisel muudeti seadust oluliselt ja struktuuritoetuste seadus otsustati muuta perioodiliseks. Selle tulemusena sai seadus uue pealkirja ("Perioodi 2004–2006 struktuuritoetuse seadus"), sarnane seadus võeti vastu ka 2007.–2013. aasta kohta. Viimati nimetatud perioodil on Eesti struktuurifondidest ja Ühtekuuluvusfondist saadavate toetuste ülempiiriks kavandatud 53,2 miljardit krooni.

Kindlustustegevuse valdkond on suures osas reguleeritud ELi direktiividega ja uus **kindlustustegevuse seadus** (detsember 2004) lähtub suures osas just neist – seaduse normitehniline märkus viitab tervelt 19 direktiivile. Tegu ei ole valdkonna põhimõttelise ümberkujundamisega, vaid regulatsioon muudeti põhjalikumaks: uus seadus on eelmisest kaks korda mahukam.

E-raha asutuste seadusega (oktoober 2005) sätestati nõuded teatavatele elektroonilistele maksevahenditele, e-raha väljastamisega tegelevate asutuste töö iseärasused, tegevuslubade taotlemise kord, usaldatavusnõuded ja riikliku järelevalve korraldus. E-raha on Eestis veel vähe levinud ja seda ei tohiks segi ajada elektrooniliste pangamaksete, pangaautomaadi või pangakaardi tavakasutusega. E-raha asutuste seaduse puhul on tegu eelkõige tulevikku suunatud õigusaktiga.

Samasse aega langes ka **alkoholi-, tubaka- ja kütuseaktsiisi seaduse ning vedelkütuse erimärgistamise seaduse** (detsember 2005) muutmine. Sellega viidi need seadused kooskõlla Euroopa Liidu keerulise aktsiisiõigusega, tõsteti sigarettide ja vedelkütuste aktsiisimäärasid, hakati maksutama rasket kütteõli ning muudeti kerge kütteõli ja erimärgistatud diislikütuse lubatud kasutusvaldkondi.

2005. aasta veebruaris tehti olulisi muudatusi **väärtpaberiturgu reguleerivates õigusaktides**, ajendiks taas kord eurodirektiivid, mis puudutasid siirdväärtpaberite avalikku pakkumist, väärtpaberiturul pakutavaid investeerimisteenusi ja turu kuritarvitamise piiramist. Kokku muutis X Riigikogu väärtpaberituruseadust üheksa korda ja Eesti Väärtpaberite Keskregistri seadust seitse korda.

2007. aasta algusest jõustus uus **riigilõivuseadus**. See on üks Eesti enim muudetud seadusi (kuus aastat kehtinud varasemat versiooni muudeti üle 190 korra), sellest tingituna vajas parandamist ebaühtlane mõistekasutus ja seaduse ebaloogiline ülesehitus. Vaatamata sellele jõudis ka Riigikogu X koosseis uut seadust mitu korda muuta.

2006. aasta lõpus muutis Riigikogu **äriseadustikku** ja mõningaid muid seadusi, lihtsustades äriühingu asutamist ja võimaldades mõningatel juhtudel kande tegemist äriregistris kiirmenetluse korras ühe tööpäeva jooksul arvates avalduse saabumisest. Üldiseks avalduse läbivaatamise tähtajaks määrati viis tööpäeva senise viieteistkümne asemel ning lõpetati tegevuslubade kontroll äriregistris.

Kaubandustegevuse seadus (veebruar 2004) reguleerib peamiselt vallasasjade ja teenuste jaemüügi küsimusi. Ühelt poolt sisaldab see regulatsioone müüjale (kaubandustegevus majandustegevuse registri registreeringu alusel varasema kauplemisloa asemel, müügi piirangud, saateleht), teiselt poolt aga kauba või teenuse ostjale suunatud tarbijakaitselisi sätteid (teabe saamine kauba või teenuse kohta, arvelduste õigus). Ühtlustati müüginõudeid turul, tänaval ja avalikul üritusel.

Majandust puudutavad seadused

Raudteeseadus (november 2003) tõi kaasa rohkesti muudatusi. Muudatused või täiesti uued regulatsioonid puudutasid eelkõige raudteeveeremi valdajaid, kes ei ole raudtee-ettevõtjad, vastutuskindlustust, raudtee ehitust, raudtee infrastruktuuri võõrandamist ja raudteemaa koormamist hoonestusõigusega, ohutustunnistust, rongiõnnetuste klassifikatsiooni ja raudtee infrastruktuuri-ettevõtja kohustust lubada kasutada raudteed teistel raudtee-ettevõtjatel. Kõige rohkem lahkarvamusi ettevõtjate seas tekitaski seaduse 6. peatükk "Juurdepäas avalikule raudteele ja läbilaskevõime jaotamine". Raudtee valdkonnast väärib kindlasti märkimist ka 2006. aasta detsembris Riigikogus heaks kiidetud AS Eesti Raudtee enamusaktiaste tagasiost riigile.

Uue **toote ohutuse seadusega** (märts 2004) harmoneeriti eurodirektiivid üldise tooteohutuse ja eksitava välimusega toodete kohta. Alates 2006. aastast lülitati seadusesse ka teenused ning seaduse nimeks sai **toote ja teenuse ohutuse seadus**. Mitut liiki toodete ohutust reguleerivad Eestis eraldi seadused ja kõnealune õigusakt kuulub kohaldamisele ainult siis, kui konkreetse toote ohutus ei ole juba hõlmatud vastava valdkonna seadusega. Seaduses on sätestatud tootja, levitaja ja turujärelevalve asutuse kohustused, võimalused keelata ohtliku toote turulelaskmine või see tarbijatelt tagasi nõuda. Uue **tarbijakaitse seaduse** (veebruar 2004) taustaks oli mõnede teiste valdkonda puudutavate seaduste vastuvõtmine (võlaõigusseadus, kaubandustegevuse seadus, reklaamiseadus, toote ohutuse seadus). Uus tarbijakaitse seadus sisaldab järelevalvet võlaõigusseaduse tarbijalepingutest kinnipidamise üle. Sätestati ka ühikuhinna avaldamise nõue ning Tarbijakaitseamet alluvuses loodi sõltumatu komisjon, mis lahendab tarbija ja kaupleja vahelisi vaidlusi.

2004. aasta suvel muutis Riigikogu **elamuseadust** ja lasi vabaks seni omavalitsuste määrata olnud üüri piirmäärad õigusvastaselt võõrandatud ning hiljem omanikule või õigusjärglasele tagastatud eluruumide üürilepingutes. Jaanuaris 2006 muudeti **erastamisväärtpaberitega** seonduvaid seadusi ja tähtaegu. Otsustati, et erastamisväärtpabereid antakse välja 2005. aasta lõpuni ja et neid saab kasutada eluruumide erastamiseks 2006. aasta lõpuni. Lahendati nõuete rahuldamise küsimused juhtudel, kui hüvitusväärtpaberit ei ole välja antud või kui erastamisväärtpaber jäi kasutamata.

Märtsis 2004 muudeti oluliselt **tööstusomandi õiguskaitset** reguleerivaid seadusi, eriti patendi-seadust, kasuliku mudeli seadust, tööstusdisaini kaitse seadust ja vastavaid riigilõive riigilõivuseaduses. Muudatuste põhiliseks ajendiks oli ühelt poolt Riigikogu IX koosseisu ajal raamseadusena vastu võetud tööstusomandi õiguskaitse aluste seadus, mis tingis muudatused muudes aktides, ja teiselt poolt rahvusvaheliste reeglite kiire muutumine.

Elektroonilise side seaduses (detsember 2004) sätestati nõuded üldkasutatavatele elektroonilise side võrkudele ja teenustele, raadioside pidamisele, raadiosageduste ja numeratsiooni haldamisele, aparatuurile, riiklik järelevalve nende nõuete täitmise üle ning vastutus nõuete rikkumise eest. Ka selle seaduse tingis hulk ELi direktiive. Mahukas seadus sisaldab ka rohkesti sätteid kliendi andmete turvalisuse, kliendi kui tarbija õiguste kaitseks ja märkimisväärse turujõuga ettevõtjate tegevuse piiranguid. Uus **postiseadus** (aprill 2006) tagas kuni 31.12.2008 universaalse postiteenuse

osutajale ainuõiguse edastada kuni 50 grammi kaaluvaid riigisiseseid kirju. Ainuõigus ei puuduta otseposti, ajakirjandusväljaandeid ja kirju, mille edastamise tasu ületas teatava kindlaksmääratud taseme.

Vedelkütusevaru seadus (veebruar 2005) asendas varasema vedelkütuse miinimumvaru seaduse. Riik kohustub looma ja hoidma 90 päeva sisemaise tarbimise jagu bensiini, diislikütuse, kerge kütteõli, petrooli jt vedelkütuste varu. Neid moodustab ja haldab riigi äriühing, kes võib seda hoida ise või anda hoidmiseks eraõiguslikele juriidilistele isikutele. Vähemalt viieteistkümne päeva varu tuleb hoida Eestis. Vedelkütusevaru eesmärk on tagada kindel riigi kontrolli all asuv naftatoodete kogus, mida saaks kasutada varustushäirete korral. 2004. aasta lõpus kiitis Riigikogu heaks **kütuse- ja energiamajanduse pikaajalise riikliku arengukava aastani 2015**. Arengukava analüüsib kütuseliikide kasutusvõimalusi Eestis, vaatleb elektrituru võimalikke arenguid ja keskkonnamõjusid.

Uus **riigihangete seadus** (jaanuar 2007) tõstis riigihangete piirmäärasid (alates 2008. aastast 40 000 eurot asjade ja teenuste ostu korral ning 250 000 eurot ehitustööde puhul). Seadusega võeti Eesti õigusesse kaks eurodirektiivi, lihtsustati hangete korraldamist allpool rahvusvahelist piirmäära, toodi sisse uus hankemenetluse liik (võistlev dialoog), muudeti vaidlustuste läbivaatamise korda (Riigihangete Ameti juurde loodi vastav komisjon) ning võeti arvesse tehnoloogia arengut (dokumentide elektrooniline esitamine, elektrooniline oksjon).

2006. aasta lõpus asutas Riigikogu seadusega **Eesti Arengufondi**. Arengufond on avalik-õiguslik juriidiline isik, mille eesmärk on toetada uuenduslikke muutusi Eesti majanduses, soodustada ekspordi kasvu ning toetada teadmis- ja tehnoloogiamahukat ettevõtlust. Fond investeerib Eestis registreeritud väikestesse ja keskmise suurusega ettevõtetesse, omandades üldjuhul ettevõtte asutamisel osaluse, ning tavaliselt peab selle nõukogus olema Arengufondi esindaja. Arengufondi nõukogusse nimetavad liikmeid Vabariigi Valitsus, Riigikogu ja avalik-õiguslike ülikoolide rektoreid ühendav organisatsioon. Fond annab kord aastas oma tegevusest aru Riigikogule.

Olulised muudatused **elektrituruseaduses** (detsember 2004 ja veebruar 2007) viisid seaduse vastavusse ELi direktiividega. Muuhulgas sätestati erakordselt soodsad tingimused elektri tootmisele taastuvatest energiaallikatest ja töhusas koostootmisrežiimis toodetud energiale, kohustades Eesti Energiat ostma nimetatud meetoditega toodetud elektrit tootjate vaatevinklist erakordselt soodsate hindadega.

Maaelu ja põllumajandus

Märtsis 2004 võeti vastu **Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus**, mis võimaldas Eestil kasutada ELi pakutavaid võimalusi võrdsetel alustel teiste liikmesriikidega. Põllumajandusega seonduv on ELis reguleeritud enamasti otsekohalduvate määrustega, ent need sisaldavad ka volitusi liikmesriikidele rakendusaktide kehtestamiseks. Kõnealune seadus täidabki suures osas volituste vahendaja rolli, sisaldades arvukalt (kokku ligi sada) peamiselt tehnilist laadi volitusnorme põllumajandusministrile ja Vabariigi Valitsusele. Arvatavasti on see volitusnormide osas omalaadne Eesti rekord. Seaduse viimane muudatus (veebruar 2007) seonduv ELi uue finantsperioodiga

(2007–2013) ja maaelu arengu toetuste rahastamisallika muutusega. Kui eelmisel perioodil rahastati maaelu arengut kahest allikast, siis nüüd on selleks moodustatud ühtne Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfond (EAFRD). Seadus võimaldab rakendada Eestis uusi toetuskeeme ning tuua põllumajandusse täiendavat raha, mille suurust mõõdetakse miljardites (perioodil 2007–2013 ligikaudu 14,56 miljardit krooni).

Kalandusturu korraldamise seadusega (detsember 2003) loodi alus ELi ühtse kalanduspoliitika rakendamiseks Eestis. Nimetatud poliitika peamiseks eesmärgideks on tagada kala hinna stabiilsus ning kalatootjate ja -kasvatajate õiglane sissetulek. Seaduses sätestati riiklike toetuste liigid ja kalamajanduslik riigiabi ning nende andmise alused ja kord. Jaanuaris 2007 vastu võetud muudatusega täiendati seadust sätetega, mis võimaldavad kasutada 2007. aastal avaneva Euroopa Kalandusfondi vahendeid Eestis.

Maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seadus (aprill 2004) asendas varasema, 2000. aastast pärineva seaduse. See sätestab peamiselt siseriiklikud meetmed põllumajanduse toetuseks, mida rakendatakse täiendavalt EList saadavatele toetustele. Seaduses on loetletud 14 riikliku toetuse liiki ja antud võimalus taotleda ka muid toetusi. Uudsenä sisaldab seadus maaettevõtluks, põllumajandustootjale ja põllumajandussaaduste töötajale suunatud riigiabi, Maaelu Edendamise Sihtasutuse antavaid toetusi, maaettevõtluks ja tagatisi puudutavaid sätteid. Laiendati ka toetuse saaja mõistet.

Loomade ja loomsete saadustega kauplemise ning nende impordi ja ekspordi veterinaarjärelevalve seadus (aprill 2004) reguleerib loomade, loomsete saaduste, loomse päritoluga toidutoorme ja toidu sissevedu, sätestab kontrolli alla kuuluvad kaubad ja nende kaupade üle toimuva järelevalve korralduse sõltuvalt kauba päritolust ning sellest, kas kaupa toimetatakse Eestisse ELi liikmesriigist või kolmandast riigist. Kolmandatest riikidest saabuva kauba veterinaarjärelevalve alane kontroll toimub ELi välispiiril, ELi siseses kaubanduses peamiselt kauba lähtekohas ja pisteliselt sihtkohas.

Mahepõllumajanduse seaduse jõudis X koosseis vastu võtta koguni kaks korda (jaanuaris 2004 ja septembris 2006), viimase versiooni tingis eelkõige vajadus jätta Eesti õigusest välja sätted, mis kordavad ELi määruse norme, mistõttu on seaduse maht ka märkimisväärselt väiksem varasemast versioonist.

Toiduseaduse korduva muutmisega lihtsustati oluliselt selle valdkonna regulatsioone, tähtsaimaks muudatuseks oli riikliku järelevalve koondamine Veterinaar- ja Toiduametisse alates 01.07.2007. Muudest põllumajandusse puutuvatest olulisematest seadustest võeti vastu **taimekaitse seaduse** (aprill 2004), **söödaseaduse** (jaanuar 2007) ning **taimede paljundamise ja sordikaitse seaduse** (detsember 2005) uued versioonid.

Välissuhtlemine ja välissteenistus

Uues **välissuhtlemise seaduses** (juuni 2006) täpsustati välissuhtlemisega seotud asutiste pädevust, käsitleti senisest põhjalikumalt välislepingute ettevalmistamise ja sõlmimise menetlust, lisati sätteid välislepingute muutmise, lõpetamise ja peatamise kohta, määratleti ametkondliku välislepingu mõiste. Sätted suursaadikute ja asjuritega kohta viidi üle uude **välissteenistuse seadusesse**, mis võeti

vastu 2006. aasta mais ning on senisest oluliselt (umbes kaks ja pool korda) mahukam. Ka Eesti välisesindustes töötavate isikute arv on suurenenud, ulatudes koos haldusteenistujatega umbes 600 inimeseni. Erinevalt varasemast redaktsioonist reguleerib uus seadus mitteresideerivate erakorraliste ja täievoliliste suursaadikute küsimusi, valdkondlike diplomaatide ja välisesindustes töötavate pikaajaliste haldusteenistujate staatust. Seadus parandab nii diplomaatide kui ka haldusteenistujate ja nende perekonnaliikmete sotsiaalseid tagatiseid, seaduse tasemel sätestati palgaastmed. Uudse momendina käsitletakse seaduses ka Välisministeeriumi vabade ametikohtade täitmisele suunatud asutusesisest konkursi ja teenistujale tehtavaid suunatud pakkumisi.

Sisu poolest haakub välisesteenistuse seadusega ka **konsulaarseadus** (detsember 2003), mis reguleerib Eesti kodaniku huvide kaitset välismaal, konsulaarametniku ja aukonsuli staatust ning konsulaarteenuste pakkumist välisriigi kodanikele. Uus konsulaarseadus on varasemast mahukam ning sätestab muuhulgas hädasolijale rahalise abi andmise ka siis, kui isikul puudub selleks tagatis.

Kultuur, haridus, teadus

Kultuurivaldkonnast tuleb kindlasti märkida **loovisikute ja loomeliitude seadust** (november 2004). Seadusega määratleti loovisiku ja vabakutselise loovisiku mõisted, sätestati loomeliitude tunnustamise tingimused, nende õigused ja kohustused ning nende liikmetele ja teistele loovisikutele loometoetuse maksmine. Toetusi eraldatakse riigieelarvest ja nende suurus on viiendik eelmise aasta keskmisest palgast kuus iga loomeliitu kuuluva isiku kohta.

Riigikogu X koosseisu viimastele tööndalatele langes palju vaidlusi tekitanud **Eesti Rahvusringhäälingu seaduse** (jaanuar 2007) vastuvõtmine. Seaduse kohaselt ühendatakse Eesti Televisioon ja Eesti Raadio üheks avalik-õiguslikuks juriidiliseks isikuks Eesti Rahvusringhääling. Seaduses loetleti Rahvusringhäälingu eesmärgid, milleks on eesti keele ja kultuuri areng, riigi ja rahvuse kestmise, sotsiaalse sidususe suurendamine, looduskeskkonna säästliku kasutamise vajaduse selgitamine jne. Lisaks sätestati programmide poliitiline tasakaalustatus ja suunatus avalikule huvile, Rahvusringhäälingu rahastamise allikad ning juhtimisskeem. Rahvusringhäälingut juhib nõukogu, mille nimetab kultuurikomisjoni ettepanekul Riigikogu, sinna kuulub üks esindaja igast fraktsioonist ning neli valdkonna asjatundjat. Nõukogu nimetab viieliikmelise juhatuse, keda nõustavad veel ühiskondlik nõukoda ja eetikanõunik. Tuleb silmas pidada, et Eesti Rahvusringhäälingu seadus ei asendanud olemasolevat ringhäälinguseadust, vaid eraldas sealt avalik-õiguslikku televisiooni ja raadiot puudutava osa.

Paljud Rahvusringhäälingu seaduses kajastatud põhimõtted olid leidnud juba varem kajastamist **Eesti Raadio ja Eesti Televisiooni arengukavas**, mille Riigikogu võttis otsusena vastu 2005. aasta lõpus ja mis hõlmas aastaid 2006–2008. Nimetatud arengukava oli siiski oluliselt üksikasjalikum, sisaldades rohkesti suuniseid konkreetsete programmide, saadete või tehniliste lahenduste kohta. Detsembris 2006 muudeti **elektroonilise side seadust ja ringhäälinguseadust**, mille eesmärk oli seadusandlikult tagada digitaalringhäälingu areng Eestis. Digitaaltelevisiooni ja -raadio eelistan nimetati muuhulgas paremat signaali, tõhusamat raadiosageduste kasutamist ja uute teenuste võimaldamist.

Sportiseaduse uus versioon (aprill 2005) asendas varasema, 1998. aastal vastu võetud seaduse. Reguleeriti spordi toetamine riigi ja omavalitsuste poolt, ürituste korraldamise nõuded ning spordiühenduste liigitus. Uute normidena sisaldab seadus sätteid treeneri, spordilähetuse ja olümpiavõitjate riikliku toetuse kohta.

Haridust puudutavatest seadustest tuleks mainida **huvikooli seadust** (detsember 2006), mis asendas senise huvialakooli seaduse. Huvikoolis võivad õppida kõik inimesed sõltumata vanusest, aga täiskasvanutele laienevad ka täiskasvanute koolituse seaduse vabahariduslikku koolitust puudutavad sätted. Seadus reguleerib peamiselt munitsipaalhuvikoolide ja osaliselt ka erahuvikoolide tegevust. Sätestati huvikooli õppekorralduse alused, rahastamise korraldus, juhtimisstruktuur ning õppurite õigused ja kohustused.

Eraldi seadusega reguleeriti **õppetoetuste ja õppelaenu** küsimus (augustis 2003), mis varem sisaldus haridusseaduses. Õppelaenu võivad taotleda ülikoolide ja rakendus kõrgkoolide üliõpilased, samuti kutseõppeasutuste õpilased ja välismaal sarnastes õppeasutustes õppivad õpilased. Laenu ülemmäära kehtestab Vabariigi Valitsus ja seda antakse kord aastas. Laenu andev krediitiasutus valitakse välja konkursi korras ja intressivahet katab riik. Riik on seaduse kohaselt ka laenu viimase instantsi tagajaks. Õppetoetust makstakse lähtudes õpilase silmapaistvatest tulemustest õppetöös, ühiskondlikust tegevusest ja tulemustest erialastel võistlustel, aga ka siis, kui õpilasel pole võimalik toetuseta õppetööd jätkata. Õppetoetused nähakse ette riigieelarves.

Rohkesti muudatusi, ehkki peamiselt sõnastuslikke, tehti **põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses**. Avalikkuse tähelepanu tõmbas eelnõu menetlemine eelkõige seetõttu, et sellega sätestati võimalus hüvitada riigieelarve kaudu 1.–9. klassi õpilaste koolilõuna. 2007. aasta riigieelarves on selleks arvestatud umbes 222 miljonit krooni.

Eesti kõrgharidusstrateegia aastateks 2006–2015 (november 2006) sätestas järgmise kümnendi kõrghariduse eesmärgid, milleks on kõrghariduse konkurentsivõime, Eesti arenguhuvide arvestamine, Eesti vajadustele vastava õppemahu kindlustamine, kõrghariduse otstarbekas struktuur jmt. Lisaks sätestati tegevussuundadena kõrghariduse parem seostamine ühiskonna ja õppurite ootuste ning tööturu vajadustega, kvaliteedikindlustuse tugevdamine, õppekavaarendus ja Eesti kõrghariduse rahvusvahelistumine, uue rahastamiskeemi väljatöötamine ja rakendamine.

Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia "Teadmistepõhine Eesti" aastateks 2007–2013 võeti vastu veebruaris 2007. Strateegia peamised eesmärgid on teadus- ja arendustegevuse konkurentsivõime ja mahu kasv, uuendusmeelne ettevõtetus üleilmases majanduses uut väärtust loomas ning pikaajalisele arengule suunatud ja uuendussõbralik ühiskond. Strateegia põhitekst valmis teadus- ja ettevõtlusvaldkondade esindajatest moodustatud ekspertkomisjoni, Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ühistööna ning see on järg 2001. aasta lõpus vastu võetud strateegiale.

Sotsiaalvaldkond, tervishoid

2003. aasta lõpus vastu võetud **vanemahüvitise seadus** oli üks Riigikogu X koosseisu jooksul enim tähelepanu äratanud õigusakt. Seaduse taustaks oli Reformierakonna valimiseelne lubadus ja eesmärgiks pere sissetulekute järsu vähenemise vältimine lapse sünnil, hüvitades väikelaste vanematele laste kasvatamise tõttu saamata jäänud tulu. Seadust jõudis X koosseis pärast vastuvõtmist juba seitse korda muuta. Lõpptulemuseks kujunes järgnev kord: sünnitushüvitise lõppedes makstakse last kasvatavale vanemale (enne lapse 70 päeva vanuseks saamist ainult emale) tema eelmisel kalendri-aastal teenitud keskmist sotsiaalmaksuga maksustatud tulu. Tulu puudumisel tagatakse riigieelarves sätestatud hüvitise määra suurune sissetulek ja juhul, kui arvestuse aluseks olev tulu ületab Eesti kolmekordset keskmist tulu, makstakse hüvitist kolmekordse Eesti keskmise tulu määras. Hüvitist makstakse 455 päeva jooksul arvates sünnitushüvitise määramisest. Kui lapse emal ei olnud õigust sünnitushüvitisele, makstakse sünnitushüvitist lapse sünnist 14 kuu vanuseks saamiseni.

Riiklike peretoetuste seaduse muudatustega tõsteti oluliselt lastetoetusi. Toetuste tõstmine ja soodustatud isikute ringi laiendamine toimus mitmes järgus ajavahemikul novembrist 2003 novembrini 2006. Muuhulgas seati sisse seitset või enam last kasvatava vanema toetus ning lihtsustati kolme ja enama lapsega pere toetustesüsteemi.

Riikliku pensionikindlustuse seadust muutis X Riigikogu kokku kaheteistkümnel korral, kuid põhimõttelisi muudatusi need kaasa ei toonud. Märkida võiks toitjakaotuspensionide suurendamist (märts 2004), pensioni baasosa ja aastahinde regulaarset tõstmist (viimati alates aprillist 2006) ja seda, et rahvapensioni saajatel võimaldati vanaduspensionini eas saada samaaegselt pensioni ja sotsiaalmaksuga maksustatavat tulu (alates 2007. aastast).

Sotsiaalhoolekandeseadust täiendati kolme uue sotsiaalteenuse liigiga: rehabilitatsiooniteenus (detsember 2004), asenduskoduteenus ja lapsehoiuteenus (mõlemad november 2006). Rehabilitatsiooniteenus on inimese (enamasti puudega inimese) iseseisva toimetuleku, sotsiaalse integratsiooni ja töötamise või tööle asumise soodustamiseks osutatav teenus, mille raames koostatakse talle kuueks kuuks kuni kolmeks aastaks isiklik rehabilitatsiooniplaan, osutatakse Vabariigi Valitsuse kehtestatud loetelus nimetatud teenuseid (füσιο-, loov- ja tegevusterapeudi teenused, logopeedi, sotsiaalnoõustaja, eripedagoogi jt teenused) ning juhendatakse isikut, kuidas rehabilitatsiooniplaanis kirjeldatud tegevusi ellu viia. Asenduskoduteenus on vanemliku hoolitsuseta lastele suunatud teenus, mis peab looma lapsele võimalikult peresarnased elutingimused, tagama talle turvalise arengu ja valmistama teda ette eluks täiskasvanuna. Lapsehoiuteenus oli varem seaduse tasemel reguleerimata. Sätestati riigi rahastatavaks lapsehoiuteenuseks õigustatud isikud, teenuse osutajatele seati sisse tegevuslubade taotlemise kord ning nõuded teenusele ja lapsehoidjale.

Tööturuteenuste ja -toetuste seadus (september 2005) asendas varem kehtinud tööturuteenuse seaduse ning tööturuteenuste seaduse. Seadusega täiendati pakutavaid tööturuteenuseid. Uute tööturuteenustena sätestati tööpraktika, pikaajalistele töötutele suunatud tööharjutus ja puudega töötutele mõeldud teenused (töökoha ja -vahendi kohandamine, tugiisikuga töötamine, töövestlusel abistamine, tehnilise abivahendi pakkumine). Viimati nimetatud teenused aitavad ületada puudest

tingitud takistusi tööle asumisel ja töötamisel ning tagavad puudega inimestele võrdsed võimalused tööturul. Täpsustati ka töötutoetuse maksmise tingimusi ja seoti need selgemalt töötute kohustusega otsida tööd.

Ohvriabi seaduse (detsember 2003) eesmärk oli osutada abi hooletuse või halva kohtlemise, füüsilise, vaimse või seksuaalse vägivalda ohvriks langenud inimestele. Abi seisneb peamiselt nõustamises, ent seadus sätestab ka vägivallakuritegude ohvriks langenud isikutele hüvitise maksmise (kuni 150 000 krooni). Ohvriabiseadusega on osaliselt seotud ka muudatused kriminaalmenetluse seadustikus, kus 2007. aasta alguses sätestati **lepitusmenetlus** kergemates kuriteoasjades. Lepitusmenetlus eeldab kannatanu leppimist teo toimepanijaga ja seda, et avalik huvi sellise kuriteo uurimise vastu ei ole suur. Lepitusmenetluse rakendamise korral kriminaalmenetlus lõpetatakse.

Uus **ravimiseadus** (detsember 2004) oli kõige mahukam sotsiaalkomisjonis menetletud seadus, mille maht suurenes võrreldes varasema seadusega umbes kümme korda. Mahukus oli tingitud vajadusest tuua alamaktides sisalduvad sätted seadusesse. Ravimiseadus reguleerib ravimite käitlemist ja väljakirjutamist, müügilubade väljaandmist, ravimite kliinilisi uuringuid ja ravimireklaami. Seaduse eesmärk on tagada Eestis kasutusel olevate ravimite ohutus, kvaliteet ning tõhusus. Ravimireklaami puudutavad normid toodi reklaamiseadusest täielikult üle ravimiseadusesse. Seaduse üheks peamiseks eesmärgiks oli viia Eesti õigussüsteem kooskõlla Euroopa Liidu ravimitealaste õigusaktidega (kokku kolmteist direktiivi).

Eestisse lähetatud töötajate töötingimuste seadus (märts 2004) reguleerib välisriigi tööandja poolt Eestisse teenuse osutamiseks lähetatud töötajale kohaldatavaid töötingimusi. Seaduse eesmärk on tagada teenuste osutamiseks Eestisse lähetatud töötajate õiguste kaitse ja siinsete töötajatega võrdsed töötingimused. Seadusega tagatakse aus konkurents tööandjatele ning välditakse olukorda, kus teenuse osutaja võidab pakkumise tänu sellele, et tema asukohariigis on tööjõukulud väiksemad kui riigis, kus korraldati pakkumine. Seaduse taustaks on eelkõige üks 1996. aastast pärinev Euroopa Parlamendi ja ELi Nõukogu direktiiv.

Vereseadusega (veebbruar 2005) sätestati vereteenistuse korralduse tingimused, tervishoiuteenuste osutajate varustamine patsientidele ohutute verepreparaatidega, doonorite õiguslik staatus, järelevalve vere käitlemise üle ja vere käitlejate vastutus. Verega seonduva õigusliku regulatsiooni terviklik sätestamine oli esmakordne. Varem käsitles seda teemat laialipillatult mitu seadust.

Surma põhjuse tuvastamise seadusega (aprill 2005) sätestati surma põhjuse tuvastamise, surmast teavitamise ja patoloogialase tegevuse kord ning kohtuarstliku lahangu ja kohtuekspertiisi tegemise alused. Seaduses sisaldub ka regulatsioon sumukeha ning kudede kasutamiseks teadus- ja õppetöös ning nimetatud valdkondade rahastamise kord.

Suitsetavate inimeste elu muutus raskemaks uue **tubakaseadusega** (mai 2005). Kehtestati uusi keelde ja karmistati piiranguid tubakatoodete tarbimisele, eesmärgiga suurendada tubakavaba keskkonda ning vähendada tubakatarbimist. 2007. aasta suvest on keelatud suitsetada toitlustusasutustes, kui seal puudub erinõuetele vastav suitsetamisruum.

Uus **töötajate usaldusisiku seadus** võeti vastu 2006. aasta lõpus. Eelnõuga harmoneeriti eurodirektiiv töötajate teavitamise ja ärakuulamise kohta, muudeti usaldusisiku valimise korda ja pädevust ning piiritleti töötajate ja ametiühingu usaldusisiku volitused.

Elatisabi seaduse (veebruar 2007) vastuvõtmise tingis olukord, kus paljude üksikvanemate lapsed ei saanud teiselt vanemalt elatist. Riigi elatisabi tagab lapse ülalpidamise olukorras, kus üks lapsevanem ei täida elatise maksmise kohustust ja selle sissenõudmiseks rakendatud abinõud ei ole veel tulemust andnud. Elatisabi makstakse 90 päeva jooksul ja päevamääraks on 1/3 lapsetoetuse määra.

Keskkond

Uus **jäätmeseadus** (jaanuar 2004) ületas mahuliselt oluliselt varasemat, 1998. aastal vastu võetud versiooni. Uus seadus kajastab vahepeal ELi õiguses toimunud muudatusi, muuhulgas põhimõtteid, mis sisalduvad direktiivides prügilate, kasutuselt kõrvaldatud sõidukite, jäätmete põletamise ning elektri- ja elektroonikaseadmete käitlemise kohta. Seadus sisaldab jäätmekäitluse üldnõudeid, rohkesti volitusnorme ja sätteid üksikküsimustes. Avalikkuse tähelepanu tõmbas kõige rohkem 4. peatükk, mis reguleerib kohaliku omavalitsuse korraldatavat jäätmevedu, jäätmevedaja valikut, veo sagedust ja tasu piirmäärasid.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus (veebruar 2005) asendas varasema keskkonnamõju hindamise ja keskkonnaauditeerimise seaduse. Sellega harmoneeriti mõned eurodirektiivid ja kõrvaldati keskkonnamõtjude hindamisel kerkinud puudusi. Seadus reguleerib kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamist, litsentsi väljaandmise tingimusi ning uue momendina strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva keskkonnamõju hindamist, keskkonnajuhtimise ja -auditeerimise korraldust ning ökomärgise andmise aluseid. Seaduses on loetletud 34 tegevust, mis arvatakse alati olulise keskkonnamõtjuga tegevuseks, lisaks üle 20 muu tegevuse või majandusharu, mille puhul tuleb oluline mõju või selle puudumine tuvastada.

Uue **metsaseaduse** (juuni 2006) loomise tingisid nii metsakasvatustlikud ja keskkonnakaitselised kui ka õiguslikud vajadused. Üksikasjalikult reguleeriti erametsaomanike toetamine, sätestati metsa korraldamise vastutuse jagamine metsaomanikega, kehtestati kaitsemetsade majandamisel saamata jäänud tulu hüvitamise põhimõte ja metsauuenduse tagatistrahva mõiste. Samuti lühendati metsa uuendamise tähtaegu, muudeti raievanuseid ja karmistati keskkonnale tekitatud kahju hüvitamise nõudeid. Seadus sisaldab rohkesti norme riigimetsa majandamise ja Riigimetsa Majandamise Keskuse töökorralduse kohta.

Keskkonnatasude seadus (detsember 2005) koondas õigusnorme, mis sisaldasid varem saastetasu seaduses, keskkonnakasutusest laekuva raha kasutamise seaduses, veeseaduses, kalapüügiseaduses ja mujal. Normide koondamine hõlbus tas valdkonnast ülevaate saamist ja muutis seaduse rakendamise lihtsamaks. Lisaks tõsteti keskkonnatasusid.

Looduskaitse seadus (aprill 2004) asendas varasema kaitstavate loodusobjektide seaduse, ranna ja kalda kaitse seaduse ning loomastiku kaitse ja kasutamise seaduse. Uusi sätteid lisandus kõige rohkem

üldsätete, kaitse alla võtmise menetluse, hoiualade, maastikukaitse ja liigikaitse osas. Uue kaitstava loodusobjektina on sisse toodud hoiuala, kus kaitseeriim on leebem kaitseala omast, ning samuti liikide soodsa seisundi tagamise mõiste.

Uues **maapõueseaduses** (november 2004) reguleeriti mitu seni tähelepanuta jäänud üksikküsimust: üldgeoloogilise uurimistöö ja geoloogilise uuringu omavaheline suhe, ehitustegevusel ülejääva pinnase edasine kasutamine. Uurimistöö- ja uuringulubade tähtaegu pikendati kolmelt aastalt viiele (aga ilma edasise pikendamise õigusega), kaevandamislubade maksimaaltähtaega 25 aastalt 30-le. Kõigi lubadega kaasnevate seletuskirjade nõuded muutusid põhjalikumaks ja üksikasjalikumaks, välja jäeti aga allmaaehtisega seonduv, mida puudutab ehitusseadus.

Osaliselt keskkonkakaitse suunitlusega oli ka septembris 2005 vastu võetud **Eesti säästva arengu riiklik strateegia "Säästev Eesti 21"**. Eeskätt on see siiski valdkonnaülene, seades eesmärgiks "ühiskonna tervikkäsitluse, mis ei süüvi ühegi kitsama eluala spetsiifilistesse probleemidesse, vaid määratleb Eesti kui terviku liikumise suhteliselt üldistel skaaladel, nagu: individualism-solidaarsus, mobiilsuspüsivus, avatus-suletus, innovaatilisus-traditsionaalsus jne". Säästva arengu seaduse alusel vastu võetud strateegia jääb siiski mõnevõrra üldsõnaliseks.

Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030 (veebruar 2007) on üks kõige kaugemale tulevikku vaatavaid Eestis koostatud arengukavasid. Selles käsitletakse olulisemaid keskkonnamuutusi nii laiemalt Euroopas kui ka kitsamalt Eestis ning see sisaldab nägemust Eesti olukorrast aastal 2030. Mahukas strateegias analüüsitakse keskkonda, tervist ja elukvaliteeti, loodusvarade kasutamise ja jäätmeäitluse küsimusi, kliimamuutusi, õhu kvaliteeti, energeetika ja transpordiga seonduvaid küsimusi, samuti hinnatakse keskkonnastrateegia maksumust.

Riigikaitse

Riigikaitse vallas oli Riigikogu X koosseisu tegutsemisaja kõige olulisemaks sündmuseks Eesti ühinemine NATOga. Märtsis 2004 võeti Riigikogus harva esineva üksmeelega vastu **Põhja-Atlandi lepinguga ühinemise seadus** (poolt 85, vastu 0, erapooletuid 0). Tegu oli siiski pika protsessi lõppvormistusega, kus olulisem roll oli täidesaatva võimu varasemal tööol. Avalikkuse tähelepanu köitsid Riigikogu **otsused Eesti kaitseväge üksuste kasutamise kohta Iraagis, Afganistanis, Kuveidis, Kosovos ning Bosnias ja Hertsegoviinas**. Osaliselt oli tegu seni tegutsenud missioonide volituste pikendamisega, osaliselt uute üksuste lähetamisega.

2004. aasta suvel kinnitas parlament Eesti Vabariigi **julgeolekupoliitika alused**, kus rõhutatakse liikmelisust NATO ja ELis ning rahvusvahelist koostööd. Eelmine dokument pärines aastast 2001.

2004. aasta märtsis võttis Riigikogu vastu **jalaväemiine keelustava Ottawa konventsiooniga ühinemise seaduse**. Jalaväemiinide keelustamine on seotud eelkõige humaansete kaalutlustega, sest selle relvaliigi ohvrid on enamasti tsiviilisikud.

Muudatusi tehti **Kaitseliidu** õiguslikus seisundis ning tema ülesehitust, eelarvet ja varasid puudutavates küsimustes (november 2005). Muudatuste olulisim tulemus on, et malevad kaotasid senise eba-loogilise juriidilise isiku staatuse ja neist said Kaitseliidu struktuuriüksused.

Strateegilise kauba seaduse uus redaktsioon (detsember 2003) asendas varasema üldsõnalise ja ajale jalgu jäänud seaduse uuega. Osaliselt tingisid uue seaduse vastuvõtmise muudatused ELi õigusaktides. Seadus sätestab strateegilise kauba impordi, ekspordi ja transiidi litsentseerimise ning riikliku järelevalve korra.

Riigikogu X koosseis kinnitas ametisse ka **kaitseväge uue juhataja** Ants Laaneotsa (05.12.2006) seoses Tarmo Kõutsi tulekuga poliitikasse.

Sümbolid, sümboolika

2007. aasta alguses võeti vastu kaks Tallinnas Tõnismäel asunud nn vabastajate monumendi ehk pronksööduriga seotud seadust. **Sõjahaudade kaitse seadus** sätestas sõjahaudade registreerimise, tähistamise ja hooldamise alused, säilmete ümbermatmise tingimused ja sõjahaudade komisjoni loomise. **Keelatud rajatise seaduse** jättis president välja kuulutamata, väites selle põhiseadusega vastuolus olevat. Lühike seadus sätestas, et avalikku kohta on keelatud püstitada rajatise, mis ülistavad Eesti okupeerimist, massirepressioone ja ajaloolisi isikuid, kes on eesti rahvast hulgaliselt hävitanud või Eesti maa-ala rüüstanud, samuti rajatise, mis võivad õhutada vaenu või põhjustada avaliku korra rikkumisi. Seadus andis Vabariigi Valitsusele ka 30-päevase tähtaja kõrvaldada Tõnismäel asuv monument. Rohkesti emotsioone tekitanud ja ka rahvusvahelist tähelepanu tõmmanud seaduse tulevik oli käesoleva ülevaate valmimise ajal veel lahtine.

Eesti lipu seadus (märts 2005) asendas varasema riigilipu seaduse ja sisaldas norme, mis varem sisaldasid Vabariigi Valitsuse määruses. Seadus nimetab muuhulgas neliteist päeva, mil lipu heiskamine on kohustuslik riigi ja kohaliku omavalitsuse asutustel ning avalik-õiguslike juriidiliste isikute hoonetel. Erasikutel seda kohustust enam ei ole – igaühel on õigus Eesti lippu mis tahes ajal heisata või kasutada. Aprillis 2005 muutis Riigikogu **jõululaupäeva** riigipühaks ja ühtlasi puhkepäevaks.

2007. aasta alguses kiitis Riigikogu heaks **Eesti Vabariigi põhiseaduse preambuli muudatuse**, millega lisati põhiseaduse eesmärkide hulka lisaks rahvuse ja kultuuri säilimisele ka eesti keele säilimine. Põhiseaduse muutmiseks oli vajalik Riigikogu järgmise koosseisu heakskiit ja Riigikogu XI koosseis seda 2007. aasta aprillis ka tegi.

Õigusloome suundumused ja Riigikogu uuendatud kodukord

Janek Laidvee *Riigikogu põhiseaduskomisjoni nõunik-sekretariaadijuhataja*

Tiina Runthal *Riigikogu põhiseaduskomisjoni nõunik*

Õigusloome suundumused

Riigikogu X koosseis menetles võrreldes IX koosseisuga vähem õigusakte, vastuvõtmiseni jõudis neid 12% vähem. Kuigi terviktekstide osakaal vastuvõetud seaduste hulgas on vähenenud, menetles Riigikogu palju seaduste muutmise seadusi, mis tulenes muuhulgas vajadusest harmoneerida siseriiklik õigus ELi õigusega. Tuleb siiski rõhutada, et üksnes vastuvõetud õigusaktide arv ei ole Riigikogu töö hindamise mõõdupuu. Riigikogu roll on teisenenud: oluliselt on tugevnenud järelevalve täitevvõimu üle komisjonides ning lisandunud ELi asjade menetlemine. Mitme aruteluvormi eesmärk polegi õigusakti vastuvõtmine, Riigikogu toimib siis pigem poliitiliste vaatenurkade foorumina (nt riiklikult tähtsate küsimuste arutelu, välispoliitika arutelu). Kindlasti jääb õigusloome ka lähitulevikus parlamendi põhifunktsiooniks.

Seaduseelnõud

Riigikogu X koosseisu juures väärrib märkimist üksikute Riigikogu liikmete mõju vähenemine õigusloomeprotsessis. See väljendub umbes poole väiksemas Riigikogu liikmete algatatud eelnõude arvus võrrelduna eelmise koosseisuga. Märgatavalt langes ka liikmete aktiivsus eelnõude muudatusettepanekute esitamisel. Selleks on ilmselt mitu põhjust. Esiteks on Riigikogu liikmete algatatud eelnõud tavaliselt väheedukad: X koosseisus jäi kaks kolmandikku sellistest eelnõudest vastu võtmata. Teiseks võib põhjus olla tugevnenud parteidistsipliin, mis tähendab mõnel juhul eelnõude algatamise ja muudatusettepanekute esitamise kooskõlastamist fraktsiooniga. Kolmandaks tuleb mainida, et ka X koosseisu alguses jõustunud Riigikogu kodukorra seadus (RKKS) vähendab Riigikogu liikmete mõju edulootuseta ettepanekute menetlemisel: vastavalt kodukorra seadusele ei ole muudatusettepanekute esitajal võimalik oma ettepanekut täiskogus hääletusele panna, kui see on juhtivkomisjonis saanud vähem kui kaks poolthäält. Lõpuks võib ka statistika põhjal teha järelduse, et suurema kandepinna saavutamiseks eelistavad opositsioonisaadikud algatada eelnõusid fraktsiooni nimel.

Fraktsioonide algatatud eelnõude arv kasvas Riigikogu X koosseisus võrreldes eelneva koosseisuga 63%. See näitab, et fraktsioonide roll on Riigikogu töö kujundamisel suurenenud, mis oli ka 2003. aasta Riigikogu kodukorra seaduse üks eesmärke. Lisaks opositsioonifraktsioonidele algatasid ka koalitsioonierakondade fraktsioonid palju eelnõusid ühiselt. Enamasti oli tegemist valitsusliidus kokku lepitud küsimuste lahendamise, mida sooviti menetleda tavalisest kiiremini, mistõttu ei algatanud

eelnõu Vabariigi Valitsus. Samuti esines olukordi, mil kõik valitsuserakonnad seadusandlikku algatust ei toetanud, ning vastavalt väljakujunenud tavale sellisel juhul valitsus eelnõu ei algatanud. Üks või teine fraktsioon otsis seetõttu liitlasi opositsioonist, nt koosseisu lõpus kirgi üles kütnud keelatud rajatise kõrvaldamise seaduse puhul.

Riigikogu komisjonide algatatud seaduseelnõude arv vähenes võrreldes eelmise koosseisuga ligi poole võrra. See väljendab erinevaid suundumusi. Tavaliselt algatavad komisjonid eelnõusid praktikas kerkinud küsimuste lahendamiseks, mis vajavad kiiret reageerimist ning mille puhul pole olulisi poliitilisi erimeelsusi. Näiteks on avastatud seadustes puudusi, mis võivad ilmnedada kohtupraktikas või õiguskantsleri pöördumistes Riigikogu poole. Seetõttu võib komisjonide algatatud eelnõude arvu vähenemisest teha järelduse, et taolisi probleeme on vähem ning seaduste kvaliteet on tõusnud.

Ülekaalukalt kõige enam seaduseelnõusid algatas Riigikogu X koosseis Vabariigi Valitsus. Praktikas kujundab valitsus enamiku poliitilisi otsuseid ning tema algatatud eelnõud leiavad valdavalt Riigikogu toetuse. Võrreldes Riigikogu IX koosseisuga kahanes Vabariigi Valitsuse algatatud eelnõude arv küll pisut (13%).

Vastuvõetud seaduste terviktekstide arv oli võrreldes eelneva Riigikogu koosseisuga 63% väiksem, kuid endiselt suhteliselt kõrge. Kuigi IX koosseis viis lõpuni õigusharude reformi ning tollesse aega jäi ka ELi õiguse harmoneerimise põhiraskus, jätkus ka X koosseis vajadus uute terviktekstide koostamise järele. Peamised ajendid olid järgnevad:

- jätkuv ELi õiguse harmoneerimise vajadus (nt soolise võrdõiguslikkuse seadus);
- seaduste terviktekstid olid vananenud (nt riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadus);
- korraldamist vajasisid uued valdkonnad (nt e-rahastuste seadus).

Muud õigusaktid

Lisaks seadustele võtab Riigikogu vastu otsuseid, avaldusi, deklaratsioone ja pöördumisi.

Kõige rohkem on Riigikogu vastu võtnud otsuseid. Neid võetakse vastu üksikküsimustes, alates ametiisikute ametisse nimetamisest ja lõpetades rutiinsete küsimuste lahendamisega nagu Riigikogu eri-, uurimis- ja probleemkomisjonide koosseisude muudatuste vormistamine. Üks enim arutelu põhjustanud otsuseid X koosseisus oli Riigikogu otsus Vabadussõja võidu samba rajamisest.

Uus Riigikogu kodukorra seadus tõi kaasa muudatusi Riigikogu otsuste menetlemises. Nii esitavad ettepaneku tegijad nüüd oma ettepanekud eelnõuna otse Riigikogu menetlusse (nt ettepanekud kõrgemate ametiisikute ametisse nimetamise kohta). Varem algatas otsused vormiliselt Riigikogu juhatus. Ka näeb uus Riigikogu kodukorra seadus ette menetlusi, mida erinevalt varasemast Riigikogu otsusena ei vormistata, näiteks riiklikult tähtsa küsimuse arutelu ning Vabariigi Valitsuse tegevuskavade arutelu.

X Riigikogu koosseis langetas 124 otsust ehk 13% rohkem kui eelnev koosseis. Otsuste arvu kasvu võib põhjendada Riigikogu uute pädevustega. Näiteks tulenevalt NATO-liikmelisusest otsustab

Riigikogu Eesti kaitsevägeüksuste viibimise NATO missioonidel ning missioonide pikendamise. Samuti on alates 2005. aasta detsembrist Riigikogul võimalus otsuse vormis esitada Riigikohtule taotlus seiskokoha saamiseks, kuidas tõlgendada põhiseadust koostoimes Euroopa Liidu õigusega, kui tõlgendamine on otsustava tähtsusega ELi liikme kohustuste täitmiseks vajaliku seaduse eelnõu vastuvõtmisel. Riigikogu X koosseis kasutas seda võimalust ühel korral.

Riigikogu kodukorra seaduse muudatused

Riigikogu IX koosseis võttis 11.02.2003 vastu uue Riigikogu kodukorra seaduse (RKKS) tervikteksti, mis jõustus X koosseisu alguseks. See andis senisele kohati liigselt üksikküsimustele keskenduvale ja laialivalguvale seadusele selgema vormi.

Komisjonid

Seadusega korrastati Riigikogu peamiste tööorganite – täiskogu ja komisjonide – vahelisi ülesandeid, suurendati fraktsioonide rolli Riigikogu tegevuse kujundamisel ning korrastati eelnõude menetlemist ja täiskogus toimuvate poliitiliste arutelude korda.

Seaduses tuuakse selgelt välja alatiste komisjonide parlamentaarse kontrolli alane pädevus. Komisjonidel on võimalik nõuda ministrite ja valitsusasutuste ametnike osalemist oma istungitel ning vajalike dokumentide ja andmete esitamist.

Ajutiste komisjonide asemel hakati moodustama eri-, uurimis- ning probleemkomisjone. Uurimis- komisjone moodustati ka Riigikogu eelnevas koosseisus, uues kodukorra seaduses täpsustati nende ülesandeid. Probleemkomisjone moodustatakse mõne keeruka ühiskondliku probleemi kohta teabe kogumiseks ning läbitöötamiseks.

RKKS-i uue eelnõu algatajate eesmärk oli lihtsustada eri-, uurimis- ja probleemkomisjonide moodustamise korda. Riigikogu moodustaks komisjoni oma otsusega, pannes otsuses paika selle ülesanded, kuid ei määraks komisjoni liikmeid. Fraktsioonidel oleks võimalik määrata komisjonidesse oma liikmeid paindlikult, esitades taotluse Riigikogu juhatusel. Selline lahendus oleks ära hoidnud otsuste muutmise üksikute liikmete vahetumise korral. Riigikogu IX koosseisus eelistati siiski varasemat menetluskorda, mille kohaselt algatati iga komisjoni liikme või asendusliikme vahetumisel otsuse-eelnõu. Selliste üksikküsimuste lahendamine Riigikogu otsusega raiskab aega nii Riigikogu täiskogu kui ka komisjonide istungitel.

Komisjoni esimees ja aseesimees valitakse üheaegselt. Eeldatavalt osalevad komisjoni esimesel istungil kõik komisjoni põhiliikmed. Juhul kui mõnel liikmel on asendusliige, on asendusliikmel kõik põhiliikme õigused, küll aga ei tohiks tema kandidatuuri üles seada esimehe või aseesimehe ametikohale. Komisjoni esimeheks saab kõige rohkem hääli kogunud kandidaat. Komisjoni aseesimeheks saab häälte arvult teiseks jäänud kandidaat. Häälte võrdsuse korral heidetakse esimehekandidaatide vahel lisavoorus liisku. Näiteks heideti 20.07.2004 liisku põhiseaduskomisjoni aseesimehe valimisel Andres Herkeli ja Evelyn Sepa vahel.

Riigikogu komisjonide esimehe ja aseesimehe umbusaldamise võimalus on asendatud tagasikutsutamisega, mis on enamasti seotud muutustega valitsusliidus ning olemuselt poliitiline, mistõttu see ei ole võrreldav umbusalduse avaldamisega valitsuse liikmele. Kui komisjoni esimehe või aseesimehe volitused lõpevad tema Riigikogu liikme volituste lõppemise või volituste peatumisega (Vabariigi Valitsuse liikmeks nimetamisel), korraldatakse esimesel võimalusel erakorraline valimine.

Vastavalt uuele RKKsile võis fraktsioon määrata oma esindajale alatises komisjonis kuni kaks asendusliiget, teatades sellest kirjalikult Riigikogu esimehele ning komisjoni esimehele. Sätte kohaselt oleks igale komisjoniliikmele määratud kindlad asendusliikmed, et vajadusel saaks komisjon pöörduda nende töövaldkonnaga kursis olevate Riigikogu liikmete poole. Selline asendamise kord tekitas aga raskusi väiksematele fraktsioonidele, kes ei suutnud tagada kindlate asendusliikmete osalemist, mistõttu 15.12.2004 ennistati seadusemuudatusega kord, mille kohaselt fraktsioon volitab komisjoni põhiliiget vajadusel asendama ükskõik millist teist oma fraktsiooni liiget.

Seaduseelnõude menetlemine

Eelnõu lugemiste kord

Uues kodukorras ühtlustati seaduseelnõude ning Riigikogu otsuse-eelnõude menetlemise kord ja otsuse-eelnõude puhul toimuvad seniste arutelude asemel lugemised nagu seaduseelnõudegi puhul. Mõisteliselt eristatakse seaduseelnõu algatamisi ning otsuse-eelnõu esitamisi.

Uuenduseks on põhimõte, et kõik menetlusse võetud eelnõud jõuavad täiskogu ette esimesele lugemisele, mis muutis esimese lugemise menetlemise korras olulisemaks. Esimesel lugemisel toimub eelnõu üldpõhimõtete arutamine ning fraktsioonidel on võimalus avaldada seisukoht eelnõu menetluse otstarbekuse kohta või teha ettepanek eelnõu esimesel lugemisel tagasi lükata. Riigikogu liikmed ei saa sõnavõttuvoorus enda nimel osaleda, see õigus on üksnes fraktsioonide esindajatel.

Komisjonidele anti suurem roll eelnõude teisel lugemisel – põhiettekande peab siis ainult komisjoni esindaja. Varasema korra kohaselt dubleerisid üksteist teisel lugemisel eelnõu algataja ja komisjoni esindaja ettekanne. 15.02.2004 lisati seadusesse taas säte, mille kohaselt on eelnõu teisel lugemisel algatajal või esitajal võimalik pidada teatud tingimustel täiskogu ees ettekanne. Uue kodukorra kohaselt läbivad kõik seaduseelnõud enne lõpphääletust kolm lugemist. Viimase eesmärk on võimaldada komisjonil redigeerida eelnõu, kõrvaldades sealt keelelised ja tehnilised ebakõlad.

Tähtsustamaks ja soodustamaks poliitilist arutelu ja läbirääkimisi komisjonide istungitel, kehtestati selgesõnaliselt nende kinnisuse põhimõte. Selle kohaselt on istung avalik ainult komisjoni vastava otsuse korral. Kinnisuse põhimõte seisneb istungist osavõtjate ringi piiramises ning protokollimise sellises mahus, mis võimaldab fraktsioonide esindajatel omavahel vabalt läbi rääkida ning kokkuleppeid sõlmida. Eelnõude teiseks ja kolmandaks lugemiseks on võimalik koostada eelnõudele komisjoni seletuskiri, mis kajastab tehtud muudatusi ning annab avalikkusele teavet komisjonis toimunud arutelust ja muudatusettepanekute arvestamise või arvestamata jätmise põhjustest. Riigikogu X koosseisus kasutati seletuskirjade koostamise võimalust paraku vähe.

Päevakorraprojekti koostamine ning dokumentide esitamine täiskogu istungile

Riigikogu istungite päevakorra koostamisel on komisjonidel võimalik esitada päevakorra täiendamise ettepanekuid pärast selle teatavaks tegemist ja enne kinnitamist esmaspäevasel üldkogul, kui ükski fraktsioon ei ole selle vastu. Pärast kinnitamist saab päevakorda täiendada üksnes seaduses sätestatud kiireloomuliste küsimustega. Päevakorra täiendamise ettepanekut ei panda eraldi hääletamisele. Ettepaneku tagasilükkamiseks piisab sellest, et üks fraktsioon teatab oma vastuolekust. Komisjonid on kasutanud päevakorra täiendamise võimalust kiireloomuliste seaduste menetlemiseks, fraktsioonid on sageli olnud selliste täiendamiste vastu kas poliitilistel põhjustel või soovist eelnõuga seonduvate dokumentidega lähemalt tutvuda. Et võimaldada Riigikogu liikmetel arutlusele tulevate dokumentidega põhjalikumalt tutvuda, peavad komisjonid eelnõud ja muudatusettepanekud esitama kaks tööpäeva enne arutelu. Varasema korra kohaselt esitati dokumendid üks päev enne päevakorrapunkti arutelu.

Muudatusettepanekute menetlemise kord

Uues Riigikogu kodukorras muudeti ka muudatusettepanekute menetlemise korda. Nimelt ei pea komisjonid enam määrama eelnõule muudatusettepanekute esitamise tähtaega, kuna RKKSi kohaselt võivad Riigikogu liikmed, komisjonid ja fraktsioonid esitada kümne tööpäeva jooksul pärast eelnõu lugemise lõpetamist muudatusettepanekuid. Juhtivkomisjonil säilib võimalus soovi korral pöörduda Riigikogu esimehe poole, määramaks teistsugust muudatusettepanekute esitamise tähtaega.

Riigikogu täiskogu istungil ei saa Riigikogu liige enam nõuda muudatusettepaneku hääletamist ning enne hääletamist ei saa seda kommenteerida selle esitaja, eelnõu algataja, juhtivkomisjoni esindaja ega selle hääletamist nõudnud Riigikogu liige. Ettepaneku esitajal on võimalik oma algatust selgitada nii komisjoni istungil kui ka sõnavõttus eelnõu II lugemisel täiskogus. Komisjon koostab muudatusettepanekute loetelu. Kui üks ettepanekute esitaja on esitanud hulgaliselt omavahel sisuliselt seotud ettepanekuid, on komisjonil õigus need loetellu lisada ühe ettepanekuna. Ettepanekute liitmine kiirendab menetlust täiskogus ning aitab vältida olukorda, kus mõni omavahel seotud ettepanekutest ei leiaks toetust, mistõttu eelnõu tekst võiks vastuoluliseks muutuda. Muudatusettepanekud, mis on juhtivkomisjonis heaks kiidetud, viiakse eelnõu teiseks lugemiseks selle teksti. Hääletamisele pannakse ainult need muudatusettepanekud, mille hääletamist nõuab selle esitaja, Riigikogu komisjon või fraktsioon. Ettepaneku esitaja palve oma ettepanekut uuesti hääletada on tingitud soovist saada juhtivkomisjonis tagasi lükatud ettepanekule heakskiitu täiskogult. Enamasti hääletab täiskogu sarnaselt juhtivkomisjoni otsusele. Fraktsioonidest paluvad oma ettepanekuid uuesti hääletada enamasti opositsioonis olevad fraktsioonid, kes jäävad komisjonis vähemusse. Kui mõnda ettepanekut palub hääletada juhtivkomisjon, on see tingitud soovist teha eelnõus muudatusi, mis tulenevad komisjoni istungi ja täiskogu arutelu vahelisel ajal laekunud infost või toimunud läbirääkimistest. Sellist ettepanekut, mis saab komisjonis kaks või vähem poolthäält, ei ole õigus hääletusele panna, ning sel juhul jääb kehtima juhtivkomisjoni seisukoht. Kui mõni muudatusettepanek saab komisjonis ainult ühe või kaks häält, näitab see selgelt, et Riigikogu valdav enamus ettepanekut ei toeta, mistõttu ei võimaldata ettepaneku esitajal nõuda selle hääletamist täiskogu istungil.

Teised muudatused

Uue kodukorra kohaselt võib korraliste istungjärkude ajal, väljaspool seaduses kehtestatud töögraafikut toimuda Riigikogu täiendav istung. Erinevalt varasemast ei ole selle toimumine enam seotud piiritletud juhtudega. Varem võis Riigikogu esimees täiendava istungi kokku kutsuda korralise istungjärgu ajal nt valitsusele umbusalduse avaldamiseks, ametiisikute kriminaalvastutusele võtmiseks või erakorralise seisukorra väljakuulutamiseks. Täiendava istungi toimumise otsustab ja selle päevakorra valmistab ette Riigikogu juhatus. Istungi kokkukutsumise ettepaneku võib esitada Riigikogu komisjon, fraktsioon, Riigikogu liige, Vabariigi Valitsus või Vabariigi President, et lahendada kiireloomulisi küsimusi.

Muudeti ka täiskogu arutelude korda, luues vasturepliigi (vastusõnavõtu) võimaluse, kui Riigikogu liikme isikut või tema sõnavõtus sisaldunud seisukohti puudutatakse kellegi teise sõnavõtus. Sama päevakorraküsimuse arutelu saab Riigikogu liige esineda ühe vasturepliigiga. Istungi juhataja annab loa kaheminutiliseks vastusõnavõtuks. Enne vastusõnavõtu sõnaselget seaduses sätestamist said Riigikogu liikmed avaldada arvamust päevakorraküsimuses repliigina (sõnavõtt kohalt faktiliseks õienduseks kestusega kuni üks minut).

II osa

Riigikogu X koosseisu statistika

1. Riigikogu valimised, liikmed ja organisatsioon

I. I. Riigikogu valimised

I. I. I. Valimised 1992–2007 arvudes

	20.09.1992	05.03.1995	07.03.1999	02.03.2003	04.03.2007
Nimekirjadesse kantud valijaid	689 319	791 957	857 270	859 714	897 243
Mandaate	101	101	101	101	101
Valimisringkondi	12	11	11	12	12
Valimisjaoskondi	655	688	666	646	657
sh. välismaal	13	24	32 ^a	35 ^a	37 ^a
Välisriikide arv, kus võimalik hääletada	13	19	29	31	33
Registreeritud erakondi	...	30	18	19	16
neist osalenud valimistel	...	30			
osalenud oma nimekirjaga ^b	...	9			
Kandidaatide nimekirju ^b	17	16	12 ^b	11 ^b	11 ^b
neist erakondade nimekirju ^b	...	9			
Kandidaate ^c	628	1256	1884	963	975
üksikkandidaate	25	12	19	16	7
Kandidaate mandaadi kohta	6,2	12,4	18,7	9,5	9,7
Hääletamisest osavõtnuid	467 628	545 770	492 356	500 686	555 463
% nimekirja kantutest	67,8	68,9	57,4	58,2	61,9
kehtetuid sedeleid	...	5 102	8 117	5 798	5 250
% osavõtnutest	...	0,9	1,6	1,2	0,9
Eelhääletamise kestus päevades	15 ^d	3	3	3	8 ^e
eelhääletanuid elukohas	63 150	105 688	132 985
% osavõtnutest	12,8	21,1	23,9
väljaspool elukohta Eestis hääletanuid	–	–	8 305	19 701	38 533
% osavõtnutest	–	–	1,6	3,9	6,9
kodus hääletanuid	14 834	12 682	11 030
% osavõtnutest	3,0	2,5	2,0

RIIGIKOGU VALIMISED, LIIKMED JA ORGANISATSIION

	20.09.1992	05.03.1995	07.03.1999	02.03.2003	04.03.2007
välismaal hääletanuid	9548	6647	3294	4934	3479
% osavõtnutest	2,0	1,2	0,7	1,0	0,6
Interneti teel hääletanuid	–	–	–	–	30 275
% osavõtnutest	–	–	–	–	5,5
Valituks osutumine					
isikumandaadi alusel	17	15	11	14	10
ringkonnamandaadi alusel	24	34	44	60	65
kompensatsioonimandaadi alusel	60	52	46	27	26
kandidaatide nimekirju	7	7			
erakondade nimekirju	1	3	7 ^b	6 ^b	6 ^b
erakondi	25	14			
üksikkandidaate	0	0	0	0	0
Kulud					
organiseerimine, mln kr	5,4	16,3	21,7	24	30
erakondade deklareeritud kulud, mln kr	–	9,6	29,1	70,3	123,1
kautsjon kandidaadi kohta, kr	293,75	900	2200	4320	6000

^a 1999, 2003 ja 2007 hääletati välisesindustes ja aukonsulaatides, valimisjaoskondi välisriikides ei moodustatud.

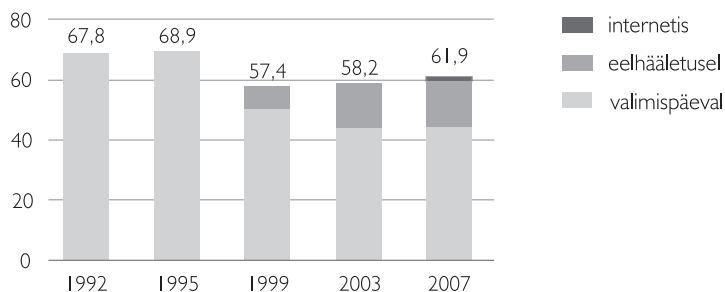
^b Alates 1999. a Riigikogu valimistest saavad erakonnad kandideerida ainult oma nimekirjaga, valimisliitude moodustamine ei ole võimalik.

^c Riigikogu valimise seaduses on alates 2003. a erakonna kandidaatide nimekirja pikkuse piirang.

^d 1992. a oli 15 päeva jooksul enne valimispäeva võimalik hääle deponeerimine jaoskonnakomisjonis.

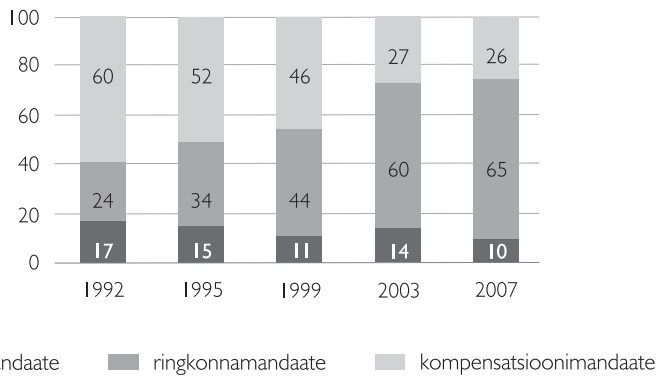
^e 2007. a 5 esimesel eelhääletamise päeval oli avatud 18 jaoskonda maakonnakeskustes, 6.–8. eelhääletamise päeval olid avatud kõik 657 jaoskonda.

Joonis 1.1. Osavõtt valimistest (% nimekirjadesse kantud valijatest) 1992–2007

Märkus: 1992. ja 1995. a andmed eelhääletusel osalenute kohta puuduvad.

Joonis 1.2. Riigikogu valimistel saadud mandaatide jaotus liigiti 1992–2007

I.1.2. Valimisringkonnad 2003

Ringkonna number ja nimetus	Mandaate	Nimekirjadesse kantud valijaid	Osavõtu %	Valituks osutunud kandidaate ^a
1. Tallinn: Haabersti, Põhja-Tallinn ja Kristiine	8	66 225	62,5	10
2. Tallinn: Kesklinn, Lasnamäe ja Pirita	10	88 474	61,5	11
3. Tallinn: Mustamäe ja Nõmme	8	66 064	68,5	7
4. Harju- (v.a Tallinn) ja Raplamaa	12	106 646	58,7	13
5. Hiiu-, Lääne- ja Saaremaa	7	58 680	55,0	5
6. Lääne-Virumaa	6	48 357	54,2	7
7. Ida-Virumaa	8	64 818	52,2	7
8. Järva- ja Viljandimaa	9	74 268	54,7	8
9. Jõgeva- ja Tartumaa (v.a Tartu linn)	8	65 206	59,4	8
10. Tartu linn	8	72 565	57,7	8
11. Võru-, Valga- ja Põlvamaa	9	81 236	57,3	10
12. Pärnumaa	8	67 175	54,3	7
Kogu Eesti	101	859 714	58,2	101

^a Ringkonnamandaatide ja valituks osutunud kandidaatide arvu erinevus on tingitud sellest, et osa mandaatidest jagatakse välja kompensatsioonimandaatidena erakondade üleriigiliste nimekirjade vahel. Siin kajastuvad ringkonnas kandideerinud isikud sõltumata sellest, kas valituks osutati ringkonnast (isiku- või nimekirja-mandaadiga) või üleriigilise nimekirja alusel.

I.1.3. Valimistulemused ringkonniti 2003

Valimis- nimetäki	1. Tallinn: Haabersti, Põhja-Tallinn ja Kristine	2. Tallinn: Kesklinn, Lasnamäe ja Pirita	3. Tallinn: Mustamäe ja Nõmme	4. Harju- (va Tallinn) ja Raplamaa Saaremaa	5. Hliu- Lääne- ja Saaremaa	6. Lääne- Virumaa	7. Ida- Virumaa	8. Järva- ja Viljandimaa	9. Jõgeva- ja Tartumaa (va Tartu linn)	10. Tartu linn	11. Põlva-, Valga- ja Võrumaa	12. Pänumaa
K	12 235	18 026	11 014	11 895	7 455	7 384	13 713	10 973	6 875	6 431	11 465	8 243
%	25,4	29,9	33,4	24,5	23,3	28,5	41,2	27,3	18,0	15,5	25,0	22,9
RP	121 856	13 316	11 657	17 418	8 425	7 121	5 631	9 596	6 943	10 301	8 854	10 388
%	24,6	29,8	24,7	28,1	26,3	27,5	16,9	23,9	18,2	24,9	19,3	28,8
RE	87 551	7 787	10 798	14 407	4 807	2 779	4 441	5 182	3 965	11 643	5 179	4 570
%	17,7	19,0	20,0	23,3	15,0	10,7	13,4	12,9	10,4	28,1	11,3	12,7
ERL	64 463	1 376	1 932	6 685	5 384	3 831	2 654	6 769	15 852	3 332	9 425	5 611
%	13,0	3,4	3,6	10,8	16,8	14,8	8,0	16,8	41,5	8,0	20,5	15,6
IML	36 169	2 765	3 570	4 342	2 065	1 768	1 371	4 424	1 882	4 812	2 318	3 138
%	7,3	6,8	6,6	7,0	6,5	6,8	4,1	11,0	4,9	11,6	5,1	8,7
M	34 837	2 251	2 914	4 157	2 433	2 266	1 562	2 265	1 902	3 577	6 893	2 357
%	7,0	5,5	5,4	6,7	7,6	8,8	4,7	5,6	5,0	8,6	15,0	6,5
EÜRJP	11 113	1 109	2 066	1 145	1 09	1 17	3 276	1 21	3 24	5 73	5 14	4 91
%	2,3	2,7	3,8	1,9	0,3	0,5	9,9	0,3	0,9	1,4	1,1	1,4
EKRJP	5 275	4 24	6 09	7 36	8 34	3 46	2 62	3 76	1 59	2 12	3 68	3 00
%	1,1	1,0	1,1	1,2	2,6	1,3	0,8	0,9	0,4	0,5	0,8	0,8
EIP	2 705	2 11	3 38	3 01	2 50	1 25	1 12	2 21	1 13	1 83	1 14	4 85
%	0,6	0,5	0,6	0,5	0,8	0,5	0,3	0,6	0,3	0,4	0,3	1,3
ESDTP	2 059	3 87	2 04	1 68	1 29	81	90	1 70	1 04	2 28	1 55	1 48
%	0,4	0,9	0,4	0,3	0,4	0,3	0,3	0,4	0,3	0,6	0,3	0,4
VEE	990	1 52	1 36	1 32	35	27	77	27	54	73	38	78
%	0,2	0,4	0,3	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2
Üksikk.	2 161	59	105	592	85	49	80	102	0	95	620	251
%	0,4	0,1	0,2	1,0	0,3	0,2	0,2	0,3	0,0	0,2	1,4	0,7
Kokku	494 888	40 962	54 014	44 898	61 978	32 011	25 894	33 269	38 173	41 460	45 943	36 060

I.1.4. Üleriigilised valimistulemused 2003

Valimisnimekiri	Lühend	Hääli	%	Kohtade arv
Eesti Keskerakond	K	125 709	25,40	28
Ühendus Vabariigi Eest - Res Publica	RP	121 856	24,62	28
Eesti Reformierakond	RE	87 551	17,69	19
Eestimaa Rahvaliid	ERL	64 463	13,03	13
Erakond Isamaaliit	IML	36 169	7,31	7
Rahvaerakond Mõõdukad	M	34 837	7,04	6
Eestimaa Ühendatud Rahvapartei	EÜRП	11 113	2,25	0
Eesti Kristlik Rahvapartei	EKRP	5 275	1,07	0
Eesti Iseseisvuspartei	EIP	2 705	0,55	0
Eesti Sotsiaaldemokraatlik Tööpartei	ESDTP	2 059	0,42	0
Vene Erakond Eestis	VEE	990	0,20	0
Üksikkandidaadid	–	2 161	0,44	0
Kokku		494 888	100,00	101

I.1.5. Valimisringkonnad 2007

Ringkonna number ja nimetus	Mandaate	Nimekirjadesse kantud valijaid	Osa-võtu %	Valituks osutunud kandidaatide ^a
	Arv (+/- võrreldes 2003. a)			Arv (+/- võrreldes 2003. a)
1. Tallinn: Haabersti, Põhja-Tallinn ja Kristiine	8	72 714	66,3	10
2. Tallinn: Kesklinn, Lasnamäe ja Pirita	11 (+1)	99 299	64,8	11
3. Tallinn: Mustamäe ja Nõmme	8	69 664	70,8	11 (+4)
4. Harju- (v.a Tallinn) ja Raplamaa	13 (+1)	119 603	65,4	12 (-1)
5. Hiiu-, Lääne- ja Saaremaa	7	58 611	58,8	7 (+2)
6. Lääne-Virumaa	6	49 561	59,0	4 (-3)
7. Ida-Virumaa	8	68 582	53,0	6 (-1)
8. Järva- ja Viljandimaa	8 (-1)	71 965	59,2	10 (+2)
9. Jõgeva- ja Tartumaa (v.a Tartu linn)	7 (-1)	65 703	61,8	5 (-3)
10. Tartu linn	8	71 347	62,7	9 (+1)
11. Võru-, Valga- ja Põlvamaa	9	80 888	58,6	9 (-1)
12. Pärnumaa	8	69 306	57,7	7
Kogu Eesti	101	897 243	61,9	101

^a Ringkonnamandaatide ja valituks osutunud kandidaatide arvu erinevus on tingitud sellest, et osa mandaatidest jagatakse välja kompensatsioonimandaatidena erakondade üleriigiliste nimekirjade vahel. Siin kajastuvad ringkonnas kandideerinud isikud sõltumata sellest, kas valituks osutati ringkonnast (isiku- või nimekirjamandaadiga) või üleriigilise nimekirja alusel.

I.1.6. Valimistulemused ringkonniti 2007

Valimis- nimed	1. Häälid kokku	2. Tallinn: Haabersti, Kesklinn, Põhja-Tallinn ja Kristiine	3. Tallinn: Tallinn: Nõmme ja Raplamaa	4. Harju- Tallinn: Lääne- ja Saaremaa	5. Hiiumaa, Lääne- ja Saaremaa	6. Lääne- Virumaa	7. Ida- Virumaa	8. Järva- ja Viljandimaa (va Tartu linn)	9. Jõgeva- ja Tartumaa (va Tartu linn)	10. Tartu linn	11. Võru- ja Valga- ja Põlvamaa	12. Pärimaa	
RE	153 044	11 871	13 553	15 951	29 535	10 758	6997	5571	111 100	9741	15 335	11 629	11 003
%	27,8	24,8	21,2	32,6	38,1	31,5	24,2	15,6	26,3	24,3	34,6	24,8	27,8
K	143 518	15 949	24 913	12 092	12 897	6948	7222	19 520	9078	8595	7171	10 310	8823
%	26,1	33,3	39,0	24,7	16,6	20,4	24,9	54,5	21,5	21,4	16,2	22,0	22,3
IRL	98 347	9363	12 711	9384	15 108	5166	5326	3132	7758	6288	9607	6650	7854
%	17,9	19,6	19,9	19,2	19,5	15,1	18,4	8,7	18,4	15,7	21,7	14,2	19,8
SDE	58 363	4498	4888	5002	6493	4081	4152	1515	6114	2979	5996	8360	4285
%	10,6	9,4	7,7	10,2	8,4	12,0	14,3	4,2	14,5	7,4	13,5	17,8	10,8
EER	39 279	3421	4172	3821	7609	2541	2049	1263	2911	2228	3593	2439	3232
%	7,1	7,2	6,5	7,8	9,8	7,4	7,1	3,5	6,9	5,6	8,1	5,2	8,2
ERL	39 215	573	829	909	3060	3049	2604	3200	4472	9101	1624	6523	3271
%	7,1	1,2	1,3	1,9	3,9	8,9	9,0	8,9	10,6	22,7	3,7	13,9	8,3
EKD	9456	1080	1013	908	1339	1436	404	479	570	456	544	683	544
%	1,7	2,3	1,6	1,9	1,7	4,2	1,4	1,3	1,4	1,1	1,2	1,5	1,4
KP	5464	716	1462	489	1116	17	36	774	29	357	227	106	135
%	1,0	1,5	2,3	1,0	1,4	0,0	0,1	2,2	0,1	0,9	0,5	0,2	0,3
EIP	1273	131	114	125	194	93	94	0	77	69	0	133	243
%	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,0	0,2	0,2	0,0	0,3	0,6
VEE	1084	120	146	110	82	20	43	326	20	32	81	26	78
%	0,2	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,9	0,0	0,1	0,2	0,1	0,2
EVP	607	82	74	43	52	29	23	23	75	38	91	34	43
%	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1
Üksikk	563	38		111	113					209			92
%	0,1	0,1	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,2
Kokku	550 213	47 842	63 875	48 945	77 598	34 138	28 950	35 803	42 204	40 093	44 269	46 893	39 603

I.1.7. Üleriigilised valimistulemused 2007

Valimisnimekirj	Lühend	Hääli	%	Kohtade arv
Eesti Reformierakond	RE	153 044	27,8	31
Eesti Keskerakond	K	143 518	26,1	29
Isamaa ja Res Publica Liit	IRL	98 347	17,9	19
Sotsiaaldemokraatlik Erakond	SDE	58 363	10,6	10
Erakond Eestimaa Rohelised	EER	39 279	7,1	6
Eestimaa Rahvaliid	ERL	39 215	7,1	6
Erakond Eesti Kristlikud Demokraadid	EKD	9 456	1,7	0
Konstitutsioonierakond	KP	5 464	1,0	0
Eesti Iseseisvuspartei	EIP	1 273	0,2	0
Vene Erakond Eestis	VEE	1 084	0,2	0
Eesti Vasakpartei	EVP	607	0,1	0
Üksikkandidaadid	–	563	0,1	0
Kokku		550 213	100,0	101

I.2. Riigikogu valimise seaduse muudatused

I.2.1. Riigikogu valimise seaduse muudatused

Pealkiri Eelnõu algatamise kuupäev Seaduseelnõu number	Eelnõu algataja Sisu	Täiskogus arutamise etapid ja kuupäevad. Hääletamistulemus.* Väljakuulutamise- ja avaldamisandmed. Jõustumiskuupäev (J)
1. Erakonnaseaduse muutmise ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seadus 05.11.2003 184 SE	Vabariigi Valitsus Erakondade rahastamise kontrolli viimine Vabariigi Valimiskomisjonilt korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjonile.	I: 19.11.2003 II: 17.12.2003 III: 18.12.2003 (68-10-0) VP 29.12.2003 RT I 2003, 90, 601 J 01.01.2004
2. Rahvahääletuse seaduse, kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse, Riigikogu valimise seaduse ja Euroopa Parlamendi valimise seaduse muutmise seadus 02.12.2003 206 SE	RK põhiseaduskomisjon Uue, 13.–9. päeval enne valimispäeva toimuva eelhääletusperioodi sätestamine ja erakondade rahastamise aruandluse sätete täpsustamine.	I: 16.12.2003 II: 15.01.2004 III: 21.01.2004 (75-0-0) VP 28.01.2004 RT I 2004, 6, 32 J 14.02.2004

*Siin ja edaspidi: poolt-vastu-erapooled.

RIIGIKOGU VALIMISED, LIIKMED JA ORGANISATSIION

Pealkiri Eelnõu algatamise kuupäev Seaduseelnõu number	Eelnõu algataja Sisu	Täiskogus arutamise etapid ja kuupäevad. Hääletamistulemus. Väljakuulutamis- ja avaldamisandmed. Jõustumiskuupäev (J)
3. Vabariigi Valitsuse seaduse muutmise ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seadus 02.06.2003 78 SE	Vabariigi Valitsus Riigikogu mandaatide jaotamiseks valimisringkondade vahel rahvastikuandmete esitamise kohustuse viimine siseministrilt regionaalministrile.	I: 17.09.2003 II: 19.02.2004 III: 25.02.2004 (52-31-0) VP 11.03.2004 (välja kuulutamata jätmine) Uus arutelu: 17.03.2004 (0-74-0) RK ei toetanud muutmata kujul vastu võtmist II: 23.03.2004 III: 24.03.2004 (53-32-0) Muudetud kujul vastu võetud VP 02.04.2004 RT I 2004, 22, 148 J 08.04.2004
4. Valimiseaduste muutmise seadus 14.04.2004 343 SE	Isamaaliidu fraktsioon Kandidaatide nimekirjade järjekorra loosimine.	I: 19.05.2004 II: 16.09.2004 III: 22.09.2004 (68-0-0) VP 07.10.2004 RT I 2004, 71, 501 J 29.10.2004
5. Euroopa parlamendi valimise seaduse, kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse ja Riigikogu valimise seaduse muutmise seadus 04.04.2005 620 SE	Jarno Laur, Jaanus Marrandi, Mart Nutt, Koit Prants, Ela Tomson Aktiivse valimisagitatsiooni ajal poliitilise välireklaami keelamine.	I: 19.04.2005 II: 19.05.2005 (jätkamine): 08.06.2005 III: 09.06.2005 (53-39-0) VP 20.06.2005 RT I 2005, 37, 281 J 10.07.2005
6. Valimiseaduste, rahvahääletuse seaduse ja karistusseadustiku muutmise seadus 13.02.2006 836 SE	RK põhiseaduskomisjon Interneti teel hääletamise regulatsiooni täpsustamine ja teised valimistehnilised muudatused.	I: 09.03.2006 II: 09.05.2006 (jätkamine): 30.05.2006 III: 07.06.2006 (54-12-0) VP 25.06.2006 RT I 2006, 30, 231 J 14.07.2006

I.2.2. Riigikogu valimise seaduse muutmise katsed

Pealkiri Eelnõu algatamise kuupäev Seaduseelnõu number	Eelnõu algataja Sisu	Täiskogus arutamise etapid ja kuupäevad, menetluse tulemus. Hääletamistulemus
1. Riigikogu valimise seaduse muutmise seadus 01.04.2003 16 SE	Isamaaliidu fraktsioon Hariliku d'Hondti jagajate süsteemi ja lahtise üleriigilise nimekirja kasutamine.	I: 13.05.2003 Langes koosseisu volituste lõppemise tõttu menetlusest välja
2. Riigikogu valimise seaduse, kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse ning karistusseadustiku muutmise ja täiendamise seadus 02.04.2003 23 SE	Isamaaliidu fraktsioon Keelata Eestit okupeerinud riikide julgeolekuorganite või relvajõudude luure või vastuluure teenistuses olnud isikutel kandideerida Riigikogu liikme kohale.	I: 13.05.2003 Tagasi lükatud (11-55-5)
3. Riigikogu valimiste seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seadus üleriigiliste valimisnimekirjade kaotamiseks ja valimiskulutuste piiramiseks 22.03.2004 302 SE	Vabariigi Valitsus Piirangute sätestamine erakondade valimisreklaamile ning valimiskulutustele. Üleriigiliste valimisnimekirjade kaotamine ning mandaatide jaotamine ringkonnas modifitseeritud d'Hondti jagajate alusel.	I: 21.04.2004 Algataja poolt tagasi võetud: 02.05.2004
4. Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse, Riigikogu valimise seaduse ja Euroopa Parlamendi valimise seaduse muutmise seadus 15.06.2006 944 SE	Isamaaliidu fraktsioon ja Res Publica fraktsioon 13.–9. päeval enne valimispäeva toimuva eelhääletamise kaotamine.	I: 19.09.2006 Tagasi lükatud (22-48-0)

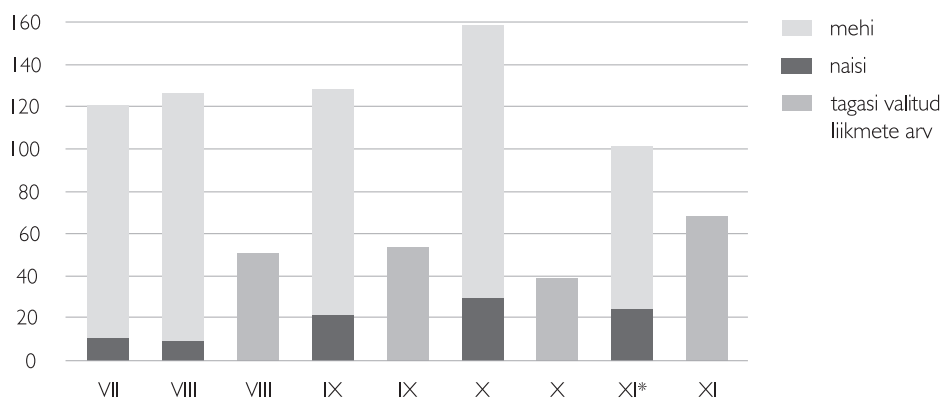
I.3. Riigikogu liikmed

I.3.1. Riigikogu liikmed arvudes: VII – X Riigikogu

	Riigikogu liikmed (koos asendusliikmetega)	Neist	
		Naisi (%)	Mehi (%)
VII Riigikogu	120	15 (13)	105 (87)
VIII Riigikogu	126	14 (11)	112 (89)
IX Riigikogu	128	21 (16)	107 (84)
X Riigikogu	158	29 (18)	129 (82)
Neist:			
ühte koosseisu kuulunud	96	18 (19)	78 (81)
kahte koosseisu kuulunud	31	6 (19)	25 (81)
kolme koosseisu kuulunud	19	1 (5)	18 (95)
nelja koosseisu kuulunud	12	4 (33)	8 (67)
VIII Riigikokku tagasi valitud*	51	8 (16)	43 (84)
IX Riigikokku tagasi valitud*	53	7 (13)	46 (87)
X Riigikokku tagasi valitud*	39	8 (21)	31 (79)
XI Riigikokku tagasi valitud*	68	17 (25)	51 (75)

* Eelmise Riigikogu liikmed ja asendusliikmed, kes said järgmise Riigikogu koosseisu valimistulemuste põhjal. Arvestatud pole hiljem lisandunud asendusliikmeid.

Joonis I.3. Meeste ja naiste osakaal Riigikogus ning tagasi valitud eelneva koosseisu liikmete arv

* XI Riigikogu koosseisu meeste ja naiste osakaal algsete valimistulemuste alusel.

I.3.2. Riigikogu liikmed ja asendusliikmed 31.03.2003–26.03.2007

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekirja/ ^a ringkond ^b hääle arv mandaat ^c	Kuulumine fraktsiooni ^d	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–IX RK koosseisu
Olav AARNA 04.11.1942	RP/3 4470 rm	Res Publica fraktsioon	Kultuurikomisjon, esimees	–
Rein AIDMA 28.09.1950	RE/7 1573 rm	Eesti Reformierakonna fraktsioon, aseesimees	Maaelukomisjon Riigikogu uurimiskomisjon riigi viljareservi kadumise uurimiseks alates 25.11.2004	–
Toomas ALATALU 23.08.1942	K/12 1384 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon kuni 01.02.2005	Väliskomisjon Euroopa Liidu asjade komisjon kuni 08.02.2005	VII, VIII
Jaak ALLIK 08.10.1946	ERL/8 1937 rm	Eestimaa Rahvaliidu fraktsioon, aseesimees	Kultuurikomisjon	VIII
Andrus ANSIP 01.10.1956 Volitused lõppenud seoses tagasiastumisega 31.03.2003	RE/10 7177 im	Eesti Reformierakonna fraktsioon kuni 31.03.2003	–	IX
Küllo ARJAKAS 10.10.1959	K/2 415 km	Eesti Keskerakonna fraktsioon	Keskonnakomisjon Euroopa Liidu asjade komisjon alates 08.02.2005	IX
Peep ARU 20.04.1953 Volitused lõppenud seoses tagasiastumisega 11.04.2005	RE/8 2064 rm	Eesti Reformierakonna fraktsioon kuni 11.04.2005; aseesimees kuni 10.05.2004, esimees 10.05.2004–11.04.2005	Majanduskomisjon kuni 11.04.2005	–

^a ERL: Eestimaa Rahvaliid, IML: Erakond Isamaaliit, K: Eesti Keskerakond, M: Rahvaerakond Mõõdukad, RE: Eesti Reformierakond, RP: Ühendus Vabariigi Eest – Res Publica.

^b 1: Tallinn: Haabersti, Põhja-Tallinn ja Kristiine; 2: Tallinn: Kesklinn, Lasnamäe ja Pirita; 3: Tallinn: Mustamäe ja Nõmme; 4: Harju- (v.a Tallinn) ja Raplamaa; 5: Hiiu-, Lääne- ja Saaremaa; 6: Lääne-Virumaa; 7: Ida-Virumaa; 8: Järva- ja Viljandimaa; 9: Jõgeva- ja Tartumaa (v.a Tartu linn); 10: Tartu linn; 11: Võru-, Valga- ja Põlvamaa; 12: Pärnumaa

^c im: isikumandaat, km: kompensatsioonimandaat, rm: ringkonnamandaat. Mandaadi liik puudub asendusliikmetel.

^d Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimetus kuni 10.02.2004 Mõõdukate fraktsioon, Res Publica fraktsiooni nimetus kuni 09.06.2005 Ühendus Vabariigi Eest – Res Publica fraktsioon.

RIIGIKOGU VALIMISED, LIIKMED JA ORGANISATSIION

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekirja/ ^a ringkond ^b hääle arv mandaat ^c	Kuulumine fraktsiooni ^d	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–IX RK koosseisu
Meelis ATONEN 05.12.1966 Volitused peatunud 09.04.2003 (majandus- ja kommunikatsiooniminister), volitused taastunud 13.09.2004	RE/11 604 km	Eesti Reformierakonna fraktsioon kuni 09.04.2003, alates 14.09.2004	Põhiseaduskomisjon 14.09.–23.11.2004 Majanduskomisjon 23.11.2004–07.03.2005 Rahanduskomisjon alates 07.03.2005; esimees alates 08.03.2005 Euroopa Liidu asjade komisjon 13.06.2005–20.04.2006	IX
Eiki BERG 13.01.1970 Asendusliige 01.04.2003–08.09.2004, volitused lõppenud seoses tagasiastumisega	RP/10 890	Res Publica fraktsioon kuni 08.09.2004	Väliskomisjon kuni 08.09.2004 Euroopa Liidu asjade komisjon kuni 08.09.2004 Euroopa asjade komisjon	–
Ivi EENMAA 02.06.1943 Asendusliige 11.05.2004, volitused lõppenud samal päeval seoses tagasiastumisega	RE/6 460	–	–	IX
Enn EESMAA 07.06.1946	K/3 3295 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon	Väliskomisjon, aseesimees kuni 02.05.2005, esimees alates 02.05.2005 Euroopa Liidu asjade komisjon alates 23.09.2004	–
Eldar EFENDIJEV 29.06.1954 Asendusliige 16.04.2003	K/7 1133	Eesti Keskerakonna fraktsioon alates 18.04.2003	Kultuurikomisjon alates 18.04.2003	–
Margi EIN 08.12.1950	ERL/9 1881 rm	Eestimaa Rahvaliidu fraktsioon	Sotsiaalkomisjon kuni 21.11.2006 Põhiseaduskomisjon alates 21.11.2006 Korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjon, esimees	–

a, b, c, d – vt märkused lk 63

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekiri ^a / ringkond ^b hääle arv mandaat ^c	Kuulumine fraktsiooni ^d	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–IX RK koosseisu
Ene ERGMA 29.02.1944	RP/10 979 km	Res Publica fraktsioon	Riigikogu esimees 31.03.2003–23.03.2006, Riigikogu 2. aseesimees alates 23.03.2006	–
Igor GRÄZIN 27.06.1952 Asendusliige 12.04.2005	RE/9 537	Eesti Reformierakonna fraktsioon alates 12.04.2005	Majanduskomisjon alates 13.04.2005	VIII
Margus HANSON 06.01.1958 Volitused peatunud 09.04.2003 (kaitseminister), volitused taastunud 23.11.2004, volitused lõppenud seoses süüdimõistva kohtuotsuse jõustumisega 20.11.2006	RE/10 1082 rm	Eesti Reformierakonna fraktsioon kuni 09.04.2003, 23.11.2004–20.11.2006	Riigikaitsekomisjon 23.11.2004–20.11.2006 Euroopa Liidu asjade komisjon 07.12.2004–15.02.2005	–
Andres HERKEL 14.08.1962	IML/1 1238 km	Isamaaliidu fraktsioon, aseesimees kuni 02.07.2004, esimees alates 02.07.2004	Põhiseaduskomisjon kuni 16.09.2004 Väliskomisjon alates 16.09.2004 Riigikogu probleemkomisjon HIV, AIDSi ja narkomaania ennetustegevuse tõhustamiseks	IX
Liia HÄNNI 04.10.1946 Asendusliige 10.10.2006, volitused lõppenud samal päeval seoses tagasiastumisega	M/10 663	–	–	VII, VIII, IX
Toomas Hendrik ILVES 26.12.1953 Volitused lõppenud 01.07.2004 (Euroopa Parlamendi liige)	M/8 1430 km	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon kuni 01.07.2004	Väliskomisjon kuni 01.07.2004 Euroopa asjade komisjon Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjon kuni 04.11.2003	IX
Sergei IVANOV 05.01.1958	RE/2 1140 rm	Eesti Reformierakonna fraktsioon	Väliskomisjon	VIII, IX

RIIGIKOGU VALIMISED, LIIKMED JA ORGANISATSIION

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekirja/ ringkond ^b hääle arv mandaat ^c	Kuulumine fraktsiooni ^d	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–IX RK koosseisu
Teet JAGOMÄGI 27.09.1969 Volitused lõppenud seoses tagasiastumisega 31.03.2003	RP/10 3753 rm	–	–	–
Andres JALAK 19.03.1953	RP/8 1698 rm	Res Publica fraktsioon, aseesimees alates 16.04.2003	Rahanduskomisjon kuni 16.05.2006, alates 12.09.2006 Maaelukomisjon 16.05.–12.09.2006	–
Mati JOSTOV 14.09.1958–25.07.2006 Volitused lõppenud seoses tagasiastumisega 15.04.2003	K/7 2627 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon 15.04.–15.04.2003	Kultuurikomisjon kuni 15.04.2003	–
Helmer JÕGI 02.01.1952 Asendusliige 02.04.2003	RE/10 583	Eesti Reformierakonna fraktsioon alates 04.04.2003	Õiguskomisjon kuni 04.04.2005 Kultuurikomisjon alates 04.04.2005; aseesimees alates 12.10.2006	–
Laine JÄNES 30.07.1964 Asendusliige 01.04.2003, volitused lõppenud samal päeval seoses tagasiastumisega	RE/10 803	–	–	–
Raivo JÄRVI 23.12.1954 Asendusliige 10.04.2003	RE/3 764	Eesti Reformierakonna fraktsioon alates 15.04.2003	Rahanduskomisjon Euroopa Liidu asjade komisjon	–
Helle KALDA 17.02.1950 Asendusliige 22.03.–10.04.2003, alates 02.07.2004	K/3 1040	Eesti Keskerakonna fraktsioon kuni 10.04.2003, alates 20.07.2004	Majanduskomisjon alates 16.09.2004	–
Nelli KALIKOVA 16.02.1949	RP/7 755 km	Res Publica fraktsioon	Sotsiaalkomisjon Riigikogu probleemkomisjon HIV, AIDSi ja narkomaania ennetustegevuse tõhustamiseks, aseesimees	–

a, b, c, d – vt märkused lk 63

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekirja/ ringkond ^b hääle arv mandaat ^c	Kuulumine fraktsiooni ^d	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–IX RK koosseisu
Siim KALLAS 02.10.1948 Volitused peatunud kuni 10.04.2003 (peaminister), volitused lõppenud seoses tagasiastumisega 05.05.2004 (Euroopa Komisjoni liige)	RE/4 10008 im	Eesti Reformierakonna fraktsioon 15.04.2003–05.05.2004; esimees 16.04.2003–05.05.2004	Väliskomisjon kuni 05.05.2004	VIII, IX
Tõnu KAUBA 04.03.1952 Asendusliige 22.03.–10.04.2003	K/10 1226	Eesti Keskerakonna fraktsioon kuni 10.04.2003	–	VIII, IX
Tunne-Välto KELAM 10.07.1936 Volitused lõppenud 01.07.2004 (Euroopa Parlamendi liige)	IML/4 2808 rm	Isamaaliidu fraktsioon kuni 01.07.2004; esimees kuni 01.07.2004	Keskonnakomisjon kuni 01.07.2004 Euroopa Liidu asjade komisjon kuni 01.07.2004 Euroopa asjade komisjon	VII, VIII, IX
Mati KEPP 11.09.1947 Asendusliige 10.04.2003	ERL/9 1041	Eestimaa Rahvaliidu fraktsioon alates 11.04.2003	Maaelukomisjon kuni 10.05.2005 Majanduskomisjon alates 10.05.2005 Euroopa Liidu asjade komisjon alates 13.02.2006	–
Ago-Endrik KERGE 08.04.1939 Asendusliige 16.10.2004– 21.03.2005	RP/2 661	Res Publica fraktsioon 18.10.2004–21.03.2005	Õiguskomisjon 19.10.2004–21.03.2005	–
Siim-Valmar KIISLER 06.11.1965 Asendusliige 10.04.2003–13.04.2005, alates 11.12.2006	RP/3 908	Res Publica fraktsioon 15.04.2003–13.04.2005, alates 11.12.2006; esimees 07.10.2003–13.04.2005	Õiguskomisjon kuni 13.10.2003 Keskonnakomisjon 13.10.2003–13.04.2005 Majanduskomisjon alates 11.12.2006	–
Arnold KIMBER 24.03.1947	K/8 1830 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon, aseesimees kuni 24.03.2004	Majanduskomisjon kuni 16.09.2004 Maaelukomisjon alates 16.09.2004; esimees alates 04.05.2005	–

RIIGIKOGU VALIMISED, LIIKMED JA ORGANISATSIION

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekirja ^a / ringkond ^b hääle arv mandaat ^c	Kuulumine fraktsiooni ^d	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–IX RK koosseisu
Signe KIVI 24.02.1957 Volitused lõppenud seoses tagasiastumisega 03.04.2005 (Eesti Kunstiakadeemia rektor)	RE/2 5753 im	Eesti Reformierakonna fraktsioon kuni 03.04.2005	Kultuurikomisjon kuni 03.04.2005; aseesimees kuni 03.04.2005	IX
Mait KLAASSEN 23.01.1955 Asendusliige 02.07.2004	RE/11 847	Eesti Reformierakonna fraktsioon alates 09.09.2004	Põhiseaduskomisjon alates 13.09.2004	–
Andres KORK 15.04.1950 Asendusliige 10.04.2003–13.04.2005	RP/1 571	Res Publica fraktsioon 15.04.2003–13.04.2005	Sotsiaalkomisjon kuni 13.04.2005	–
Peeter KREITZBERG 14.12.1948	K/6 2541 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon kuni 10.05.2004	Riigikogu 2. aseesimees 31.03.2003–24.03.2005 Keskkonnakomisjon alates 11.04.2005 Euroopa Liidu asjade komisjon kuni 23.09.2004 Euroopa asjade komisjon	IX
Kalev KUKK 03.06.1951 Asendusliige 16.05.2006	RE/2 278	Eesti Reformierakonna fraktsioon alates 16.05.2006	Põhiseaduskomisjon alates 16.05.2006	VII, VIII, IX
Elle KULL 05.01.1952	RP/1 2217 rm	Res Publica fraktsioon	Kultuurikomisjon Riigikogu probleemkomisjon HIV, AIDSi ja narkomaania ennetustegevuse tõhustamiseks	–
Tiit KUUSMIK 03.03.1950 Asendusliige 26.10.2005	K/7 849	Eesti Keskerakonna fraktsioon alates 26.10.2005	Rahanduskomisjon alates 26.10.2005 Riigikogu erikomisjon riigieelarve kontrollimiseks alates 17.04.2006	–
Tõnis KÕIV 29.10.1970 Asendusliige 12.04.2005	RE/8 556	Eesti Reformierakonna fraktsioon alates 12.04.2005	Sotsiaalkomisjon 13.04.2005–09.05.2006 Keskkonnakomisjon alates 09.05.2006; esimees alates 16.05.2006	–

a, b, c, d – vt märkused lk 63

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekiri ^a / ringkond ^b hääle arv mandaat ^c	Kuulumine fraktsiooni ^d	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–IX RK koosseisu
Tõnu KÕIV 04.12.1968 Asendusliige 21.07.–13.09.2004, volitused lõppenud seoses tagasiastumisega	M/6 289	–	–	IX
Urmo KÕÕBI 14.08.1939	RP/10 1558 rm	Res Publica fraktsioon	Keskonnakomisjon kuni 13.10.2003 Sotsiaalkomisjon 13.10.2003–13.09.2005, alates 12.09.2006 Põhiseaduskomisjon 13.09.2005–12.09.2006	–
Olev LAANJÄRV 11.03.1942–28.02.2007 Asendusliige 01.04.2003–28.02.2007, volitused lõppenud surma tõttu	K/2 557	Eesti Keskerakonna fraktsioon 04.04.2003–12.05.2004, 04.04.2005–28.02.2007	Õiguskomisjon kuni 28.02.2007; aseesimees kuni 28.02.2007	–
Mart LAAR 22.04.1960	IML/6 1055 km	Isamaaliidu fraktsioon	Majanduskomisjon Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjon, aseesimees	VII, VIII, IX
Lauri LAASI 12.09.1974 Asendusliige 01.12.2005	K/1 1447	Eesti Keskerakonna fraktsioon alates 05.12.2005; aseesimees alates 07.12.2005	Kultuurikomisjon alates 05.12.2005	–
Rein LANG 04.07.1957 Volitused peatunud 21.02.2005 (välisminister, alates 13.04.2005 justiitsminister)	RE/1 4283 rm	Eesti Reformierakonna fraktsioon kuni 21.02.2005	Riigikogu I. aseesimees 13.09.2004–21.02.2005 Põhiseaduskomisjon kuni 13.09.2004 Euroopa Liidu asjade komisjon kuni 21.02.2005; esimees kuni 21.02.2005 Euroopa asjade komisjon, esimees	–

RIIGIKOGU VALIMISED, LIIKMED JA ORGANISATSIION

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekirja/ ^a ringkond ^b hääle arv mandaat ^c	Kuulumine fraktsiooni ^d	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–IX RK koosseisu
Jarmo LAUR 13.09.1975 Asendusliige 14.09.2004	M/10 381	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon alates 14.09.2004	Põhiseaduskomisjon alates 14.09.2004 Riigikogu uurimiskomisjon riigi viljareservi kadumise uurimiseks Riigikogu uurimiskomisjon 1994. aastal Eesti Vabariigi territooriumilt parvlaevaga Estonia sõjatehnika väljaveo asjaolude väljaselgitamiseks	–
Tarmo LEINATAMM 02.09.1957	RP/9 3670 rm	Res Publica fraktsioon kuni 29.08.2005	Maaelukomisjon kuni 14.10.2003; aseesimees kuni 14.10.2003 Riigikaitsekomisjon alates 14.10.2003	–
Margus LEIVO 28.05.1954 Volitused peatunud 09.04.2003 (siseminister), volitused taastunud 14.04.2005	ERL/11 792 km	Eestimaa Rahvaliidu fraktsioon kuni 09.04.2003, alates 14.04.2005	Õiguskomisjon alates 15.04.2005 Riigikogu uurimiskomisjon 1994. aastal Eesti Vabariigi territooriumilt parvlaevaga Estonia sõjatehnika väljaveo asjaolude väljaselgitamiseks, esimees	–
Heimar LENK 17.09.1946	K/11 2487 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon	Maaelukomisjon	–
Robert LEPIKSON 14.06.1952–01.07.2006 Volitused lõppenud 01.07.2006 surma tõttu	K/11 4496 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon kuni 28.04.2004	Rahanduskomisjon kuni 16.09.2004 Põhiseaduskomisjon 16.09.2004–04.04.2006 Riigikaitsekomisjon 04.04.–01.07.2006	–
Jürgen LIGI 16.07.1959 Asendusliige 22.03.2003, volitused peatunud 07.10.2005 (kaitseminister)	RE/2 1086	Eesti Reformierakonna fraktsioon kuni 07.10.2005	Keskonnakomisjon kuni 07.10.2005; esimees kuni 07.10.2005	VIII, IX

a, b, c, d – vt märkused lk 63

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekirja/ ringkond ^b hääle arv mandaat ^c	Kuulumine fraktsiooni ^d	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–IX RK koosseisu
Väino LINDE 31.01.1959	RE/12 1309 rm	Eesti Reformierakonna fraktsioon	Põhiseaduskomisjon kuni 13.09.2004 Õiguskomisjon alates 13.09.2004; esimees alates 13.09.2004 Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjon	IX
Andres LIPSTOK 06.02.1957 Volitused lõppenud 06.06.2005 (Eesti Panga president)	RE/5 2037 rm	Eesti Reformierakonna fraktsioon kuni 06.06.2005	Riigikogu I. aseesimees 07.03.–06.06.2005 Rahanduskomisjon kuni 07.03.2005; esimees kuni 07.03.2005 Euroopa Liidu asjade komisjon 22.02.–06.06.2005 Riigikogu erikomisjon riigieelarve kontrollimiseks kuni 06.06.2005; aseesimees kuni 16.05.2005	VIII, IX
Värner LOOTSMANN 18.08.1945 Volitused lõppenud 07.02.2006 (Harju maavanem)	K/4 295 km	Eesti Keskerakonna fraktsioon kuni 07.02.2006	Rahanduskomisjon kuni 07.02.2006 Riigikogu uurimiskomisjon riigi viljareservi kadumise uurimiseks kuni 25.11.2004 Riigikogu erikomisjon riigieelarve kontrollimiseks 09.06.2005–07.02.2006	IX
Mihhail LOTMAN 02.09.1952 Asendusliige 09.09.2004	RP/10 843	Res Publica fraktsioon alates 14.09.2004	Väliskomisjon 14.09.2004–15.04.2005 Keskkonnakomisjon 15.04.2005–12.09.2006 Põhiseaduskomisjon alates 12.09.2006 Euroopa Liidu asjade komisjon 14.09.2004–11.04.2006	–
Inara LUIGAS 13.01.1959 Asendusliige 09.02.2006	K/11 1127	Eesti Keskerakonna fraktsioon alates 09.02.2006	Rahanduskomisjon alates 09.02.2006	–
Tõnis LUKAS 05.06.1962	IML/10 2120 rm	Isamaaliidu fraktsioon	Kultuurikomisjon	VIII, IX

RIIGIKOGU VALIMISED, LIIKMED JA ORGANISATSIOON

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekirja/ ^a ringkond ^b hääle arv mandaat ^c	Kuulumine fraktsiooni ^d	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–IX RK koosseisu
Tiit MAE 28.02.1960 Asendusliige 10.04.2003–13.04.2005	ERL/4 1012	Eestimaa Rahvaliidu fraktsioon 11.04.2003–13.04.2005	Maaelukomisjon kuni 05.04.2004 Õiguskomisjon 05.04.2004–13.04.2005 Euroopa Liidu asjade komisjon kuni 13.04.2005 Euroopa asjade komisjon alates 06.11.2003	–
Külvar MAND 29.05.1965 Volitused lõppenud 07.10.2003 (Sotsiaalministeeriumi abiminister)	RP/12 5873 im	Res Publica fraktsioon kuni 07.10.2003	Sotsiaalkomisjon kuni 07.10.2003	–
Maret MARIPUU 16.07.1974	RE/3 2236 rm	Eesti Reformierakonna fraktsioon, esimees 12.04.2005–09.05.2006	Riigikogu I. aseesimees alates 23.03.2006 Riigikaitsekomisjon kuni 23.11.2004 Väliskomisjon 23.11.2004–23.03.2006 Euroopa asjade komisjon kuni 11.02.2004	IX
Jaanus MARRANDI 23.03.1963 Volitused peatunud kuni 10.04.2003 (põllumajandus- minister)	K/8 3502 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon 15.04.2003–10.05.2004	Maaelukomisjon, esimees kuni 04.05.2005, aseesimees alates 04.05.2005	IX
Tiit MATSULEVITŠ 27.09.1958 Asendusliige 10.04.–05.10.2003, alates 06.10.2003	RP/2 1022	Res Publica fraktsioon alates 15.04.2003	Riigikaitsekomisjon	–
Indrek MEELAK 10.10.1960 Asendusliige 22.03.–10.04.2003	K/8 1179	Eesti Keskerakonna fraktsioon kuni 10.04.2003	–	IX

a, b, c, d – vt märkused lk 63

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekirja/ ringkond ^b hääle arv mandaat ^c	Kuulumine fraktsiooni ^d	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–IX RK koosseisu
Silver MEIKAR 12.02.1978 Asendusliige 10.04.2003–22.11.2004, alates 21.11.2006	RE/10 531	Eesti Reformierakonna fraktsioon 15.04.2003–22.11.2004, alates 21.11.2006	Majanduskomisjon kuni 22.11.2004 Riigikaitsekomisjon alates 21.11.2006 Euroopa Liidu asjade komisjon kuni 22.11.2004 Euroopa asjade komisjon alates 11.02.2004	–
Mart MERI 15.02.1959 Asendusliige 11.10.2006	M/3 1324	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon alates 11.10.2006	Kultuurikomisjon alates 11.10.2006 Euroopa Liidu asjade komisjon alates 11.10.2006	IX
Kristen MICHAL 12.07.1975 Asendusliige 12.05.–12.09.2004; 13.09.2004–10.02.2005; 08.10.2005–10.05.2006, volitused lõppenud seoses tagasiastumisega	RE/2 502	Eesti Reformierakonna fraktsioon 12.05.2004–10.02.2005, 10.10.2005–10.05.2006	Väliskomisjon 13.05.–23.11.2004 Põhiseaduskomisjon 23.11.2004–10.02.2005, 04.04.–10.05.2006 Riigikaitsekomisjon 10.10.2005–04.04.2006	–
Marko MIHKELSON 30.11.1969	RP/11 1313 km	Res Publica fraktsioon	Väliskomisjon, esimees kuni 02.05.2005, aseesimees alates 02.05.2005	–
Sven MIKSER 08.11.1973 Volitused peatunud kuni 10.04.2003 (kaitseminister)	K/10 1327 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon 15.04.2003–10.05.2004	Riigikaitsekomisjon, esimees kuni 17.05.2005	IX
Tatjana MURAVJOVA 13.01.1949 Asendusliige 22.02.2005	RE/1 1058	Eesti Reformierakonna fraktsioon alates 07.03.2005	Majanduskomisjon alates 07.03.2005	–
Aadu MUST 25.03.1951 Asendusliige 22.03.–10.04.2003; 08.02.2006, volitused lõppenud samal päeval seoses tagasiastumisega	K/10 459	Eesti Keskerakonna fraktsioon kuni 10.04.2003	–	IX

RIIGIKOGU VALIMISED, LIIKMED JA ORGANISATSIION

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekirja/ ringkond ^b häälte arv mandaat ^c	Kuulumine fraktsiooni ^d	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–IX RK koosseisu
Leino MÄGI 22.03.1955	RE/4 520 rm	Eesti Reformierakonna fraktsioon	Sotsiaalkomisjon Korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjon Riigikogu probleemkomisjon HIV, AIDSi ja narkomaania ennetustegevuse tõhustamiseks	–
Meelis MÄLBERG 26.04.1970 Asendusliige 11.05.–15.05.2006, volitused lõppenud seoses tagasiastumisega	RE/11 806	–	–	–
Jaanus MÄNNIK 03.05.1951	ERL/12 2115 rm	Eestimaa Rahvaliidu fraktsioon, esimees	Rahanduskomisjon	VIII, IX
Eiki NESTOR 05.09.1953	M/1 1233 km	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon, aseesimees	Rahanduskomisjon Korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjon, aseesimees Riigikogu probleemkomisjon HIV, AIDSi ja narkomaania ennetustegevuse tõhustamiseks Riigikogu erikomisjon riigieelarve kontrollimiseks	VII, VIII, IX
Tiit NIILLO 30.05.1962 Asendusliige 24.09.2003	RP/11 787	Res Publica fraktsioon alates 25.09.2003	Maaelukomisjon alates 14.10.2003 Riigikogu uurimiskomisjon riigi viljareservi kadumise uurimiseks alates 25.11.2004	–
Mart NUTT 21.03.1962 Asendusliige 02.07.2004	IML/5 564	Isamaaliidu fraktsioon alates 14.09.2004	Põhiseaduskomisjon alates 16.09.2004 Euroopa Liidu asjade komisjon alates 14.09.2004	VII, VIII, IX

a, b, c, d – vt märkused lk 63

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekirja/ ringkond ^b hääle arv mandaat ^c	Kuulumine fraktsiooni ^d	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–IX RK koosseisu
Kristiina OJULAND 17.12.1966 Volitused peatunud kuni 10.02.2005 (välisminister)	RE/7 1208 km	Eesti Reformierakonna fraktsioon alates 14.02.2005	Põhiseaduskomisjon 15.02.2005–04.04.2006 Väliskomisjon alates 04.04.2006 Euroopa Liidu asjade komisjon alates 15.02.2005; esimees alates 25.02.2005	VII, VIII, IX
Mart OPMANN 27.03.1956	ERL/3 396 km	Eestimaa Rahvaliidu fraktsioon	Majanduskomisjon, esimees Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjon	–
Rein OTSASON 24.05.1931–30.10.2004 Asendusliige 24.02.–27.02.2004, volitused lõppenu seoses tagasiastumisega	RP/4 1213	–	–	–
Siiri OVIR 03.11.1947 Volitused peatunud kuni 10.04.2003 (sotsiaalminister), volitused lõppenu 01.07.2004 (Euroopa Parlamendi liige)	K/3 2631 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon 15.04.2003–01.07.2004	Põhiseaduskomisjon kuni 01.07.2004; aseesimees kuni 01.07.2004 Euroopa Liidu asjade komisjon kuni 01.07.2004 Euroopa asjade komisjon Riigikogu probleemkomisjon HIV, AIDSi ja narkomaania ennetustegevuse tõhusta- miseks kuni 01.07.2004; esimees kuni 01.07.2004	VII, VIII, IX
Raivo PAAVO 22.05.1946 Asendusliige 02.07.–20.07.2004, volitused lõppenu seoses tagasiastumisega	M/7 401	–	–	VIII, IX
Ivari PADAR 12.03.1965	M/11 5253 im	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon, esimees	Majanduskomisjon kuni 16.09.2004 Maaelukomisjon alates 16.09.2004 Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjon alates 04.11.2003	–

RIIGIKOGU VALIMISED, LIIKMED JA ORGANISATSIION

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekirja/ ^a ringkond ^b hääle arv mandaat ^c	Kuulumine fraktsiooni ^d	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–IX RK koosseisu
Urmas PAET 20.04.1974 Volitused peatunud 09.04.2003 (kultuuriminister, alates 13.04.2005 välisminister)	RE/3 7560 im	Eesti Reformierakonna fraktsioon kuni 09.04.2003; esimees kuni 09.04.2003	–	–
Tõnis PALTS 29.03.1953 Volitused peatunud 09.04.2003 (rahandusminister), volitused taastunud 06.10.2003, volitused lõppenud seoses tagasiastumisega 15.10.2004 (Tallinna linnaeape)	RP/2 7514 im	Res Publica fraktsioon kuni 09.04.2003, 07.10.2003–15.10.2004	Rahanduskomisjon 07.10.2003–15.10.2004	–
Juhan PARTS 27.08.1966 Volitused peatunud 09.04.2003 (peaminister), volitused taastunud 14.04.2005	RP/1 6890 im	Res Publica fraktsioon kuni 09.04.2003, alates 14.04.2005	Väliskomisjon alates 15.04.2005 Euroopa Liidu asjade komisjon alates 19.09.2005	–
Ants PAULS 30.03.1940	RP/7 1797 rm	Res Publica fraktsioon	Majanduskomisjon kuni 12.09.2006 Keskkonnakomisjon alates 12.09.2006	–
Georg PELISAAR 07.12.1958 Asendusliige 05.07.2006	K/11 1197	Eesti Keskerakonna fraktsioon alates 28.08.2006	Väliskomisjon alates 11.09.2006	IX
Keit PENTUS 03.03.1976 Asendusliige 10.04.2003, volitused lõppenud samal päeval; 06.05.2004, volitused lõppenud samal päeval seoses tagasiastumisega	RE/3 718	–	–	–

a, b, c, d – vt märkused lk 63

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekirja/ ringkond ^b hääle arv mandaat ^c	Kuulumine fraktsiooni ^d	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–IX RK koosseisu
Koit PIKARO 13.08.1949 Asendusliige 22.03.–10.04.2003, alates 13.04.2005	K/12 1356	Eesti Keskerakonna fraktsioon kuni 10.04.2003, alates 13.04.2005	Õiguskomisjon alates 19.04.2005 Korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjon alates 05.05.2005	IX
Marko POMERANTS 24.09.1964 Volitused peatunud 09.04.2003 (sotsiaalminister), volitused taastunud 14.04.2005	RP/6 4324 im	Res Publica fraktsioon kuni 09.04.2003, alates 14.04.2005; aseesimees kuni 09.04.2003, esimees alates 18.04.2005	Sotsiaalkomisjon 15.04.2005–12.09.2006 Maaelukomisjon alates 12.09.2006	–
Koit PRANTS 18.10.1961 Asendusliige 10.04.2003–08.10.2006	ERL/9 503	Eestimaa Rahvaliidu fraktsioon 11.04.2003–08.10.2006	Põhiseaduskomisjon kuni 08.10.2006 Riigikogu probleemkomisjon HIV, AIDSi ja narkomaania ennetustegevuse tõhustamiseks	–
Nelli PRIVALOVA 07.02.1945	K/2 862 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon	Riigikaitsekomisjon	IX
Henn PÄRN 04.04.1941 Volitused lõppenud 10.12.2006 (riiklik lepitaja)	RP/4 946 km	Res Publica fraktsioon kuni 10.12.2006	Majanduskomisjon kuni 10.12.2006	–
Kadi PÄRNITS 26.06.1965	M/6 786 km	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon	Sotsiaalkomisjon, aseesimees	–
Kaarel PÜRGI 02.10.1949	K/7 1440 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon	Sotsiaalkomisjon Riigikogu probleemkomisjon HIV, AIDSi ja narkomaania ennetustegevuse tõhustamiseks	–
Jaanus RAHUMÄGI 05.09.1963	RP/8 3798 rm	Res Publica fraktsioon kuni 07.09.2005	Õiguskomisjon Euroopa Liidu asjade komisjon kuni 19.09.2005 Euroopa asjade komisjon	–

RIIGIKOGU VALIMISED, LIIKMED JA ORGANISATSIOON

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekirja/ ^a ringkond ^b hääle arv mandaat ^c	Kuulumine fraktsiooni ^d	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–IX RK koosseisu
Ülle RAJASALU 06.05.1953 Asendusliige 04.04.2005	RE/2 795	Eesti Reformierakonna fraktsioon alates 04.04.2005	Õiguskomisjon alates 04.04.2005 Euroopa Liidu asjade komisjon alates 20.04.2006 Riigikogu uurimiskomisjon 1994. aastal Eesti Vabariigi territooriumilt parvlaevaga Estonia sõjatehnika väljaveo asjaolude väljaselgitamiseks	–
Mailis RAND Vt Mailis REPS				
Rein RANDVER 24.06.1956 Volitused peatunud 10.10.2006 (keskkonnaminister)	ERL/11 2568 rm	Eestimaa Rahvaliidu fraktsioon kuni 10.10.2006	Riigikaitsekomisjon kuni 10.10.2006	–
Märt RASK 19.12.1950 Volitused peatunud kuni 10.04.2003 (justiitsminister), volitused lõppenud 12.09.2004 (Riigikohtu esimees)	RE/6 1307 km	Eesti Reformierakonna fraktsioon 15.04.2003–01.07.2004	Õiguskomisjon kuni 12.09.2004; esimees kuni 12.09.2004	IX
Indrek RAUDNE 18.12.1975	RP/2 1408 rm	Res Publica fraktsioon, aseesimees	Kultuurikomisjon kuni 07.03.2006, alates 16.05.2006 Maaelukomisjon 07.03.–16.05.2006	–
Janno REILJAN 08.10.1951	ERL/11 1682 rm	Eestimaa Rahvaliidu fraktsioon, aseesimees kuni 06.04.2004	Väliskomisjon Euroopa Liidu asjade komisjon kuni 13.02.2006 Euroopa asjade komisjon	IX
Villu REILJAN 23.05.1953 Volitused peatunud 09.04.2003 (keskkonna- minister), volitused taastunud 09.10.2006	ERL/9 5329 im	Eestimaa Rahvaliidu fraktsioon kuni 09.04.2003, alates 16.10.2006	Riigikaitsekomisjon alates 16.10.2006	VIII, IX

a, b, c, d – vt märkused lk 63

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekiri ^a / ringkond ^b hääle arv mandaat ^c	Kuulumine fraktsiooni ^d	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–IX RK koosseisu
Urmas REINSALU 22.06.1975	RP/3 2754 rm	Res Publica fraktsioon	Põhiseaduskomisjon, esimees Euroopa Liidu asjade komisjon Euroopa asjade komisjon	–
Mailis REPS 13.01.1975 Volitused peatunud kuni 10.04.2003 (haridus- ja teadusminister), volitused peatunud 12.04.2005 (haridus- ja teadusminister)	K/9 925 km	Eesti Keskerakonna fraktsioon 15.04.2003–12.04.2005	Kultuurikomisjon kuni 12.04.2005 Euroopa Liidu asjade komisjon 20.07.2004–12.04.2005	–
Reet ROOS 01.04.1973	RP/4 3096 rm	Res Publica fraktsioon	Õiguskomisjon kuni 16.06.2005, alates 13.09.2005 Rahanduskomisjon 16.06.–13.09.2005	–
Viive ROSENBERG 12.02.1943 Asendusliige 22.03.–10.04.2003	K/4 851	Eesti Keskerakonna fraktsioon kuni 10.04.2003	–	IX
Rain ROSIMANNUS 09.11.1968	RE/4 600 rm	Eesti Reformierakonna fraktsioon, aseesimees alates 10.05.2004	Keskonnakomisjon kuni 05.05.2005, alates 16.09.2005 Riigikaitsekomisjon 05.05.–16.09.2005	–
Arno ROSSMAN 26.11.1954 Asendusliige 10.04.2003–02.04.2004	ERL/7 748	Eestimaa Rahvaliidu fraktsioon 11.04.2003–02.04.2004	Õiguskomisjon kuni 02.04.2004	–
Paul-Eerik RUMMO 19.01.1942 Asendusliige 22.03.2003, volitused peatunud 09.04.2003 (rahvastikuminister)	RE/4 482	Eesti Reformierakonna fraktsioon kuni 09.04.2003	–	VII, VIII, IX
Jüri SAAR 08.11.1946	ERL/5 2364 rm	Eestimaa Rahvaliidu fraktsioon	Keskonnakomisjon, aseesimees kuni 10.05.2005	–

RIIGIKOGU VALIMISED, LIIKMED JA ORGANISATSIOON

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekirja/ ringkond ^b häälte arv mandaat ^c	Kuulumine fraktsiooni ^d	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–IX RK koosseisu
Katrin SAKS 29.11.1956 Volitused lõppenud 09.10.2006 (Euroopa Parlamendi liige)	M/2 1770 km	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon kuni 09.10.2006	Kultuurikomisjon kuni 09.10.2006; aseesimees 05.04.2005–09.10.2006 Euroopa Liidu asjade komisjon kuni 09.10.2006	–
Toomas SAVI 30.12.1942 Volitused lõppenud 01.07.2004 (Euroopa Parlamendi liige)	RE/11 1987 rm	Eesti Reformierakonna fraktsioon kuni 01.07.2004	Riigikogu I. aseesimees 31.03.2003–01.07.2004	VIII, IX
Edgar SAVISAAR 31.05.1950 Volitused lõppenud seoses tagasiastumisega 31.03.2003 (Tallinna linnaapea)	K/2 12960 im	Eesti Keskerakonna fraktsioon kuni 31.03.2003	–	VII, VIII, IX
Vilja SAVISAAR 15.08.1962 Volitused lõppenud seoses tagasiastumisega 30.11.2005 (Põhja-Tallinna linnaosa vanem)	K/1 5919 im	Eesti Keskerakonna fraktsioon kuni 30.11.2005; esimees 24.03.2004–30.11.2005	Sotsiaalkomisjon kuni 16.09.2004 Põhiseaduskomisjon 16.09.2004–13.04.2005 Kultuurikomisjon 13.04.–30.11.2005	–
Helir-Valdor SEEDER 07.09.1964	IML/8 2524 rm	Isamaaliidu fraktsioon, aseesimees alates 02.07.2004	Rahanduskomisjon Riigikogu erikomisjon riigieelarve kontrollimiseks, esimees alates 16.05.2005 Riigikogu uurimiskomisjon riigi viljareservi kadumise uurimiseks, aseesimees	–

a, b, c, d – vt märkused lk 63

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekiri/ ringkond ^b hääle arv mandaat ^c	Kuulumine fraktsiooni ^d	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–IX RK koosseisu
Evelyn SEPP 13.07.1972	K/1 292 km	Eesti Keskerakonna fraktsioon	Põhiseaduskomisjon, aseesimees alates 20.07.2004 Korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjon kuni 05.05.2005 Riigikogu uurimiskomisjon 1994. aastal Eesti Vabariigi territooriumilt parvlaevaga Estonia sõjatehnika väljaveo asjaolude väljaselgitamiseks, aseesimees	IX
Ain SEPPIK 12.03.1952	K/5 3216 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon, aseesimees 16.04.2003–07.12.2005, esimees kuni 16.04.2003, alates 07.12.2005	Õiguskomisjon kuni 13.04.2005 Põhiseaduskomisjon alates 13.04.2005 Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjon	–
Sven SESTER 14.07.1969	RP/2 848 km	Res Publica fraktsioon	Majanduskomisjon, aseesimees Euroopa Liidu asjade komisjon	–
Siiri SISASK 21.09.1968 Asendusliige 06.10.2003	RP/4 1391	Res Publica fraktsioon alates 07.10.2003	Põhiseaduskomisjon 07.10.2003–13.09.2005 Riigikaitsekomisjon alates 13.09.2005	–
Mark SOOSAAR 12.01.1946	K/12 1525 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon kuni 28.04.2004	Kultuurikomisjon	–
Imre SOOÄÄR 13.03.1969	RP/5 982 rm	Res Publica fraktsioon kuni 20.02.2006	Maaelukomisjon, aseesimees 16.10.2003–04.05.2005	–
Mihhail STALNUHHIN 15.09.1961 Volitused lõppenud seoses tagasiastumisega 25.10.2005 (Narva Linnavolikogu esimees)	K/7 4626 im	Eesti Keskerakonna fraktsioon kuni 25.10.2005; aseesimees 24.03.2004–25.10.2005	Põhiseaduskomisjon kuni 16.09.2004 Rahanduskomisjon 16.09.2004–25.10.2005	IX

RIIGIKOGU VALIMISED, LIIKMED JA ORGANISATSIION

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekirja/ ringkond ^b hääle arv mandaat ^c	Kuulumine fraktsiooni ^d	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–IX RK koosseisu
Pavel STAROSTIN 25.04.1955 Asendusliige 06.03.2007 (ei andnud ametivannet, kuna pärast volituste algust ei toimunud ühtegi Riigikogu istungit)	K/2 550	–	–	–
Hirvo SURVA 02.07.1963 Asendusliige 10.04.–05.10.2003, volitused lõppenud seoses tagasiastumisega	RP/6 780	Res Publica fraktsioon 15.04.–05.10.2003	Põhiseaduskomisjon kuni 05.10.2003	–
Jüri ŠEHOVTSOV 31.01.1952	K/2 1117 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon	Majanduskomisjon kuni 23.01.2006 Keskkonnakomisjon alates 23.01.2006	–
Olari TAAL 07.08.1953	RP/5 3816 rm	Res Publica fraktsioon	Rahanduskomisjon Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjon, esimees	–
Vello TAFENAU 10.04.1952	ERL/6 1481 rm	Eestimaa Rahvaliidu fraktsioon	Rahanduskomisjon, aseesimees Euroopa asjade komisjon kuni 06.11.2003 Riigikogu erikomisjon riigieelarve kontrollimiseks	–
Andres TAIMLA 23.08.1947 Asendusliige 22.03.2003	RE/8 886	Eesti Reformierakonna fraktsioon	Kultuurikomisjon	VIII, IX
Kalle TALVISTE 17.04.1945 Asendusliige 22.03.–10.04.2003	K/4 1421	Eesti Keskerakonna fraktsioon kuni 10.04.2003	–	–

a, b, c, d – vt märkused lk 63

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekirja/ ringkond ^b hääle arv mandaat ^c	Kuulumine fraktsiooni ^d	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–IX RK koosseisu
Jaanus TAMKIVI 17.11.1959 Asendusliige 07.06.2005	RE/5 1561	Eesti Reformierakonna fraktsioon alates 08.06.2005; esimees alates 09.05.2006	Keskkonnakomisjon 08.06.–16.09.2005, 08.10.2005–09.05.2006; esimees 10.10.2005–09.05.2006 Riigikaitsekomisjon 16.09.–08.10.2005 Sotsiaalkomisjon alates 09.05.2006	–
Jüri TAMM 05.02.1957 Asendusliige 02.07.2004	M/4 570	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon alates 13.09.2004	Majanduskomisjon alates 16.09.2004	IX
Anti TAMMEOKS 29.03.1975 Asendusliige 28.02.2004–13.04.2005	RP/4 598	Res Publica fraktsioon 08.03.2004 –13.04.2005	Keskkonnakomisjon 09.03.2004–13.04.2005	–
Tiit TAMMSAAR 07.11.1951 Volitused peatunud 09.04.2003 (põllu- majandusminister), volitused taastunud 03.04.2004	ERL/4 1674 rm	Eestimaa Rahvaliidu fraktsioon kuni 09.04.2003, alates 05.04.2004; aseesimees alates 06.04.2004	Maaelukomisjon alates 05.04.2004 Euroopa Liidu asjade komisjon alates 18.04.2005 Riigikogu uurimiskomisjon riigi viljareservi kadumise uurimiseks alates 25.11.2004	VIII, IX
Andres TARAND 11.01.1940 Volitused lõppenud 01.07.2004 (Euroopa Parlamendi liige)	M/4 2356 rm	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon kuni 01.07.2004	Põhiseaduskomisjon kuni 01.07.2004	VII, VIII, IX
Toomas TEIN 15.07.1955 Volitused lõppenud seoses tagasiastumisega 11.04.2005	RE/9 1867 rm	Eesti Reformierakonna fraktsioon kuni 11.04.2005	Sotsiaalkomisjon kuni 11.04.2005 Riigikogu probleemkomisjon HIV, AIDSi ja narkomaania ennetustegevuse tõhustamiseks	–
Ela TOMSON 16.02.1945	RP/12 1652 rm	Res Publica fraktsioon	Väliskomisjon	–

RIIGIKOGU VALIMISED, LIIKMED JA ORGANISATSIION

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekirja ^a / ringkond ^b hääle arv mandaat ^c	Kuulumine fraktsiooni ^d	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–IX RK koosseisu
Toivo TOOTSEN 17.06.1943	K/2 301 km	Eesti Keskerakonna fraktsioon	Maaelukomisjon kuni 16.09.2004 Riigikaitsekomisjon alates 16.09.2004; esimees alates 17.05.2005	IX
Mai TREIAL 22.05.1952	ERL/9 1704 km	Eestimaa Rahvaliidu fraktsioon	Sotsiaalkomisjon, esimees	VIII, IX
Elmar-Johannes TRUU 19.08.1942 Asendusliige 11.10.2006	ERL/11 1196	Eestimaa Rahvaliidu fraktsioon 11.10.–13.11.2006	Põhiseaduskomisjon alates 11.10.2006	VIII, IX
Peeter TULVISTE 28.10.1945	IML/10 1572 km	Isamaaliidu fraktsioon	Sotsiaalkomisjon	–
Marika TUUS 12.05.1951	K/9 4028 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon	Sotsiaalkomisjon	–
Liina TÕNISSON 24.05.1940 Volitused peatunud kuni 10.04.2003 (majandus- ja kommunikatsiooni-minister)	K/4 3643 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon 15.04.2003 –17.06.2004	Majanduskomisjon Euroopa Liidu asjade komisjon, aseesimees Euroopa asjade komisjon, aseesimees	VII, VIII, IX
Ken-Marti VAHER 05.09.1974 Volitused peatunud 09.04.2003 (justiitsminister), volitused taastunud 22.03.2005	RP/1 1379 km	Res Publica fraktsioon kuni 09.04.2003, alates 24.03.2005	Õiguskomisjon alates 31.03.2005 Riigikogu uurimiskomisjon 1994. aastal Eesti Vabariigi territooriumilt parvlaevaga Estonia sõjatehnika väljaveo asjaolude väljaselgitamiseks	–

a, b, c, d – vt märkused lk 63

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekirja/ ringkond ^b hääle arv mandaat ^c	Kuulumine fraktsiooni ^d	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–IX RK koosseisu
Toomas VAREK 06.06.1948 Volitused peatunud kuni 10.04.2003 (siseminister)	K/6 1221 km	Eesti Keskerakonna fraktsioon alates 15.04.2003; esimees 16.04.2003–24.03.2004	Riigikogu 2. aseesimees 24.03.–13.06.2005, Riigikogu 1. aseesimees 13.06.2005–23.03.2006, Riigikogu esimees alates 23.03.2006 Keskkonnakomisjon kuni 24.03.2005 Riigikogu erikomisjon riigieelarve kontrollimiseks kuni 09.06.2005 Riigikogu uurimiskomisjon riigi viljareservi kadumise uurimiseks, esimees	IX
Trivimi VELLISTE 04.05.1947	IML/12 1424 km	Isamaaliidu fraktsioon	Riigikaitsekomisjon, aseesimees Korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjon Riigikogu uurimiskomisjon 1994. aastal Eesti Vabariigi territooriumilt parvlaevaga Estonia sõjatehnika väljaveo asjaolude väljaselgitamiseks	VII, IX
Vladimir VELMAN 25.09.1945	K/1 2143 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon, aseesimees alates 09.11.2005	Õiguskomisjon kuni 19.04.2005 Keskkonnakomisjon 19.04.2005–23.01.2006 Majanduskomisjon alates 23.01.2006 Euroopa Liidu asjade komisjon alates 15.04.2005	VIII, IX

RIIGIKOGU VALIMISED, LIIKMED JA ORGANISATSIION

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekirja/ ^a ringkond ^b hääle arv mandaat ^c	Kuulumine fraktsiooni ^d	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–IX RK koosseisu
Taavi VESKIMÄGI 20.11.1974 Volitused peatunud 05.10.2003 (rahandusminister), volitused taastunud 14.04.2005	RP/4 6020 im	Res Publica fraktsioon kuni 05.10.2003, alates 14.04.2005; esimees kuni 05.10.2003	Riigikogu 2. aseesimees 13.06.2005–23.03.2006 Rahanduskomisjon kuni 05.10.2003, 15.04.–13.06.2005, alates 04.04.2006 Euroopa Liidu asjade komisjon alates 11.04.2006 Riigikogu erikomisjon riigieelarve kontrollimiseks 09.06.2005–17.05.2006	–
Toomas VILOSIOUS 05.05.1951 Asendusliige 10.04.2003, volitused lõppenud samal päeval; 07.05.–10.05.2004, volitused lõppenud seoses tagasiastumisega	RE/12 313	–	–	VIII, IX
Ülo VOOGLAID 29.08.1935 Volitused lõppenud seoses tagasiastumisega 23.02.2004	RP/4 1719 rm	Res Publica fraktsioon kuni 23.02.2004	Keskkonnakomisjon kuni 23.02.2004	VII, VIII
Hannes VÖRNO 01.05.1969 Volitused lõppenud seoses tagasiastumisega 23.09.2003	RP/11 3584 rm	Res Publica fraktsioon kuni 23.09.2003	Riigikaitsekomisjon kuni 23.09.2003	–
Aivar ÖUN 15.03.1959 Asendusliige 08.10.2003	RP/12 734	Res Publica fraktsioon alates 09.10.2003	Õiguskomisjon 13.10.2003–19.10.2004 Rahanduskomisjon 19.10.2004–15.04.2005 Keskkonnakomisjon alates 15.04.2005; aseesimees alates 10.05.2005 Riigikogu erikomisjon riigieelarve kontrollimiseks kuni 09.06.2005, alates 17.05.2006	–

a, b, c, d – vt märkused lk 63

Nimi, sünniaeg, volituste kestus	Nimekiri ^a / ringkond ^b hääle arv mandaat ^c	Kuulumine fraktsiooni ^d	Kuulumine RK juhatusse ja komisjonidesse	Kuulumine VII–IX RK koosseisu
Harri ÕUNAPUU 02.02.1947 Volitused peatunud kuni 10.04.2003 (rahandusminister)	K/4 1918 rm	Eesti Keskerakonna fraktsioon 15.04.2003– 10.05.2004	Rahanduskomisjon Riigikogu erikomisjon riigieelarve kontrollimiseks, esimees kuni 16.05.2005, aseesimees alates 16.05.2005	IX
Jaan ÕUNAPUU 13.09.1958 Volitused peatunud 09.04.2003 (regionaalminister)	ERL/9 4208 rm	Eestimaa Rahvaliidu fraktsioon kuni 09.04.2003	–	–
Avo ÜPRUS 10.01.1954	RP/1 372 km	Res Publica fraktsioon	Põhiseaduskomisjon Korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjon	–

2. Riigikogu organisatsioon: juhatus, komisjonid, fraktsioonid, ühendused

2.1. Riigikogu juhatus

2.1.1. Esimehe ja aseesimeeste valimised

Esimehe valimised				
	31.03.2003	25.03.2004	24.03.2005	23.03.2006
Hääletamisel osalenute arv	99	95	99	95
Kehtetute sedelite arv	30	16	1	0
Kandidaatidele antud hääle arv:				
Ene Ergma	66* (vastu 3)	54*	66*	–
Tunne-Väldo Kelam	–	25	–	–
Peeter Kreitzberg	–	–	32	–
Peeter Tulviste	–	–	–	41
Toomas Varek	–	–	–	54*

Aseesimeeste valimised								
	31.03. 2003	25.03. 2004	13.09. 2004	07.03. 2005	24.03.2005		13.06. 2005	23.03. 2006
					I voor	II voor		
Hääletamisel osalenute arv	99	96	98	92	100	64	81	95
Kehtetute sedelite arv	4	1	2	20	0	0	3	2
Kandidaatidele antud hääle arv:								
Peeter Kreitzberg	27*	27*	29*	27*	–	–	–	–
Toomas Savi	57*	50*	–	–	–	–	–	–
Peeter Tulviste	11	–	–	–	32	–	–	–
Enn Eesmaa	–	18	–	–	–	–	–	–
Rein Lang	–	–	39*	–	–	–	–	–
Toomas Varek	–	–	28	–	34	31*	50*	–
Andres Lipstok	–	–	–	45*	34	33*	–	–
Taavi Veskimägi	–	–	–	–	–	–	28*	–
Ene Ergma	–	–	–	–	–	–	–	32*
Maret Maripuu	–	–	–	–	–	–	–	61*

* osutus valituks

2.1.2. Riigikogu juhatuse otsused

Valdkond	Kosseis				X kosseis: aasta, istungjärk								
	VII	VIII	IX	X	2003		2004		2005		2006		2007
					I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
1. Eelnõu menetlusse võtmine ning juhtivkomisjoni määramine	16	2	299	265	25	28	49	25	39	21	39	28	11
2. Eelnõule uue juhtivkomisjoni määramine	28	8	11	7	0	1	2	0	3	1	0	0	0
3. Eelnõu tagastamine algatajale	0	0	5	4	0	0	0	0	0	0	2	2	0
4. Arupärimise tagastamine esitajale	0	0	4	2	0	0	0	0	2	0	0	0	0
5. Eelnõule muudatusettepanekute esitamise tähtaja määramine	0	16	57	13	0	0	0	0	4	2	5	2	0
6. Asendusliikmete määramine, Riigikogu liikmete volituste lõpetamine	13	18	14	50	7	5	12	3	8	3	5	6	1
7. Fraktsioonidele alatistes komisjonides kuuluvate kohtade määramine, fraktsiooni mittekuuluvate Riigikogu liikmete komisjonidesse määramine	5	13	10	28	1	0	1	4	8	2	8	4	0
8. Alatiste komisjonide kosseisu ja selle muudatuste kinnitamine	39	44	35	83	4	4	9	10	28	8	11	9	0
9. Fraktsioonide ja nende kosseisu muudatuste registreerimine	69	64	46	74	16	3	15	7	17	5	5	6	0
10. Seadusega reguleerimata protseduuriküsimuste otsustamine	31	6	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11. Kordade ja eeskirjade kehtestamine (normitehnika eeskiri, ajakirjanike akrediteerimise kord jmt)	4	5	4	6	0	3	1	0	0	0	2	0	0
12. Riigikogu esindamine	3	12	19	8	3	0	2	1	1	0	1	0	0
13. Välislähetused	630	975	1031	1354	87	131	228	115	225	127	261	125	55
14. Riigikogu liikmete ametihüvedega (transport, majutamine) seonduv	13	8	7	3	0	0	0	0	2	0	0	0	1

RIIGIKOGU ORGANISATSION: JUHATUS, KOMISJONID, FRAKTSIOONID, ÜHENDUSED

Valdkond	Koosseis				X koosseis: aasta, istungjärk								
	VII	VIII	IX	X	2003		2004		2005		2006		2007
					I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
15. Puhkuseküsimumused	1	6	9	49	3	4	9	5	4	2	17	5	0
16. Rahaliste vahendite eraldamine	40	129	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
17. Ruumide eraldamine, avalduste, protestide ja ettepanekute lahendamine	56	18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
18. Ekspertiise, konkursse, töögrupe jmt puudutavad otsused	24	9	5	4	1	1	1	0	0	1	0	0	0
19. Riigikogu Kantsleid puudutavad otsused (struktuur, koosseis, ametipalgad jmt)	50	46	12	18	0	3	2	3	3	4	0	3	0
20. Päevakorrapunkti aluseks olevate dokumentide kättesaadavaks tegemise aja määramine ^a	0	0	0	26	5	4	6	3	2	2	3	0	1
21. ELi asjade edastamine komisjonidele seisukoha andmiseks	0	0	0	170	0	0	9	25	20	21	46	32	17
KOKKU	1022	1379	1576	2164	152	187	346	201	366	199	405	222	86
					339		547		565		627		86

^a Vastavalt Riigikogu kodukorra seaduse § 13 lg 2 p 9.

2.2. Riigikogu komisjonid

2.2.1. Alatised komisjonid

Alatiste komisjonide algsed koosseisud kinnitati 15.04.2003 (esimehed ja aseesimehed 16.04.2003), välja arvatud Euroopa Liidu asjade komisjon, mille koosseis kinnitati 17.03.2004 (esimehed ja aseesimehed 18.03.2004).

Komisjoni nimetus, esimees, aseesimehed, valimistulemused, tagasikutsumine	Liikmed (fraktsioon)	
Euroopa Liidu asjade komisjon		
15 liiget (17.03.2004)	Toomas Alatalu (K, –)	→ 08.02.2005
15 liiget (22.02.2007)	Küllo Arjakas (K)	← 08.02.2005
Esimees:	Meelis Atonen (RE)	← 13.06.2005
Rein Lang (RE)		→ 20.04.2006
kuni 21.02.2005	Eiki Berg (RP)	⇒ 08.09.2004
Kristiina Ojuland (RE)	Enn Eesmaa (K)	← 23.09.2004
alates 25.02.2005	Margus Hanson (RE)	← 07.12.2004
		→ 15.02.2005
Aseesimees:	Raivo Järvi (RE)	
Liina Tõnisson (K, –)	Tunne Kelam (IML)	⇒ 01.07.2004
Valimistulemused:	Mati Kepp (ERL)	← 13.02.2006
18.03.2004:	Peeter Kreitzberg (K, –)	→ 23.09.2004
Rein Lang (RE) – 8 häält;	Rein Lang (RE)	⇒ 21.02.2005
Liina Tõnisson (K) – 4 häält;	Andres Lipstok (RE)	← 22.02.2005
Toomas Alatalu (K) – 3 häält		⇒ 06.06.2005
25.02.2005:	Mihhail Lotman (RP)	← 14.09.2004
Kristiina Ojuland (RE) – 6 häält;		→ 11.04.2006
Liina Tõnisson (–) – 5 häält;	Tiit Mae (ERL)	⇒ 13.04.2005
Mailis Reps (K) – 4 häält	Silver Meikar (RE)	⇒ 22.11.2004
	Mart Meri (SDE)	← 11.10.2006
	Mart Nutt (IML)	← 14.09.2004
	Kristiina Ojuland (RE)	← 15.02.2005
	Siiri Oviir (K)	⇒ 01.07.2004
	Juhan Parts (RP)	← 19.09.2005
	Jaanus Rahumägi (RP, –)	→ 19.09.2005
	Ülle Rajasalu (RE)	← 20.04.2006
	Janno Reiljan (ERL)	→ 13.02.2006
	Urmas Reinsalu (RP)	
	Mailis Reps (K)	← 20.07.2004
		⇒ 12.04.2005
	Katrin Saks (SDE)	⇒ 09.10.2006

← kinnitamine komisjoni liikmeks; → lahkumine komisjonist; ⇐ kinnitamine komisjoni liikmeks seoses volituste alguse või taastumisega; ⇒ lahkumine komisjonist Riigikogu liikme volituste lõppemise või peatumise tõttu.

Komisjoni nimetus, esimees, aseesimehed, valimistulemused, tagasikutsumine	Liikmed (fraktsioon)	
	Sven Sester (RP)	
	Tiit Tammsaar (ERL)	← 18.04.2005
	Liina Tõnisson (K, –)	
	Vladimir Velman (K)	← 15.04.2005
	Taavi Veskimägi (RP)	← 11.04.2006
Keskkonnakomisjon		
8 liiget (15.04.2003)	Küllo Arjakas (K)	
8 liiget (22.02.2007)	Tunne Kelam (IML)	⇒ 01.07.2004
Esimees:	Siim-Valmar Kiisler (RP)	← 13.10.2003 õiguskomisjonist
Jürgen Ligi (RE)		⇒ 13.04.2005
kuni 07.10.2005	Peeter Kreitzberg (–)	← 11.04.2005, varem RK 2. aseesimees
Jaanus Tamkivi (RE)	Tõnis Kõiv (RE)	← 09.05.2006 sotsiaalkomisjonist
10.10.2005–09.05.2006	Urmo Kõöbi (RP)	→ 13.10.2003 sotsiaalkomisjoni
Tõnis Kõiv (RE)	Jürgen Ligi (RE)	⇒ 07.10.2005
alates 16.05.2006	Mihhail Lotman (RP)	← 15.04.2005 väliskomisjonist
Aseesimees:		→ 12.09.2006 põhiseaduskomisjoni
Jüri Saar (ERL)	Ants Pauls (RP)	← 12.09.2006 majanduskomisjonist
kuni 10.05.2005	Rain Rosimannus (RE)	→ 05.05.2005 riigikaitsekomisjonist
Aivar Õun (RP)		← 16.09.2005 riigikaitsekomisjonist
alates 10.05.2005	Jüri Saar (ERL)	
Valimistulemused:	Jüri Šehovtsov (K)	← 23.01.2006 majanduskomisjonist
15.04.2003:	Jaanus Tamkivi (RE)	← 08.06.2005
Jürgen Ligi (RE) – 4 häält;		→ 16.09.2005 riigikaitsekomisjonist
Jüri Saar (ERL) – 3 häält		← 08.10.2005 riigikaitsekomisjonist
10.05.2005:	Anti Tammeoks (RP)	→ 09.05.2006 sotsiaalkomisjoni
Jürgen Ligi (RE) – 4 häält;		← 09.03.2004
Aivar Õun (RP) – 2 häält	Toomas Varek (K)	⇒ 13.04.2005
10.10.2005:	Vladimir Velman (K)	→ 24.03.2005 RK 2. aseesimees
Jaanus Tamkivi (RE) – 5 häält;		← 19.04.2005 õiguskomisjonist
Aivar Õun (RP) – 2 häält	Ülo Vooglaid (RP)	→ 23.01.2006 majanduskomisjoni
16.05.2006:	Aivar Õun (RP)	⇒ 23.02.2004
Tõnis Kõiv (RE) – 5 häält;		← 15.04.2005 rahanduskomisjonist
Aivar Õun (RP) – 2 häält		
Kultuurikomisjon		
11 liiget (15.04.2003)	Olav Aarna (RP)	
11 liiget (22.02.2007)	Jaak Allik (ERL)	
Esimees:	Eldar Efendijev (K)	← 18.04.2003
Olav Aarna (RP)	Mati Jostov (K)	⇒ 15.04.2003

← kinnitamine komisjoni liikmeks; → lahkumine komisjonist; ⇐ kinnitamine komisjoni liikmeks seoses volituste alguse või taastumisega; ⇒ lahkumine komisjonist Riigikogu liikme volituste lõppemise või peatumise tõttu.

Komisjoni nimetus, esimees, aseesimehed, valimistulemused, tagasikutsumine	Liikmed (fraktsioon)	
Aseesimees:	Helmer Jõgi (RE)	← 04.04.2005 õiguskomisjonist
Signe Kivi (RE)	Signe Kivi (RE)	⇒ 03.04.2005
kuni 03.04.2005	Elle Kull (RP)	
Katrin Saks (SDE)	Lauri Laasi (K)	⇐ 05.12.2005
05.04.2005–09.10.2006	Tõnis Lukas (IML)	
Helmer Jõgi (RE)	Mart Meri (SDE)	⇐ 11.10.2006
alates 12.10.2006	Indrek Raudne (RP)	→ 07.03.2006 maaelukomisjoni
Valimistulemused:		← 16.05.2006 maaelukomisjonist
15.04.2003:	Mailis Reps (K)	⇒ 12.04.2005
Olav Aarna (RP) – 6 häält;	Katrin Saks (SDE)	⇒ 09.10.2006
Signe Kivi (RE) – 3 häält;	Vilja Savisaar (K)	← 13.04.2005 põhiseaduskomisjonist
Katrin Saks (SDE) – 2 häält		⇒ 30.11.2005
05.04.2005:	Mark Soosaar (K, –)	
Olav Aarna (RP) – 4 häält;	Andres Taimla (RE)	
Katrin Saks (SDE) – 4 häält;		
Andres Taimla (RE) – 3 häält		
Lisavoor:		
Olav Aarna (RP) – 7 häält;		
Katrin Saks (SDE) – 4 häält		
12.10.2006:		
Olav Aarna (RP) – 6 häält;		
Helmer Jõgi (RE) – 5 häält		
Maaelukomisjon		
8 liiget (15.04.2003)	Rein Aidma (RE)	
9 liiget (22.02.2007)	Andres Jalak (RP)	← 16.05.2006 rahanduskomisjonist
Esimees:		→ 12.09.2006 rahanduskomisjoni
Jaanus Marrandi (K, –)	Mati Kepp (ERL)	→ 10.05.2005 majanduskomisjoni
kuni 04.05.2005	Arnold Kimber (K)	← 16.09.2004 majanduskomisjonist
Arnold Kimber (K)	Tarmo Leinatamm (RP)	→ 14.10.2003 riigikaitsekomisjoni
alates 04.05.2005	Heimar Lenk (K)	
Aseesimees:	Tiit Mae (ERL)	→ 05.04.2004 õiguskomisjoni
Tarmo Leinatamm (RP)	Jaanus Marrandi (K, –)	
kuni 14.10.2003	Tiit Niilo (RP)	⇐ 14.10.2003
Imre Sooäär (RP)	Ivari Padar (SDE)	← 16.09.2004 majanduskomisjonist
16.10.2003–04.05.2005	Marko Pomerants (RP)	← 12.09.2006 sotsiaalkomisjonist
Jaanus Marrandi (–)	Indrek Raudne (RP)	← 07.03.2006 kultuurikomisjonist
alates 04.05.2005		→ 16.05.2006 kultuurikomisjoni
Valimistulemused:	Imre Sooäär (RP, –)	
15.04.2003:	Tiit Tammsaar (ERL)	⇐ 05.04.2004
Jaanus Marrandi (K) – 5 häält;	Toivo Tootsen (K)	→ 16.09.2004 riigikaitsekomisjoni
Tarmo Leinatamm (RP) – 3 häält		

Komisjoni nimetus, esimees, aseesimehed, valimistulemused, tagasikutsumine	Liikmed (fraktsioon)	
16.10.2003: Jaanus Marrandi (K) – 5 häält; Imre Sooäär (RP) – 3 häält		
03.05.2005: Arnold Kimber (K) – 3 häält; Jaanus Marrandi (–) – 3 häält; Imre Sooäär (RP) – 3 häält		
Lisavoor: Arnold Kimber (K) – 4 häält; Jaanus Marrandi (–) – 3 häält; Imre Sooäär (RP) – 2 häält		
Tagasikutsumine: 02.05.2005 Jaanus Marrandi 5-2-2		
Majanduskomisjon		
11 liiget (15.04.2003)	Peep Aru (RE)	⇒ 11.04.2005
11 liiget (22.02.2007)	Meelis Atonen (RE)	← 23.11.2004 põhiseaduskomisjonist → 07.03.2005 rahanduskomisjoni
Esimees: Mart Opmann (ERL)	Igor Gräzin (RE)	← 13.04.2005
Aseesimees: Sven Sester (RP)	Helle Kalda (K)	← 16.09.2004
Valimistulemused: 15.04.2003: Mart Opmann (ERL) – 6 häält; Sven Sester (RP) – 3 häält; Ivari Padar (SDE) – 2 häält	Mati Kepp (ERL)	← 10.05.2005 maaelukomisjonist
	Siim-Valmar Kiisler (RP)	← 11.12.2006
	Arnold Kimber (K)	→ 16.09.2004 maaelukomisjoni
	Mart Laar (IML)	
	Silver Meikar (RE)	⇒ 22.11.2004
	Tatjana Muravjova (RE)	← 07.03.2005
	Mart Opmann (ERL)	
	Ivari Padar (SDE)	→ 16.09.2004 maaelukomisjoni
	Ants Pauls (RP)	→ 12.09.2006 keskkonnakomisjoni
	Henn Pärn (RP)	⇒ 10.12.2006
	Sven Sester (RP)	
	Jüri Šehovtsov (K)	→ 23.01.2006 keskkonnakomisjoni
	Jüri Tamm (SDE)	← 16.09.2004
	Lüina Tõnisson (K, –)	
	Vladimir Velman (K)	← 23.01.2006 keskkonnakomisjonist
Põhiseaduskomisjon		
11 liiget (15.04.2003)	Meelis Atonen (RE)	← 14.09.2004
11 liiget (22.02.2007)		→ 23.11.2004 majanduskomisjoni
Esimees: Urmas Reinsalu (RP)	Margi Ein (ERL)	← 21.11.2006 sotsiaalkomisjonist
	Andres Herkel (IML)	→ 16.09.2004 väliskomisjoni

← kinnitamine komisjoni liikmeks; → lahkumine komisjonist; ⇐ kinnitamine komisjoni liikmeks seoses volituste alguse või taastumisega; ⇒ lahkumine komisjonist Riigikogu liikme volituste lõppemise või peatumise tõttu.

Komisjoni nimetus, esimees, aseesimehed, valimistulemused, tagasikutsumine	Liikmed (fraktsioon)	
Aseesimees:	Mait Klaassen (RE)	← 13.09.2004
Siiri Oviir (K)	Kalev Kukk (RE)	← 16.05.2006
kuni 01.07.2004	Urmo Kõöbi (RP)	← 13.09.2005 sotsiaalkomisjonist
Evelyn Sepp (K)		→ 12.09.2006 sotsiaalkomisjoni
alates 20.07.2004	Rein Lang (RE)	→ 13.09.2004 RK 1. aseesimees
Valimistulemused:	Jarno Laur (SDE)	← 14.09.2004
15.04.2003:	Robert Lepikson (–)	← 16.09.2004 rahanduskomisjonist
Urmas Reinsalu (RP) – 6 häält;		→ 04.04.2006 riigikaitsekomisjonist
Siiri Oviir (K) – 3 häält	Väino Linde (RE)	→ 13.09.2004 õiguskomisjonist
20.07.2004:	Mihhail Lotman (RP)	← 12.09.2006 keskkonnakomisjonist
Urmas Reinsalu (RP) – 5 häält;	Kristen Michal (RE)	← 23.11.2004 väliskomisjonist
Andres Herkel (IML) – 2 häält;		⇒ 10.02.2005
Evelyn Sepp (K) – 2 häält		← 04.04.2006 riigikaitsekomisjonist
(aseesimehe väljaselgitamiseks		⇒ 10.05.2006
heideti liisku)	Mart Nutt (IML)	← 16.09.2004
	Kristiina Ojuland (RE)	← 15.02.2005
		→ 04.04.2006 väliskomisjoni
	Siiri Oviir (K)	⇒ 01.07.2004
	Koit Prants (ERL)	⇒ 08.10.2006
	Urmas Reinsalu (RP)	
	Vilja Savisaar (K)	← 16.09.2004 sotsiaalkomisjonist
		→ 13.04.2005 kultuurikomisjoni
	Evelyn Sepp (K)	
	Ain Seppik (K)	← 13.04.2005 õiguskomisjonist
	Siiri Sisask (RP)	← 07.10.2003
		→ 13.09.2005 riigikaitsekomisjonist
	Mihhail Stalnuhhin (K)	→ 16.09.2004 rahanduskomisjoni
	Hirvo Surva (RP)	⇒ 05.10.2003
	Andres Tarand (SDE)	⇒ 01.07.2004
	Elmar-Johannes Truu	← 11.10.2006
	(ERL, –)	
	Avo Üprus (RP)	
Rahanduskomisjon		
12 liiget (15.04.2003)	Meelis Atonen (RE)	← 07.03.2005 majanduskomisjonist
12 liiget (22.02.2007)	Andres Jalak (RP)	→ 16.05.2006 maaelukomisjoni
		← 12.09.2006 maaelukomisjonist
Esimees:	Raivo Järvi (RE)	
Andres Lipstok (RE)	Tiit Kuusmik (K)	← 26.10.2005
kuni 07.03.2005	Robert Lepikson (K, –)	→ 16.09.2004 põhiseaduskomisjoni
Meelis Atonen (RE)	Andres Lipstok (RE)	→ 07.03.2005 Riigikogu 1. aseesimees
alates 08.03.2005	Värner Lootsmann (K)	⇒ 07.02.2006
Aseesimees:	Inara Luigas (K)	← 09.02.2006
Vello Tafenau (ERL)	Jaanus Männik (ERL)	
	Eiki Nestor (SDE)	

Komisjoni nimetus, esimees, aseesimehed, valimistulemused, tagasikutsumine	Liikmed (fraktsioon)	
Valimistulemused:	Tõnis Palts (RP)	← 07.10.2003
15.04.2003:		⇒ 15.10.2004
Andres Lipstok (RE) – 7 häält;	Reet Roos (RP)	← 16.06.2005 õiguskomisjonist
Vello Tafenau (ERL) – 3 häält;		→ 13.09.2005 õiguskomisjoni
Helir-Valdor Seeder (IML) – 2 häält	Helir-Valdor Seeder (IML)	
08.03.2005:	Mihhail Stalnuhhin (K)	← 16.09.2004 põhiseaduskomisjonist
Meelis Atonen (RE) – 6 häält;		⇒ 25.10.2005
Vello Tafenau (ERL) – 6 häält	Olari Taal (RP)	
Lisavoor:	Vello Tafenau (ERL)	
Meelis Atonen (RE) – 7 häält;	Taavi Veskimägi (RP)	⇒ 05.10.2003
Vello Tafenau (ERL) – 5 häält		← 15.04.2005
		→ 13.06.2005 RK 2. aseesimees
		← 04.04.2006, varem RK 2. aseesimees
	Aivar Õun (RP)	← 19.10.2004 õiguskomisjonist
		→ 15.04.2005 keskkonnakomisjoni
	Harri Õunapuu (K, –)	
Riigikaitsekomisjon		
7 liiget (15.04.2003)	Margus Hanson (RE)	← 23.11.2004
9 liiget (22.02.2007)		⇒ 20.11.2006
Esimees:	Tarmo Leinatamm (RP, –)	← 14.10.2003 maaelukomisjonist
Sven Mikser (K, –)	Robert Lepikson (–)	← 04.04.2006 põhiseaduskomisjonist
kuni 17.05.2005		⇒ 01.07.2006
Toivo Tootsen (K)	Maret Maripuu (RE)	→ 23.11.2004 väliskomisjoni
alates 17.05.2005	Tiit Matsulevitš (RP)	
Aseesimees:	Silver Meikar (RE)	← 21.11.2006
Trivimi Velliste (IML)	Kristen Michal (RE)	← 10.10.2005
		→ 04.04.2006 põhiseaduskomisjoni
Valimistulemused:	Sven Mikser (K, –)	
15.04.2003:	Nelli Privalova (K)	
Sven Mikser (K) – 5 häält;	Rein Randver (ERL)	⇒ 10.10.2006
Trivimi Velliste (IML) – 2 häält	Villu Reiljan (ERL)	← 16.10.2006
17.05.2005:	Rain Rosimannus (RE)	← 05.05.2005 keskkonnakomisjonist
Toivo Tootsen (K) – 5 häält;		→ 16.09.2005 keskkonnakomisjoni
Trivimi Velliste (IML) – 3 häält	Siiri Sisask (RP)	← 13.09.2005 põhiseaduskomisjonist
Tagasikutsumine:	Jaanus Tarkivi (RE)	← 16.09.2005 keskkonnakomisjonist
16.05.2005 Sven Mikser		→ 08.10.2005 keskkonnakomisjoni
5-4-0	Toivo Tootsen (K)	← 16.09.2004 maaelukomisjonist
	Trivimi Velliste (IML)	
	Hannes Võrno (RP)	⇒ 23.09.2003

← kinnitamine komisjoni liikmeks; → lahkumine komisjonist; ⇐ kinnitamine komisjoni liikmeks seoses volituste alguse või taastumisega; ⇒ lahkumine komisjonist Riigikogu liikme volituste lõppemise või peatumise tõttu.

Komisjoni nimetus, esimees, aseesimehed, valimistulemused, tagasikutsumine	Liikmed (fraktsioon)	
Sotsiaalkomisjon		
12 liiget (15.04.2003)	Margi Ein (ERL)	→ 21.11.2006 põhiseaduskomisjoni
9 liiget (22.02.2007)	Nelli Kalikova (RP)	
Esimees:	Andres Kork (RP)	⇒ 13.04.2005
Mai Treial (ERL)	Tõnis Kõiv (RE)	⇐ 13.04.2005
Aseesimees:		→ 09.05.2006 keskkonnakomisjoni
Kadi Pärnits (SDE)	Urmo Kõöbi (RP)	⇐ 13.10.2003 keskkonnakomisjonist
Valimistulemused:		→ 13.09.2005 põhiseaduskomisjoni
15.04.2003:	Külvar Mand (RP)	⇐ 12.09.2006 põhiseaduskomisjonist
Mai Treial (ERL) – 7 häält;	Leino Mägi (RE)	⇒ 07.10.2003
Kadi Pärnits (SDE) – 5 häält	Marko Pomerants (RP)	⇐ 15.04.2005
		→ 12.09.2006 maaelukomisjoni
	Kadi Pärnits (SDE)	
	Kaarel Pürg (K)	
	Vilja Savisaar (K)	→ 16.09.2004 põhiseaduskomisjoni
	Jaanus Tämkiivi (RE)	⇐ 09.05.2006 keskkonnakomisjonist
	Toomas Tein (RE)	⇒ 11.04.2005
	Mai Treial (ERL)	
	Peeter Tulviste (IML)	
	Marika Tuus (K)	
Väliskomisjon		
9 liiget (15.04.2003)	Toomas Alatalu (K, –)	
10 liiget (22.02.2007)	Eiki Berg (RP)	⇒ 08.09.2004
Esimees:	Enn Eesmaa (K)	
Marko Mihkelson (RP)	Andres Herkel (IML)	⇐ 16.09.2004 põhiseaduskomisjonist
kuni 02.05.2005	Toomas Hendrik Ilves (SDE)	⇒ 01.07.2004
Enn Eesmaa (K)	Sergei Ivanov (RE)	
alates 02.05.2005	Siim Kallas (RE)	⇒ 05.05.2004
Aseesimees:	Mihhail Lotman (RP)	⇐ 14.09.2004
Enn Eesmaa (K)		→ 15.04.2005 keskkonnakomisjoni
kuni 02.05.2005	Maret Maripuu (RE)	⇐ 23.11.2004 riigikaitsekomisjonist
Marko Mihkelson (RP)		→ 23.03.2006 RK 1. aseesimees
alates 02.05.2005	Kristen Michal (RE)	⇐ 13.05.2004
Valimistulemused:		→ 23.11.2004 põhiseaduskomisjoni
15.04.2003:	Marko Mihkelson (RP)	
Marko Mihkelson (RP) – 6 häält;	Kristiina Ojuland (RE)	⇐ 04.04.2006 põhiseaduskomisjonist
Enn Eesmaa (K) – 2 häält	Juhan Parts (RP)	⇐ 15.04.2005
02.05.2005:	Georg Pelisaar (K)	⇐ 11.09.2006
Enn Eesmaa (K) – 5 häält;	Janno Reiljan (ERL)	
Marko Mihkelson (RP) – 4 häält	Ela Tomson (RP)	
Tagasikutsumine:		
22.04.2005 Marko Mihkelson		
5-3-0		

Komisjoni nimetus, esimees, aseesimehed, valimistulemused, tagasikutsumine	Liikmed (fraktsioon)	
Õiguskomisjon		
9 liiget (15.04.2003)	Helmer Jõgi (RE)	→ 04.04.2005 kultuurikomisjoni
8 liiget (22.02.2007)	Ago-Endrik Kerge (RP)	⇐ 19.10.2004 ⇒ 21.03.2005
Esimees:		
Märt Rask (RE, –) kuni 12.09.2004	Siim-Valmar Kiisler (RP)	→ 13.10.2003 keskkonnakomisjoni
Väino Linde (RE) alates 13.09.2004	Olev Laanjärv (K, –, K)	⇒ 28.02.2007
	Margus Leivo (ERL)	⇐ 15.04.2005
	Väino Linde (RE)	← 13.09.2004 põhiseaduskomisjonist
	Tiit Mae (ERL)	← 05.04.2004 maaelukomisjonist ⇒ 13.04.2005
Aseesimees:		
Olev Laanjärv (K, –, K) kuni 28.02.2007	Koit Pikaro (K)	⇐ 19.04.2005
	Jaanus Rahumägi (RP, –)	
Valimistulemused:	Ülle Rajasalu (RE)	⇐ 04.04.2005
15.04.2003:	Märt Rask (RE, –)	⇒ 12.09.2004
Märt Rask (RE) – 6 häält;	Reet Roos (RP)	→ 16.06.2005 rahanduskomisjoni
Olev Laanjärv (K) – 3 häält		← 13.09.2005 rahanduskomisjonist
13.09.2004:	Arno Rossman (ERL)	⇒ 02.04.2004
Väino Linde (RE) – 7 häält;	Ain Seppik (K)	→ 13.04.2005 põhiseaduskomisjoni
Olev Laanjärv (–) – 1 hääl	Ken-Marti Vaher (RP)	⇐ 31.03.2005
	Vladimir Velman (K)	→ 19.04.2005 keskkonnakomisjoni
	Aivar Õun (RP)	⇐ 13.10.2003 → 19.10.2004 rahanduskomisjoni

← kinnitamine komisjoni liikmeks; → lahkumine komisjonist; ⇐ kinnitamine komisjoni liikmeks seoses volituste alguse või taastumisega; ⇒ lahkumine komisjonist Riigikogu liikme volituste lõppemise või peatumise tõttu.

2.2.2. Muud komisjonid

Komisjoni nimetus, moodustamise ja tegevuse lõpetamise kuupäev, esimees, aseesimehed, valimistulemused	Liikmed (fraktsioon)	Ülesanded
Euroopa asjade komisjon		
08.05.2003– 15.03.2004 Erikomisjon, moodustatud Riigi- kogu kodukorra seaduse § 19 alusel	Eiki Berg (RP) Toomas Hendrik Ilves (SDE) Tunne Kelam (IML) Peeter Kreitzberg (K) Rein Lang (RE) Tiit Mae (ERL) Maret Maripuu (RE) Silver Meikar (RE) Siiri Oviir (K) Jaanus Rahumägi (RP) Janno Reiljan (ERL) Urmas Reinsalu (RP) Vello Tafenau (ERL) Liina Tõnisson (K)	1) aidata parlamentaarsel tasemel kaasa Euroopa Ühenduste ja nende liikmesriikide ning Eesti Vabariigi vahelise assotsieerumislepingu (Euroopa leping) alusel loodud assotsiatsiooni eesmärkide saavutamisele; 2) teha regulaarselt koostööd Vabariigi Valitsusega assotsiatsiooni eesmärkide saavutamiseks; 3) pidada sidet Euroopa Parlamendiga ja esindada delegatsioonina Riigikogu Euroopa Liidu ja Eesti Parlamentaarses Ühiskomitees; 4) pidada sidet Euroopa Liidu muude institutsioonidega; 5) informeerida pidevalt Riigikogu oma tööst Parlamentaarses Ühiskomitees ja seal tõstatatud probleemidest; 6) via enne Euroopa Liiduga liitumise rahvahääletust läbi liitumisest tulenevate mõjude analüüs; 7) koostöös Riigikogu väliskomisjoniga teha ettepanekud Riigikogu töökorralduse täiendamiseks seoses liitumisega Euroopa Liiduga.
Esimees: Rein Lang (RE)	← 06.11.2003 → 11.02.2004 ← 11.02.2004	
Aseesimees: Liina Tõnisson (K)		
Valimistulemused: 12.05.2003: Rein Lang (RE) – 8 häält; Liina Tõnisson (K) – 3 häält	→ 06.11.2003	
Korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjon		
30.04.2003 Moodustatud Riigikogu kodukorra seaduse § 19 ja korruptsiooni- vastase seaduse alusel	Margi Ein (ERL) Leino Mägi (RE) Eiki Nestor (SDE) Koit Pikaro (K) Evelyn Sepp (K) Trivimi Velliste (IML) Avo Üprus (RP)	1) korruptsioonivastases seaduses sätestatud ametiisikute majanduslike huvide deklaratsioonide kogumine, hoidmine ja nende tegelikkusele vastavuse kontrollimine; 2) ametiisikute majanduslike huvide deklareerimise kohta arvandmete kogumine ja nende analüüsimine; 3) majanduslike huvide deklaratsioonide avalikustamine;
Esimees: Margi Ein (ERL)	← 05.05.2005 → 05.05.2005	
Aseesimees: Eiki Nestor (SDE)		

Komisjoni nimetus, moodustamise ja tegevuse lõpetamise kuupäev, esimees, aseesimehed, valimistulemused	Liikmed (fraktsioon)	Ülesanded
<p>Valimistulemused: 05.05.2003: Margi Ein (ERL) – 3 häält; Eiki Nestor (SDE) – 3 häält (esimehe selgitamiseks heideti liisku) 08.05.2003: Margi Ein (ERL) – 3 häält; Eiki Nestor (SDE) – 2 häält</p>		<p>4) järelevalve Riigikogu liikmete töökoha- ja tegevuspiirangute üle; 5) Riigikogu ja üldsuse informeerimine korrupsioonivastase seaduse kohaldamise tulemuslikkusest; 6) korrupsioonikuritegude tunnuste ilmnemisel materjalide edastamine uurimisasutusele; 7) ettepanekute tegemine seaduste muutmiseks või täiendamiseks.</p>
Riigikogu erikomisjon riigieelarve kontrollimiseks		
<p>17.02.2004 Moodustatud Riigikogu kodukorra seaduse § 19 ja Riigikontrolli seaduse alusel Esimees: Harri Õunapuu (K, –) kuni 16.05.2005 Helir-Valdor Seeder (IML) alates 16.05.2005 Aseesimees: Andres Lipstok (RE) kuni 16.05.2005 Harri Õunapuu (–) alates 16.05.2005 Valimistulemused: 18.02.2004: Harri Õunapuu (K) – 4 häält; Andres Lipstok (RE) – 2 häält 16.05.2005: Helir-Valdor Seeder (IML) – 5 häält; Harri Õunapuu (–) – 1 hääl</p>	<p>Tiit Kuusmik (K) Andres Lipstok (RE) Värner Lootsmann (K) Eiki Nestor (SDE) Helir-Valdor Seeder (IML) Vello Tafenau (ERL) Toomas Varek (K) Taavi Veskimägi (RP) Aivar Õun (RP) Harri Õunapuu (K, –)</p>	<p>← 17.04.2006 ⇒ 06.06.2005 ← 09.06.2005 ⇒ 07.02.2006 → 09.06.2005 ← 09.06.2005 → 17.05.2006 → 09.06.2005 ← 17.05.2006</p> <p>1) vaadata läbi riigi majandusaasta koondaruanne ja selle kontrolliaruanne; 2) vaadata läbi avaliku sektori auditeerimise küsimusi; 3) arutada Riigikontrolli kontrolliaruandeid ja ülevaateid ning riigikontrolööri töstatatud olulisi küsimusi; 4) teavitada Riigikontrolli probleemidest, mis jõuavad komisjoni liikmeteni suhtlemisel ameti- ja eraisikutega; 5) võtta seisukoht Riigikontrolli informatsiooni alusel tema tegevuse takistamise juhtude kohta.</p>

Komisjoni nimetus, moodustamise ja tegevuse lõpetamise kuupäev, esimees, aseesimehed, valimistulemused	Liikmed (fraktsioon)	Ülesanded
Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjon		
08.05.2003 Moodustatud Riigikogu kodukorra seaduse § 19 ja julgeolekuasutuste seaduse alusel Esimees: Olari Taal (RP) Aseesimees: Mart Laar (IML) Valimistulemused: 12.05.2003: Olari Taal (RP) – 4 häält; Mart Laar (IML) – 2 häält	Toomas Hendrik Ilves (SDE) Mart Laar (IML) Väino Linde (RE) Mart Opmann (ERL) Ivari Padar (SDE) Ain Seppik (K) Olari Taal (RP)	→ 04.11.2003 1) kontrollida jälitustegevuse seaduses ning julgeolekuasutuste seaduses sätestatud aruandeid; 2) täita julgeolekuasutuste seadusest ning Eestit okupeerinud riikide julgeolekuorganite või relvajõudude luure- või vastuluureorganite teenistuses olnud või nendega koostööd teinud isikute arvelevõtmise ja avalikustamise korra seadusest ning muid seadusest tulenevaid ülesandeid. ← 04.11.2003
Riigikogu probleemkomisjon HIV, AIDSi ja narkomaania ennetustegevuse tõhustamiseks		
24.09.2003 –23.09.2004 Moodustatud Riigikogu kodukorra seaduse § 21 alusel Esimees: Siiri Oviir (K) kuni 01.07.2004 Aseesimees: Nelli Kalikova (RP) Valimistulemused: 25.09.2003: Siiri Oviir (K) – 4 häält Nelli Kalikova (RP) – 3 häält	Andres Herkel (IML) Nelli Kalikova (RP) Elle Kull (RP) Leino Mägi (RE) Eiki Nestor (SDE) Siiri Oviir (K) Koit Prants (ERL) Kaarel Pürg (K) Toomas Tein (RE)	⇒ 01.07.2004 1) HIV, AIDSi ja narkomaania riiklike programmide hetkeseisu uurimine ja ettepanekute tegemine olukorra parandamiseks; 2) riiklike programmide, projektide ja välisabi rahaliste ressursside planeerimise ja kulutamise analüüsimine ning ettepanekute tegemine; 3) ennetustegevusega seonduvate seaduste analüüsimine ja muudatusettepanekute tegemine ning vajadusel uute seaduseelnõude koostamine, sealhulgas narkootikumide propageerimist keelustava seaduse eelnõu väljatöötamine; 4) riiklike programmide jätkusuutlikkuse hindamine pärast programmide lõppemist.

← kinnitamine komisjoni liikmeks; → lahkumine komisjonist; ⇒ lahkumine komisjonist Riigikogu liikme volituste lõppemise või peatumise tõttu.

Komisjoni nimetus, moodustamise ja tegevuse lõpetamise kuupäev, esimees, aseesimehed, valimistulemused	Liikmed (fraktsioon)	Ülesanded
Riigikogu uurimiskomisjon riigi viljareservi kadumise uurimiseks		
27.09.2004 –31.03.2005	Rein Aidma (RE) Jarno Laur (SDE)	← 25.11.2004 Riigi viljareservi kadumise asjaolude igakülgne ja täielik väljaselgitamine, ettepanekute tegemine riigireservide säilitamise tagamiseks.
Moodustatud Riigikogu kodukorra seaduse § 20 alusel	Värner Lootsmann (K) Tiit Niilo (RP) Helir-Valdor Seeder (IML)	→ 25.11.2004 ← 25.11.2004
Esimees: Toomas Varek (K)	Tiit Tammsaar (ERL) Toomas Varek (K)	← 25.11.2004
Aseesimees: Helir-Valdor Seeder (IML)		
Valimistulemused: 27.09.2004: Toomas Varek (K) – 3 häält; Helir-Valdor Seeder (IML) – 1 hääl		
Riigikogu uurimiskomisjon 1994. aastal Eesti Vabariigi territooriumilt parvlaevaga Estonia sõjatehnika väljaveo asjaolude väljaselgitamiseks		
23.05.2005 –15.11.2006	Jarno Laur (SDE) Margus Leivo (ERL)	1) sõjatehnika veoga Eestist või Eesti kaudu Rootsi Kuningriiki seonduvate faktiliste ja õiguslike asjaolude objektiivne ja erapooletu analüüs ja väljaselgitamine; 2) Eesti Vabariigi ametnike ja ametkondade väljaselgitamine, kes olid informeeritud või osutasid eraviisilist või ametkondlikku kaasabi sõjatehnika veole Rootsi Kuningriiki; 3) toimunule hinnangu andmine ning ettepanekute tegemine Vabariigi Valitsusele saadud faktide ja tõendite alusel; 4) töö käigus faktiliste asjaolude tuvastamise ja järelduste tulemusena tekkinud ettepanekute tegemine tsiviillaevandusega kaasnevate julgeolekuliste ohtude ennetamiseks.
Moodustatud Riigikogu kodukorra seaduse § 20 alusel	Ülle Rajasalu (RE) Evelyn Sepp (K) Ken-Marti Vaher (RP) Trivimi Velliste (IML)	
Esimees: Margus Leivo (ERL)		
Aseesimees: Evelyn Sepp (K)		
Valimistulemused: 30.05.2005: Margus Leivo (ERL) – 3 häält; Evelyn Sepp (K) – 2 häält		

← kinnitamine komisjoni liikmeks; → lahkumine komisjonist.

2.2.3. Muude komisjonide moodustamise katsed

Nimetus	Esitaja, eelnou esitamise kuupäev	Otsuse- eelnou number	Tagasilükkamise/ tagasisõtmise aeg, hääletamistulemus
Uurimiskomisjon Maksuametis aset leidvate asjaolude väljaselgitamiseks	Eesti Keskerakonna fraktsioon, 06.08.2003	106 OE	05.11.2003 46-24-0
Probleemkomisjon Ida-Virumaa ja Kagu-Eesti tööhõive probleemide läbitöötamiseks	Eldar Efendijev, Heimar Lenk, Robert Lepikson, Kaarel Pürg, Mihhail Stalnuhhin, Toomas Varek, 23.10.2003	168 OE	10.02.2004 45-25-0
Probleemkomisjon Ida-Virumaa ja Kagu-Eesti tööhõive probleemide läbitöötamiseks	Eesti Keskerakonna fraktsioon, 11.02.2004	260 OE	13.04.2004 37-16-0
Probleemkomisjon Ida-Virumaa ja Kagu-Eesti tööhõive probleemide läbitöötamiseks	Eesti Keskerakonna fraktsioon, 21.04.2004	351 OE	14.09.2004 44-28-0
Uurimiskomisjon Riigikogu otsuse "NSV Liidu Välismajanduspangas külmutatud Eesti pankade kontod" täitmise uurimiseks	Isamaaliidu fraktsioon, 28.06.2004	427 OE	13.10.2004 46-22-0
Probleemkomisjon Ida-Virumaa ja Kagu-Eesti tööhõive probleemide läbitöötamiseks	Eldar Efendijev, Heimar Lenk, Nelli Privalova, Kaarel Pürg, Evelyn Sepp, Ain Seppik, Mihhail Stalnuhhin, Jüri Šehovtsov, Toivo Tootsen, Toomas Varek, 22.09.2004	455 OE	19.10.2004 45-20-0
Uurimiskomisjon 1994. aastal Eesti Vabariigi territooriumilt sõjatehnika väljaveo asjaolude väljaselgitamiseks	Eesti Keskerakonna fraktsioon, 06.12.2004	533 OE	Tagasi võetud 17.03.2005
Uurimiskomisjon Keila-Joa kinnisvaratehingute uurimiseks	Res Publica fraktsioon, 12.10.2005	747 OE	26.10.2005 46-28-0
Uurimiskomisjon aktsiaseltsi Werol Tehased juhtimisvigade väljaselgitamiseks ning erastamise asjaolude uurimiseks	Isamaaliidu fraktsioon, Res Publica fraktsioon, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon, 01.06.2006	925 OE	15.06.2006 34-44-0
Uurimiskomisjon maavahetus- tehingute uurimiseks	Isamaaliidu fraktsioon, Res Publica fraktsioon, 06.11.2006	1021 OE	21.11.2006 48-25-0
Uurimiskomisjon maavahetus- tehingute uurimiseks	Isamaaliidu fraktsioon, Res Publica fraktsioon, 04.12.2006	1058 OE	16.01.2007 37-44-2

2.3. Riigikogu fraktsioonid

Fraktsioonide esialgsed koosseisud kinnitati 31.03.2003 (koos esimeeste ja aseesimeestega), välja arvatud Res Publica fraktsiooni koosseis, mis kinnitati 01.04.2003. Vastavalt Riigikogu kodukorra seadusele ei ole alates IX koosseisust võimalik fraktsiooni vahetada.

Fraktsiooni nimetus, moodustamise kuupäev, esimees, aseesimehed	Liikmed	
Eesti Keskerakonna fraktsioon (K)		
31.03.2003	Toomas Alatalu	→ 01.02.2005, edasi fraktsiooni mittekuuluv
28 liiget (15.04.2003)	Küllo Arjakas	
21 liiget (22.02.2007)	Enn Eesmaa	
Esimees:	Eldar Efendijev	← 18.04.2003
Ain Seppik	Mati Jostov	← 15.04.2003
kuni 16.04.2003; alates 07.12.2005	Helle Kalda	⇒ 15.04.2003 volitused lõppenud ⇒ 10.04.2003 volitused lõppenud ← 20.07.2004
Toomas Varek	Tõnu Kauba	⇒ 10.04.2003 volitused lõppenud
16.04.2003–24.03.2004	Arnold Kimber	
Vilja Savisaar	Peeter Kreitzberg	→ 10.05.2004, edasi fraktsiooni mittekuuluv
24.03.2004–30.11.2005	Tiit Kuusmik	← 26.10.2005
Aseesimehed:	Olev Laanjärv	← 04.04.2003
Arnold Kimber		→ 12.05.2004, edasi fraktsiooni mittekuuluv
kuni 24.03.2004		← 04.04.2005, varem fraktsiooni mittekuuluv
Ain Seppik		⇒ 28.02.2007 volitused lõppenud ← 05.12.2005
16.04.2003–07.12.2005	Lauri Laasi	
Mihhail Stalnuhhin	Heimar Lenk	
24.03.2004–25.10.2005	Robert Lepikson	→ 28.04.2004, edasi fraktsiooni mittekuuluv
Vladimir Velman	Värner Lootsmann	⇒ 07.02.2006 volitused lõppenud
alates 09.11.2005	Inara Luigas	← 09.02.2006
Lauri Laasi	Janus Marrandi	← 15.04.2003, varem põllumajandusminister → 10.05.2004, edasi fraktsiooni mittekuuluv
alates 07.12.2005	Indrek Meelak	⇒ 10.04.2003 volitused lõppenud
	Sven Mikser	← 15.04.2003, varem kaitseminister → 10.05.2004, edasi fraktsiooni mittekuuluv
	Aadu Must	⇒ 10.04.2003 volitused lõppenud
	Siiri Oviir	← 15.04.2003, varem sotsiaalminister ⇒ 01.07.2004 volitused lõppenud
	Georg Pelisaar	← 28.08.2006
	Koit Pikaro	⇒ 10.04.2003 volitused lõppenud ← 13.04.2005
	Nelli Privalova	
	Kaarel Pürg	

← kinnitamine fraktsiooni liikmeks; → lahkumine fraktsioonist; ⇐ kinnitamine fraktsiooni liikmeks seoses volituste alguse või taastumisega; ⇒ lahkumine fraktsioonist Riigikogu liikme volituste lõppemise või peatumise tõttu.

Fraktsiooni nimetus, moodustamise kuupäev, esimees, aseesimehed	Liikmed	
	Mailis Reps	← 15.04.2003, varem haridus- ja teadusminister ⇒ 12.04.2005 volitused peatunud (haridus- ja teadusminister)
	Viive Rosenberg	⇒ 10.04.2003 volitused lõppenud
	Edgar Savisaar	⇒ 31.03.2003 volitused lõppenud
	Vilja Savisaar	⇒ 30.11.2005 volitused lõppenud
	Evelyn Sepp	
	Ain Seppik	
	Mark Soosaar	→ 28.04.2004, edasi fraktsiooni mittekuuluv
	Mihhail Stalnuhhin	⇒ 25.10.2005 volitused lõppenud
	Jüri Šehovtsov	
	Kalle Talviste	⇒ 10.04.2003 volitused lõppenud
	Toivo Tootsen	
	Marika Tuus	
	Liina Tõnisson	← 15.04.2003, varem majandus- ja kommunikatsiooniminister → 17.06.2004, edasi fraktsiooni mittekuuluv
	Toomas Varek	← 15.04.2003, varem siseminister
	Vladimir Velman	
	Harri Õunapuu	← 15.04.2003, varem rahandusminister → 10.05.2004, edasi fraktsiooni mittekuuluv

Eesti Reformierakonna fraktsioon (RE)

31.03.2003	Rein Aidma	
19 liiget (31.03.2003)	Andrus Ansip	⇒ 31.03.2003 volitused lõppenud
19 liiget (22.02.2007)	Peep Aru	⇒ 11.04.2005 volitused lõppenud
Esimees:	Meelis Atonen	⇒ 09.04.2003 volitused peatunud (majandus- ja kommunikatsiooniminister)
Urmas Paet kuni 09.04.2003	Igor Gräzin	← 14.09.2004 volitused taastunud ← 12.04.2005
Siim Kallas 16.04.2003–05.05.2004	Margus Hanson	⇒ 09.04.2003 volitused peatunud (kaitseminister)
Peep Aru 10.05.2004–11.04.2005		← 23.11.2004 volitused taastunud ⇒ 20.11.2006 volitused lõppenud
Maret Maripuu 12.04.2005–09.05.2006	Sergei Ivanov	
Jaanus Tamkivi alates 09.05.2006	Helmer Jõgi	← 04.04.2003
	Raivo Järvi	← 15.04.2003
	Siim Kallas	← 15.04.2003, varem peaminister ⇒ 05.05.2004 volitused lõppenud
Aseesimehed:	Signe Kivi	⇒ 03.04.2005 volitused lõppenud
Rein Aidma	Mait Klaassen	← 09.09.2004
Peep Aru kuni 10.05.2004	Kalev Kukk	← 16.05.2006
Rain Rosimannus alates 10.05.2004	Tõnis Kõiv	← 12.04.2005

RIIGIKOGU ORGANISATSIOON: JUHATUS, KOMISJONID, FRAKTSIOONID, ÜHENDUSED

Fraktsiooni nimetus, moodustamise kuupäev, esimees, aseesimehed	Liikmed	
	Rein Lang	⇒ 21.02.2005 volitused peatunud (välisminister)
	Jürgen Ligi	⇒ 07.10.2005 volitused peatunud (kaitseminister)
	Väino Linde	
	Andres Lipstok	⇒ 06.06.2005 volitused lõppenu
	Maret Maripuu	
	Silver Meikar	⇐ 15.04.2003 ⇒ 22.11.2004 volitused lõppenu ⇐ 21.11.2006
	Kristen Michal	⇐ 12.05.2004 ⇒ 10.02.2005 volitused lõppenu ⇐ 10.10.2005 ⇒ 10.05.2006 volitused lõppenu ⇐ 07.03.2005
	Tatjana Muravjova	
	Leino Mägi	
	Kristiina Ojuland	⇐ 14.02.2005, varem välisminister
	Urmas Paet	⇒ 09.04.2003 volitused peatunud (kultuuriminister)
	Ülle Rajasalu	⇐ 04.04.2005
	Märt Rask	⇐ 15.04.2003, varem justiitsminister → 01.07.2004, edasi fraktsiooni mittekuuluv
	Rain Rosimannus	
	Paul-Eerik Rummo	⇒ 09.04.2003 volitused peatunud (rahvastikuminister)
	Toomas Savi	⇒ 01.07.2004 volitused lõppenu
	Andres Taimla	
	Jaanus Tamkivi	⇐ 08.06.2005
	Toomas Tein	⇒ 11.04.2005 volitused lõppenu
Eestimaa Rahvaliidu fraktsioon (ERL)		
31.03.2003	Jaak Allik	
13 liiget (31.03.2003)	Margi Ein	
12 liiget (22.02.2007)	Mati Kepp	⇐ 11.04.2003
Esimees:	Margus Leivo	⇒ 09.04.2003 volitused peatunud (siseminister)
Jaanus Männik		⇐ 14.04.2005 volitused taastunud
Aseesimehed:	Tiit Mae	⇐ 11.04.2003 ⇒ 13.04.2005 volitused lõppenu
Jaak Allik		
Janno Reiljan	Jaanus Männik	
kuni 06.04.2004	Mart Opmann	
Tiit Tammsaar		
alates 06.04.2004		

← kinnitamine fraktsiooni liikmeks; → lahkumine fraktsioonist; ⇐ kinnitamine fraktsiooni liikmeks seoses volituste alguse või taastumisega; ⇒ lahkumine fraktsioonist Riigikogu liikme volituste lõppemise või peatumise tõttu.

Fraktsiooni nimetus, moodustamise kuupäev, esimees, aseesimehed	Liikmed	
	Koit Prants	⇐ 11.04.2003 ⇒ 08.10.2006 volitused lõppenud
	Rein Randver	⇒ 10.10.2006 volitused peatunud (keskkonnaminister)
	Janno Reiljan Villu Reiljan	⇒ 09.04.2003 volitused peatunud (keskkonnaminister)
	Arno Rossman	⇐ 16.10.2006 volitused taastunud ⇐ 11.04.2003 ⇒ 02.04.2004 volitused lõppenud
	Jüri Saar Vello Tafenau Tiit Tammsaar	⇒ 09.04.2003 volitused peatunud (põllumajandusminister) ⇐ 05.04.2004 volitused taastunud
	Mai Treial Elmar-Johannes Truu	⇐ 11.10.2006 → 13.11.2006, edasi fraktsiooni mittekuuluv
	Jaan Õunapuu	⇒ 09.04.2003 volitused peatunud (regionalminister)

Isamaaliidu fraktsioon (IML)

31.03.2003	Andres Herkel	
7 liiget (31.03.2003)	Tunne Kelam	⇒ 01.07.2004 volitused lõppenud
7 liiget (22.02.2007)	Mart Laar	
Esimees:	Tõnis Lukas	
Tunne Kelam	Mart Nutt	⇐ 14.09.2004
kuni 01.07.2004	Helir-Valdor Seeder	
Andres Herkel	Peeter Tülviste	
alates 02.07.2004	Trivimi Velliste	
Aseesimees:		
Andres Herkel		
kuni 02.07.2004		
Helir-Valdor Seeder		
alates 02.07.2004		

Res Publica fraktsioon (RP)

01.04.2003	Olav Aarna	
(Ühendus Vabariigi Eest – Res Publica fraktsioon 01.04.2003– 09.06.2005)	Eiki Berg	⇒ 08.09.2004 volitused lõppenud
	Ene Ergma	
	Andres Jalak	
28 liiget (01.04.2003)	Nelli Kalikova	
25 liiget (22.02.2007)	Ago-Endrik Kerge	⇐ 18.10.2004 ⇒ 21.03.2005 volitused lõppenud

RIIGIKOGU ORGANISATSIOON: JUHATUS, KOMISJONID, FRAKTSIOONID, ÜHENDUSED

Fraktsiooni nimetus, moodustamise kuupäev, esimees, aseesimehed	Liikmed	
Esimees: Taavi Veskimägi kuni 05.10.2003	Siim-Valmar Kiisler	← 15.04.2003 ⇒ 13.04.2005 volitused lõppenud
Siim-Valmar Kiisler 07.10.2003–13.04.2005	Andres Kork	← 11.12.2006 ← 15.04.2003 ⇒ 13.04.2005 volitused lõppenud
Marko Pomerants alates 18.04.2005	Elle Kull Urmo Kööbi	
Aseesimehed: Marko Pomerants kuni 09.04.2003	Tarmo Leinatamm Mihhail Lotman	→ 29.08.2005, edasi fraktsiooni mittekuuluv ← 14.09.2004
Indrek Raudne	Külvar Mand	⇒ 07.10.2003 volitused lõppenud
Andres Jalak alates 16.04.2003	Tiit Matsulevitš Marko Mihkelson	← 15.04.2003
	Tiit Niilo	← 25.09.2003
	Tõnis Palts	⇒ 09.04.2003 volitused peatunud (rahandusminister)
	Juhan Parts	← 07.10.2003 volitused taastunud ⇒ 15.10.2004 volitused lõppenud ⇒ 09.04.2003 volitused peatunud (peaminister)
	Ants Pauls	← 14.04.2005 volitused taastunud
	Marko Pomerants	⇒ 09.04.2003 volitused peatunud (sotsiaalminister)
	Henn Pärn	← 14.04.2005 volitused taastunud
	Jaanus Rahumägi	⇒ 10.12.2006 volitused lõppenud
	Indrek Raudne	→ 07.09.2005, edasi fraktsiooni mittekuuluv
	Urmas Reinsalu	
	Reet Roos	
	Sven Sester	
	Siiri Sisask	← 07.10.2003
	Imre Sooäär	→ 20.02.2006, edasi fraktsiooni mittekuuluv
	Hirvo Surva	← 15.04.2003 ⇒ 05.10.2003 volitused lõppenud
	Olari Taal	
	Anti Tammeoks	← 08.03.2004 ⇒ 13.04.2005 volitused lõppenud
	Ela Tomson	
	Ken-Marti Vaher	⇒ 09.04.2003 volitused peatunud (justiitsminister)
		← 24.03.2005 volitused taastunud

← kinnitamine fraktsiooni liikmeks; → lahkumine fraktsioonist; ⇐ kinnitamine fraktsiooni liikmeks seoses volituste alguse või taastumisega; ⇒ lahkumine fraktsioonist Riigikogu liikme volituste lõppemise või peatumise tõttu.

Fraktsiooni nimetus, moodustamise kuupäev, esimees, aseesimehed	Liikmed
---	---------

Taavi Veskimägi	⇒ 05.10.2003 volitused peatunud (rahandusminister) ⇐ 14.04.2005 volitused taastunud
Ülo Vooglaid	⇒ 23.02.2004 volitused lõppenud
Hannes Võrno	⇒ 23.09.2003 volitused lõppenud
Aivar Õun	⇐ 09.10.2003
Avo Üprus	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon (SDE)

31.03.2003 (Mõõdukate fraktsioon)	Toomas Hendrik Ilves	⇒ 01.07.2004 volitused lõppenud
31.03.2003–10.02.2004)	Jarmo Laur	⇐ 14.09.2004
6 liiget (31.03.2003)	Mart Meri	⇐ 11.10.2006
6 liiget (22.02.2007)	Eiki Nestor	
Esimees:	Ivari Padar	
Ivari Padar	Kadi Pärnits	
Aseesimees:	Katrin Saks	⇒ 09.10.2006 volitused lõppenud
Eiki Nestor	Jüri Tamm	⇐ 13.09.2004
	Andres Tarand	⇒ 01.07.2004 volitused lõppenud

Fraktsioonidesse mittekuuluvad Riigikogu liikmed

Toomas Alatalu	⇐ 01.02.2005, varem Eesti Keskerakonna fraktsioon
Peeter Kreitzberg	⇐ 10.05.2004, varem Eesti Keskerakonna fraktsioon
Olev Laanjärv	⇐ 12.05.2004, varem Eesti Keskerakonna fraktsioon → 04.04.2005 Eesti Keskerakonna fraktsiooni
Tarmo Leinatamm	⇐ 29.08.2005, varem Res Publica fraktsioon
Robert Lepikson	⇐ 28.04.2004, varem Eesti Keskerakonna fraktsioon ⇒ 01.07.2006 volitused lõppenud
Jaanus Marrandi	⇐ 10.05.2004, varem Eesti Keskerakonna fraktsioon
Sven Mikser	⇐ 10.05.2004, varem Eesti Keskerakonna fraktsioon
Jaanus Rahumägi	⇐ 07.09.2005, varem Res Publica fraktsioon
Märt Rask	⇐ 01.07.2004, varem Eesti Reformierakonna fraktsioon ⇒ 12.09.2004 volitused lõppenud
Mark Soosaar	⇐ 28.04.2004, varem Eesti Keskerakonna fraktsioon
Imre Sooäär	⇐ 20.02.2006, varem Res Publica fraktsioon
Elmar-Johannes Truu	⇐ 13.11.2006, varem Eestimaa Rahvaliidu fraktsioon
Liina Tõnisson	⇐ 17.06.2004, varem Eesti Keskerakonna fraktsioon
Harri Õunapuu	⇐ 10.05.2004, varem Eesti Keskerakonna fraktsioon

2.4. Riigikogu välisdelegatsioonid ja liikmete ühendused

2.4.1. Riigikogu välisdelegatsioonid

Nimetus	Kinnitatud	Delegatsiooni juht	Liikmed
Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsioon	15.05.2003	Jaak Allik	Jarno Laur (alates 14.12.2004) Kadi Pärnits (kuni 14.12.2004) Ela Tomson
Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsioon	15.05.2003	Marko Mihkelson	Andres Herkel Sergei Ivanov
Lääne-Euroopa Liidu Assamblee Eesti delegatsioon	15.05.2003	Maret Maripuu	Olav Aarna Robert Lepikson (kuni 06.12.2005) Marika Tuus (alates 06.12.2005)
NATO Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsioon	15.05.2003	Sven Mikser	Margus Hanson (14.06.2005–20.11.2006) Tiit Matsulevitš Toomas Tein (kuni 11.04.2005)
Parlamentidevahelise Liidu (IPU) Eesti delegatsioon	06.05.2003	President: Signe Kivi (kuni 03.04.2005) Raivo Järvi (alates 20.09.2005) Asepresidendid: Enn Eesmaa (kuni 20.09.2005), Tõnis Lukas, Jaanus Männik, Ela Tomson (alates 20.09.2005)	IPU Eesti rühma kuuluvad kõik Riigikogu liikmed
Riigikogu delegatsioon Eesti Vabariigi, Leedu Vabariigi ja Läti Vabariigi Parlamentidevahelises Assamblees (Balti Assamblees)	29.05.2003	Delegatsiooni juht: Andres Taimla Delegatsiooni juhi asetäitja: Trivimi Velliste	Toomas Alatalu Küllo Arjakas Margi Ein Nelli Kalikova (kuni 26.02.2004) Siim-Valmar Kiisler (kuni 13.04.2005) Signe Kivi (kuni 03.04.2005) Väino Linde Värner Lootsmann (kuni 07.02.2006) Külvar Mand (kuni 07.10.2003) Siiri Oviir (kuni 01.07.2004) Ants Pauls Rein Randver (kuni 10.10.2006) Indrek Raudne Mailis Reps (kuni 12.04.2005)

RIIGIKOGU VÄLISDELEGATSIOONID JA LIIKMETE ÜHENDUSED

Nimetus	Kinnitatud	Delegatsiooni juht	Liikmed
			Jüri Saar Katrín Saks (kuni 14.12.2004) Helir-Valdor Seeder Sven Sester (alates 26.02.2004) Jüri Tamm (alates 14.12.2004) Vladimir Velman Aivar Õun (alates 26.02.2004)
Riigikogu delegatsioon Euroopa Liidu ja Eesti Parlamentaarses Komitees	08.05.2003 (tegevuse lõpp 01.05.2004)	Delegatsiooni esimees: Rein Lang Aseesimees: Liina Tõnisson	Eiki Berg Toomas Hendrik Ilves Tunne Kelam Peeter Kreitzberg Tiit Mae (alates 06.11.2003) Maret Maripuu (kuni 11.02.2004) Silver Meikar (alates 11.02.2004) Siiri Oviir Jaanus Rahumägi Janno Reiljan Urmas Reinsalu Vello Tafenau (kuni 06.11.2003)
Riigikogu delegatsioon Ülemaailmses Tasakaalustatud Keskkonna Tagamise Seadusandjate Organisatsioonis	15.05.2003 (tegevuse lõpp 11.04.2006)	Andres Tarand (kuni 01.07.2004)	Mati Kepp Urmo Kõöbi Jürgen Ligi (kuni 07.10.2005) Jaanus Marrandi

2.4.2. Parlamendirühmad

Nimetus	Moodustatud	Esimees	Aseesimees/aseesimehed
Eesti - Aafrika	06.12.2005	Toomas Alatalu	Mart Nutt
Eesti - Ameerika Ühendriikide	10.06.2003	Jaanus Rahumägi	Enn Eesmaa Toomas Tein (kuni 11.04.2005)
Eesti - Armeenia	15.05.2003	Toivo Tootsen	Marika Tuus
Eesti - Aserbaidžani	13.11.2003	Eldar Efendijev	Jaak Allik Mart Nutt (alates 20.04.2005)
Eesti - Austria	14.10.2004	Indrek Raudne	Tiit Matsulevitš
Eesti - Belgia	07.06.2005	Ela Tomson	Tõnis Lukas
Eesti - Bulgaaria	15.11.2005	Harri Õunapuu	Liina Tõnisson
Eesti - Georgia	17.12.2003	Andres Herkel	Sven Sester
Eesti - Hiina	26.05.2003	Peeter Kreitzberg	Rain Rosimannus
Eesti - Hispaania	19.10.2004	Jüri Tamm	Andres Lipstok (kuni 06.06.2005) Trivimi Velliste
Eesti - Iberoameerika	10.06.2003	Toomas Alatalu	Silver Meikar (kuni 22.11.2004)
Eesti - Israeli	13.05.2003	Siiri Oviir (kuni 01.07.2004) Vladimir Velman (alates 16.11.2004)	Jaak Allik
Eesti - India	07.12.2004	Urmas Reinsalu	Andres Jalak Mart Nutt Liina Tõnisson
Eesti - Itaalia	02.06.2003	Mai Treial	Mati Kepp
Eesti - Jaapani	16.09.2003	Jüri Šehovtsov	Jaanus Rahumägi Urmas Reinsalu
Eesti - Kanada	15.05.2003	Imre Sooäär	Sven Mikser Toomas Tein (kuni 11.04.2005)
Eesti - Kreeka	02.06.2003	Nelli Privalova	Margi Ein
Eesti - Kuveidi	14.09.2004	Arnold Kimber	Rain Rosimannus Liina Tõnisson
Eesti - Küprose	12.06.2003	Küllo Arjakas (alates 19.04.2005) Eiki Berg (kuni 08.09.2004) Mailis Reps (14.10.2004–12.04.2005)	Jaanus Marrandi (kuni 19.04.2005) Mailis Reps (kuni 14.10.2004) Vello Tafenau (alates 19.04.2005)
Eesti - Malta	12.06.2003	Vilja Savisaar (kuni 30.11.2005)	Vello Tafenau
Eesti - Moldova - Rumeenia	27.09.2005	Toomas Alatalu	Jarno Laur
Eesti - Mongoolia	27.05.2003	Mark Soosaar	Ivari Padar

RIIGIKOGU VÄLISDELEGATSIOONID JA LIIKMETE ÜHENDUSED

Nimetus	Moodustatud	Esimees	Aseesimees/aseesimehed
Eesti - Montenegro	05.06.2006	Mart Nutt	Rain Rosimannus Sven Sester Marika Tuus
Eesti - Poola	27.05.2003	Väino Linde	Ain Seppik
Eesti - Portugali	16.09.2004	Maret Maripuu	Mailis Reps (kuni 12.04.2005)
Eesti - Prantsuse	13.05.2003	Tõnis Lukas	Ela Tomson Liina Tõnisson
Eesti - Saksa	15.05.2003	Tiit Matsulevitš	Peeter Tülviste
Eesti - Serbia (kuni 05.06.2006 Eesti - Serbia ja Montenegro)	22.02.2005	Mart Nutt	Rain Rosimannus (kuni 05.06.2006) Sven Sester Marika Tuus
Eesti - Soome	15.05.2003	Andres Taimla	Enn Eesmaa
Eesti - Suurbritannia	05.06.2003	Sven Mikser	Maret Maripuu
Eesti - Šveitsi	29.09.2005	Jaanus Rahumägi	Küllo Arjakas
Eesti - Tšehhi	27.05.2003	Mai Treial	Kaarel Pürg
Eesti - Türgi	10.06.2003	Eldar Efendijev	Andres Kork (kuni 13.04.2005) Evelyn Sepp
Eesti - Ukraina	17.04.2003	Tiit Matsulevitš	Toomas Alatalu
Eesti - Ungari	02.06.2003	Mailis Reps (kuni 12.04.2005) Trivimi Velliste (alates 21.02.2006)	Imre Sooäär (alates 21.02.2006) Trivimi Velliste (kuni 21.02.2006)
Eesti - Vene	13.05.2003	Sergei Ivanov	Indrek Raudne Vladimir Velman

2.4.3. Muud ühendused

Nimetus	Moodustamise kuupäev, esimees, aseesimehed	Moodustamise eesmärk
Eesti kodaniku-ühiskonna arengu kontseptsiooni (EKAK) rakendamise toetusrühm	16.02.2004 Esimees: Avo Üprus Aseesimehed: Külle Arjakas, Mai Treial	Kaasa aidata Riigikogu poolt 12.12.2002 vastu võetud EKAK rakendamisele.
Ida-Virumaa ühendus	30.04.2003 Esimees: Rein Aidma Aseesimees: Kaarel Pürg (kuni 03.05.2004)	Toetada Ida-Virumaa tasakaalustatud majanduslikku, sotsiaalset ja kultuurilist arengut.
Jahimeeste ühendus	06.05.2003 Esimees: Mati Kepp Aseesimees: Olari Taal	Igakülgsest kaasa aidata Eesti jahinduse arengule, teadvustada jahinduse tähtsust tänapäeva ühiskonnas, eriti looduskaitsega seonduvalt, korrastada jahindusega seotud seadusandlikku baasi ning kaitsta Eesti jahinduse huve Euroopa Liiduga liitumisel ja pärast liitumist.
Kohaliku algatuse toetusrühm	09.04.2003 Esimees: Vello Tafenu Aseesimees: Marika Tuus	Aidata kaasa soodsamate poliitilis-õiguslike tingimuste kujundamisele kohaliku ettevõtluse, otsese demokraatia, omakultuuri jm heade algatuste edendamiseks Eestis.
Meremeeste ühendus	14.05.2003 Esimees: Tiit Mae (kuni 13.04.2005) Aseesimees: Ülo Vooglaid (kuni 23.02.2004)	Igakülgsest kaasa aidata Eesti kui mereriigi arengule ja meresõiduohutuse alase seadusandluse korrastamisele.
Muinsuskaitse ühendus	16.04.2003 Esimees: Trivimi Velliste Aseesimehed: Mark Soosaar, Ülo Vooglaid (kuni 23.02.2004)	Muinsuse väärtustamine kõige laiemas mõistes ja ühiskonnas muinsuste kaitsmisele soodsa hoiaku kujundamine.
Petserimaa toetusrühm	09.12.2004 Esimees: Tiit Niilo Aseesimees: Mart Nutt	
Pärnumaa ühendus	06.05.2003 Esimees: Ela Tomson	Taotleda Pärnumaa terviklikku ja tasakaalustatud majanduslikku, sotsiaalset ja kultuurilist arengut Eesti üldistes huvides.
Riigikogu naiste ühendus	12.06.2003 Ühendusse kuuluvad Riigikogu naisliikmed. Juhtimine toimub rotatsiooni korras	
Saadikuühendus "Eesti - Taivani sõprusrühm"	08.09.2003 Esimees: Tiit Matsulevitš Aseesimees: Tõnis Lukas	
Saadikuühendus õigusriigi põhimõtete kaitseks	04.12.2006 Esimees: Urmas Reinsalu	Algatuste tegemine ja tähelepanu juhtimine õigusriigi põhimõtetest kõrvalekaldumisele Eesti Vabariigis.

Nimetus	Moodustamise kuupäev, esimees, aseesimehed	Moodustamise eesmärk
Saarte ühendus	06.06.2003 Esimees: Imre Sooäär Aseesimehed: Jüri Saar, Ain Seppik	Tegeleda Eesti saartega seotud küsimustega ja tagada meie saarte jätkusuutlik areng. Erielse tähelepanu all on liiklusühendus mandriga.
Soome-ugri toetusrühm	10.02.2005 Esimees: Mihhail Lotman Aseesimehed: Mart Nutt, Katrin Saks (kuni 09.10.2006)	Kultuurialaste kontaktide hoidmine ning soome-ugri rahvaste hariduse ja kultuuri edendamine.
Sotsiaalliberaalide saadikühendus	08.06.2004 Esimees: Sven Mikser	Sotsiaalliberaalse maailmavaate edendamine.
Tartumaa ühendus	17.04.2003 Esimees: Silver Meikar (kuni 22.11.2004) Aseesimehed: Koit Prants (kuni 08.10.2006), Marika Tuus	Toetada Tartumaa tasakaalustatud majanduslikku, sotsiaalset ja kultuurilist arengut.
Tiibeti toetusrühm	15.05.2003 Esimees: Andres Herkel Aseesimees: Siim-Valmar Kiisler (kuni 13.04.2005)	Aitab väljendada Riigikogu liikmete arusaamu rahvaste enesemääramisõigusest ning vajadusest kaitsta maailma kultuuride rikkust.
Viljandimaa ühendus	08.04.2003 Esimees: Peep Aru (kuni 11.04.2005), Jaak Allik (alates 20.04.2005)	Toetada Viljandimaa tasakaalustatud majanduslikku, sotsiaalset ja kultuurilist arengut.
Vähemusrahvuste toetusrühm	03.06.2003 Esimees: Eldar Efendijev Aseesimees: Sergei Ivanov	
Õigeusuliste saadikurühm	08.05.2003 Esimehed: Heimar Lenk, Vladimir Velman	Arendada dialoogi ja tasandada vastuolusid Eesti kaheks lõhestatud õigeusu kiriku osapoolte vahel.
Ühendus "Inimõiguste kaitseks Tšetšeenias"	17.02.2004 Esimees: Andres Herkel Aseesimees: Tiit Matsulevitš	
Ühendus Kirde-Eesti tööhõive arendamiseks ja sotsiaalsete probleemide lahendamiseks	08.06.2004 Esimees: Mihhail Stalnuhhin (kuni 25.10.2005) Aseesimees: Kadi Pärnits	Aidata kaasa Kirde-Eesti tööhõive kasvu ja sotsiaalsete probleemide paremale lahendamisele.
Ühendus Valgevene demokraatliku arengu kaitseks	19.01.2006 Esimees: Vladimir Velman (kuni 13.03.2006), Andres Herkel (alates 13.03.2006) Aseesimees: Andres Herkel (kuni 13.03.2006), Kristiina Ojuland (alates 13.03.2006)	

3. Riigikogu tööaeg ja õigusloome

3.1. Riigikogu istungid

3.1.1. Tööaeg arvudes: VII–X Riigikogu

Kosseis	Korralised istungjärgud			Täiendavad istungid	Erakorralised istungjärgud		
	Arv	Istungite arv	Kestus (t:min)		Arv	Kestus	
						Päevi	T:min
VII	6	291	...	1	15	19	...
VIII	9	462	1448:16	2	15	15	80:24
IX	9	459	1580:14	1	24	20	65:50
X	9	456	1127:08	0	12	11	24:59

3.1.2. Tööaeg arvudes: X Riigikogu

Aasta	Istungjärk, kuupäevad		Korralised istungid		Erakorralised istungjärgud			
			Arv ^a	Kestus (t:min)	Arv	Kestus		Kuupäevad
						Päevi	T:min	
2003	I	31.03–12.06	35	50:26	6	5	10:50	30.06, 31.07, 06.08 ^b , 07.08, 25.08
	II	08.09–18.12	48	124:56				
2004	III	12.01–17.06	71	201:20	3	2	3:39	28.06 ^b , 20.07
	IV	13.09–16.12	44	161:23				
2005	V	10.01–16.06	71	137:20	2	2	5:00	20.06, 28.06
	VI	12.09–15.12	44	122:10				
2006	VII	09.01–15.06	71	161:38	1	2	5:30	28., 29.08
	VIII	11.09–21.12	48	120:11				
2007	IX	08.01–22.02	24	47:44	–			
Kokku	9		456	1127:08	12	11	24:59	

Märkus: Täiendavaid istungeid X kosseisu ei pidanud.

^a Istungite päevade arv on X kosseisu puhul võrdne korraliste istungite arvuga.

^b Toimus kaks erakorralist istungjärku.

3.2. Erakorralised istungjärgud: VII–X Riigikogu

Erakorralised istungjärgud: kokkukutsumise ettepanekute tegijad									
Ettepaneku tegija	VII RK	VIII RK	IX RK	X RK					
				Kokku	2003	2004	2005	2006	2007
Vabariigi Valitsus	8	14	11	5	3	2	–	–	–
RK liikmed	6	1	9	6	3	1	2	–	–
Vabariigi President	1	–	4	1	–	–	–	1	–
Kokku	15	15	24	12	6	3	2	1	–

Erakorralised istungjärgud: lõppemise viis									
Lõppemise viis	VII RK	VIII RK	IX RK	X RK					
				Kokku	2003	2004	2005	2006	2007
Päevakorra ammendumine	12	15	17	11	5	3	2	1	–
Pooleli jäänud kvoorumi puudumise tõttu	3	–	7	1	1	–	–	–	–
Kokku	15	15	24	12	6	3	2	1	–

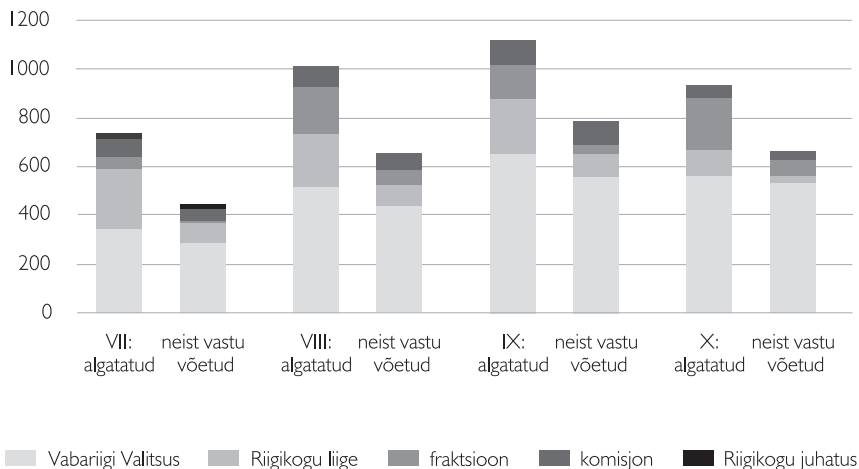
3.3. Õigusloome

3.3.1. Seaduseelnõud: VII–X Riigikogu

Algataja	Kooseis			
	algatatud/vastu võetud			
	VII	VIII	IX	X
RK liige*	245/79	218/91	229/94	106/33
Fraktsioon	52/8	189/60	137/41	217/62
Komisjon	74/52	88/69	106/96	48/38
Vabariigi Valitsus	345/285	513/435	646/555	561/531
RK juhatus	21/18	–	–	–
Kokku	737/442	1008/655	1118/786	932/664

* Riigikogu liikmete algatatud eelnõude hulka on arvatud ka need, mis algatati ühiselt fraktsiooni ja teiste Riigikogu liikmete poolt.

Joonis 3.1. Seaduseelnõud: VII–X Riigikogu

3.3.2. Seaduseelnõud: X Riigikogu

Algataja	Algatatud / neist vastu võetud				Vastu võtmata jäänud seaduseelnõud							
	Põhiseaduse muutmise seadused ^a	Tervik-tekstid	Muutmise seadused	Riigi-eelarvega seonduvad seadused	Välis-lepinguid puudutavad seadused	Kokku	Esimesel lugemisel tagasi lükatud	Tagasi võetud	Poolt-hääle enamust mitte-saanud	Riigikogu koosseisu häälite enamust mitte-saanud	Lõpuni-menetle-mata jäänud	Kokku
RK liige	5/1	1/0	90/31	-	-	96/32	43	6	2	-	13	64
Fraktsioon ja RK liikmed	-	-	10/1	-	-	10/1	6	2	-	-	1	9
Fraktsioon	-	12/4	205/58	-	-	217/62	115	16	-	-	24	155
Komisjon	-	1/1	46/36	-	1/1	48/38	-	1	-	2	7	10
alaline komisjon	-	1/1	42/35	-	1/1	44/37	-	1	-	2	4	7
muu komisjon	-	-	3/0	-	-	3/0	-	-	-	-	3	3
alaline ja muu komisjon	-	-	1/1	-	-	1/1	-	-	-	-	-	-
Vabariigi Valitsus	-	101/93	330/308	10/10	120/120	561/531	-	15	-	3	12	30
Kokku	5/1	115/98	681/434	10/10	121/121	932/664	164	40	2	5	57	268

Märkused:

- Vastu võetud seaduste arv ei lange kokku tabelis 3.3.4. ja 3.3.5. tooduga, sest 18 juulil ühendati eraldi algatatud seaduseelnõud menetluse käigus (neist 16 puhul ühendati kaks, ühel juhul kolm ning ühel juhul neli eraldi algatatud seaduseelnõu). Kuna ühendatud eelnõud kajastuvad kõigi algatajate rea peal, ei kajasta käesolev tabel vastuvõetud seaduste üldarvu. Presidendi poolt välja kuulutamata jätetud ja hiljem uuesti vastu võetud seadused kajastuvad tabelis ühekordselt Riigikogu vastu võetult.
- Riigikogu kodukorra muudatusega 22.12.2000 kaotati võimalus arvata eelnõu juhtivkomisjoni ettepanekul menetlusest välja enne päevakorda võtmist.
- ^a Lisaks kiideti 14.09.2003 rahvahääletusel heaks Eesti Vabariigi põhiseaduse täiendamise seadus, mille pani rahvahääletusele Riigikogu IX koosseis.

3.3.3. Otsuse-eelnõud: X Riigikogu

Esitaja	Esitatud	Vastu võetud ^a	Poolthälte enamust mittesaanud	Koosseisu hälte-enamust mittesaanud	Tagasi võetud	Lõpuni menetlemata jäänud
RK liige	2	–	2	–	–	–
Fraktsioon ja RK liige	1	–	–	1	–	–
Fraktsioon	56	19	19	14	4	–
Komisjon	63	58	4	–	1	–
<i>alaline komisjon</i>	59	54	4	–	1	–
<i>muu komisjon</i>	4	4	–	–	–	–
Vabariigi Valitsus	33	31	–	–	–	2
Eesti Panga Nõukogu esimees ^b	2	2	–	–	–	–
Riigikohtu esimees ^b	8	8	–	–	–	–
Vabariigi President ^b	5	5	–	–	–	–
Õiguskantsler ^b	1	1	–	–	–	–
Kokku	171	124 ^a	25	15	5	2

Märkus: Lisaks esitati 4 avalduse eelnõu ja 2 tegevuskava (Riigikogu kodukorra seaduse § 156 alusel).

^a Erinevus selles ja järgmises tabelis toodud vastuvõetud otsuste arvus tuleneb sellest, et viis otsust võeti vastu ilma eelnõud esitamata ja menetlemata. Need olid:

- 1) peaministrikandidaadile Juhan Partsile volituste andmine valitsuse moodustamiseks, 07.04.2003
- 2) umbusalduse avaldamine justiitsminister Ken-Marti Vaherile, 21.03.2005.
- 3) peaministrikandidaadile Andrus Ansipile volituste andmine valitsuse moodustamiseks, 12.04.2005.
- 4) nõusoleku andmine Riigikogu liikme Margus Hansoni kriminaalvastutusele võtmiseks, 07.03.2005.
- 5) nõusoleku andmine Riigikogu liikme Jaanus Tamkivi kriminaalvastutusele võtmiseks, 15.09.2005.

^b Enne Riigikogu X koosseisu said otsuse-eelnõusid esitada üksnes Riigikogu liikmed, komisjonid, fraktsioonid, juhatus ja Vabariigi Valitsus. Uuenenud kodukorra järgi esitavad otsuse-eelnõusid vahetult need ametiisikud või organid, kellel vastavalt põhiseadusele on õigus teha Riigikogule ettepanekuid (nt ametiisiku nimetamiseks).

3.3.4. Vastuvõetud seadused, otsused, avaldused, deklaratsioonid ja pöördumised: VII–X Riigikogu

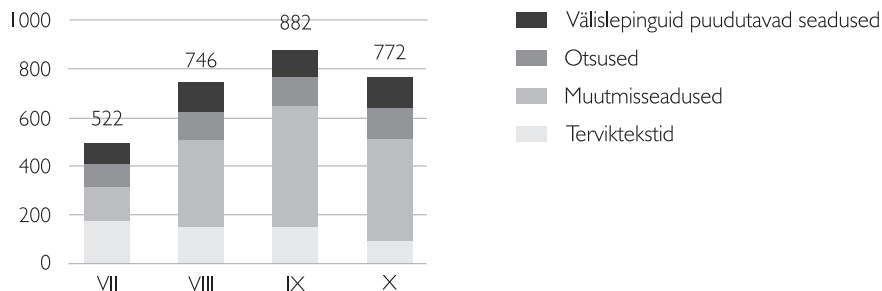
	Kooseis			
	VII	VIII	IX	X
Põhiseaduse muutmise seadused	–	–	2	1
Terviktekstid	169	155	150	94
Muutmisseadused	139	345	490	414
Riigieelarvega seonduvad seadused	11	15	10	10
Välislepinguid puudutavad seadused	79	119	118	121
Otsused	93	110	110	129
Avaldused, deklaratsioonid, pöördumised jm*	31	2	2	3
KOKKU	522	746	882	772

* Muud: VII koosseisus ka ametisse nimetamise seadused.

Märkused:

- X Riigikogu andmetes ei kajastu kolm Vabariigi Presidendi poolt välja kuulutamata jäänud seadust.
- Vt ka märkus lk 119.

Joonis 3.2. Vastuvõetud seadused ja otsused: VII–X Riigikogu

Märkus: Põhiseaduse muutmise seadusi, riigieelarvega seonduvaid seadusi, avaldusi, deklaratsioone, pöördumisi jm (vt tabel 3.3.4.) pole joonisel tähistatud.

3.3.5. Vastuvõetud seadused, otsused ja avaldused: X Riigikogu

	Istungjärg koos järgnenud erakorraliste istungjärgudega ^a	Põhiseaduse muutmise seadused	Seaduste terviktekstid	Muutmise seadused	Riigieelarvega seonduvad seadused	Välislepinguid puudutavad seadused	Otsused	Avaldused	Kokku
2003	I ja erakorralised	–	4	10	2	6	25	1	48
II		–	12	48	2	6	9	–	77
2004	III ja erakorralised	–	30	78	–	26	15	–	149
IV		–	9	33	2	19	11	–	74
2005	V ja erakorralised	–	12	68	–	17	20	–	117
VI		–	6	41	2	14	15	–	78
2006	VII ja erakorraline	–	6	49	–	14	15	1	85
VIII		–	6	50	2	14	13	1	86
2007	IX	1	9	37	–	5	6	–	58
Kokku	I	1	94	414	10	121	129 ^b	3	772

Märkused:

- Vastuvõetud seaduste arv ei lange kokku tabelis 3.3.1. ja 3.3.2. tooduga, sest seal kajastuvad menetluse käigus ühendatud eelnõud mitmekordsest (vastavalt algatatud eelnõudele). Käesolevas tabelis ei kajastu kolm Vabariigi Presidendi poolt välja kuulutamata jäänud seadust:
 - 1) Riigikogu töökorra seaduse muutmise seadus (6 I3 SE, vastu võetud 12.05.2005, Riigikohus tunnistas 14.10.2005 põhiseadusega vastuolus olevaks).
 - 2) Eesti Vabariigi omandireformi aluste seaduse § 7 lg 3 kehtetuks tunnistamise seadus (830 SE, vastu võetud 14.09.2006, Riigikohus tunnistas 31.01.2007 põhiseadusega vastuolus olevaks).
 - 3) Keelatud rajatise kõrvaldamise seadus (1000 SE, vastu võetud 15.02.2007, uus arutelu Riigikogu XI koosseisu poolt).
- Tabelist puuduvad pöördumised ja deklaratsioonid, sest Riigikogu X koosseis neid vastu ei võtnud.

^a Istungjärgude ajad toodud tabelis lk 116.

^b Erinevus selles ja tabelis 3.3.3. toodud vastuvõetud otsuste arvus tuleneb sellest, et viis otsust võeti vastu ilma eelnõud esitamata ja menetlemata.

3.3.6. Põhiseaduse muutmise eelnõud

Pealkiri Eelnõu algatamise kuupäev Seaduseelnõu number Sisu (muudetavad PS §-d)	Algatajad	Täiskogus arutamise etapid ja kuupäevad, menetluse tulemus (hääletamistulemus). Avaldamisandmed
1. Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmise seadus Vabariigi Presidendi valimiskorra muutmiseks 12.06.2003 91 SE Vabariigi Presidendi otsevalimise sätestamine (PS § 56, § 65 p 3, § 79, § 80 lg 1, § 83 lg 4)	71 RK liiget: Olav Aarna, Rein Aidma, Toomas Alatalu, Külle Arjakas, Peep Aru, Eiki Berg, Enn Eesmaa, Eldar Efendijev, Margi Ein, Ene Ergma, Sergei Ivanov, Andres Jalak, Helmer Jõgi, Raivo Järvi, Nelli Kalikova, Siim Kallas, Mati Kepp, Siim-Valmar Kiisler, Arnold Kimber, Signe Kivi, Andres Kork, Peeter Kreitzberg, Elle Kull, Urmo Kõöbi, Olev Laanjärvi, Tarmo Leinatamm, Robert Lepikson, Jürgen Ligi, Väino Linde, Värner Lootsmann, Külvar Mand, Jaanus Marrandi, Silver Meikar, Marko Mihkelson, Sven Mikser, Leino Mägi, Jaanus Männik, Siiri Oviir, Ants Pauls, Nelli Privalova, Henn Pärn, Jaanus Rahumägi, Märt Rask, Indrek Raudne, Urmas Reinsalu, Mailis Reps, Reet Roos, Rain Rosimannus, Arno Rossman, Vilja Savisaar, Evelyn Sepp, Ain Seppik, Sven Sester, Mark Soosaar, Imre Sooäär, Mihhail Stalnuhhin, Hirvo Surva, Jüri Šehovtsov, Olari Taal, Vello Tafenau, Andres Taimla, Toomas Tein, Ela Tomson, Toivo Tootsen, Marika Tuus, Toomas Varek, Vladimir Velman, Taavi Veskimägi, Hannes Võrno, Harri Õunapuu, Avo Üprus	I: 16.09.2003 II: 09.03.2004 01.06.2004 08.03.2005 Langes koosseisu volituste lõppemise tõttu menetlusest välja
2. Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmise seadus rahvaalgatuse seadustamiseks 07.08.2003 109 SE Rahvaalgatuse õiguse andmine vähemalt 25 000 hääleõiguslikule kodanikule (PS § 56, § 103, § 104, § 106)	25 RK liiget: Toomas Alatalu, Külle Arjakas, Enn Eesmaa, Eldar Efendijev, Arnold Kimber, Peeter Kreitzberg, Olev Laanjärvi, Heimar Lenk, Robert Lepikson, Jaanus Marrandi, Sven Mikser, Nelli Privalova, Kaarel Pürg, Mailis Reps, Vilja Savisaar, Evelyn Sepp, Ain Seppik, Mark Soosaar, Mihhail Stalnuhhin, Jüri Šehovtsov, Toivo Tootsen, Marika Tuus, Toomas Varek, Vladimir Velman, Harri Õunapuu	I: 07.10.2003 Eelnõu lükati tagasi (47-33-0)
3. Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmise seadus rahvaalgatuse seadustamiseks 20.01.2005 562 SE Rahvaalgatuse õiguse andmine vähemalt 25 000 hääleõiguslikule kodanikule (PS § 56, § 103, § 104, § 106)	21 RK liiget: Toomas Alatalu, Külle Arjakas, Enn Eesmaa, Eldar Efendijev, Helle Kalda, Arnold Kimber, Olev Laanjärvi, Heimar Lenk, Värner Lootsmann, Nelli Privalova, Kaarel Pürg, Mailis Reps, Vilja Savisaar, Evelyn Sepp, Ain Seppik, Mihhail Stalnuhhin, Jüri Šehovtsov, Toivo Tootsen, Marika Tuus, Toomas Varek, Vladimir Velman	I: 22.03.2005 Eelnõu lükati tagasi (38-17-0)

Pealkiri Eelnõu algatamise kuupäev Seaduseelnõu number Sisu (muudetavad PS §-d)	Algatajad	Täiskogus arutamise etapid ja kuupäevad, menetluse tulemus (hääletamistulemus). Avaldamisandmed
4. Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmise seadus 13.09.2006 974 SE Eesti Vabariigi põhiseaduse preambula täiendamine eesti keele kaitse klausliga (Preambula)	86 RK liiget: Olav Aarna, Rein Aidma, Toomas Alatalu, Jaak Allik, Küllö Arjakas, Meelis Atonen, Enn Eesmaa, Eldar Efendijev, Margi Ein, Margus Hanson, Andres Herkel, Sergei Ivanov, Andres Jalak, Helmer Jõgi, Raivo Järvi, Helle Kalda, Nelli Kalikova, Mati Kepp, Arnold Kimber, Mait Klaassen, Peeter Kreitzberg, Kalev Kukk, Elle Kull, Tiit Kuusmik, Tõnis Kõiv, Urmo Kööbi, Lauri Laasi, Jarno Laur, Tarmo Leinatamm, Margus Leivo, Heimar Lenk, Väino Linde, Mihhail Lotman, Inara Luigas, Tõnis Lukas, Maret Maripuu, Jaanus Marrandi, Sven Mikser, Tatjana Muravjova, Leino Mägi, Jaanus Männik, Eiki Nestor, Mart Nutt, Kristiina Ojuland, Mart Opmann, Ivari Padar, Juhan Parts, Ants Pauls, Georg Pelisaar, Koit Pikaro, Koit Prants, Nelli Privalova, Henn Pärn, Kadi Pärnits, Kaarel Pürg, Jaanus Rahumägi, Ülle Rajasalu, Rein Randver, Indrek Raudne, Janno Reiljan, Urmas Reinsalu, Rain Rosimannus, Jüri Saar, Katrin Saks, Helir-Valdor Seeder, Evelyn Sepp, Ain Seppik, Sven Sester, Siiri Sisask, Mark Soosaar, Olari Taal, Vello Tafenau, Andres Taimla, Jaanus Tamkivi, Jüri Tamm, Tiit Tammsaar, Ela Tomson, Toivo Tootsen, Mai Treial, Peeter Tulviste, Toomas Varek, Trivimi Velliste, Vladimir Velman, Taavi Veskimägi, Aivar Õun, Harri Õunapuu	I: 17.10.2006 II: 18.01.2007 III: 20.02.2007 Vastu võetud (66-0-0) Muutmine Riigikogu kahe järjestikuse koosseisu poolt
5. Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmise seadus rahvaalgatuse võimaldamiseks 28.09.2006 982 SE Rahvaalgatuse õiguse andmine vähemalt 25 000 hääleõiguslikule kodanikule (PS § 56, § 103, § 104, § 106, § 131)	35 RK liiget: Rein Aidma, Toomas Alatalu, Küllö Arjakas, Enn Eesmaa, Eldar Efendijev, Margi Ein, Helle Kalda, Arnold Kimber, Tiit Kuusmik, Lauri Laasi, Margus Leivo, Heimar Lenk, Inara Luigas, Jaanus Männik, Mart Opmann, Georg Pelisaar, Koit Pikaro, Koit Prants, Nelli Privalova, Kaarel Pürg, Rein Randver, Janno Reiljan, Rain Rosimannus, Jüri Saar, Evelyn Sepp, Ain Seppik, Jüri Šehovtsov, Vello Tafenau, Jaanus Tamkivi, Tiit Tammsaar, Toivo Tootsen, Mai Treial, Marika Tuus, Toomas Varek, Vladimir Velman	I: 24.10.2006 → II lugemisele Langes koosseisu volituste lõppemise tõttu menetlusest välja

3.3.7. Riigikogu töökorralduse muutmine

Riigikogu kodukorra seaduse (RKKS) muutmine		
Pealkiri Eelnõu algatamise kuupäev Seaduseelnõu number	Algataja Sisu	Täiskogus arutamise etapid ja kuupäevad, menetluse tulemus (hääletamistulemus). Väljakuulutamis- ja avaldamisandmed. Jõustumiskuupäev*
1. Erakonnaseaduse muutmise ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seadus 05.11.2003 184 SE	Vabariigi Valitsus Riigikogu erikomisjoni töökorralduse täpsustamine.	I: 19.11.2003 II: 17.12.2003 III: 18.12.2003 (68-10-0) VP 29.12.2003, otsus nr 518 RT I 2003, 90, 601 J 01.01.2004
2. Riigikogu kodukorra seaduse muutmise seadus 04.11.2003 177 SE	RK Euroopa asjade komisjon ja väliskomisjon Euroopa Liidu asjade komisjoni staatuse muutmise alaliseks, Euroopa Liidu õigusaktide eelnõude menetlemine Riigikogus. Vabariigi Valitsuse ja Riigikogu suhtlus Euroopa Liidu asjade menetlemisel.	I: 18.11.2003 II: 29.01.2004 III: 11.02.2004 (58-0-0) VP 02.03.2004, otsus nr 540 RT I 2004, 12, 77 J 15.03.2004
3. Riigikogu kodukorra seaduse muutmise seadus 19.04.2004 348 SE	RK põhiseaduskomisjon Alatiste komisjonidega seotud küsimuste täpsustamine: fraktsiooni asendusliikme määramise korra muutmise, eelnõu algataja ettekande võimaldamine eelnõu teisel lugemisel Riigikogu täiskogu istungil.	I: 11.05.2004 II: 16.09.2004 III: 15.12.2004 (60-0-0) VP 21.12.2004, otsus nr 754 RT I 2004, 89, 607 J 07.01.2005
4. Põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse seaduse ja Riigikogu kodukorra seaduse muutmise seadus 26.10.2005 762 SE	RK põhiseaduskomisjon Riigikogu taotluse esitamine Riigikohtule tõlgendamaks põhiseadust koostoimes Euroopa Liidu õigusega.	I: 09.11.2005 II: 07.12.2005 III: 08.12.2005 (72-0-0) VP 15.12.2005, otsus nr 946 RT I 2005, 68, 524 J 23.12.2005
5. Eesti Rahvusraamatukogu seaduse ja Riigikogu kodukorra seaduse muutmise seadus 16.11.2005 780 SE	RK kultuurikomisjon Riigikogu arhiivi pidamine viiakse Rahvusraamatukogu alluvusest Riigikogu Kantslelei pädevusse.	I: 24.01.2006 II: 14.02.2006 III: 16.02.2006 (84-0-0) VP 02.03.2006, otsus nr 986 RT I 2006, 12, 80 J 19.03.2006

RIIGIKOGU TÖÖAEG JA ÕIGUSLOOME

Pealkiri Eelnõu algatamise kuupäev Seaduseelnõu number	Algataja Sisu	Täiskogus arutamise etapid ja kuupäevad, menetluse tulemus (hääletamistulemus). Väljakuulutamis- ja avaldamisandmed. Jõustumiskuupäev*
6. Riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadus 04.12.2006 1054 SE	Vabariigi Valitsus Infotunnis salastatud välisteavet puudutavale küsimusele vastamisest keeldumise aluse sätestamine.	I: 20.12.2006 II: 24.01.2007 III: 25.01.2007 (69-0-0) VP 13.02.2007, otsus nr 102 RT I 2007, 16, 77 J 01.01.2008

* Riigikogu kodukorra seadusega seonduvate sätete jõustumise aeg.

Riigikogu kodukorra ja töökorra seaduse muutmise katsed		
Pealkiri Eelnõu algatamise kuupäev Seaduseelnõu number	Algataja Sisu	Täiskogus arutamise etapid ja kuupäevad, menetluse tulemus. Väljakuulutamis- ja avaldamisandmed
1. Riigikogu kodukorra seaduse § 143–146 muutmise seadus 18.10.2004 484 SE	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon Infotunni läbiviimise korra muutmine.	I: 13.01.2005 (tagasilükkamine)
2. Riigikogu kodukorra seaduse muutmise seadus 16.12.2004 554 SE	3 RK liiget (Peeter Kreitzberg, Liina Tõnisson, Harri Õunapuu) Riigikogu fraktsioonide moodustamise korra muutmine, võimaldades fraktsioone registreerida ja moodustada kogu Riigikogu koosseisu vältel. Fraktsiooni võivad kuuluda Riigikogu liikmed olenemata sellest, millise erakonna kandidaatide nimekirjast nad sinna valiti. Kaotatakse nõue, mille kohaselt sama erakonna kandidaatide nimekirjast valitud Riigikogu liikmed võivad moodustada ainult ühe fraktsiooni.	I: 08.03.2005 → II lugemisele Langes koosseisu volituste lõppemise tõttu menetlusest välja

Pealkiri Eelnõu algatamise kuupäev Seaduseelnõu number	Algataja Sisu	Täiskogus arutamise etapid ja kuupäevad, menetluse tulemus. Väljakuulutamis- ja avaldamisandmed
3. Riigikogu töökorra seaduse muutmise seaduse eelnõu 24.03.2005 613 SE	2 RK liiget (Väino Linde ja Ain Seppik) Taaskehtestatakse olukord, kus Riigikogu liige võib samaaegselt omada ka kohaliku omavalitsuse volikogu liikme volitusi. Nähakse ette Riigikogu Kantslelei direktori ametisse nimetamine tähtajaliselt 5 aastaks, samuti täiendatakse tema ametist vabastamise aluste loetelu.	I: 14.04.2005 II: 03.05.2005 (jätkamine): I 1.05.2005 III: 12.05.2005 (58-22-1) VP: 30.05.2005 otsus nr 848 (välja kuulutamata jätmine) Uuesti arutamine: 08.06.2005 muutmata kujul vastu võetud (62-30-0) VP taotlus Riigikohtule 22.06.2005 Tunnistati 14.10.2005 põhiseadusega vastuolus olevaks
4. Riigikogu kodukorra seaduse muutmise seadus 11.04.2005 624 SE	Põhiseaduskomisjon Infotunni läbiviimise korra muutmise.	I: 03.05.2005 II: 07.11.2006 (katkestati) Langes koosseisu volituste lõppemise tõttu menetlusest välja
5. Riigikogu kodukorra seaduse muutmise seadus 15.06.2005 691 SE	Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon Alatiste komisjonide koosseisu täiendamine strateegiate väljatöötamisega tegeleva tulevikukomisjoniga.	I: 25.10.2005 (tagasilükkamine)
6. Riigikogu kodukorra seaduse § 47 muutmise seadus 05.12.2005 793 SE	Euroopa Liidu asjade komisjon Riigikogu töö ajagraafiku muutmise.	I: 19.01.2006 Langes koosseisu volituste lõppemise tõttu menetlusest välja

3.3.8. Riigieelarve

Riigieelarved, lisaelarved, riigieelarve muutmised			
Pealkiri, Riigikogule esitamise kuupäev	Maht (milj krooni)	Täiskogus arutamise etapp ja kuupäevad, (muudatusettepanekute arv), hääletamistulemus	Väljakuulutamise ja avaldamisandmed
2003. a lisaelarve 07.05.2003	T: 1 116,7 K: 989,8 F: - 126,9	I: 14.05.2003 II: 04.06.2003 (131) III: 11.06.2003 (46) (59-22-0)	VP 02.07.2003 otsus nr 433 RT I 2003, 51, 354
2003. a riigieelarve muutmise seadus 29.07.2003	Muutmine tulenes õppetootuste ja õppelaenu seaduse rakendamisest 01.09.2003	I: 31.07.2003 II: 06.08.2003 (6) III: 07.08.2003 (84-0-1)	VP 21.08.2003 otsus nr 442 RT I 2003, 58, 389
2003. a riigieelarve muutmise seadus 20.10.2003	Riigieelarve muutmise kulude kogumahtu muutmata, eelkõige ministriumide valitsemisalade sees	I: 12.11.2003 II: 03.12.2003 (11) III: 10.12.2003 (8) (70-0-2)	VP 19.12.2003 otsus nr 497 RT I 2003, 82, 553
2004. a riigieelarve 24.09.2003	T: 47 619,7 K: 47 699,9 F: -80,2	I: 15.10.2003 II: 12.11.2003 (127) III: 17.12.2003 (126) (61-27-5)	VP 29.12.2003 otsus nr 526 RT I 2004, 1, 1
2004. a lisaelarve 22.09.2004	T: 849,5 K: 1 034,6 F: -185,1	I: 29.09.2004 II: 20.10.2004 (286) III: 10.11.2004 (6) (55-38-0)	VP 18.11.2004 otsus nr 721 RT I 2004, 81, 544
2005. a riigieelarve 22.09.2004	T: 53 072,8 K: 53 042,3 F: -30,5	I: 13.10.2004 II: 18.11.2004 (222) III: 08.12.2004 (58) (57-36-0)	VP 21.12.2004 otsus nr 752 RT I 2004, 92, 630
2005. a lisaelarve 21.09.2005	T: 2 159,2 K: 1 893,4 F: -265,8	I: 28.09.2005 II: 12.10.2005 (29) III: 26.10.2005 (15) (70-0-0)	VP 07.11.2005 otsus nr 924 RT I 2005, 60, 469
2006. a riigieelarve 27.09.2005	T: 60 953,0 K: 60 953,0	I: 19.10.2005 II: 17.11.2005 (105) III: 07.12.2005 (72) (56-24-4)	VP 15.12.2005 otsus nr 954 RT I 2005, 69, 535
2006. a lisaelarve 28.09.2006	T: 5 449,1 K: 5 171,2 F: -277,8	I: 18.10.2006 II: 08.11.2006 (6) III: 22.11.2006 (17) (66-2-3)	VP 04.12.2006 otsus nr 45 RT I 2006, 54, 402

Pealkiri, Riigikogule esitamise kuupäev	Maht (milj krooni)	Täiskogus arutamise etapp ja kuupäevad, (muudatusettepanekute arv), hääletamistulemus	Väljakuulutamise- ja avaldamisandmed
2007. a riigieelarve 28.09.2006	T: 74 983,5 K: 73 854,9 F: 1 128,6	I: 18.10.2006 II: 15.11.2006 (69) III: 13.12.2006 (58) (57-16-0)	VP 21.12.2006 otsus nr 64 RT I 2006, 62, 465

Lühendid: T – tulud, K – kulud, F – finantseerimistingud (tulude ja kulude vahe katmiseks nähakse riigieelarves ette finantseerimistingud, mis kajastavad muutusi finantsvarades ja kohustustes).

Märkus: Erinevalt Riigikogu VII-IX koosseisu kogumikus toodust ei ole tabelis enam muudatusettepanekute arvestamise protsenti, kuna see pole võrreldav eelnevate koosseisude kohta esitatud andmetega.

Peamiselt on see tingitud asjaolust, et rahanduskomisjoni muudatused esitatakse seotud ettepanekutena.

Riigieelarve täitmise aruanded			
Pealkiri, Riigikogule esitamise kuupäev	Tulud ja kulud (milj krooni), täitmise % (sulgudes)	Täiskogus arutamise etapp ja kuupäevad, hääletamistulemus	Avaldamisandmed
2002. a riigieelarve täitmise aruanne 29.05.2003	T: 36 296,2 (105,7%) K: 33 638,9 (98,0%)	I: 08.10.2003 II: 15.10.2003 (46-0-0)	RT I 2003, 67, 456
2003. a riigieelarve täitmise aruanne 31.05.2004	T: 41 469,8 (104,8%) K: 38 337,3 (96,5%) F: 3 242,7	I: 27.10.2004 II: 23.11.2004 (47-13-0)	RT I 2004, 82, 547
2004. a majandusaasta koondaruanne 19.09.2005	T: 46 659,5 (96,3%) K: 44 610,4 (92 %) F: 2 608,7	I: 26.10.2005 II: 16.11.2005 (56-0-0)	RT I 2005, 64, 486
2005. a majandusaasta koondaruanne 28.09.2006	T: 55 508,1 (100,5%) K: 52 736,0 (96 %) F: 2 868,1	I: 08.11.2006 II: 22.11.2006 (55-0-0)	RT I 2006, 55, 413

Lühendid: T – tulud, K – kulud, F – finantseerimistingud

Märkused: Kõik tabelis toodud aruanded on kinnitatud Riigikogu otsusega. Vastavalt riigieelarve seaduse muudatusle (RT I 2003, 88, 588) kinnitab Riigikogu alates 2004. aastast majandusaasta koondaruande, mille üheks osaks on riigieelarve täitmise aruanne.

4. Riigikogu ja teised põhiseaduslikud asutised

4.1. Riigikogu ja president

4.1.1. Vabariigi Presidendi valimine

	Valimine Riigikogus			Valimine valimiskogus
	28.08.2006	29.08.2006		23.09.2006
	I voor	II voor	III voor	I voor
Nimekirjadesse kantud valijate arv	101	101	101	345
Hääletamisedeli saanute arv	65	65	65	345
Hääletamisel osalenute arv	65	65	65	345
Kehtetute sedelite arv	0	0	0	1
Märgistamata sedelite arv	0	1	1	8
Kandidaatidele antud hääle arv				
Ene Ergma	65 (63)			–
Toomas Hendrik Ilves	–	64 (65)	64	174*
Arnold Rüütel	–	–	–	162 (158)

Märkus: Sulgudes ülesseadjate arv.

* Osutus valituks.

4.1.2. Vabariigi Presidendi poolt välja kuulutamata jäetud seadused

Seaduse pealkiri, seaduseelnõu number, vastuvõtmise aeg	VP otsus välja kuulutamata jätmise kohta, avaldamisandmed, põhjendus	Muutmise või muutmata vastuvõtmise kuupäev	VP otsus, Riigikohtule esitatud taotluse andmed, Riigikohtu otsuse andmed, seaduse avaldamisandmed
1. Euroopa Parlamendi valimise seaduse muutmise seadus 138 SE 11.02.2004	VP 03.03.2004 otsus nr 545 RTL 2004, 26, 426 "Ei anna aga valijatele kindlust, et nende poolt eelistatud kandidaat asub ka tegelikult neid Euroopa Parlamendis esindama." "... rahva esindajate Euroopa Parlamenti valimise protseduur peab olema selge, kõigile mõistetav ja kindlustama rahva tahte elluviimise."	Muutmata kujul vastu võetud 09.03.2004	VP 11.03.2004 otsus nr 550 RT I 2004, 14, 93
2. Vabariigi Valitsuse seaduse muutmise ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seadus 78 SE 25.02.2004	VP 11.03.2004 otsus nr 552 RTL 2004, 27, 449 Vastuolu põhiseaduse §-dega 3 lg 1, 10 ja 94 lg 2	Muudetud kujul vastu võetud 24.03.2004	VP 02.04.2004 otsus nr 566 RT I 2004, 22, 148
3. Elamuseaduse ja Eesti Vabariigi omandi-reformi aluste seaduse §12 ¹ muutmise seadus 313 SE 15.06.2004	VP 30.06.2004 otsus nr 671 RTL 2004, 90, 1417 Vastuolu põhiseaduse §-dega 10 ning 28 ja ÜRO Inimõiguste ülddeklaratsiooniga	Muutmata kujul vastu võetud 20.07.2004	VP 08.12.2004 otsus nr 736 RT I 2004, 85, 577
4. Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse muutmise seadus 607 SE 12.05.2005	VP 25.05.2005 otsus nr 847 RTL 2005, 58, 829 Vastuolu põhiseaduse §-ga 156 lg 1 VP 22.06.2005 otsus nr 873 RTL 2005, 74, 1059 Vastuolu põhiseaduse §-ga 156 lg 1	Muudetud kujul vastu võetud 15.06.2005 Muutmata kujul vastu võetud 28.06.2005	Taotlus Riigikohtule 12.07.2005 Taotlus jäi rahuldamata 01.09.2005 (3-4-I-13-05) RT III 2005, 26, 262 VP 05.09.2005 otsus nr 888 RT I 2005, 47, 387
5. Riigikogu töökorra seaduse muutmise seadus 613 SE 12.05.2005	VP 30.05.2005 otsus nr. 848 RTL 2005, 62, 889 Vastuolu põhiseaduse §-ga 154 lg 2 ja 4 ning §-ga 63	Muutmata kujul vastu võetud 08.06.2005	Taotlus Riigikohtule 22.06.2005 Tunnistati 14.10.2005 põhiseadusega vastuolus olevaks (3-4-I-11-05). RT III 2005, 31, 308

RIIGIKOGU JA TEISED PÕHISEADUSLIKUD ASUTISED

Seaduse pealkiri, seaduseelnõu number, vastuvõtmise aeg	VP otsus välja kuulutamata jätmise kohta, avaldamisandmed, põhjendus	Muutmise või muutmata vastuvõtmise kuupäev	VP otsus, Riigikohtule esitatud taotluse andmed, Riigikohtu otsuse andmed, seaduse avaldamisandmed
6. Välissuhtlemisseadus 365 SE 03.05.2006	VP 23.05.2006 otsus nr 1019 RTL 2006, 45, 798 Vastuolu põhiseaduse §-dega 4, 10, 65 ning 78 punktiga I	Muudetud kujul vastu võetud 15.06.2006	VP 29.06.2006 otsus nr 1056 RT I 2006, 32, 248
7. Eesti Vabariigi omandireformi aluste seaduse § 7 lg 3 kehtetuks tunnistamise seadus 830 SE 14.09.2006	VP 20.09.2006 otsus nr 1065 RTL 2006, 71, 1306 Vastuolu põhiseaduse §-dest 10 ja 13 tulenevate õigusselguse ning igapähe õiguskaitse põhimõtetega	Muutmata kujul vastu võetud 27.09.2006	Taotlus Riigikohtule 04.10.2006 31.01.2007 tunnistati põhiseadusega vastuolus olevaks (3-4-I-14-06). RT III 2007, 5, 36
8. Keelatud rajatise kõrvaldamise seadus 1000 SE 15.02.2007	VP 22.02.2007 otsus nr 113 RTL 2007, 19, 302 Vastuolu põhiseaduse §-dega 4, 10, 12, 59, 86 ja 146	(Uus arutelu XI koosseisu poolt)	–

4.1.3. Vabariigi Presidendi poliitilised avaldused

Esitaja	Kuupäev	Teema
Arnold Rüütel	31.03.2003	Sõnavõtt Riigikogu X koosseisu avaistungil
Arnold Rüütel	08.09.2003	Kõne Riigikogu II istungjärgu avaistungil
Arnold Rüütel	13.09.2004	Kõne Riigikogu IV istungjärgu avaistungil
Arnold Rüütel	12.09.2005	Kõne Riigikogu VI istungjärgu avaistungil
Arnold Rüütel	11.09.2006	Kõne Riigikogu VIII istungjärgu avaistungil
Arnold Rüütel	09.10.2006	Kõne presidendiametist lahkumisel
Toomas Hendrik Ilves	09.10.2006	Kõne pärast ametivande andmist

4.2. Riigikogu ja valitsus

4.2.1. Peaministri kandidaadile valitsuse moodustamiseks volituste andmise otsustamine Riigikogus

Peaministri kandidaat	VP otsuse andmed	Ettekande aeg	Hääletamis-tulemus	RK otsuse avaldamisandmed
Juhan Parts	02.04.2003, otsus nr 404	07.04.2003	60-27-6	RT I 2003, 35, 222
Andrus Ansip	31.03.2005, otsus nr 804	12.04.2005	53-40-0	RT I 2005, 21, 133

4.2.2. Valitsuskabinetid

Vabariigi Valitsus 10.04.2003–13.04.2005	
VP otsus 09.04.2003, nr 405 (RTL 2003, 47, 694)	
Peaminister	Juhan Parts (RP)
Haridus- ja teadusminister	Toivo Maimets (RP)
Justiitsminister	Ken-Marti Vaher (RP), vabastati 21.03.2005
Kaitseminister	Margus Hanson (RE), vabastati 22.11.2004, Jaak Jõerüüt (RE), nimetati ja ametivanne 22.11.2004
Keskonnaminister	Villu Reiljan (ERL)
Kultuuriminister	Urmas Paet (RE)
Majandus- ja kommunikatsiooniminister	Meelis Atonen (RE), vabastati 12.09.2004, Andrus Ansip (RE), nimetati ja ametivanne 13.09.2004
Põllumajandusminister	Tiit Tammsaar (ERL), vabastati 02.04.2004, Ester Tuiksoo (ERL), nimetati 02.04., ametivanne 05.04.2004
Rahandusminister	Tõnis Palts (RP), vabastati 05.10.2003, Taavi Veskimägi (RP), nimetati 05.10., ametivanne 06.10.2003
Regionaalminister	Jaani Õunapuu (ERL), nimetati 13.04.2004 (ametinimetuse muutus)
Siseminister	Margus Leivo (ERL)
Sotsiaalminister	Marko Pomerants (RP)
Välisminister	Kristiina Ojuland (RE), vabastati 10.02.2005, Rein Lang (RE), nimetati 21.02., ametivanne 22.02.2005
Minister (regionaalminister)	Jaani Õunapuu (ERL), vabastati 13.04.2004, edasi regionaalminister
Minister (rahvastikuminister)	Paul-Eerik Rummo (RE)

Vabariigi Valitsus 13.04.2005 – 05.04.2007

VP otsus 12.04.2005, nr 811 (RTL 2005, 42, 601)

Peaminister	Andrus Ansip (RE)
Haridus- ja teadusminister	Mailis Reps (K)
Justiitsminister	Rein Lang (RE)
Kaitseminister	Jaak Jõerüüt (RE), vabastati 07.10.2005, Jürgen Ligi (RE), nimetati 07.10., ametivanne 10.10.2005
Keskonnaminister	Villu Reiljan (ERL), vabastati 08.10.2006, Rein Randver (ERL), nimetati 10.10., ametivanne 11.10.2006
Kultuuriminister	Raivo Palmaru (K)
Majandus- ja kommunikatsiooniminister	Edgar Savisaar (K)
Põllumajandusminister	Ester Tuiksoo (ERL)
Rahandusminister	Aivar Sõerd (ERL)
Regionaalminister	Jaan Õunapuu (ERL)
Siseminister	Kalle Laanet (K)
Sotsiaalminister	Jaak Aab (K)
Välisminister	Urmas Paet (RE)
Minister (rahvastikuminister)	Paul-Eerik Rummo (RE)

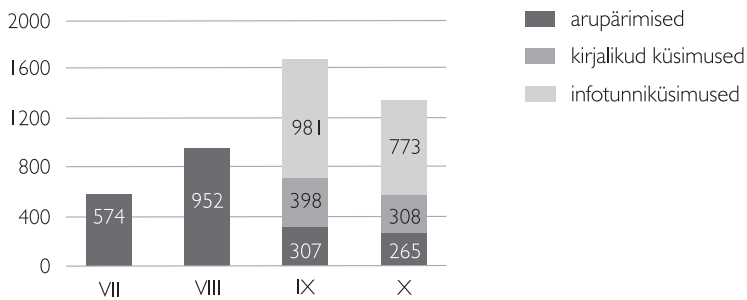
4.3. Parlamentaarne kontroll

4.3.1. Arupärimised, kirjalikud küsimused, infotunniküsimused: VII–X Riigikogu

Aasta (koosseis)	Arupärimised (esitatud)	Kirjalikud küsimused (esitatud)	Infotunniküsimused (registreeritud)
1992 (VII)	36	–	–
1993	196	–	–
1994	294	1	–
1995 (VII)	48	1	–
1995 (VIII)	111	–	–
1996	255	8	–
1997	291	23	–
1998	264	28	–
1999 (VIII)	32	19	–
1999 (IX)	53	57	396
2000	89	117	521
2001	102	126	373
2002	62	85	286

Aasta (koosseis)	Arupärimised (esitatud)	Kirjalikud küsimused (esitatud)	Infotunniküsimused (registreeritud)
2003 (IX)	1	13	45
2003 (X)	35	62	198
2004	87	84	270
2005	61	78	272
2006	71	68	269
2007 (X)	11	16	44
Kokku	2099	786	2674

Joonis 4.1. Arupärimised, kirjalikud küsimused ja infotunniküsimused: VII–X Riigikogu

Märkus: Riigikogu VII ja VIII koosseisu töö ajal (alates RKKSi uue redaktsiooni jõustumisest 12.12.1994) oli RK liikmetel kirjalikke küsimusi võimalik esitada vaid RK liikme arupärimisele eelneva kirjaliku küsimusena. Kirjalike küsimuste esitamise regulatsioon muutus RKKSi muutmise ja täiendamise seadusega, mis jõustus IX koosseisu töö alguspäeval.

4.3.2. Arupärimised

Adressaat	Esitaja	K	IML	RP	SDE (M)	IML /RP	ERL	FMK	SDE/ FMK	K/ FMK	ERL/ RE/ RP	IML/ RP/ SDE	IML/ RP/ SDE/ FMK	RE	RE/ RP/ FMK	RP/ FMK	Kokku
Peaminister		27	14	12	10	13	1	–	2	1	–	–	1	–	–	–	81
Haridus- ja teadusminister		5	3	1	2	2	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	13
Justiitsminister		2	4	4	1	3	2	–	–	–	–	–	–	–	–	–	16
Kaitseminister		–	2	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	3
Keskkonnaminister		1	6	3	3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	13
Kultuuriminister		1	–	1	2	1	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–	6
Majandus- ja kommunikatsiooniminister		19	5	2	2	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	29
Põllumajandusminister		2	2	4	1	1	–	1	–	–	–	2	1	–	–	–	14
Rahandusminister		11	1	2	3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	17
Regionaalminister		1	–	–	2	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	3
Siseminister		4	2	1	–	2	1	1	3	1	–	–	–	1	–	–	16
Sotsiaalminister		10	1	2	6	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–	1	21
Välisminister		1	1	–	1	–	–	–	1	–	1	–	–	–	–	–	5
Eesti Panga nõukogu esimees		–	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1
Eesti Panga president		–	2	1	1	–	2	–	–	–	–	–	–	–	–	–	6
Riigikontrolör		–	2	–	–	–	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–	3
Õiguskantsler		4	3	2	1	1	1	3	1	–	1	–	–	–	1	–	18
Kokku		88	48	36	36	24	8	7	7	2	2	2	2	1	1	1	265

Lühendid: ERL – Eestimaa Rahvaliidu fraktsioon; IML – Isamaaliidu fraktsioon; K – Eesti Keskerakonna fraktsioon; RE – Eesti Reformierakonna fraktsioon; RP – Res Publica fraktsioon (varem Ühendus Vabariigi Eest – Res Publica fraktsioon); SDE – Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon (varem M – Mõõdukate fraktsioon); FMK – fraktsiooni mittekuuluvad liikmed.

Märkused: Arupärimisi võivad Riigikogu liikmed esitada Vabariigi Valitsusele ja selle liikmetele, Eesti Panga nõukogu esimehele, Eesti Panga presidendile, riigikontrolörile, õiguskantslerile ja kaitseväge juhatajale või ülemjuhatajale. Tabelis ei kajastu viis arupärimist, mis tagastati esitajale või mida ei edastatud adressaadile. 29-le arupärimisele jäi vastamata (21 neist võeti esitajate poolt tagasi, kaks jäid vastamata Riigikogu või Vabariigi Valitsuse koosseisus toimunud muudatuste tõttu, üks vormistati ümber kirjalikuks küsimuseks ja viis jäid vastamata Riigikogu koosseisu volituste lõppemise tõttu).

Fraktsiooni kuuluva Riigikogu liikme arupärimine loetakse fraktsiooni esitatud arupärimiseks.

4.3.3. Kirjalikud küsimused

Adressaat \ Esitaja	K	IML	SDE (M)	RP	ERL	FMK	RE	IML/ RP	RP/ SDE	SDE (M)/ FMK	Kokku
Peaminister	16	4	8	10	1	1	–	1	–	–	41
Haridus- ja teadusminister	7	4	1	2	1	3	1	–	–	–	19
Justiitsminister	6	5	–	14	3	–	–	1	–	–	29
Kaitseminister	–	1	–	1	–	1	–	–	–	–	3
Keskkonnaminister	5	4	6	–	–	–	–	–	–	–	15
Kultuuriminister	1	2	1	1	–	–	–	–	–	–	5
Majandus- ja kommunikatsiooniminister	17	7	5	3	–	–	–	–	–	–	32
Põllumajandusminister	3	1	1	4	–	2	–	–	1	–	12
Rahandusminister	9	9	15	8	7	–	1	–	–	–	49
Regionaalminister	1	2	1	–	–	–	–	–	–	–	4
Siseminister	8	5	5	1	1	1	1	–	–	–	22
Sotsiaalminister	3	4	12	1	3	–	–	–	–	–	23
Välisminister	4	1	1	–	–	–	–	–	–	–	6
Minister (rahvastikuminister)	2	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2
Eesti Panga nõukogu esimees	–	1	–	1	–	–	–	–	–	–	2
Eesti Panga president	1	1	–	2	4	–	–	–	–	–	8
Riigikontrolör	–	1	1	–	–	2	–	–	–	–	4
Õiguskantsler	15	8	2	3	1	2	–	–	–	1	32
Kokku	98	60	59	51	21	12	3	2	1	1	308

Märkused: Kirjalikke küsimusi võivad Riigikogu liikmed esitada Vabariigi Valitsusele ja selle liikmetele, Eesti Panga nõukogu esimehele, Eesti Panga presidendile, riigikontrolörile, õiguskantslerile ja kaitseväge juhatajale või ülemjuhatajale. Fraktsiooni kuuluva Riigikogu liikme kirjalik küsimus loetakse fraktsiooni esitatud küsimuseks.

4.3.4. Infotunniküsimused

Adressaat	Esitaja	SDE (M)	IML	K	RP	FMK	RE	ERL	Kokku
Peaminister		52/33*	42/14	27/12	27/20	8/9	2/3	1/3	159/94
Haridus- ja teadusminister		7/7	12/2	15/12	12/3	4/3	-/3	3/1	53/31
Justiitsminister		9/3	13/1	12/-	10/2	4/2	1/-	1/-	50/8
Kaitseminister		2/-	18/1	7/1	3/1	1/-	-/1	-	31/4
Keskonnaminister		15/4	5/1	6/1	7/1	2/3	1/1	1/-	37/11
Kultuuriminister		14/3	16/1	19/3	7/3	9/5	1/-	1/1	67/16
Majandus- ja kommunikatsiooniminister		16/6	11/4	12/4	7/6	3/4	-	2/-	51/24
Põllumajandusminister		13/3	5/1	6/-	5/1	3/2	-	1/1	33/8
Rahandusminister		15/8	15/4	10/-	9/2	3/3	-	1/-	53/17
Regionaalminister		18/4	13/1	12/4	5/1	5/1	-/2	-	53/13
Siseminister		11/2	7/1	12/3	6/3	2/3	1/1	-	39/13
Sotsiaalminister		34/15	16/-	10/5	7/5	2/-	1/1	3/4	73/30
Välisminister		1/1	13/1	9/-	4/1	4/2	-	1/-	32/5
Minister (rahvastikuminister)		7/1	10/1	9/1	2/-	-	14/3	-	42/6
Kokku		214/90	196/33	166/46	111/49	50/37	21/15	15/10	773/280

* Vastatud/vastamata

Märkused: Infotunnis esitavad Riigikogu liikmed küsimusi Vabariigi Valitsuse liikmetele. Fraktsiooni kuuluva Riigikogu liikme küsimus loetakse fraktsiooni esitatud küsimuseks.

4.3.5. Ettepanekud umbusalduse avaldamiseks ja umbusaldushääletused

Umbusaldusavalduse adressaat ja põhjus (väljavõtte stenogrammist)	Algatamise kuupäev, algatajad	Arutamise kuupäev, hääletamistulemus, avaldamisandmed
Justiitsminister Ken-Marti Vaher [Kvoodisüsteemil põhinev] plaan, mille kohaselt tuleb aasta jooksul esitada korruptsioonisüüdistus- kümnetele omavalitsus- juhtidele ning omavalitsus- ja riigiametnikele	16.03.2005 51 RK liiget: Rein Aidma, Toomas Alatalu, Jaak Allik, Peep Aru, Meelis Atonen, Margi Ein, Margus Hanson, Andres Herkel, Sergei Ivanov, Helmer Jõgi, Raivo Järvi, Mati Kepp, Signe Kivi, Mait Klaassen, Peeter Kreitzberg, Olev Laanjärvi, Mart Laar, Jarno Laur, Robert Lepikson, Jürgen Ligi, Väino Linde, Andres Lipstok, Tõnis Lukas, Tiit Mae, Maret Maripuu, Jaanus Marrandi, Sven Mikser, Tatjana Muravjova, Leino Mägi, Jaanus Männik, Eiki Nestor, Kristiina Ojuland, Mart Opmann, Ivari Padar, Koit Prants, Kadi Pärnits, Rein Randver, Janno Reiljan, Rain Rosimannus, Jüri Saar, Helir-Valdor Seeder, Mark Soosaar, Vello Tafenau, Jüri Tamm, Tiit Tammsaar, Toomas Tein, Mai Treial, Peeter Tulviste, Liina Tõnisson, Trivimi Velliste, Harri Õunapuu	21.03.2005 (54-0-0) RT I 2005, 17, 101
Haridus- ja teadusminister Mailis Reps Mailis Repsi avaldused Eesti Vabariigi valitsuse ametliku esindajana Marimaal fennougristika kongressil viibides ning hiljem selgetest ammendavatest vastustest hoidumine ja järjepidev vassimine	14.09.2005 35 RK liiget: Olav Aarna, Andres Herkel, Peeter Kreitzberg, Elle Kull, Urmo Kõöbi, Mart Laar, Jarno Laur, Mihhail Lotman, Tõnis Lukas, Jaanus Marrandi, Marko Mihkelson, Sven Mikser, Eiki Nestor, Tiit Niilo, Mart Nutt, Ivari Padar, Juhan Parts, Ants Pauls, Marko Pomerants, Henn Pärn, Kadi Pärnits, Indrek Raudne, Urmas Reinsalu, Reet Roos, Helir-Valdor Seeder, Sven Sester, Siiri Sisask, Olari Taal, Ela Tomson, Peeter Tulviste, Ken-Marti Vaher, Trivimi Velliste, Taavi Veskimägi, Aivar Õun, Avo Üprus	14.09.2005 (35-0-0) Ei saanud koosseisu hääleteenamust
Keskkonnaminister Villu Reiljan [Seoses Loode-Eesti õliireostusega] puudulik ettevalmistus reostusega tegelemiseks ja selle tagajärjel tekkinud infosulg ning valitsuse totaalne tegevusetus reostuse ilmnemisel	15.02.2006 32 RK liiget: Olav Aarna, Ene Ergma, Andres Herkel, Andres Jalak, Nelli Kalikova, Elle Kull, Urmo Kõöbi, Mart Laar, Mihhail Lotman, Tõnis Lukas, Tiit Matsulevitš, Marko Mihkelson, Tiit Niilo, Mart Nutt, Juhan Parts, Ants Pauls, Marko Pomerants, Henn Pärn, Indrek Raudne, Urmas Reinsalu, Reet Roos, Siiri Sisask, Helir-Valdor Seeder, Sven Sester, Imre Sooäär, Ela Tomson, Peeter Tulviste, Ken-Marti Vaher, Trivimi Velliste, Taavi Veskimägi, Aivar Õun, Avo Üprus	15.02.2006 (39-0-0) Ei saanud koosseisu hääleteenamust

4.3.6. Muu kontrollialane tegevus: VII–X Riigikogu

RK koosseis	Olulise tähtsusega küsimuste arutelud		Ettepanek Vabariigi Valitsusele eelnõu algatamiseks ^a	Heakskiidetud tegevuskavad	Peaministri poliitilised avaldused	Peaministri ettekanded
	Otsuse- eelhõuta	Otsuse- eelhõuga				
VII	3	–	8	–	3	–
VIII	11	–	10	8	3	–
IX	14	3	2	8	7	1
X	19	–	–	12	8	5 ^b

^a PS § 103 lg 2 alusel vastu võetud otsused.

^b 3 teadus- ja arendustegevuse olukorrast, 2 Euroopa Liidu poliitika teostamisest.

4.3.7. Peaministri ning ministrite avaldused ja ettekanded

Peaministri poliitilised avaldused ja ettekanded			
Esitaja	Kuupäev	Teema	Alus*
Juhan Parts	24.09.2003	2004. aasta riigieelarve eelnõust	
Juhan Parts	17.12.2003	2004. aasta riigieelarve vastuvõtmisest	
Juhan Parts	16.03.2004	Teadus- ja arendustegevuse olukorrast ja Vabariigi Valitsuse poliitikast selles valdkonnas	Teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse § 10 p 2
Juhan Parts	22.09.2004	2005. aasta riigieelarve ja 2004. aasta lisaelarve eelnõust	
Juhan Parts	15.03.2005	Teadus- ja arendustegevuse olukorrast ja Vabariigi Valitsuse poliitikast selles valdkonnas	Teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse § 10 p 2
Juhan Parts	21.03.2005	Vabariigi Valitsuse tagasiastumisest	Vabariigi Valitsuse seaduse § 8
Andrus Ansip	10.05.2005	Vabariigi Valitsuse tegevusest Euroopa Liidu poliitika teostamisel	RK kodukorra seaduse § 152 ⁵
Andrus Ansip	21.09.2005	2005. aasta lisaelarvest	
Andrus Ansip	27.09.2005	2006. aasta riigieelarve eelnõust	
Andrus Ansip	07.12.2005	2006. aasta riigieelarve vastuvõtmisest	
Andrus Ansip	07.03.2006	Vabariigi Valitsuse tegevusest Euroopa Liidu poliitika teostamisel	RK kodukorra seaduse § 152 ⁵
Andrus Ansip	13.06.2006	Teadus- ja arendustegevuse olukorrast ja Vabariigi Valitsuse poliitikast selles valdkonnas	Teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse § 10 p 2
Andrus Ansip	28.09.2006	2007. aasta riigieelarve ja 2006. aasta lisaelarve eelnõust	

* Märgitud juhul, kui ettekande tegemise kohustuse sätestab seadus. Muudel puhkudel on avaldusi või ettekandeid tehtud põhiseaduse § 100 ja RK kodukorra seaduse § 155 sätestatud õiguse alusel.

Ministrite poliitilised avaldused ja ettekanded			
Esitaja	Kuupäev	Teema	Alus*
Sotsiaalminister Marko Pomerants	08.10.2003	Avaldus seoses abiministri ametisse nimetamisega	Vabariigi Valitsuse seaduse § 52 ¹ lg 4
Keskonnaminister Villu Reiljan	18.12.2003	Avaldus seoses abiministri ametisse nimetamisega	Vabariigi Valitsuse seaduse § 52 ¹ lg 4
Välisminister Kristiina Ojuland	25.11.2004	Avaldus seoses Ukraina presidendi valimistega	
Justiitsminister Ken-Marti Vaher	08.12.2004	Ettekanne "Kriminaalpoliitika arengusuunad aastani 2010" elluviimise kohta 2004. aastal	Riigikogu otsus "Kriminaalpoliitika arengusuundade aastani 2010 heakskiitmine" p 3
Sotsiaalminister Jaak Aab	12.05.2005	Avaldus seoses riikliku pensionikindlustuse seaduse § 61 muutmise seaduse eelnõu üleandmisega	
Justiitsminister Rein Lang	22.11.2005	Ettekanne "Kriminaalpoliitika arengusuunad aastani 2010" elluviimise kohta 2005. aastal	Riigikogu otsus "Kriminaalpoliitika arengusuundade aastani 2010 heakskiitmine" p 3
Justiitsminister Rein Lang	23.02.2006	Ettekanne "Kriminaalpoliitika arengusuunad aastani 2010" elluviimise kohta 2006. aastal	Riigikogu otsus "Kriminaalpoliitika arengusuundade aastani 2010 heakskiitmine" p 3
Põllumajandusminister Ester Tuisksoo	17.05.2006	Avaldus seoses abiministri ametisse nimetamisega	Vabariigi Valitsuse seaduse § 52 ¹ lg 4
Majandus- ja kommunikatsiooniminister Edgar Savisaar	23.01.2007	Avaldus reklaamiseaduse eelnõu (717 SE) menetlusest tagasivõtmise kohta	Vastavalt Riigikogu kodukorra seaduse §-le 56 ning majandus- ja kommunikatsiooniministri kirjale
Justiitsminister Rein Lang	13.02.2007	"Kriminaalpoliitika arengusuunad aastani 2010" 2006. a täitmise aruanne	Riigikogu otsus "Kriminaalpoliitika arengusuundade aastani 2010 heakskiitmine" p 3

* Märgitud juhul, kui ettekande tegemise kohustuse sätestab seadus. Muudel puhkudel on avaldusi või ettekandeid tehtud põhiseaduse § 100 ja RK kodukorra seaduse § 155 sätestatud õiguse alusel.

4.4. Olulise tähtsusega küsimuste arutelud ja tegevuskavade heakskiitmine

4.4.1. Olulise tähtsusega küsimuste arutelud

Teema	Kuupäev
Välispoliitika	05.06.2003
Eesti liitumine Euroopa Liiduga	25.08.2003
Eesti Vabariigi seisukohtadest seoses Euroopa põhiseadusliku lepingu arutamise valitsustevahelisel konverentsil 4. oktoobril 2003 Roomas	25.09.2003
Kriminaalpoliitika arengusuunad	21.10.2003
Välispoliitika	04.11.2003
Eesti demograafiline seisund ja väljavaated	11.11.2003
Laste olukorrast ja laste õiguste tagamisest Eestis	27.01.2004
Valitsuse Euroopa Liidu poliitika 2004–2006	06.04.2004
Eesti haridussüsteemi areng – probleemid ja lahendused	04.05.2004
Välispoliitika	08.06.2004
Välispoliitika	07.12.2004
Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni elluviimine ja kodanikuühiskonna areng	20.01.2005
Välispoliitika	07.06.2005
Välispoliitika	13.12.2005
Euroopa tulevik	06.04.2006
Õiguspoliitika ja ärikeskkonna areng	11.04.2006
Välispoliitika	06.06.2006
Välispoliitika	07.12.2006
Välispoliitika	20.02.2007

4.4.2. Tegevuskavade heakskiitmine

Teema	Otsuse- eelnõu number	Menetluse käik (arutamine või lugemised)	Hääletamis- tulemus	Avaldamisandmed
Eesti rahvuslik liiklusohutusprogramm aastateks 2003–2015	28 TK	28.05.2003		
Kriminaalpoliitika arengusuunad aastani 2010	29 TK	Tagasi võetud 13.01.2004*		
	158 OE	I: 21.10.2003	60-0-0	RT I 2003, 67, 45 RT I 2006, 8, 43
	790 OE	I: 25.01.2006	68-0-1	
Eesti Vabariigi julgeolekupoliitika alused (2004)	397 OE	I: 15.06.2004 II: 16.06.2004	43-0-0	RT I 2004, 49, 344
Kütuse- ja energiamajanduse pikaajaline riiklik arengukava aastani 2015	474 OE	I: 24.11.2004 II: 15.12.2004	45-5-0	RT I 2004, 88, 601
Eesti säästva arengu riiklik strateegia "Säästev Eesti 21"	619 OE	I: 01.06.2005 II: 14.09.2005	51-0-0	RT I 2005, 50, 396
Eesti keskkonnanstrateegia aastani 2010	652 OE	I: 28.09.2005 II: 26.10.2005	43-0-1	RT I 2005, 58, 462
Eesti Televisiooni ja Eesti Raadio ühine arengukava aastateks 2006–2008	785 OE	I: 08.12.2005 II: 15.12.2005	70-0-2	RT I 2006, 1, 2
Eesti kõrgharidusstrateegia aastateks 2006–2015	948 OE	I: 25.10.2006 II: 08.11.2006	72-1-0	RT I 2006, 52, 386
Eesti riiklik turismiarengukava aastateks 2007–2013	976 OE	I: 08.11.2006 II: 22.11.2006	44-0-0	RT I 2006, 53, 400
Transpordi arengukava 2006–2013	1028 OE	I: 13.12.2006 II: 24.01.2007	47-2-0	RT I 2007, 11, 54
Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia 2007–2013 "Teadmistepõhine Eesti"	1053 OE	I: 17.01.2007 II: 07.02.2007	54-0-0	RT I 2007, 16, 78
Eesti keskkonnanstrateegia aastani 2030	1071 OE	I: 24.01.2007 II: 14.02.2007	42-0-0	RT I 2007, 19, 96

* Riigikogu võttis Vabariigi Valitsuse tegevuskava "Kriminaalpoliitika arengusuunad aastani 2010" otsusega vastu, misjärel Vabariigi Valitsus võttis tegevuskava tagasi.

4.5. Ametiisikute nimetamine ja vabastamine

4.5.1. Ametiisikute nimetamine ja vabastamine: VII–X Riigikogu

Ametikoht	Nimetatud / Vabastatud / Nimetamata jäänud			
	VII RK	VIII RK	IX RK	X RK
Riigikohtu esimees	1/-/-	1/1/-	-/-/-	1/1/-
Eesti Panga nõukogu esimees	1/-/-	1/-/1	-/-/-	1/-/-
Riigikontrolör	-/-/-	1/-/1	1/1/-	-/-/-
Õiguskantsler	1/-/-	-/-/-	1/-/1	-/-/-
Kaitseväge juhataja	1/-/-	1/1/-	1/1/-	1/1/-
Riigikohtu liige	15/1/3	3/1/-	2/2/-	5/3/-
Eesti Panga nõukogu liige ning asendusliige	6/-/-	8/-/-	1/-/-	8/-/-
Õiguskantsleri asetäitja-nõunik	1/-/-	-/-/-	2/1/-	1/-/-
Eesti Vabariigi Ülemkohtu esimees	-/1/-	-/-/-	-/-/-	-/-/-
Eesti Vabariigi Ülemkohtu liige	-/16/-	-/-/-	-/-/-	-/-/-
Ringkonnakohtu esimees	3/-/-	-/-/-	-/-/-	-/-/-
Kohtunik	-/23/-	-/-/-	-/-/-	-/-/-
Eesti esindaja Põhjamaade Investeerimispanka kontrollkomitees	-/-/-	-/-/-	-/-/-	3/-/-

4.5.2. Põhiseaduse alusel ametisse nimetatud ja ametist vabastatud ametiisikud

Ametikoht	Nimi	Eelnõu algatamise kuupäev	Hääletamise kuupäev ja tulemus	Avaldamisandmed
Riigikohtu liige	Tambet Tampuu	27.03.2003	06.05.2003 73-0-1 nimetati ametisse	RT I 2003, 39, 265
Riigikohtu liige	Indrek Koolmeister	02.04.2003	06.05.2003 62-18-1 nimetati ametisse	RT I 2003, 39, 266
Riigikohtu liige	Hele-Kai Rimmel	12.05.2003	04.06.2003 47-0-0 vabastati ametist	RT I 2003, 45, 314
Eesti Panga nõukogu esimees	Mart Sõrg	05.06.2003	12.06.2003 43-23-2 nimetati ametisse	RT I 2003, 47, 331
Riigikohtu liige	Jaano Odar	09.12.2003	13.01.2004 78-0-1 vabastati ametist	RT I 2004, 4, 16

AMETIISIKUTE NIMETAMINE JA VABASTAMINE

Ametikoht	Nimi	Eelnõu algatamise kuupäev	Hääletamise kuupäev ja tulemus	Avaldamisandmed
Riigikohtu liige	Julia Laffranque	30.01.2004	17.02.2004 68-0-0 nimetati ametisse	RT I 2004, 10, 60
Eesti Panga nõukogu liikmed	Raul Eamets Andres Lipstok Enn Listra Mart Opmann Tõnis Palts Jüri Sepp Liina Tõnisson	02.02.2004	17.02.2004 61-3-0 nimetati ametisse	RT I 2004, 10, 59
Riigikohtu esimees	Uno Lõhmus	30.03.2004	13.04.2004 33-1-1 vabastati ametist	RT I 2004, 27, 182
Riigikohtu liige	Peeter Jerofejev	05.04.2004	06.05.2004 62-1-0 nimetati ametisse	RT I 2004, 43, 301
Riigikohtu esimees	Märt Rask	25.06.2004	28.06.2004 75-6-0 nimetati ametisse	RT I 2004, 53, 374
Eesti Panga nõukogu asendusliige	Harri Õunapuu	11.01.2006	24.01.2006 63-3-4 nimetati ametisse	RT I 2006, 6, 32
Riigikohtu liige	Peeter Vaher	17.02.2006	16.03.2006 61-0-0 vabastati ametist	RT I 2006, 14, 115
Riigikohtu liige	Priit Pikamäe	11.05.2006	07.06.2006 64-2-1 nimetati ametisse	RT I 2006, 28, 213
Kaitseväge juhataja	Tarmo Kõuts	27.10.2006	14.11.2006 69-1-0 vabastati ametist	RT I 2006, 51, 379
Kaitseväge juhataja	Ants Laaneots	17.11.2006	05.12.2006 77-2-3 nimetati ametisse	RT I 2006, 55, 414

4.5.3. Muud ametisse nimetamised

Ametikoht	Nimi	Eelnõu algatamise kuupäev	Hääletamise kuupäev ja tulemus	Avaldamisandmed
Õiguskantsleri asetäitja-nõunik	Madis Ernits	26.11.2003	09.12.2003 51-4-3 nimetati ametisse	RT I 2003, 78, 528
Eesti esindaja Põhjamaade Investeerimispanga kontrollkomitees	Andres Lipstok	08.12.2004	14.12.2004 44-1-0 nimetati esindajaks	RT I 2004, 87, 595
Eesti esindaja Põhjamaade Investeerimispanga kontrollkomitees	Meelis Atonen (Andres Lipstoki asemele)	01.06.2005	09.06.2005 65-0-2 nimetati esindajaks	RT I 2005, 34, 259
Eesti esindaja Põhjamaade Investeerimispanga kontrollkomitees	Meelis Atonen	22.03.2006	11.04.2006 38-0-1 nimetati esindajaks	RT I 2006, 17, 135

4.5.4. Nõukogude moodustamine

Nõukogu nimetus	Õigusakti vastuvõtmise kuupäev	Liikmed	Avaldamisandmed
Eesti Arengufondi nõukogu	16.01.2007	Tõnis Lukas – RK liige, Jaan Sven Männik, Indrek Neivelt, Mart Opmann – RK liige, Erik Terk	RT I 2007, 5, 24
Eesti Haigekassa nõukogu	04.06.2003 09.06.2005	Toomas Tein – RK liige Tõnis Kõiv – RK liige (Toomas Teini asemele)	RT I 2003, 45, 313 RT I 2005, 34, 258
Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu	13.05.2003 23.03.2004	Rein Aidma – RK liige, Margi Ein – RK liige, Marge Tiidus, Peeter Tülviste – RK liige, Ilmar Vaaro, Ülo Vooglaid – RK liige Siiri Sisask – RK liige (Ülo Vooglaiu asemele)	RT I 2003, 42, 287 RT I 2004, 19, 136

Nõukogu nimetus	Õigusakti vastuvõtmise kuupäev	Liikmed	Avaldamisandmed
Hasartmängumaksust toetuste määramise nõukogu	13.05.2003	Jaak Allik – RK liige, Kaarel Pürg – RK liige, Riho Rahuoja – Sotsiaalministeeriumi asekanstler, Peep Ratas – Haridus- ja Teadusministeeriumi kanstler, Indrek Raudne – RK liige, Katrin Saks – RK liige, Helir-Valdor Seeder – RK liige, Siim Sukles – Kultuuri- ministeeriumi kanstler, Andres Taimla – RK liige	RT I 2003, 42, 288
	06.04.2004	Jaan Kallas – Haridus- ja Teadusministeeriumi kanstler (Peep Ratase asemele)	RT I 2004, 25, 172
	24.11.2004	Jarno Laur – RK liige (Katrin Saks asemele)	RT I 2004, 82, 549
	07.11.2006	Sirje Jõgiste – Haridus- ja Teadusministeeriumi kanstler (Jaan Kallase asemele)	RT I 2006, 51, 378
Rahvusoooperi nõukogu	13.05.2003	Olav Aarna – RK liige, Tunne Kelam – RK liige, Signe Kivi – RK liige	RT I 2003, 42, 286
	09.11.2004	Helir-Valdor Seeder - RK liige (Tunne Kelami asemele)	RT I 2004, 79, 533
	17.05.2005	Värner Lootsmann - RK liige (Signe Kivi asemele)	RT I 2005, 29, 217
	09.03.2006	Enn Eesmaa – RK liige (Värner Lootsmanni asemele)	RT I 2006, 13, 91
Riigimetsa Majandamise Keskuse nõukogu	27.05.2003	Küllo Arjakas – RK liige, Rein Randver – RK liige	RT I 2003, 45, 309
	24.10.2006	Villu Reiljan – RK liige (Rein Randveri asemele)	RT I 2006, 48, 361
Ringhäälingunõukogu	13.05.2003	Jaak Allik – RK liige, Peep Aru – RK liige, Andres Jõesaar, Peeter Kreitzberg – RK liige, Andres Root, Katrin Saks – RK liige, Hagi Šein, Silva Tomingas, Ela Tomson – RK liige	RT I 2003, 42, 285
	22.03.2005	Jaak Allik – RK liige, Peep Aru – RK liige, Andres Jõesaar, Peeter Kreitzberg – RK liige, Andres Root, Katrin Saks – RK liige, Hagi Šein, Silva Tomingas, Ela Tomson – RK liige	RT I 2005, 18, 107
	14.06.2005	Igor Gräzin – RK liige (Peep Aru asemele)	RT I 2005, 35, 269
Sihtasutuse Eesti Geenivaramu nõukogu	04.06.2003	Urmo Kööbi – RK liige, Koit Prants – RK liige, Vilja Savisaar – RK liige	RT I 2003, 45, 312
	07.02.2006	Marika Tuus – RK liige (Vilja Savisaare asemele)	RT I 2006, 10, 65
	25.01.2007	Leino Mägi – RK liige (Koit Prantsu asemele)	RT I 2007, 8, 39

RIIGIKOGU JA TEISED PÕHISEADUSLIKUD ASUTISED

Nõukogu nimetus	Õigusakti vastuvõtmise kuupäev	Liikmed	Avaldamisandmed
Sihtasutuse Keskkonna-investeeringute Keskus nõukogu	11.06.2003	Henn Pärn – RK liige, Rain Rosimannus – RK liige, Jüri Saar – RK liige, Helir-Valdor Seeder – RK liige	RT I 2003, 47, 330
Keskonnakasutusest riigieelarvesse laekuva raha kasutamiseks asutatud sihtasutuse (Keskkonna-investeeringute Keskus) nõukogu	16.05.2006	Henn Pärn – RK liige, Rain Rosimannus – RK liige, Jüri Saar – RK liige, Helir-Valdor Seeder – RK liige	RT I 2006, 24, 172
Stabiliseerimisreservi nõukogu	14.10.2003	Raivo Järvi – RK liige, Jaanus Männik – RK liige, Eiki Nestor – RK liige	RT I 2003, 66, 450
Tagatisfondi nõukogu	22.11.2005	Tatjana Muravjova – RK liige (Jürgen Ligi asemele)	RT I 2005, 64, 487
	14.06.2006	Tatjana Muravjova – RK liige, Eiki Nestor – RK liige	RT I 2006, 29, 225

4.6. Riigikogu ja Riigikontroll

4.6.1. Riigikontrolöri ülevaated

Ülevaateasta	Kuupäev	Avaldamisandmed
2002	08.10.2003	RTL 2003, 109, 1731
2003	27.10.2004	RTL 2004, 141, 2152
2004	26.10.2005	RTL 2005, 109, 1695
2005	08.11.2006	RTL 2006, 79*

* Avaldatud ainult elektroonilises Riigi Teatajas.

Märkus: Kõik ülevaated on teinud riigikontrolör Mihkel Oviir. Ettepanekute aluseks on põhiseaduse § 135.

4.7. Riigikogu ja õiguskantsler

4.7.1. Õiguskantsleri ettepanekud õigustloovate aktide põhiseadusega kooskõlla viimiseks

Kuupäev	Teema	Menetluse käik
27.02.2003	Ettepanek sotsiaalhoolekande seaduse § 22 ¹ lg 4 kooskõlla viimiseks Eesti Vabariigi põhiseadusega.	Õiguskantsler esineb, arutelu 30.04.2003. Ettepanek võetakse vastu (59-0-0). Sotsiaalkomisjonile tehakse ülesandeks algatada eelnõu sotsiaalhoolekande seaduse põhiseadusega kooskõlla viimiseks. Eelnõu (67 SE) antakse üle 15.05.2003 I: 27.05.2003 II: 10.06.2003, 30.06.2003 ja 06.08.2003 III: 07.08.2003, võetakse vastu sotsiaalhoolekande seaduse muutmise seadus Välja kuulutatud 21.08.2003.
27.02.2003	Ettepanek maksukorralduse seaduse § 163 lg 2 kooskõlla viimiseks Eesti Vabariigi põhiseadusega.	Õiguskantsler esineb, arutelu 30.04.2003. Ettepanek võetakse vastu (52-0-1). Rahanduskomisjonile tehakse ülesandeks algatada eelnõu maksukorralduse seaduse § 163 lg 2 põhiseadusega kooskõlla viimiseks. Eelnõu (59 SE) antakse üle 14.05.2003 I: 27.05.2003 II: 04.06.2003 III: 11.06.2003, võetakse vastu maksukorralduse seaduse § 163 muutmise seadus. Välja kuulutatud 20.06.2003.
26.11.2004	Ettepanek erakonnaseaduse ja kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse kooskõlla viimiseks Eesti Vabariigi põhiseadusega.	Õiguskantsler esineb, arutelu 09.12.2004. Arutelu jätkub 14.12.2004, õiguskantsler ei esine. Ettepanekut ei võeta vastu (18-66-0). Taotlus Riigikohtule 21.12.2004. Üldkogu: 1. Rahuldada õiguskantsleri taotlus osaliselt. 2. Tunnistada kehtetuks kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse § 70 ¹ . 3. Jätta läbi vaatamata õiguskantsleri taotlus erakonnaseaduse § 5 lg 1 esimese lause kehtetuks tunnistamiseks (19.04.2005 otsus nr 3-4-I-I-05 RT III, 2005, 13, 128)
14.10.2005	Ettepanek ravikindlustuse seaduse § 6 lg 1 teise lause ja § 14 lg 1 kooskõlla viimiseks Eesti Vabariigi põhiseadusega.	Õiguskantsler esineb, arutelu 25.10.2005. Ettepanek võetakse vastu (65-0-0). Sotsiaalkomisjonile tehakse ülesandeks algatada eelnõu ravikindlustuse seaduse § 6 ja § 14 põhiseadusega kooskõlla viimiseks. Eelnõu (773 SE) antakse üle 10.11.2005 I: 07.12.2005 II: 13.12.2005 ja 15.12.2005, võetakse vastu ravikindlustuse seaduse muutmise seadus. Välja kuulutatud 21.12.2005.

Kuupäev	Teema	Menetluse käik
14.10.2005	Ettepanek väärtemenetluse seadustiku § 191 p 4 kooskõlla viimiseks Eesti Vabariigi põhiseadusega.	Õiguskantsler esineb, arutelu 25.10.2005. Ettepanek võetakse vastu (60-0-0). Õiguskomisjonile tehakse ülesandeks algatada eelnõu väärtemenetluse seadustiku § 191 põhiseadusega kooskõlla viimiseks. Eelnõu (791 SE) antakse üle 05.12.2005 I: 14.12.2005 II: 15.03.2006 ja 05.04.2006 III: 19.04.2006, võetakse vastu prokuratuuriseaduse, karistusseadustiku, väärtemenetluse seadustiku, kriminaalmenetluse seadustiku ja infoühiskonna teenuse seaduse muutmise seadus. Välja kuulutatud 08.05.2006.
17.05.2006	Ettepanek erakonnaseaduse kooskõlla viimiseks põhiseaduse §-s 1 lg 1 ja §-s 10 sätestatud demokraatia põhimõtte ning põhiseaduse § 48 lg 1 lausest 2 tuleneva erakonnapõhiõiguse nõuetega.	Õiguskantsler esineb, arutelu 31.05.2006. Ettepanek võetakse vastu (53-0-0). Põhiseaduskomisjonile tehakse ettepanek algatada eelnõu erakonnaseaduse põhiseadusega kooskõlla viimiseks. Eelnõu (1060 SE) antakse üle 04.12.2006 I: 16.01.2007. → II lugemisele. Langeb menetlusest välja seoses Riigikogu X koosseisu volituste lõppemisega. Taotlus Riigikohtule 16.02.2007

Märkus: Kõik ettepanekud on teinud õiguskantsler Allar Jõks. Ettepanekute aluseks on põhiseaduse § 142.

4.7.2. Õiguskantsleri ettepanekud ametiisikute kriminaalvastutusele võtmiseks

Kuupäev	Sisu	Menetluse käik
21.02.2005	Ettepanek Riigikogu liikme Margus Hansoni kriminaalvastutusele võtmiseks karistusseadustiku § 242 järgi ja tema kohta süüdistusakti koostamiseks.	Õiguskantsler esineb, arutelu 07.03.2005. Riigikogu otsustas anda nõusoleku Riigikogu liikme Margus Hansoni kriminaalvastutusele võtmiseks (67-1-0).
30.08.2005	Ettepanek Riigikogu liikme Jaanus Tamkivi kriminaalvastutusele võtmiseks karistusseadustiku § 289 järgi ja tema kohta süüdistusakti koostamiseks.	Õiguskantsler esineb, arutelu 15.09.2005. Riigikogu otsustas anda nõusoleku Riigikogu liikme Jaanus Tamkivi kriminaalvastutusele võtmiseks (55-0-0).

Märkus: Kõik ettepanekud on teinud õiguskantsler Allar Jõks. Tabelis on toodud ettepanekud, mille aluseks on põhiseaduse § 76 (Riigikogu liikme kriminaalvastutusele võtmine). Põhiseaduse §-de 85, 101, 138 ja 153 (Vabariigi Presidendi, Vabariigi Valitsuse liikme, riigikontrolöri ja kohtuniku kriminaalvastutusele võtmine) alusel vastavaid ettepanekuid ei tehtud.

4.7.3. Õiguskantsleri ettekanded*

Kuupäev	Teema
29.04.2003	Õigusliku aluseta püstitatud ehitistega seonduvatest probleemidest
03.02.2004	Seaduse "2004. aasta riigieelarve" § 6 lg 6 kehtestatud toimetulekupiiri määra vastavusest põhiseaduse §-dele 10 ja 28 lg 2
30.03.2004	Omandireformi aluste seaduse § 7 lg 3 vastuolu põhiseadusega
16.04.2004	Riikliku pensionikindlustuse seaduse § 43 lg 2 vastavusest põhiseaduse §-le 11
20.09.2004	Liiklusseaduse § 41(1) lg 1 ning vääртеomenetluse seadustiku § 58 lg 3 vastuolu põhiseaduse §-ga 13 lg 2 ja §-ga 15
17.03.2005	Riigikogu liikmete kuulumine kohaliku omavalitsuse volikogudesse
12.07.2005	Eestit okupeerinud riikide julgeolekuorganite või relvajõudude luure- või vastuluureorganite teenistuses olnud või nendega koostööd teinud isikute arvelevõtmise ja avalikustamise korra seaduse kooskõla kohta Eesti Vabariigi põhiseadusega
06.09.2005	Euroopa Parlamendi valimise seaduse, kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse ja Riigikogu valimise seaduse poliitilist välireklaami keelustavate sätete põhiseaduspärasuse kohta
11.10.2005	Erivajadustega õpilaste õppevahendid
12.10.2005	Töölepingu seaduse probleemid
19.10.2005	Käibemaksuseaduse § 15 lg 2 p 6 kooskõlast Eesti Vabariigi põhiseaduse ja Euroopa Liidu õigusega
20.01.2006	Vanemahüvitise ja sünditushüvitise vahe hüvitamise kohta vanemahüvitise seaduse alusel
26.01.2006	Kollektiivse töötüli lahendamise seaduse § 21 lg 1 põhiseaduslikkus

* Kõik ettepanekud on teinud õiguskantsler Allar Jõks. Õiguskantsleri ettekannete aluseks on põhiseaduse § 139 lg 2 ja õiguskantsleri seaduse § 1 lg 1 ja 2 ning need põhinevad õiguskantsleri analüüsil seaduste kohta.

4.7.4. Õiguskantsleri ülevaated

Kuupäev	Teema
25.09.2003	Ülevaade õigustloovate aktide kooskõlast Eesti Vabariigi põhiseaduse ja seadustega ning põhiseaduslike õiguste ja vabaduste tagamisest
30.09.2004	Ülevaade õigustloovate aktide kooskõlast Eesti Vabariigi põhiseaduse ja seadustega ning põhiseaduslike õiguste ja vabaduste tagamisest
29.09.2005	Ülevaade õigustloovate aktide kooskõlast Eesti Vabariigi põhiseaduse ja seadustega ning põhiseaduslike õiguste ja vabaduste tagamisest
28.09.2006	Ülevaade seadusandliku ja täidesaatva riigivõimu ning kohalike omavalitsuste õigustloovate aktide kooskõlast põhiseaduse ja seadustega

Märkus: Ülevaadete aluseks on põhiseaduse § 143.

4.8. Riigikogu ja Riigikohus

4.8.1. Riigikohtu poolt läbi vaadatud taotlused seaduste põhiseadusele vastavuse kontrollimiseks 1993–2007

Vaidlustaja	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
Vabariigi President	2	3	0	1	0	2	0	0	0	0	0	1	2	0	1
Õiguskantsler	0	2	0	1	0	2	0	1	0	1	0	1	1	0	0
Kohtud	0	2	3	0	0	2	2	3	4	9	4	7	4	1	0
Linna- või vallavolikogud	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0	0	0	0	0	1
Kokku	2	7	3	2	0	6	2	4	4	10	4	8	7	1	2

Märkus: 2003.–2007. a liidetud taotlused kajastuvad tabelis ühekordekselt, v.a 2004. aastal liidetud õiguskantsleri ja Tartu Halduskohtu tehtud taotlused. Lisaks tabelis toodud seaduste läbivaatamisele käsitles Riigikohus aastatel 2003–2007 kahte Riigikoguga otseselt seotud asja: 2005. a Riigikogu liikmete Sven Mikseri, Harri Õunapuu ja Peeter Kreitzbergi taotlus tühistada Riigikogu juhatuse otsus, millega keelduti registreerimast Riigikogu liikmete fraktsiooni; 2006. a andis Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium Riigikogu taotlusel arvamuse põhiseaduse § 111 tõlgendamise kohta.

*Riigikogu X koosseisu volituste lõpuni.

4.8.2. Riigikohtu esimehe ülevaated

Kuupäev	Esitaja
12.06.2003	Riigikohtu esimees Uno Lõhmus
17.06.2004	Riigikohtu esimehe kohusetäitja, Riigikohtu halduskolleegiumi esimees Tõnu Anton
09.06.2005	Riigikohtu esimees Märt Rask
08.06.2006	Riigikohtu esimees Märt Rask

Märkus: Riigikohtu esimees esitab kord aastas Riigikogu kevadistungjärgul Riigikogule ülevaate kohtukorralduse, õigusemõistmise ja seaduste ühetaolise kohaldamise kohta (Kohtute seadus § 27 lg 3).

4.9. Riigikogu ja Eesti Pank ning Finantsinspeksioon

4.9.1. Eesti Panga presidendi ja Finantsinspeksiooni juhatuse esimehe ettekanded

Kuupäev	Esitaja	Teema
27.05.2003	Eesti Panga president Vahur Kraft	Eesti Panga 2002. aasta majandustegevuse ülevaade
27.05.2003	Finantsinspeksiooni juhatuse esimees Andres Trink	Finantsinspeksiooni 2002. aasta aruanne
12.10.2004	Eesti Panga president Vahur Kraft	Eesti Panga 2003. aasta aruanne
12.10.2004	Finantsinspeksiooni juhatuse esimees Andres Trink	Finantsinspeksiooni 2003. aasta aruanne
31.05.2005	Eesti Panga president Vahur Kraft	Eesti Panga 2004. aasta aruanne
31.05.2005	Finantsinspeksiooni juhatuse esimees Andres Trink	Finantsinspeksiooni 2004. aasta aruanne
13.06.2006	Eesti Panga president Andres Lipstok	Eesti Panga 2005. aasta aruanne
13.06.2006	Finantsinspeksiooni juhatuse esimees Raul Malmstein	Finantsinspeksiooni 2005. aasta aruanne

Märkus: Eesti Panga seaduse § 31 lg 3 ja Finantsinspeksiooni seaduse § 51 lg 3 alusel.

4.10. Riigikogu ees esinenud väliskülalised

Kuupäev	Esineja	Teema
11.09.2003	Euroopa Parlamendi president Pat Cox	Pöördumine Eesti Vabariigi poole
30.05.2006	Euroopa Parlamendi president Josep Borrell Fontelles	Pöördumine Riigikogu poole
13.12.2006	Ukraina president Viktor Juštšenko	Kõne

Summary

This publication reflects the functions and composition of the 10th Riigikogu. It continues the work started in „*Riigikogu VII-IX koosseis: statistikat ja kommentaare*”, that covers the activities during the previous three parliamentary terms.

“*Riigikogu X koosseis: statistikat ja ülevaateid*” is divided into two major sections: the first contains articles about the changes in legislative process that occurred during the 10th Riigikogu, Estonian parliament’s international relations and major legislation adopted during the parliamentary term. For example, after Estonia’s accession to the European Union some of the legislative functions shifted from the Riigikogu to the European Commission, where Estonia is represented by ministers.

The second section of the book presents a statistical overview of elections, decisions of the Board of the Riigikogu and legislative activity. The section also contains a full list of members of the 10th Riigikogu, the composition of its committees, factions, deputies’ associations and unions, parliamentary delegations and groups. The last chapter covers the Riigikogu’s functions related to parliamentary control such as interpellations and written questions, and the appointment of high officials of the state. It also presents an overview of the activities of the high officials of the state related to the Riigikogu including those of the President, the Government and the Legal Chancellor.

The publication enables to compare the main indicators of activity of the previous three legislatures with those of the 10th Riigikogu. The publication that has been compiled by the Chancellery of the Riigikogu and the National Library of Estonia is for everyone who is interested in the work of the Riigikogu and the development of Estonian democracy in general.

Brief overview of the composition and legislative activity of the 10th Riigikogu

The 10th Riigikogu had 101 members and, including substitute members, a total of 158 people held a mandate during the parliamentary term.

There were 6 factions:

- the Estonian Centre Party faction;
- the Estonian People’s Union faction;
- the Estonian Reform Party faction;
- the *Isamaaliit* – Pro Patria Union faction;
- the Res Publica faction;
- the Social Democratic Party faction.

During the 10th Riigikogu, there were 11 standing committees:

- the Constitutional Committee;
- the Cultural Affairs Committee;

the Economic Affairs Committee;
 the Environment Committee;
 the European Union Affairs Committee (a standing committee since the accession to the EU);
 the Finance Committee;
 the Foreign Affairs Committee;
 the Legal Affairs Committee;
 the National Defence Committee;
 the Rural Affairs Committee;
 the Social Affairs Committee.

In addition, there were 7 select, investigation and problem committees, 8 parliamentary delegations, 36 parliamentary groups and 22 deputies' associations and unions.

The statistics on the legislative activity of the 10th Riigikogu is briefly summarised below.

Draft acts and laws adopted by the 10th Riigikogu	
Submitted by	Submitted / Adopted
Members*	106/33
Faction	217/62
Committee	48/38
Government of the Republic	561/531
Total	932/664

* Includes those submitted jointly by members and factions.

Separately submitted draft acts were consolidated during the readings in 18 cases. The above figures do not reflect consolidation.

The President vetoed and returned eight laws – the adoption of those is registered only once.

Laws, resolutions and statements adopted by the 10th Riigikogu	
Acts to amend the Constitution	1
Acts: consolidated texts	94
Amendment acts	414
State budget acts	10
Legal acts related to international agreements	121
Resolutions	129
Statements	3
Total	772

Note: In this table, the consolidated acts are counted once. Three acts vetoed by the President are not included.

Nimeregister

- Aab, Jaak 134, 141
Aarma, Olev 7, 11
Aarna, Olav 63, 92, 93, 107, 110, 123, 124, 139, 147
Aidma, Rein 63, 93, 102, 105, 114, 123, 124, 139, 146
Alatalu, Toomas 63, 91, 97, 104, 109, 110, 112, 113, 123, 124, 139
Allik, Jaak 63, 92, 106, 110, 112, 115, 124, 139, 147
Ansip, Andrus 63, 105, 120, 133, 134, 140
Anton, Eve 8, 20
Anton, Tõnu 152
Arjakas, Küлло 63, 91, 92, 104, 110, 112–114, 123, 124, 147
Aru, Peep 63, 94, 105, 115, 123, 139, 147
Atonen, Meelis 63, 91, 94–96, 105, 124, 133, 139, 146
Berg, Eiki 64, 91, 97, 99, 107, 111, 112, 123
Borrell Fontelles, Josep 153
Cox, Pat 153
Eamets, Raul 145
Eenmaa, Ivi 64
Eesmaa, Enn 64, 88, 91, 97, 104, 110, 112, 113, 123, 124, 147
Efendijev, Eldar 64, 92, 103, 104, 112, 113, 115, 123, 124
Ein, Margi 64, 94, 97, 99, 100, 106, 110, 112, 123, 124, 139, 146
Ergma, Ene 21, 22, 65, 88, 107, 123, 130, 139
Ernits, Madis 146
Gräzin, Igor 65, 94, 105, 147
Hanson, Margus 65, 91, 96, 105, 110, 120, 124, 133, 139, 150
Herkel, Andres 46, 65, 94, 95, 97, 101, 107, 110, 112, 115, 124, 139
Hänni, Liia 65
Ilves, Toomas Hendrik 65, 97, 99, 101, 109, 111, 130, 132
Ivanov, Sergei 65, 97, 105, 110, 113, 115, 123, 124, 139
Jagomägi, Teet 66
Jalak, Andres 66, 93, 95, 107, 108, 112, 123, 124, 139
Jerofejev, Peeter 145
Jostov, Mati 66, 92, 104
Juštšenko, Viktor 153
Jõerüüt, Jaak 133, 134
Jõesaar, Andres 147
Jõgi, Helmer 66, 93, 98, 105, 123, 124, 139
Jõgiste, Sirje 147
Jõks, Allar 150, 151
Jänes, Laine 66
Järvi, Raivo 66, 91, 95, 105, 110, 123, 124, 139, 148
Kalda, Helle 66, 94, 104, 123, 124
Kalikova, Nelli 66, 97, 101, 107, 110, 123, 124, 139
Kallas, Jaan 147
Kallas, Siim 67, 97, 105, 123
Kauba, Tõnu 67, 104
Kelam, Tunne 67, 88, 91, 92, 99, 107, 111, 147
Kepp, Mati 67, 91, 93, 94, 106, 111, 112, 114, 123, 124, 139
Kerge, Ago-Endrik 67, 98, 107
Kiisler, Siim-Valmar 67, 92, 94, 98, 108, 110, 115, 123
Kimber, Arnold 67, 93, 94, 104, 112, 123, 124

- Kivi, Signe 68, 93, 105, 110, 123, 139, 147
 Klaassen, Mait 68, 95, 105, 124, 139
 Koolmeister, Indrek 144
 Kork, Andres 68, 97, 108, 113, 123
 Kraft, Vahur 153
 Kreitzberg, Peeter 68, 88, 91, 92, 99, 104,
 109, 111, 112, 123, 124, 126, 139,
 147, 152
 Kukk, Kalev 68, 95, 105, 124
 Kull, Elle 68, 93, 101, 108, 123, 124, 139
 Kuusmik, Tiit 68, 95, 100, 104, 124
 Kõiv, Tõnis 68, 92, 97, 105, 124, 146
 Kõiv, Tõnu 69
 Kõuts, Tarmo 43, 145
 Kööbi, Urmo 69, 92, 95, 97, 108, 111, 123,
 124, 139, 147
 Laaneots, Ants 43, 145
 Laanet, Kalle 134
 Laanjärv, Olev 69, 98, 104, 109, 123, 139
 Laar, Mart 69, 94, 101, 107, 139
 Laasi, Lauri 69, 93, 104, 124
 Laffranque, Julia 145
 Laidvee, Janek 7, 28, 44
 Lang, Rein 19, 69, 88, 91, 95, 99, 106, 111,
 133, 134, 141
 Laur, Jarno 60, 70, 95, 102, 109, 110, 112,
 124, 139, 147
 Leinatamm, Tarmo 70, 93, 96, 108, 109,
 123, 124
 Leivo, Margus 70, 98, 102, 106, 124, 133
 Lenk, Heimar 70, 93, 103, 104, 115,
 123, 124
 Lepikson, Robert 70, 95, 96, 103, 104, 109,
 110, 123, 139
 Ligi, Jürgen 70, 92, 106, 111, 123, 134,
 139, 148
 Linde, Väino 71, 95, 98, 101, 106, 110, 113,
 123, 124, 127, 139
 Lipstok, Andres 71, 88, 91, 95, 96, 100,
 106, 112, 139, 145, 146, 153
 Listra, Enn 145
 Lootsmann, Värner 71, 95, 100, 104, 110,
 123, 147
 Lotman, Mihhail 71, 91, 92, 95, 97, 102,
 108, 115, 124, 139
 Lugar, Richard 25
 Luigas, Inara 71, 95, 104, 124
 Lukas, Tõnis 71, 93, 107, 110, 112–114,
 124, 139, 146
 Lõhmus, Uno 145, 152
 Mae, Tiit 72, 91, 93, 98, 99, 106, 111,
 114, 139
 Maimets, Toivo 133
 Malmstein, Raul 153
 Mand, Külvar 72, 97, 108, 110, 123
 Maripuu, Maret 72, 88, 96, 97, 99, 105, 106,
 110, 111, 113, 124, 139
 Marrandi, Jaanus 60, 72, 93, 94, 104, 109,
 111, 112, 123, 124, 139
 Matsulevitš, Tiit 72, 96, 108, 110, 112–115,
 139
 Meelak, Indrek 72, 104
 Meikar, Silver 73, 91, 94, 96, 99, 106, 111,
 112, 115, 123
 Meri, Mart 73, 91, 93, 109
 Michal, Kristen 73, 95–97, 106
 Mikhelson, Marko 21, 73, 97, 108, 110,
 123, 139
 Mikser, Sven 73, 96, 104, 109, 110, 112,
 113, 115, 123, 124, 139, 152
 Muravjova, Tatjana 73, 94, 106, 124,
 139, 148
 Must, Aadu 73, 104
 Mägi, Leino 74, 97, 99, 101, 106, 123, 124,
 139, 147
 Mälberg, Meelis 74
 Männik, Jaan Sven 146
 Männik, Jaanus 74, 95, 106, 110, 123, 124,
 139, 148
 Neivelt, Indrek 146
 Nestor, Eiki 74, 95, 99, 100, 101, 109, 124,
 139, 148
 Niilo, Tiit 74, 93, 102, 108, 114, 139
 Nutt, Mart 60, 74, 91, 95, 107, 112–115,
 124, 139
 Odar, Jaano 144

NIMEREGISTER

- Ojuland, Kristiina 75, 91, 95, 97, 106, 115, 124, 133, 139, 141
- Opmann, Mart 75, 94, 101, 106, 124, 139, 145, 146
- Otsason, Rein 75
- Oviir, Mihkel 148
- Oviir, Siiri 75, 91, 95, 99, 101, 104, 110–112, 123
- Paavo, Raivo 75
- Padar, Ivare 75, 93, 94, 101, 109, 112, 124, 139
- Paet, Urmas 24, 76, 105, 106, 133, 134
- Pajula, Merle 8, 20
- Palmaru, Raivo 134
- Palts, Tõnis 76, 96, 108, 133, 145
- Parts, Juhan 19, 76, 91, 97, 108, 120, 124, 133, 139, 140
- Pauls, Ants 76, 92, 94, 108, 110, 123, 124, 139
- Pelisaar, Georg 76, 97, 104, 124
- Pentus, Keit 76
- Pikamäe, Priit 145
- Pikaro, Koit 77, 98, 99, 104, 124
- Pomerants, Marko 77, 93, 97, 108, 133, 139, 141
- Prants, Koit 60, 77, 95, 101, 107, 115, 124, 139, 147
- Privalova, Nelli 77, 96, 103, 104, 112, 123, 124
- Pärm, Henn 77, 94, 108, 123, 124, 139, 148
- Pärnits, Kadi 77, 97, 109, 110, 115, 124, 139
- Pürg, Kaarel 77, 97, 101, 103, 104, 113, 114, 123, 124, 147
- Rahumägi, Jaanus 77, 91, 98, 99, 108, 109, 111–113, 123, 124
- Rahuoja, Riho 147
- Rajasalu, Ülle 78, 91, 98, 102, 106, 124
- Rand, Mailis vt Repts, Mailis
- Randver, Rein 78, 96, 107, 110, 124, 134, 139, 147
- Rask, Märt 78, 98, 106, 109, 123, 145, 152
- Ratas, Peep 147
- Raudne, Indrek 78, 93, 108, 110, 112, 113, 123, 124, 139, 147
- Reiljan, Janno 78, 91, 97, 99, 106, 107, 111, 124, 139
- Reiljan, Villu 78, 96, 107, 133, 134, 139, 141, 147
- Reinsalu, Urmas 79, 91, 94, 95, 99, 108, 111, 112, 114, 123, 124, 139
- Rommel, Hele-Kai 144
- Reps, Mailis 79, 91, 93, 105, 110, 112, 113, 123, 134, 139
- Roos, Reet 79, 96, 98, 108, 123, 139
- Root, Andres 147
- Rosenberg, Viive 79, 105
- Rosimannus, Rain 79, 92, 96, 105, 106, 112, 113, 123, 124, 139, 148
- Rossmann, Arno 79, 98, 107, 123
- Rummo, Paul-Eerik 79, 106, 133, 134
- Runthal, Tiina 7, 28, 44
- Rüütel, Arnold 130, 132
- Saar, Jüri 79, 92, 107, 111, 115, 124, 139, 148
- Saks, Katrin 80, 91, 93, 109, 111, 115, 124, 147
- Savi, Toomas 80, 88, 106
- Savisaar, Edgar 80, 105, 134, 141
- Savisaar, Vilja 80, 93, 95, 97, 104, 105, 112, 123, 147
- Seeder, Helir-Valdor 80, 96, 100, 102, 107, 111, 124, 139, 147, 148
- Sepp, Evelyn 46, 81, 95, 99, 102, 103, 105, 113, 123, 124
- Sepp, Jüri 145
- Seppik, Ain 81, 95, 98, 101, 103–105, 113, 115, 123, 124, 127
- Sester, Sven 81, 92, 94, 108, 111–113, 123, 124, 139
- Sibul, Heiki 7
- Sikk, Allan 7
- Sisask, Siiri 81, 95, 96, 108, 124, 139, 146
- Soosaar, Mark 81, 93, 105, 109, 112, 114, 123, 124, 139
- Sooäär, Imre 81, 93, 94, 108, 109, 112, 113, 115, 123, 139

- Stalnuhhin, Mihhail 81, 95, 96, 103–105,
 115, 123
 Starostin, Pavel 82
 Sukles, Siim 147
 Surva, Hirvo 82, 95, 108, 123
 Sõerd, Aivar 134
 Sõrg, Mart 144
 Sära, Silver 8, 26
 Šehovtsov, Jüri 82, 92, 94, 103, 105, 112,
 123, 124
 Šein, Hagi 147
 Taal, Olari 82, 96, 101, 108, 114, 123,
 124, 139
 Tafenau, Vello 82, 95, 96, 99, 100, 107, 111,
 112, 114, 123, 124, 139
 Taimla, Andres 82, 93, 106, 110, 113, 123,
 124, 147
 Talviste, Kalle 82, 105
 Tamkivi, Jaanus 83, 92, 96, 97, 105, 106,
 120, 124, 150
 Tamm, Jüri 83, 94, 109, 111, 112, 124, 139
 Tammeoks, Anti 83, 92, 108
 Tammsaar, Tiit 83, 92, 102, 106, 107, 124,
 133, 139
 Tampuu, Tambet 144
 Tarand, Andres 83, 95, 109, 111
 Tein, Toomas 83, 97, 101, 106, 110, 112,
 123, 139, 146
 Terk, Erik 146
 Tiidus, Marge 146
 Tomingas, Silva 147
 Tomson, Ela 60, 83, 97, 108, 110, 112–114,
 123, 124, 139, 147
 Tootsen, Toivo 84, 93, 96, 103, 105, 112,
 123, 124
 Treial, Mai 84, 97, 107, 112–114, 124, 139
 Trink, Andres 153
 Truu, Elmar-Johannes 84, 95, 107, 109
 Tuiksoo, Ester 133, 134, 141
 Tulviste, Peeter 84, 88, 97, 107, 113, 124,
 139, 146
 Tuus, Marika 84, 97, 105, 110, 112–115,
 123, 124, 147
 Tõnisson, Liina 84, 91, 92, 94, 99, 105, 109,
 111–113, 126, 139, 145
 Vaaro, Ilmar 146
 Vaher, Ken-Marti 84, 98, 102, 108, 120,
 133, 139, 141
 Vaher, Peeter 145
 Varek, Toomas 21, 22, 85, 88, 92, 100,
 102–105, 123, 124
 Velliste, Trivimi 85, 96, 99, 102, 107, 110,
 112–114, 124, 139
 Velman, Vladimir 85, 92, 94, 98, 104, 105,
 111–113, 115, 123, 124
 Veskimägi, Taavi 86, 88, 92, 96, 100, 108,
 109, 123, 124, 133, 139
 Vilosius, Toomas 86
 Vooglaid, Ülo 86, 92, 109, 114, 146
 Võrno, Hannes 86, 96, 109, 123
 Õun, Aivar 86, 92, 96, 98, 100, 109, 111,
 124, 139
 Õunapuu, Harri 87, 96, 100, 105, 109, 112,
 123, 124, 126, 139, 145, 152
 Õunapuu, Jaan 87, 107, 133, 134
 Üprus, Avo 87, 95, 99, 109, 114, 123, 139

Lühendid

EAK	Euroopa asjade komisjon
EER	Erakond Eestimaa Rohelised
EIP	Eesti Iseseisvuspartei
EKAK	Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsioon
EKD	Eesti Kristlikud Demokraadid (erakond)
EKRP	Eesti Kristlik Rahvapartei
EL	Euroopa Liit
ELAK	Euroopa Liidu asjade komisjon
ERL	Eestimaa Rahvaliid (erakond), Eestimaa Rahvaliidu fraktsioon
ESDTP	Eesti Sotsiaaldemokraatlik Tööpartei
EVP	Eesti Vasakpartei
EÜRP	Eestimaa Ühendatud Rahvapartei
FMK	fraktsiooni mittekuuluvad liikmed
im	isikumandaat
IML	Isamaaliit (erakond), Isamaaliidu fraktsioon
K	Eesti Keskerakond, Eesti Keskerakonna fraktsioon
km	kompensatsioonimandaat
KP	Konstitutsioonierakond (Конституционная партия)
kr	Eesti kroon
M	Rahvaerakond Mõõdukad, Mõõdukate fraktsioon (hiljem Sotsiaaldemokraatlik Erakond)
OE	otsuse-eelnõu
PS	põhiseadus
RE	Eesti Reformierakond, Eesti Reformierakonna fraktsioon
RK	Riigikogu
RKKS	Riigikogu kodukorra seadus
rm	ringkonnamandaat
RP	Res Publica (erakond), Res Publica fraktsioon (varem Ühendus Vabariigi Eest – Res Publica)
RT	Riigi Teataja
RTL	Riigi Teataja Lisa
SDE	Sotsiaaldemokraatlik Erakond, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon (varem Mõõdukad)
SE	seaduseelnõu
TK	tegevuskava
VEE	Vene Erakond Eestis (Русская партия Эстонии)
VP	Vabariigi President